

Bundel van de Commissie Bestuur en Ruimte van 8 mei 2019

- 1 Opening
- 2 Spreekgelegenheid voor het publiek *)
- 3 Vaststellen agenda
- 4 Toezeggingenlijst
 - Gewijzigde versie - Toezeggingen cie Bestuur en Ruimte t/m 03-04-2019
- 5 Voorbereiding en rapportage vanuit de gemeenschappelijke regelingen / Rekenkamercommissie
- 6 Mededelingen van het college in het kader van de actieve informatieplicht
 - Brief van het college van BenW over Uitgangspuntennotitie gebiedsontwikkeling Hambroekplassen
- 7 Voorstel besprekstuk / Energie Uitvoeringsprogramma 2019-2022 (EUP2)
Spreektijd 5 minuten
 - Dossier 1816 voorblad
 - Voorstel en besluit
 - Bijlage 1 - EUP 2
 - Bijlage 2 - Betekenis afkortingen EUP2
 - Bijlage 3 - Verslag Publieksavond 26-02-2019
 - Bijlage 4 - Activiteitentabellen
 - Bijlage 5 - Persbericht
 - Bijlage 6 - Antwoord op technische vragen
 - Bijlage 7 - Bijlage bij antwoord op technische vragen - Raadsbrief aanvulling toetsingskader RODE beleid
 - Bijlage 8 - Bijlage bij antwoord op technische vragen - 3e monitor Energie Uitvoeringsprogramma 2015_medio 2018
 - Bijlage 9 - Antwoord op technische vervolgvraag
 - Bijlage 10 - Antwoord op technische vragen
 - Bijlage 11 - Antwoord op technische vragen
- 8 Voorstel besprekstuk / Kadernota 2020-2023 en begroting 2019 VNOG
Spreektijd 5 minuten
 - Dossier 1831 voorblad
 - Voorstel en besluit
 - VNOG - Bijlage 1 - Brief van de VNOG
 - VNOG - Bijlage 2 - Planning
 - VNOG - Bijlage 3 - Voorlopige Jaarstukken 2018
 - VNOG - Bijlage 4 - Begrotingswijziging 2019
 - VNOG - Bijlage 5 - Kadernota VNOG 2020-2023
 - VNOG - Bijlage 6 - Concept Programmabegroting VNOG 2020-2023
 - VNOG - Bijlage 7 - Brief zienswijze
- 9 Rondvraag
- 10 Sluiting

Gewijzigde versie (*in rood*)

Commissie Bestuur en Ruimte

Toezeggingen t/m 03-04-2019

Volg-nr.	Omschrijving toezegging	Datum toezegging	Team	Streefdatum gereed	Datum Gereed
1.	Jaarlijkse update aan raad over uitvoering watertakenplan.	28-11-2018	Opdrachtgevers	Jaarlijks (2019)	
2.	Onderzoek naar mogelijkheden vereenvoudiging regels voor monumentale panden naast de duurzaamheidsleningen	03-04-2019	Opdrachtgevers	Juni 2019	
3.	Lijst sloop in het kader van sloopbonusregeling en wat in kader van varkenshouderijen is en wordt gesloopt en vrij komt.	03-04-2019	Gebiedsteam	Juni 2019	
4.	Nulmeting wijk en kerngericht werken aan de raad	03-04-2019	Gebiedsteam	Juli 2019	

C: J. Seinen/L. Julsing

T: 0545-250 308/221

E: info@gemeenteberkelland.nl

Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 214253
Onderwerp : Uitgangspunten Hambroekplasontwikkelingen
Bijlage(n) : Uitgangspuntennotitie gebiedsontwikkeling Hambroekplassen
Verzonden : - 7 MEI 2019

Geachte leden van de raad,

Hierbij informeren wij u over de Uitgangspuntennotitie voor de gebiedsontwikkeling Hambroekplassen.

De Uitgangspuntennotitie is opgesteld met inachtneming van het reeds door uw raad vastgestelde beleidskader, te weten de Structuurvisie Berkelland 2025 en het RO-DE-beleid. Ook worden de resultaten van een aantal recente onderzoeken voor het gebied in de uitgangspuntennotitie samengevat.

In de vergadering van de commissie Bestuur en Ruimte van 8 mei a.s. zal de Uitgangspuntennotitie in het kader van de actieve informatievoorziening met u worden gedeeld.

Om betrokkenen en geïnteresseerden te informeren over de ontwikkelingen, organiseert Leisurelands in samenwerking met andere gebiedspartners en de gemeente in mei/juni een informatiebijeenkomst. De informatiebijeenkomst is bedoeld voor een breed publiek, waaronder omwonenden, belanghebbenden en gebiedspartners. Ook uw raad wordt uitgenodigd om bij deze avond aanwezig te zijn.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers.

drs. J.H.A. van Oostrum.

Kopie aan:

- J. Seinen, L. Julsing Team Projecten
- Archief

UITGANGSPUNTEN GEBIEDSONTWIKKELING HAMBROEKPLASSEN

Gemeente Berkelland
7-5-2019

Inhoudsopgave

Waarom een Uitgangspuntennotitie gebiedsontwikkeling Hambroekplassen?	4
Gebiedspartners	5
Geldende bestemmingsplannen en beleidskader.....	7
Uitgangspunten voor integrale gebiedsontwikkeling.....	9
Onderzoeken	10
Aanbevelingen en conclusies	15
Stichting Hambroek	16

Waarom een Uitgangspuntennotitie gebiedsontwikkeling Hambroekplassen?

Aanleiding

Aanleiding voor deze Uitgangspuntennotitie is dat er in het gebied rond de Hambroekplassen de afgelopen tijd diverse initiatieven van diverse gebiedspartners op gang zijn gekomen. Een samenhangende gebiedsontwikkeling, waarbij alle waarden van het gebied worden bekeken en afgewogen, is van belang. Deze Uitgangspuntennotitie geeft de randvoorwaarden en uitgangspunten voor de diverse ontwikkelingen in het gebied weer.

Korte schets van de actuele situatie in het plangebied

De Hambroekplassen grenzen direct aan de kern Borculo. Ze vallen binnen het Stimuleringsgebied voor recreatie uit de Structuurvisie Berkeland 2025. Leisurelands heeft in februari 2018 een Ontwikkelingsvisie Hambroekplas gepresenteerd voor de het westelijke deel van het gebied. De zandwinningsactiviteiten in het gebied zijn beëindigd en er zijn andere grondeigenaren in het gebied gekomen, wat vraagt om een actualisatie van de afspraken binnen de Stichting Hambroek. Het gebied is van ecologische en cultuurhistorische waarde en er zijn diverse initiatieven op het gebied van energieopwekking.

Rol gemeente

Rond de Hambroekplassen vinden tegelijkertijd diverse ontwikkelingen plaats. De rol van de gemeente Berkelland is het afstemmen en begeleiden van die ontwikkelingen, om de samenhang en de kwaliteit van het gebied te waarborgen en, waar mogelijk, te vergroten. Daarnaast is de gemeente deelnemer in de Stichting Hambroek.

Gebiedspartners

In het gebied spelen de volgende gebiedspartners een rol: Leisurelands, Waterschap Rijn en IJssel, Zand- en Grint Exploitatiemaatschappij Het Hambroek B.V (Lap beheer BV), gemeente Berkelland. Ook liggen er nutsleidingen in het gebied.

Leisurelands

De eigenaar van de (westelijke) Hambroekplassen is Leisurelands. Leisurelands heeft in februari van 2018 een 'Ontwikkelingsvisie Hambroekplas' gemaakt, waarin verblijfsrecreatie, dagrecreatie en duurzame energieopwekking zijn opgenomen. Deze ontwikkelingsvisie wordt op dit moment verder uitgewerkt.

Zand- en Grint Exploitatiemaatschappij Het Hambroek B.V

De zandwinningsactiviteiten in het gebied zijn beëindigd. De toekomstige functie en inrichting van de oostelijke plas door Zand- en Grint Exploitatiemaatschappij Het Hambroek B.V (Lap beheer BV) wordt opnieuw bekeken.

Waterschap Rijn en IJssel

Waterschap Rijn en IJssel is als gesprekspartner betrokken bij de gebiedsontwikkeling. Het waterschap is eigenaar van de grond waarop een fietspad gerealiseerd wordt en is waterbeheerder van de Leerinkbeek.

Gemeente Berkelland

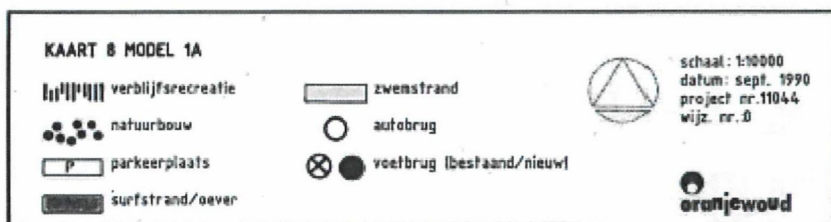
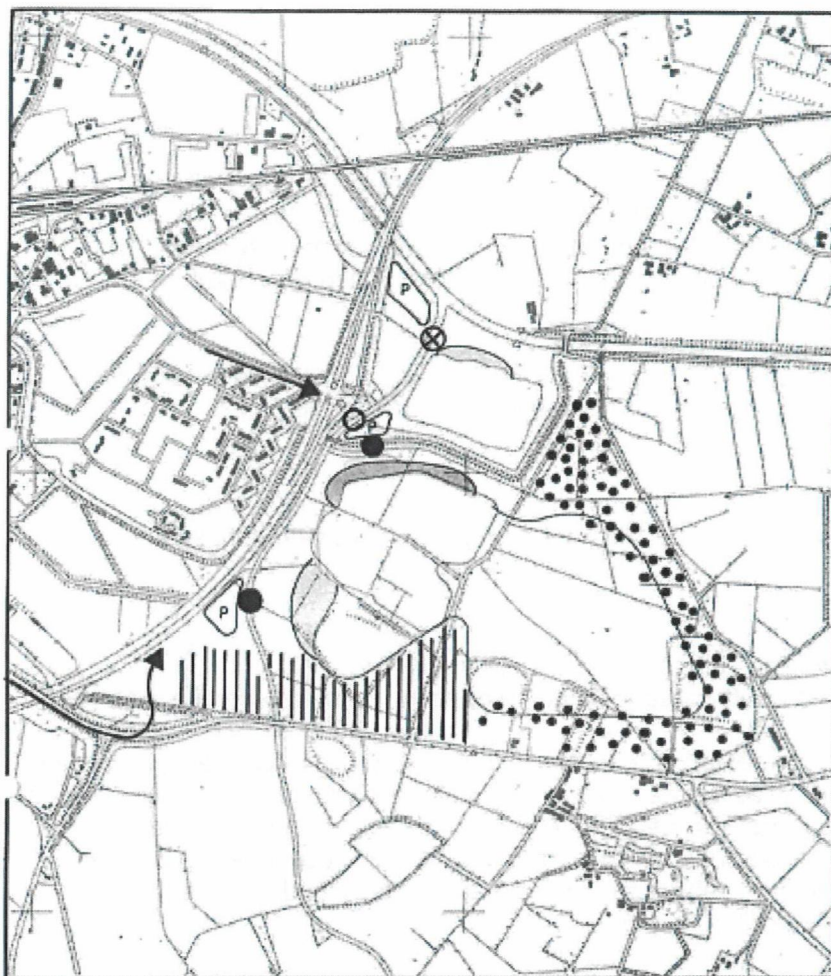
Gemeente Berkelland heeft geen eigendom in het gebied. Het gemeentelijk belang rond de Hambroekplassen is dat er een integrale afweging plaatsvindt tussen de diverse partners, belangen en beleidsvelden, zodat een samenhangende gebiedsontwikkeling met een goede ruimtelijke kwaliteit tot stand komt.

Stichting Hambroek

In het gebied de Hambroekplassen is in 1993 de Stichting Hambroek opgericht.

In de doelstellingen van de Stichting Hambroek stond omschreven dat het gebied van de Hambroekplassen zou worden ingericht volgens het model 1A uit 'Plan Oranjewoud' (1990). Het gebied zuid-westelijk van de plassen zou daarbij worden ingericht voor verblijfsrecreatie en het gebied aan de zuid-oost- en oostzijde van de plassen voor natuurbouw.

Al enige tijd zijn gesprekken gaande tussen de bestuursleden van de stichting Hambroek om de intentieovereenkomst van de Stichting Hambroek te actualiseren. De aanleiding hiervoor is het beëindigen van de zandwinningsactiviteiten en wijzigingen in de eigendomssituatie en gebiedspartners. Ook vragen de vele ontwikkelingen in het gebied erom, de doelen en uitgangspunten uit 1993 opnieuw tegen het licht te houden en te herijken.

'Plan Oranjewoud' uit 1990

Geldende bestemmingsplannen en beleidskader

Bestemmingsplannen (geldend)

Voor het plangebied gelden verschillende bestemmingsplannen.

Samengevat geldt het volgende:

1. Voor de locatie 'Berkelpalace' en de recreatieplas geldt het bestemmingsplan 'Buitengebied (Borculo)'. In 1994 is dit plan door GS goedgekeurd.
Gebruiksregels: Horecabedrijven, verblijfs- en dagrecreatie en bos- en natuurgebied.
2. Voor de zuidwestelijke locatie geldt het bestemmingsplan 'Buitengebied (Borculo)'. In 1972 is dit plan door GS goedgekeurd.
Gebruiksregels: Recreatiegebied (nader uit te werken).
3. Voor de oostelijke locatie geldt het 'Uitbreidingsplan in Hoofdzaken'. Dit plan is in 1963 door GS goedgekeurd. Ook geldt het bestemmingsplan "Buitengebied (Borculo)" uit 1972.
Gebruiksregels: Agrarisch gebied.

Conclusie

Om gewenste ontwikkeling(en) mogelijk te maken, is het nodig de geldende bestemmingsplannen te herzien.

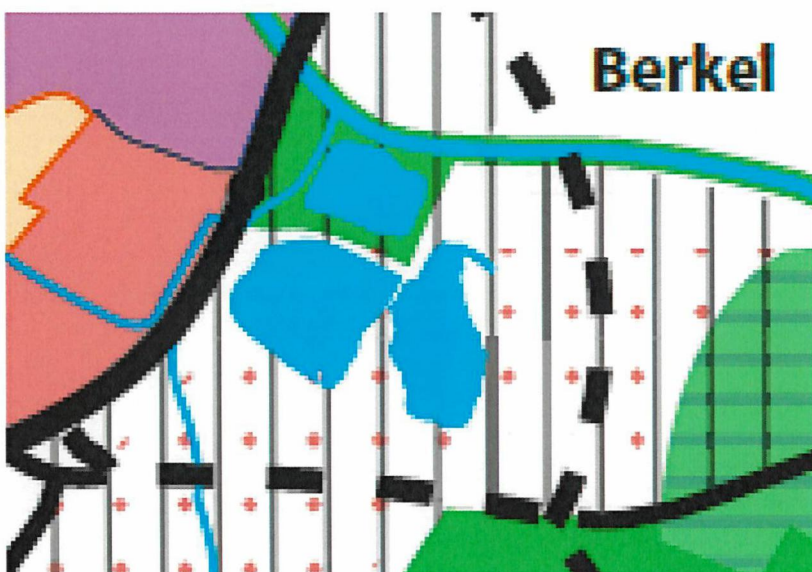
Structuurvisie Berkelland 2025

Deze structuurvisie is door de gemeenteraad vastgesteld op 26 oktober 2010.

Het gebied rondom de Hambroekplassen heeft de aanduiding 'Stimuleringsgebied recreatie' gekregen.

Zie onderstaande afbeelding.

Deze zone biedt binnen gemeente Berkelland de beste kansen voor recreatieve ontwikkelingen op het vlak van zowel dag- als verblijfsrecreatie. Nieuwe recreatieve activiteiten kunnen goed aansluiten op de mogelijkheden van de Hambroekplas. Daarbij kan het gaan om zowel de realisatie van nieuwe voorzieningen als ook de uitbreiding of verbetering van bestaande faciliteiten. Voorbeelden zijn een themapark of een bungalowpark. Vooral in dit gebied zal de verdere uitbouw van de toeristisch recreatieve sector in Berkelland gestalte moeten krijgen.

Stimuleringsgebied recreatie

Conclusie

Voor dit gebied zet de gemeente Berkelland in op de verdere uitbouw van de toeristisch recreatieve sector. Ontwikkelingen in het gebied moeten zich richten op het samenhangend gebied 'Hambroek' met een grote potentiële waarde voor de toeristisch recreatieve sector, natuur, landschap en cultuurhistorie in de gemeente Berkelland.

Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie (RO-DE)

RO-DE is door de gemeenteraad vastgesteld op 20 februari 2018.

Het doel van deze beleidsnotitie is de realisatie van installaties voor duurzame energieopwekking in Berkelland beter mogelijk te maken, door een ruimtelijk kader te bieden, waarmee installaties voor duurzame energieopwekking zo goed mogelijk ruimtelijk kunnen worden ingepast.

RO-DE gaat uit van het principe "ja, mits". Hiermee wordt bedoeld dat de realisatie van installaties voor duurzame energieopwekking overal mogelijk is, mits een afstemming van hindergevoelige functies plaatsvindt en voldaan wordt aan eisen vanuit wet- en regelgeving.

Specifiek wordt in RO-DE onder 'Beleidsuitgangspunt 14' gesteld dat de plaatsing van zonnepanelen > 2,5 hectare is uitgesloten (tenzij er bijzondere omstandigheden zijn om deze alsnog toe te staan).

In de omgeving van de Hambroekplassen gelden de volgende 'uitsluitingsgronden':

- op essen;
- in gebieden met een hoge grondwaterstand (vanwege aantasting van actuele en potentiële natuur- en landschapswaarden).

Conclusie

Gelet op de Structuurvisie Berkelland 2025 wordt geconcludeerd dat rondom de Hambroekplassen, plannen voor grote windturbine(s), mestvergistingsinstallaties en/of grote zonnevelden afbreuk doen aan de potentiële samenhangende waarde voor de toeristisch recreatieve sector, natuur, landschap en cultuurhistorie in de gemeente Berkelland.

Uitzonderingen hierop kunnen zijn initiatieven voor kleinschalige energieopwekking die betrekking hebben op ontwikkelingen binnen het plangebied, die bijdragen aan energieneutraliteit.

Cultuurhistorisch beleid Berkelland

De Cultuurhistorische waardenkaart van Berkelland (2016) geeft aan dat met name het zuiden van het plangebied een hoge cultuurhistorische waarde heeft.

De beleidsregel 'Cultuurhistorie in het ruimtelijk beleid' (2017) geeft aan dat in dergelijke gebieden (met de waarderingscategorie 'zeer hoog en hoog') de mogelijkheid bestaat om in planvorming en ontwerp extra aandacht te vragen voor het behoud of de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

Natuurbeleid

Het plangebied ligt op geruime afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Een deel van de Hambroekplassen maakt onderdeel uit van het Gelders Natuur Netwerk (GNN). Zie ook de paragraaf 'onderzoek naar natuurwaarden'.

Uitgangspunten voor integrale gebiedsontwikkeling

Om de samenhang en de kwaliteit van het gebied te waarborgen heeft gemeente Berkelland de volgende uitgangspunten geformuleerd:

Uitgangspunten

Bij de gebiedsontwikkelingen hanteren we de volgende uitgangspunten in volgorde van prioriteit:

- 1. Het vergroten van de mogelijkheden voor dag- en verblijfsrecreatie.**
De Hambroekplassen maken deel uit van het stimuleringsgebied voor recreatie.
- 2. Het behouden en/of versterken van de natuur- en landschapswaarden.**
Een deel van het gebied valt onder het Gelders Natuur Netwerk. In het gebied lopen ook de Berkel en de Leerinkbeek. Het behouden van de historische beplanting aan de noordzijde van de Torentjesdijk en het ecologisch ontwikkelen van de benedenloop van de Leerinkbeek. Het zo mogelijk beschermen van diverse planten- en diersoorten.
- 3. Het verbeteren van de (openbare) toegankelijkheid in en rond gebied de Hambroekplassen.** Het verbeteren van de (fiets)padenstructuur. Onder andere de Torentjesdijk als belangrijke historische verbinding dwars door het gebied hiervoor benutten.
- 4. Eventuele mogelijkheden voor energieopwekking en de technische vereisten hiervoor onderzoeken.**
- 5. Het zo mogelijk behouden van de cultuurhistorische waarden in het gebied, waaronder de essen en de historische dijenstructuur (incl. beplanting).**
- 6. Het inpassen van diverse nutsleidingen die in het gebied aanwezig zijn.**

Onderzoeken

De gemeente Berkelland heeft een aantal onderzoeken laten uitvoeren, om de kwaliteiten en mogelijkheden van het gebied in beeld te brengen:

Onderzoek naar natuurwaarden

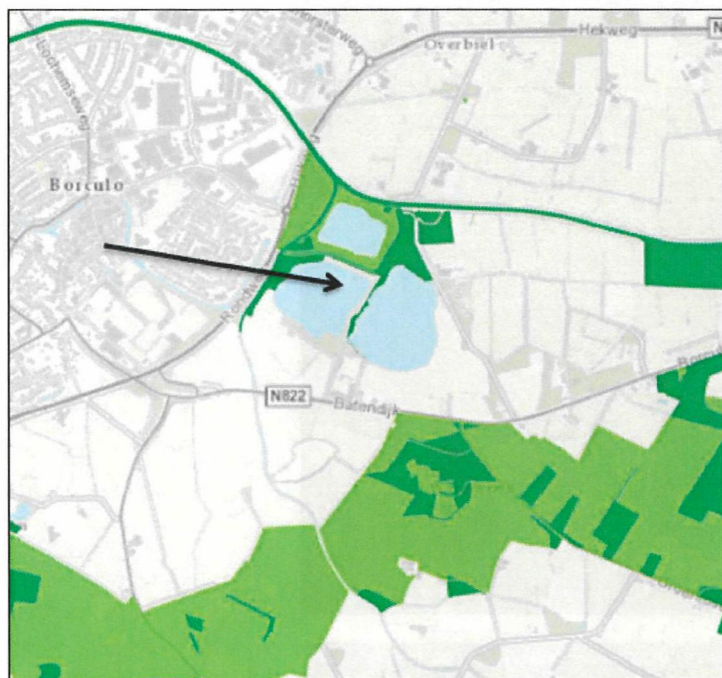
Bureau NatuurInclusief heeft een natuurtoets gedaan naar de natuurwaarden in het gebied. Op 11 december 2018 heeft het veldonderzoek plaatsgevonden.

Een korte samenvatting van het onderzoek:

Beschermde gebieden

Een deel van de Hambroekplassen maakt onderdeel uit van het Gelders Natuur Netwerk (GNN). Een specifieke GNN-toetsing dient plaats te vinden wanneer werkzaamheden of activiteiten worden ondernomen in de directe omgeving van de GNN-zones. Bij een GNN-toetsing wordt bepaald of de voorgenomen activiteiten negatieve effecten hebben op de vastgestelde doelen die voortkomen uit de aanwezige EVZ-modellen. NatuurInclusief adviseert om bij concretere plannen, vooraf te laten beoordelen of een volledige GNN-toetsing noodzakelijk is.

Het plangebied ligt op geruime afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Op dit moment zijn de concrete plannen en de daar uit volgende werkzaamheden nog niet exact bekend. NatuurInclusief adviseert om bij concretere plannen vooraf te laten beoordelen of een Natura 2000-toetsing noodzakelijk is.

In donkergroen aangegeven het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en in lichtgroen de Groene ontwikkelzone (GO).

Beschermde Flora en Fauna

Beschermde planten- en vissensoorten worden niet verwacht in het plangebied. Het plangebied bevat verschillende habitattypen met verschillende natuurwaarde waardoor de soorten in Tabel 7 niet uitgesloten kunnen worden. Afhankelijk van de geplande werkzaamheden is aanvullend onderzoek noodzakelijk.

Algemeen voorkomende broedvogels zijn niet uit te sluiten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk, maar er wordt geadviseerd deze groep dieren mee te nemen in een ecologisch werkprotocol waarin wordt uitgewerkt hoe om te gaan met broedende vogels en welke maatregelen bijvoorbeeld voorafgaand aan het broedseizoen kunnen worden genomen. Het ecologisch werkprotocol wordt opgesteld om zorg te dragen voor een goede implementatie van de voorwaarden van een ontheffing en om voldoende zorgplichtig te werken. Het werkprotocol is een document waarin beschreven staat waar en wanneer welke werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden en onder welke voorwaarden. Tevens wordt er aangegeven welke maatregelen uitgevoerd moeten worden.

Grote vos en Teunisbloempijlstaart zijn twee zeldzame soorten waarvan de aanwezigheid niet volledig uitgesloten kan worden. Echter, gezien de zeldzaamheid van de soorten en de kans dat deze soorten het plangebied bezoeken is een volledig onderzoek naar deze Grote vos en Teunisbloempijlstaart anno 2019 erg overdreven. Het is echter wel noodzakelijk dat bij de ecologische begeleiding van de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de eventuele aanwezigheid.

Tabel 7 Een overzicht van de soorten die mogelijk aanvullend onderzocht moeten worden (afhankelijk van de werkzaamheden)

Soort	Opmerking
Vleermuizen	
Das (<i>Meles meles</i>)	
Steenmarter (<i>Martes foina</i>)	
Boommarter (<i>Martes martes</i>)	
Wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	
Hermelijn (<i>Mustela erminea</i>)	
Bunzing (<i>Mustela putorius</i>)	
Eekhoorn (<i>Sciurus vulgaris</i>)	
Waterspitsmuis (<i>Neomys fodiens</i>)	Werkzaamheden aan of in de directe omgeving van de watergangen
Buizerd (<i>Buteo buteo</i>)	
Havik (<i>Accipiter gentilis</i>)	
Sperwer (<i>Accipiter nisus</i>)	
Wespendief (<i>Pernis apivorus</i>)	
Boomvalk (<i>Falco subbuteo</i>)	
Kerkuil (<i>Tyto alba</i>)	
Steenuil (<i>Athene noctua</i>)	
Ransuil (<i>Asio otus</i>)	
Gierzwaluw (<i>Apus apus</i>)	Werkzaamheden aan bebouwing
Grote gele kwikstaart (<i>Motacilla cinerea</i>)	
Huismus (<i>Passer domesticus</i>)	Werkzaamheden aan bebouwing en begroeiing daar omheen
Boomkikker (<i>Hyla arborea</i>)	Werkzaamheden in of rond de poel in het oosten van het plangebied
Poelkikker (<i>Pelophylax lessonae</i>)	Werkzaamheden in of rond de poel in het oosten van het plangebied
Kamsalamander (<i>Triturus cristatus</i>)	Werkzaamheden in of rond de poel in het oosten van het plangebied
Levendbarende hagedis (<i>Zootoca vivipara</i>)	
Hazelworm (<i>Anguis fragilis</i>)	
Grote weerschijnvlinder (<i>Apatura iris</i>)	
Kleine ijsvogelvlinder (<i>Limenitis camilla</i>)	
Beekrombout (<i>Gomphus vulgatissimus</i>)	Werkzaamheden aan de watergangen

Ontheffing

Wanneer na onderzoek blijkt dat er verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn en er overtredingen van verbodsbepalingen genoemd in de Wet natuurbescherming voorzien worden, is het aanvragen van een ontheffing bij Provincie Gelderland of werken conform een gedragscode noodzakelijk. Mogelijk dat er naar aanleiding van de ontheffing compenserende- of mitigerende maatregelen worden geëist.

Literatuuronderzoek effect van energieopwekking op natuurwaarden

Om het effect van de verschillende vormen van energieopwekking op de natuurwaarden te kunnen beoordelen, is aanvullend op de natuurtoets een beknopt literatuuronderzoek gedaan. De daadwerkelijke haalbaarheid van de energieopwekking is sterk afhankelijk van de locatie, werkwijze en precieze inrichting en van de resultaten van aanvullend onderzoek.

Onderzoek naar cultuurhistorische waarden

Adviesbureau RAAP heeft in november 2018 een onderzoek uitgevoerd naar welke cultuurhistorische waarden nog in het gebied aanwezig zijn. Deze liggen met name in het zuidelijke deel van het plangebied. Archeologisch en cultuurhistorisch gaat het met name om de twee oude essen in het gebied (Fokkink Esch en Fokkinkbraak), beide ooit verbonden aan de lang verdwenen havezate Fokkink en de naastgelegen, eveneens verdwenen boerderij. Cultuurhistorisch van belang is de dijenstructuur in het gebied, waar nog enige relictten van aanwezig zijn (Torentjesdijk, Schapevondersdijk), inclusief de opgaande beplanting langs de essen, langs de dijken en in de aangrenzende, lager gelegen delen van het gebied. Qua bebouwing gaat het vooral om het gave boeren erf Nieuw Bate en de lege huisplaats van De Höfte ('t Hof).

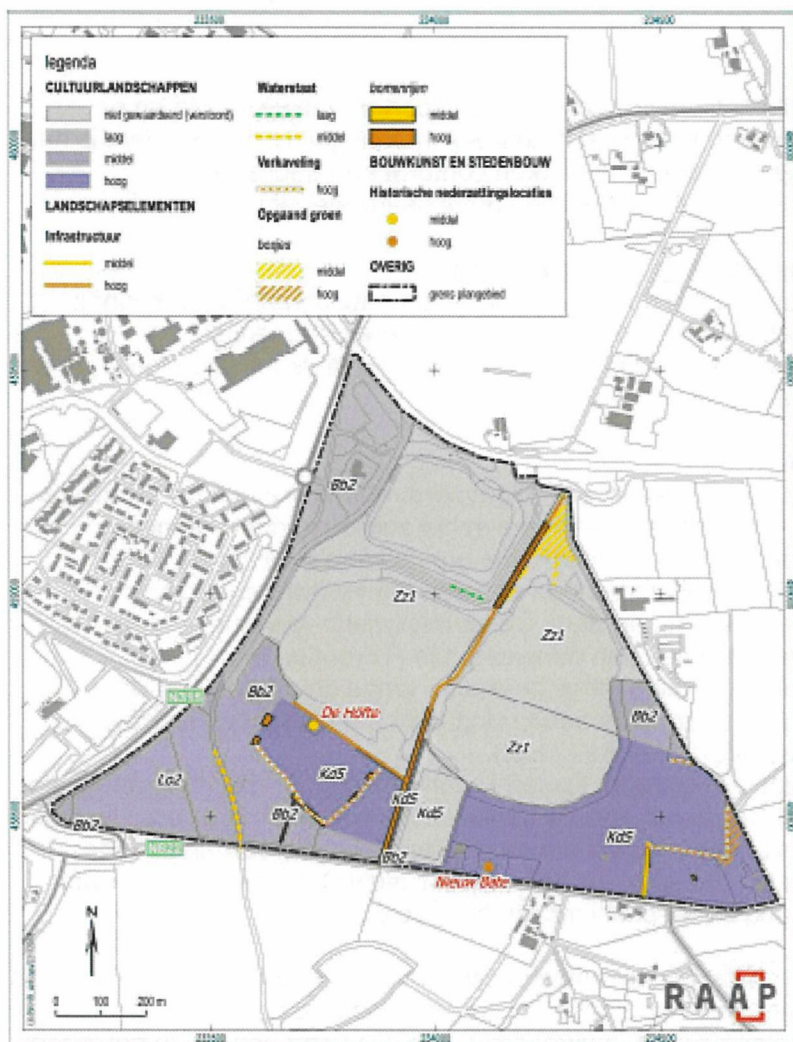
Al met al zijn ondanks de aanleg van de zandwinplassen tussen Hambroekweg, Berkel, Hogebrugweg en Batendijk nog de nodige fysieke overblijfselen van een rijk verleden aanwezig, en is er een veelvoud aan historische verhalen bij het gebied te vertellen. Zowel die overblijfselen als die verhalen, onder meer over de vroegere verdwenen havezate 't Fokkink, en het erf van Nieuw Bate met de bebouwing, bieden aanknopingspunten voor de inrichting en de beleving van het gebied.

Het onderzoek van bureau RAAP geeft evenals de Cultuurhistorische waardenkaart van Berkelland aan dat met name het zuiden van het plangebied een hoge cultuurhistorische waarde heeft.

De beleidsregel 'Cultuurhistorie in het ruimtelijk beleid' (vastgesteld in 2017) geeft aan dat in gebieden met de waarderingscategorie 'zeer hoog en hoog' extra aandacht voor het behoud of de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit gewenst is.

Hiervoor geeft het cultuurhistorisch onderzoek van RAAP de volgende aanbevelingen:

- zorg voor een betere aansluiting van de randen van de zandwinplassen op het omringende landschap,
- gebruik oude verbindingen (dijken als Torentjesdijk, Schapevondersdijk) als 'kapstok' om informatiepunten en belevingslocaties aan te koppelen,
- respecteer het aanwezige reliëf (essen),
- ga zorgvuldig om met het historische groen, zoals esbeplanting, laanstructuren en knotbomen.

Cultuurhistorische waarderingskaart van het plangebied

Onderzoek naar mogelijkheden voor thermische energieopwekking (TEO)

De gemeente heeft een eerste quickscan gedaan om te kijken of de Hambroekplassen in potentie geschikt zijn als bron voor warmte-/koudelevering. Het gaat om energieopwekking uit oppervlaktewater. Het oppervlaktewater in de directe omgeving bestaat uit: de noordelijke zandwinplas (recreatieplas) van circa 5 ha, de zuidoostelijke plas van circa 14 ha, de zuidwestelijke plas van circa 10 ha, de Berkel ten noorden en de Leerinkbeek ten westen van de plassen.

De quickscan wijst uit dat de Hambroekplassen in principe groot genoeg zijn voor thermische energieopwekking en dat ook de mogelijkheden voor energieopwekking in de Berkel interessant zijn om in de toekomst verder te onderzoeken. Het belangrijkste vraagstuk is op welke wijze warmtebuffering (warmte van de zomer beschikbaar stellen voor de winter) plaats kan vinden. Opslag in de grond (WKO) lijkt in verband met de bodemsamenstelling niet goed mogelijk.

Onderzoek naar stabiliteit van de dijk tussen de plassen (Torentjesdijk)

Er bestond onduidelijkheid over de stabiliteit van de Torentjesdijk, die in noord-zuidrichting tussen de plassen door loopt. Met het oog op het mogelijk in gebruik nemen van deze dijk als voet-/fietspad of weg is besloten om nader onderzoek te doen naar de stabiliteit van de dam. Door Bureau Tauw is op 21 december 2018 een rapport uitgebracht.

In het rapport wordt de verwachting uitgesproken dat de dam voldoende ruimte en stabiliteit biedt voor het realiseren van een verbindingroute. Deze verwachting is gebaseerd op:

- de voorgeschiedenis van de dam (oude landbouwweg);
- huidig gebruik (pad voor onderhoud);
- bevindingen tijdens het locatiebezoek op 17 december 2018.

Afhankelijk van het gebruik door fietsers c.q. auto's wordt een breedte van 4 meter haalbaar geacht. Wel is vervolgonderzoek gewenst.

Foto van de Torentjesdijk uit onderzoeksrapport Tauw

Aanbevelingen en conclusies

De uitgangspunten, het beleid en de onderzoeken leiden tot de volgende conclusies en aanbevelingen:

De verschillende initiatieven op en rond de Hambroekplas(sen) dienen in samenhang ontwikkeld te worden om de ruimtelijke, landschappelijke en recreatieve potentie van het gebied te waarborgen. Als leidraad bij deze ontwikkelingen hanteren we de uitgangspunten, zoals die in deze notitie zijn geformuleerd (zie paragraaf uitgangspunten). Deze uitgangspunten volgen uit het geldende beleid voor het gebied (o.a. Structuurvisie Berkelland 2025, Cultuurhistorische waardenkaart Berkelland, natuurbeleid) en de onderzoeken die voor het gebied door de gemeente zijn uitgevoerd.

Afhankelijk van de precieze inrichtingsplannen is vervolgonderzoek en eventueel een herziening van de bestemmingsplannen nodig.

Stichting Hambroek

Oprichting Stichting Hambroek

In 1993 heeft de toenmalige gemeente Borculo met Zand- en Grint Exploitatiemaatschappij Het Hambroek (Lap beheer BV) en Twickel een overeenkomst gesloten over zandwinning in het Hambroekplasgebied. Zand- en Grint Exploitatiemaatschappij Het Hambroek heeft in 1992 een provinciale ontgrondingsvergunning gekregen voor het gebied (deze werd vernieuwd in 2011), met als einddatum 1 januari 2026.

De zandwinning mocht worden uitgebreid en partijen achtten de totstandkoming van een object voor openbare recreatie, landschap en natuurbouw op basis van een zandwinning, wenselijk. Bij de overeenkomst was een plan (plan Oranjewoud) gevoegd waarin werd aangegeven hoe de vormgeving, afwerking en inrichting van het gebied er uit zou zien.

Daarnaast werd een stichting opgericht met dezelfde partijen die tot doel had: het realiseren en exploiteren van het landschaps- recreatie- en natuurobject, zoals aangegeven in het plan.

Doel stichting

De stichting tracht haar doel te bereiken door het aanbrengen van voorzieningen ten behoeve van het recreatieve gebruik, bv aanleggen van paden, banken steigers en parkeerplaatsen. Ook voor het langjarig beheer van de voorzieningen in het gebied zou de stichting zorgdragen. Het vermogen van de stichting werd gevormd door afdrachten van de commerciële partijen. Het is de bedoeling dat de aangebrachte voorzieningen zullen worden overgedragen aan de grondeigenaar of een van de participanten van de stichting.

Nieuwe overeenkomst/statuten

Vanwege de ontwikkelingen in de samenleving is de zandwinning niet gereed gekomen en zal in de toekomst ook niet verder gaan. Daarnaast zijn er nieuwe grondeigenaren in het gebied gekomen. Enkele verplichtingen uit de overeenkomst van 1993 zijn dan ook niet meer redelijk om af te dwingen. Daarom zijn er gesprekken gestart voor het opstellen van een nieuwe overeenkomst en is de wens geuit om de statuten van de stichting ook te vernieuwen. Uitgangspunt is om met oog voor de belangen van alle partijen een mooie inrichting van het gebied van de Hambroekplassen te verwezenlijken.

Openbaarheid

Vanuit het verleden is de openbare toegankelijkheid en openbaarheid van het gebied altijd een uitgangspunt geweest, net als het versterken van de natuur en het landschap

Mogelijke optie openbaar toegankelijke paden (voorstel)

Voorzieningen

Mogelijke voorzieningen die in het gebied gerealiseerd kunnen worden, naast het fietspad langs de zwempas en het ombouwen van het aquaduct tot brug (reeds besloten):

- toegankelijk maken Torentjesdijk,
- realiseren van visplekken langs de plassen,
- versterken laanstructu(u)r(en),
- beborden van het gebied,
- markeren gebied,
- plaatsen bankjes.

Commissie Bestuur en Ruimte

Dossiernummer 1816
Vertrouwelijk Nee
Vergaderdatum 8 mei 2019
Agendapunt 7
Omschrijving Voorstel bespreekstuk / Energie
Uitvoeringsprogramma 2019–2022 (EUP2)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur en Ruimte	8 mei 2019

Zaaknummer : 243022

Raadsvergadering : 21 mei 2019

Onderwerp : Energie Uitvoeringsprogramma 2019-2022

Collegevergadering : 2 april 2019

Portefeuillehouder : G.J. Teselink

Steller : I. Vlaar

tel: : 0545-250 227

Te nemen besluit:

1. Het Energie Uitvoeringsprogramma 2019-2022 (EUP2) vaststellen.
2. Voor de uitvoering van EUP2 in totaal tot en met 2022 € 2.425.000,-- beschikbaar stellen, waarvan € 760.000,-- nog resteert van EUP1.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Berkelland wil in 2030 energieneutraal zijn. Dat betekent dat we dan net zoveel energie opwekken als we met zijn allen verbruiken.

Het eerste Energie Uitvoeringsprogramma (EUP), door u vastgesteld op 17 mei 2016, liep tot en met 2018.

In het coalitieakkoord, het collegeprogramma en de programmabegroting is de komst van een nieuw EUP aangekondigd. In dit nieuwe Energie uitvoeringsprogramma kijken we terug en zetten we de bakens uit tot en met 2022.

Argumentatie:

- 1.1. In het programma 'Actief met duurzaamheid en energie' is als doel gesteld dat in 2022 40% van de doelstelling in 2030 moet zijn gehaald.
Om dit doel te kunnen behalen is dit nieuwe Energie Uitvoeringsprogramma (EUP2) opgesteld met daarin concrete maatregelen. Deze moeten leiden tot nog meer investeringen in energiebesparing en duurzame energieopwekking door inwoners en bedrijven.
- 1.2. Bij de opgave worden we geholpen door de afspraken die gemaakt zijn (en nog worden gemaakt) in het kader van het Nationaal Klimaatakkoord en de Regionale Energie Transitie (RES).
- 1.3. In EUP2 focussen we op vier ambities: Wonen, Bedrijven, Maatschappelijke organisaties & instellingen en Grootschalige opwek van energie.
- 1.4. Wat bespaard wordt, hoeft niet duurzaam te worden opgewekt. We blijven daarom inzetten op het stimuleren van maatregelen ter vermindering van het energieverbruik bij woningen, bedrijven en instellingen.
- 1.5. Voor de duurzame-opwekking van energie ligt de focus op bewezen succesvolle technologieën. Op dit moment betreft dat vooral het opwekken van zonne- en windenergie.
- 1.6. Terugkijkend op de afgelopen jaren kunnen we constateren dat EUP1 succesvol is geweest. Door de samenleving zijn er veel initiatieven ontplooid die hebben geleid tot het besparen van energie en het duurzaam opwekken daarvan. Per eind 2017 bedroeg de bijdrage aan het doel energieneutraal in 2030 voor elektriciteit 9,4% en voor aardgas 17,1 %. Voor 2018 zijn op het moment nog geen cijfers beschikbaar. Meer achterliggende informatie heeft u kunnen lezen in de eerder dit jaar toegezonden 'Derde Monitor'.
- 1.7. Versnelling en opschaling is noodzakelijk om de ambitie van een energieneutraal

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering

Afhandelingsvoorstel voor raad:

0 hamerstuk

0 besprekstuk

0 anders, nl

Raadsvergadering

0 zonder hoofdelijke stemming

0 met algemene stemmen

0 stemmen voor, stemmen tegen

0 aangenomen

0 verworpen

0

Berkelland in 2030 te kunnen halen. Om op te schalen:

- vernieuwen en/of verruimen we (financiële-) ondersteuningsmogelijkheden,
- onderzoeken we de toepassing van nieuwe instrumenten gericht op specifieke doelgroepen,
- zetten we in op het stimuleren van meervoudige maatregelen bij het verduurzamen van de gebouwde omgeving,
- gaan we door met het optimaal faciliteren van grootschalige opwekinitiatieven,
- schenken we extra aandacht aan besparing en opwekking bij bedrijven en
- besteden we veel meer aandacht aan informatie, communicatie en bewustwording.

1.8. In het EUP staat een overzicht van de activiteiten en de bijdrage die ze leveren aan welke doelen. In de bijlage staan alle activiteiten uitgewerkt.

1.9. We blijven de samenwerking zoeken met de overige Achterhoekse gemeenten. Dit jaar zal daarbij vooral in het teken staan van het in gezamenlijkheid opstellen van een Regionale Energie Strategie (RES).

2.1. De besteding van € 2.425.000,-- wordt als volgt (globaal) verdeeld over de ambities:

- Ambitie Wonen: € 1.165.000,--
- Ambitie Bedrijven: € 740.000,--
- Ambitie Maatschappelijke organisaties & instellingen: € 200.000,--
- Ambitie Grootschalige Opwek: € 40.000,--
- Regionale Samenwerking: € 180.000,--
- Communicatie en Bewustwording: € 100.000,--

Kanttekeningen en risico's

Tijdens het opstellen van EUP2 was het nationale klimaatakkoord nog niet vastgesteld. Wij verwachten het Nationaal Klimaatakkoord (en de verdere uitwerking daarvan in financiële stimulering) een positief effect zal hebben op het realiseren van onze gemeentelijke ambities. Indien noodzakelijk zullen we het uitvoeringsprogramma daar op aanpassen.

Het nationale klimaatakkoord bevat afspraken en voorstellen om in Nederland de uitstoot van het broeikasgas CO₂ te verminderen. De energiemaatregelen in EUP2 zullen daar zeker ook aan bijdragen maar CO₂ reductie is daarbij niet het primaire doel.

Financiën

We verwachten € 2.425.000,-- nodig te hebben voor de acties in EUP2. Dit is exclusief ambtelijke uren. Deze kosten kunnen worden gedekt uit de begroting en het restant van EUP1.

In de begroting is tot en met 2022 rekening gehouden met € 1.665.000,-- voor de uitvoering van een nieuw Energie Uitvoeringsprogramma. Uit het krediet dat beschikbaar is gesteld voor EUP1 resteert nog € 760.000,--.

In het nog te sluiten klimaatakkoord zullen ook afspraken gemaakt worden over de financiering van de energietransitie. De afspraken zullen gevolgen hebben voor onze aanpak, ook financieel.

Communicatie

Communicatie en bewustwording zijn essentieel om de energietransitie te laten slagen. We gaan daarom de komende periode op zoek naar mogelijkheden om inwoners en bedrijven nog beter te informeren en te adviseren over de mogelijkheden voor energiebesparing, duurzame energieopwekking en mogelijke financieringsmogelijkheden daarbij.

Initiatief, participatie en rol gemeente

In de voorbereiding op dit EUP2 is afstemming gezocht en zijn resultaten geëvalueerd met diverse stakeholders. Daarnaast is er op 21 februari 2019 een publieksavond georganiseerd om aanvullende input te krijgen. Tijdens de avond waren ruim 30

belangstellenden aanwezig. Het betrof ondernemers, raadsleden, lokale energiecorporaties en inwoners. De verkregen input is zoveel mogelijk verwerkt in het uitvoeringsprogramma. Een verslag van de publieksavond is als bijlage toegevoegd.

De gemeente vervult in de energietransitie een faciliterende en stimulerende rol. Het energie neutraal maken van de gemeente in 2030 is vooral een gezamenlijke opgave. Initiatieven van inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen zijn onmisbaar. Met dit EUP2 bieden we onze inwoners ondersteuning om zelf initiatieven op het gebied van het besparen en opwekken van energie tot stand te brengen.

Planning en evaluatie

De voortgang van de energiedoelstelling wordt jaarlijks met u gedeeld in een monitoringsrapport. De uitkomsten van de monitor kunnen aanleiding geven tot het aanpassen van het EUP. Aanpassingen en eventuele financiële consequenties worden ter besluitvorming voorgelegd aan uw raad.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 21 mei 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 2 april 2019;

b e s l u i t :

1. het Energie Uitvoeringsprogramma 2019-2022 (EUP2) vast te stellen.
2. voor de uitvoering van EUP2 in totaal tot en met 2022 € 2.425.000,-- beschikbaar te stellen, waarvan € 760.000,-- nog resteert van EUP1.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
21 mei 2019

de griffier,

de voorzitter,

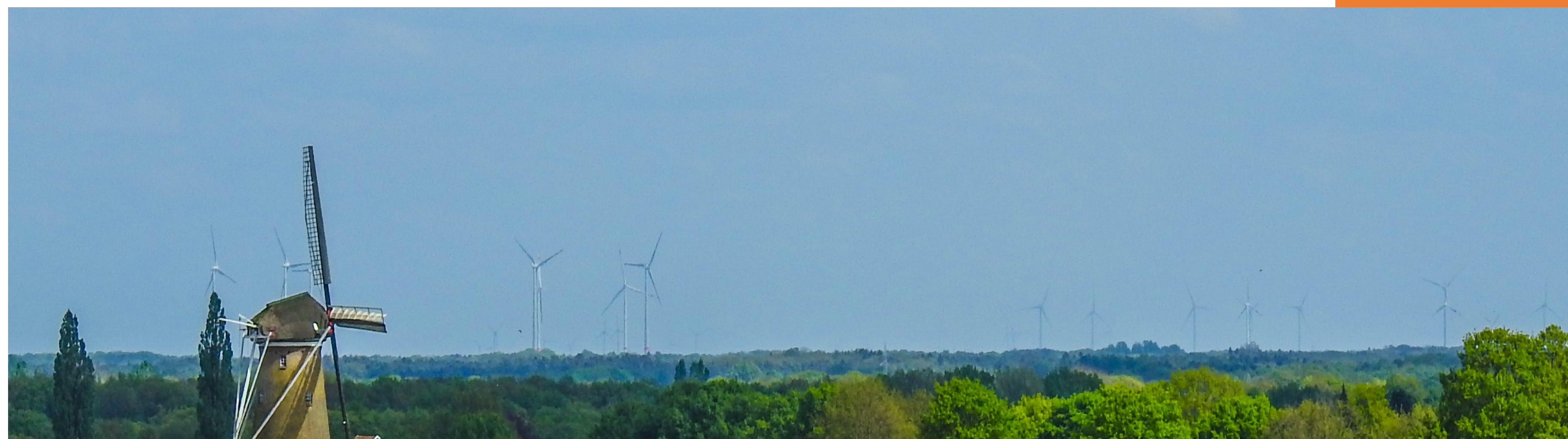
Bijlagen:

- Het Energie Uitvoeringsprogramma 2019-2022 (EUP2)
- Activiteitentabellen
- Verslag publieksavond

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Energie Uitvoeringsprogramma 2019-2022

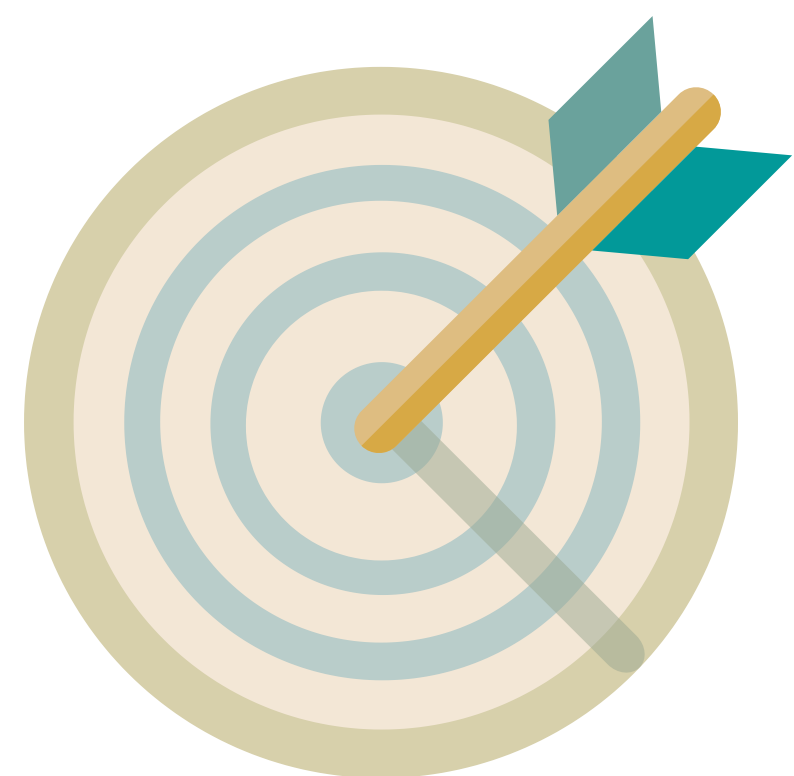
Zie het Energie Uitvoeringsprogramma 2019-2022

Inhoudsopgave

Doelstelling		3
Context, gemeentelijke rol en relatie andere programma's		5
Waar staan we na EUP1?		6
Conclusies voor EUP2		7
Wonen		8
Energiebesparing Bedrijven		10
Maatschappelijke organisaties en verenigingen		13
Grootschalige opwek		15

Doelstelling

In 2016 is het eerste Energie Uitvoeringsprogramma vastgesteld. Hierin is voor de periode tot en met 2018 de marsroute bepaald.

Met de afloop van het eerste uitvoeringsprogramma en de komst van een nieuw college is het tijd om te evalueren en waar nodig bij te sturen om het gestelde doel te halen.

Doelstelling:
Een energie-neutraal
Berkelland in 2030 in
de bebouwde
omgeving

Tussendoelstelling EUP 1:

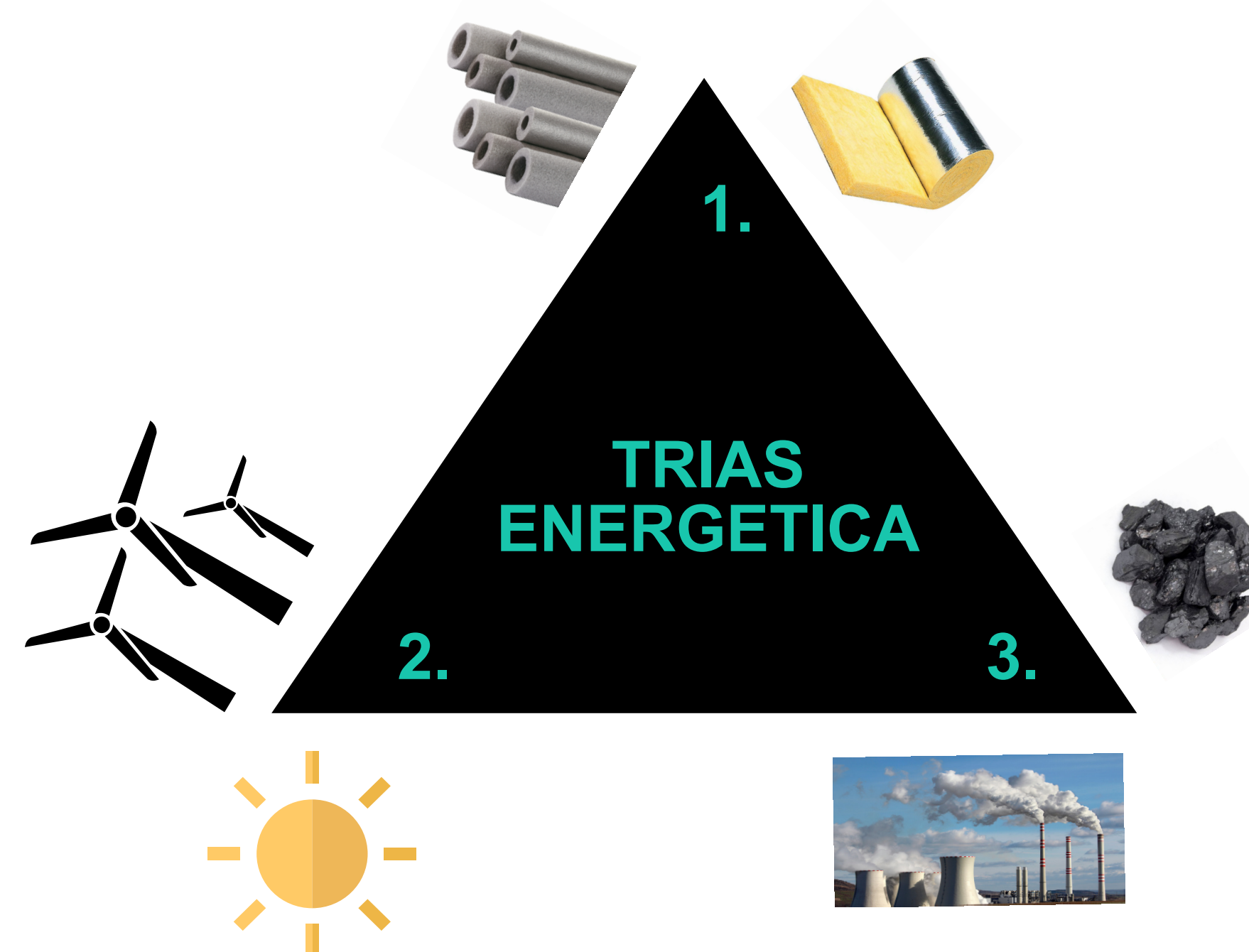
Het eerste Energie Uitvoeringsprogramma 2015-2018 (EUP 1) had als tussendoelstelling om per 1 januari 2019 een derde van de energieambitie te hebben bereikt. Hiervoor zijn destijds 10 programmaonderdelen met bijbehorende maatregelen geformuleerd. Op basis van de cijfers tot en met 2017 kan worden geconcludeerd dat de tussendoelstelling waarschijnlijk niet wordt gehaald.

Doelstelling

Ambitie voor deze raadsperiode: 40% energieneutraal in 2022 en in de kopgroep van de Achterhoek

Bij deze tussendoelstelling gaat het om 40% van de uiteindelijke doelstelling in 2030, het jaar waarin we als Berkelland evenveel energie willen opwekken als we gebruiken. Bij het realiseren van onze ambitie hanteren we de uitgangspunten van de 'trias energetica' die bestaat uit drie stappen:

1. maximale inzet op besparing van energie door verspilling tegen te gaan. Dit betreft met name isolatiemaatregelen. Energie die wordt bespaart hoeft immers ook niet te worden opgewekt.

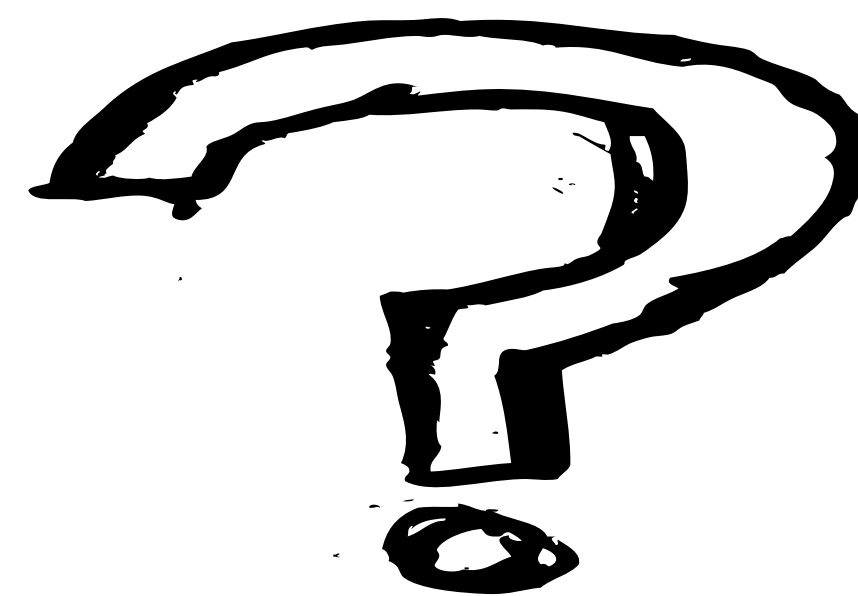
2. maximaal faciliteren van het opwekken en gebruiken van energie uit duurzame bronnen, zoals wind-, water-, en zonne-energie faciliteren.

3. stimuleren van een zo efficiënt mogelijk gebruik van fossiele brandstoffen om in de resterende energiebehoefte te voorzien.

Context, gemeentelijke rol en relatie tot andere programma's

Context

Dit Energie Uitvoeringsprogramma bevat een opsomming van activiteiten en maatregelen die nodig zijn om de ten doel gestelde ambitie te verwezenlijken. Hiermee is de gemeentelijke inzet bepaald. Het effect van de inspanningen is echter ook afhankelijk van andere partijen in Berkelland en van mede-overheden. Hopelijk wordt Berkelland bij de eigen opgave geholpen door de afspraken die worden gemaakt in het kader van het Nationaal Klimaatakkoord, de Regionale Energie Strategie, het Gelders Energie Akkoord en het regionale energie uitvoeringsplan. Hierover is echter nog veel onduidelijk.

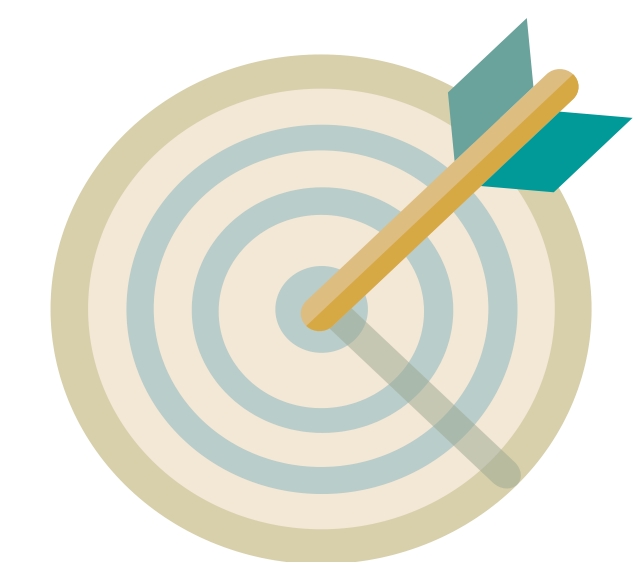

Realiseren van en investeren in ambities doen we samen

De gemeente kan verbinden, aanjagen en stimuleren, maar is niet de investeerder. De afgelopen periode zijn er mooie resultaten bereikt waarbij inwoners zelf projecten zijn gestart om woningen collectief energiezuiniger te maken of door gezamenlijk energie op te wekken. Om in 2030 energie neutraal te zijn, blijven initiatieven én investeringen van bewoners, bedrijven en maatschappelijke partners onmisbaar.

Waar staan we na EUP1?

Ook al zijn de resultaten voor 2018 nog niet meegenomen, toch is duidelijk dat met name voor de bespaar- en opwekopgave van elektriciteit in de komende periode nog een forse inspanning nodig is. Ook voor het besparen en opwekken van gas geldt voor de komende vier jaar 'alle hens aan dek' om de tussendoelstelling te halen en op koers te blijven voor een energie neutraal Berkelland in 2030.

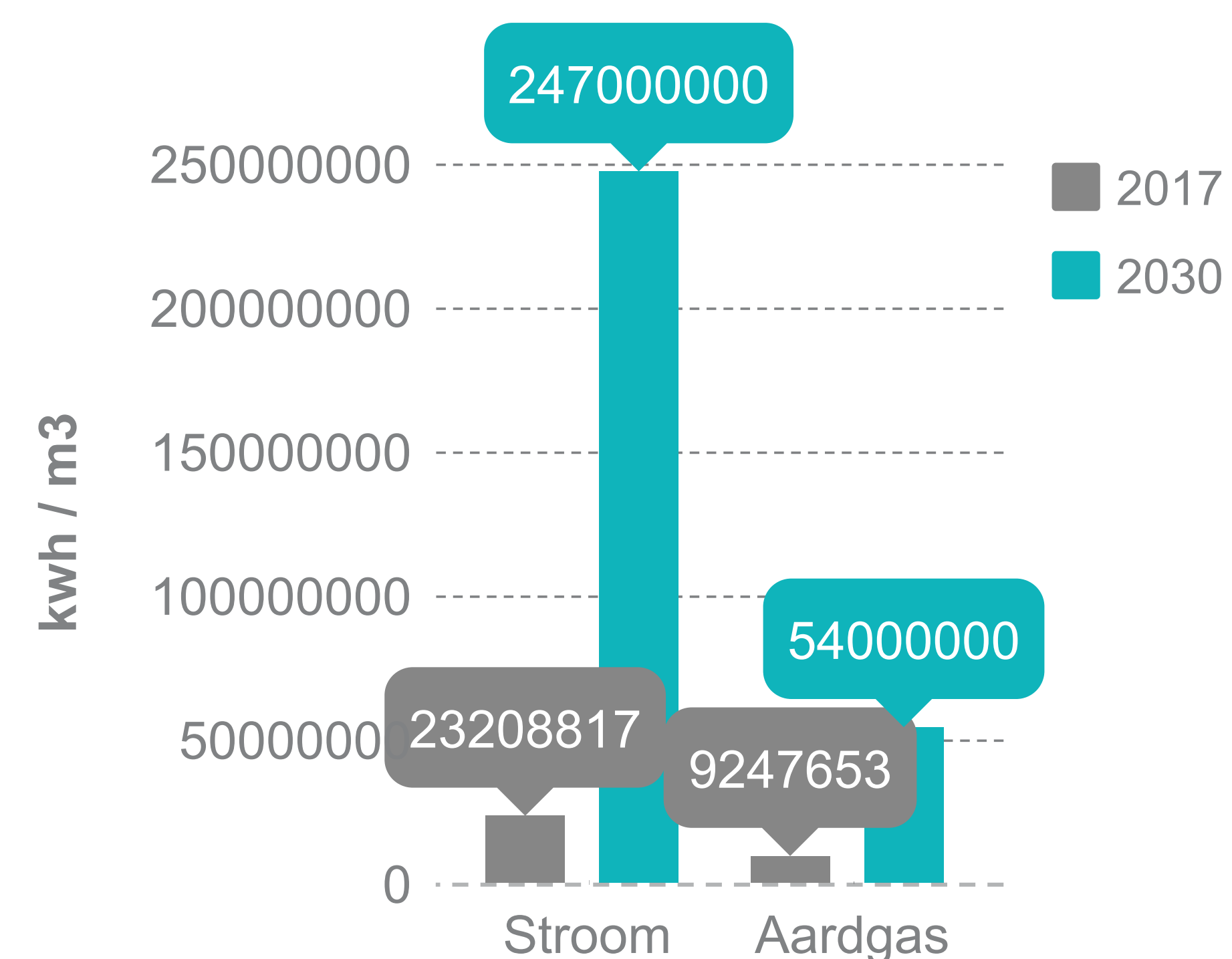

Totaalopgave

De totaalopgave is in EUP1 voor 2030 geschat op een omzetting 54 miljoen m3 aardgas/jaar en 247 miljoen kWh/jaar elektriciteitsverbruik voor woningen en bedrijven.

Per eind 2017 bedroeg de bijdrage aan het doel energie neutraal in 2030 voor elektriciteit **9,4%** en voor aardgas **17,1 %**. Voor 2018 zijn op het moment nog geen cijfers beschikbaar.

Behaald 2017 tov doel 2030

Conclusies voor EUP2

Opschalen en versnellen, niet eenvoudig maar wel haalbaar... door:

1. in te zetten op het nemen van meervoudige maatregelen bij het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Niet alleen het isoleren van de spouwmuur maar tegelijk ook de mogelijkheden onderzoeken om dit te combineren met bijvoorbeeld dak- en glasisolatie;
2. grootschalige opwek-initiatieven maximaal te faciliteren. Er is op dit moment al veel animo voor de realisatie van zonneparken. Ook van andere vormen van duurzame opwekking, zoals wind en biomassa, is een bijdrage noodzakelijk in de periode tot 2030. De gemeente investeert niet zelf in dit soort initiatieven, maar speelt wel een belangrijke rol in de procesbegeleiding, het creëren van duidelijke randvoorwaarden en het geven van voorlichting;
3. steviger in te zetten op energiebesparing en -opwekking bij bedrijven. Bedrijven zijn goed voor een groot aandeel van het totale energie-verbruik, maar er wordt nog onvoldoende geïnvesteerd in de energietransitie;

nog meer en slimmer te communiceren. Bewustwording en kennisoverdracht blijven essentieel

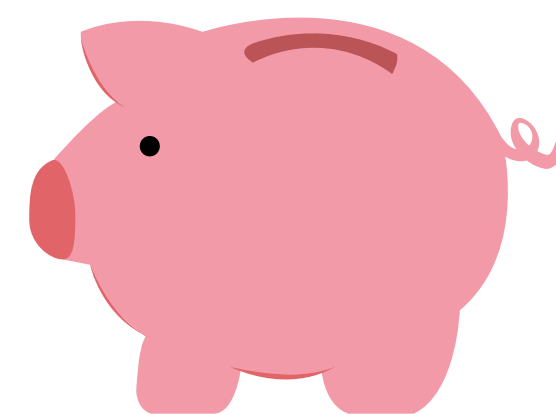
Wonen: waar staan we?

Stimuleringsmaatregelen werken!

De instrumenten die zijn ingezet voor het stimuleren van energiebesparing en duurzame opwekking bij woningen zijn succesvol. Het gaat daarbij met name om de Achterhoek Bespaart Regeling (ABR) en de SVn duurzaamheidslening.

Achterhoek Bespaart Regeling (ABR)

De ABR bestaat uit een **subsidie van € 500,- per woning** met een **burenbonus van € 250,-** indien met meer dan 6 woningen samen wordt aangevraagd. Gemiddeld werd gedurende de looptijd bijna **€ 3.100,- per woning geïnvesteerd**. In de periode 2009 t/m medio 2018 zijn met deze regeling op **2.350** particulieren woning **adressen** enkelvoudige isolatie maatregelen uitgevoerd in de bestaande woningvoorraad. Vloerisolatie, HR++ glas en gevelisolatie worden het meest toegepast. Dakisolatie het minst. De regeling heeft impact omdat met isolatiemaatregelen energie bespaard wordt die niet duurzaam hoeft te worden opgewekt. Bovendien bespaart de eigenaar energiekosten.

Rijks Investeringsubsidie Duurzame Energie

Met de Rijks Investeringsubsidie Duurzame Energie worden jaarlijks gemiddeld op **110 particuliere adressen** biomassaketels, zonnecollectoren, pelletkachels of warmtepompen geïnstalleerd en op **20 zakelijke adressen**. Het aantal geldige **energielabels** in de klasse B t/m A++, tussen 2015 en 2017 **steeg met 5%** van 1.841 naar 2.622. Dit is een gemiddelde **stijging met 391 woningen per jaar**. Deze stijging hangt niet alleen samen met isolatie of opwekmaatregelen maar ook met de verplichting om het energielabel te vermelden bij verkoop.

Ambitie wonen EUP2

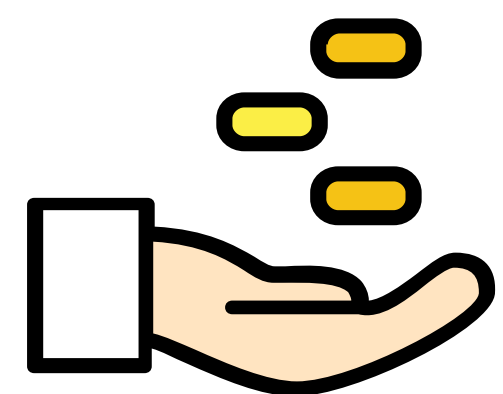
Wat is er nodig?

De instrumenten van EUP1 werken in zoverre dat ze ervoor zorgen dat er steeds meer woningen een zogenaamde label-sprong maken (gem. 391 per jaar). Echter zelfs met het doorzetten van deze versnelling is het effect onvoldoende: een labelsprong is namelijk positief, maar levert nog geen nul-op-de-meter woningen op. Bovendien is een groeiend aantal woningen met een vertrekpunt van 391 per jaar, onvoldoende om op tijd alle 19.492 woningen energieneutraal te krijgen. Versnelling is dus noodzakelijk!

- Communiceer en wees duidelijk
- Geef helder en concreet advies
- Maak het financieel aantrekkelijker
- Organiseer collectiviteitsvoordeel
- Investeer in de jeugd

Opbrengst Publieksavond

Wat gaan we daarvoor doen?

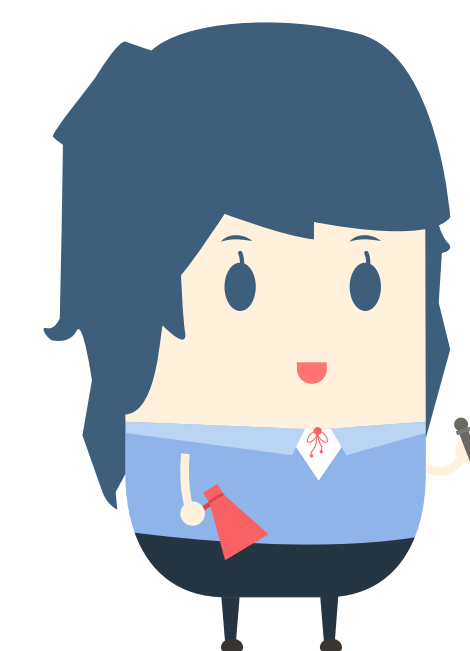
Positieve financiële prikkels

Inwoners lijken pas bereid te investeren in verduurzaming als dit op een redelijke termijn wordt terugverdiend en daarmee rendement oplevert. Financiële prikkels zijn dus zeer effectief om mensen te bewegen te verduurzamen. Daarom worden de bestaande subsidie-programma's voortgezet.

Activiteiten: voortzetten subsidieregeling, pilot en

Bewustwording en informatievoorziening

Er blijft een grote opgave bestaan om mensen bewuster te maken van niet alleen de noodzaak om te verduurzamen, maar ook van de concrete mogelijkheden die hiervoor bestaan. Daarom is informatievoorziening voor woningbezitters en huishoudens van groot belang.

Activiteiten: voortzetten

Energiebesparing Bedrijven: waar staan we?

Er zijn verschillende regelingen waar ondernemers gebruik van kunnen maken; de 'Duurzaam Ondernemen en Energiescan' (DOE-scan), de MKB-energy-check-up, de gemeentelijke stimuleringslening en rijksregelingen en fiscale maatregelen. Onderstaand is een overzicht van wat deze regelingen inhouden en in welke mate er gebruik van is gemaakt.

DOE-scan en Energy-check-up

De scan geeft voor bedrijven aan waar ze staan qua energiebesparing en waar nog kansen liggen. Doelgroep voor de scan zijn de **180 meest energie-verbruikende** MKB-bedrijven in Berkelland.

Eind 2018 zijn er in Berkelland **62 DOE-scans uitgevoerd**. Daarnaast zijn er **9 MKB-energy-check-ups** uitgevoerd bij minder energie-verbruikende bedrijven zoals in de detailhandel.

Uit deze onderzoeken blijkt een **besparing** mogelijk van 206.000 m3 gas en 1,8 miljoen KWh per jaar.

Gemeentelijke stimuleringslening

De gemeentelijke stimuleringslening lijkt voor bedrijven **geen aantrekkelijk aanbod**. In totaal zijn er sinds 2016 slechts 2 leningen (€40.000) verstrekt. De incidentele terugkoppeling is dat de afsluitkosten (€ 1.500,-) de lening **te duur** maken. En het relatief **lage leenbedrag** maakt het mogelijk ook niet aantrekkelijk voor middelgrote bedrijven.

Ambitie bedrijven EUP2

Wat is er nodig?

Bedrijven zijn goed voor 11 miljoen KWh elektra-verbruik en bijna 6 miljoen gasverbruik. Dat is een groot deel van het totale elektra- en gasverbruik van Berkelland. Het merendeel van inspanningen van EUP1 was gericht op inwoners en de bebouwde omgeving. Dat is begrijpelijk omdat het voor de gemeente vanzelfsprekender is te sturen op het gedrag van bewoners dan op dat van ondernemers. De gemeentelijke sturingsinstrumenten voor bedrijven lijken beperkter. Gelet op het enorme aandeel van bedrijven in het totale energieverbruik in Berkelland, is er een inhaalslag nodig om bedrijven meer te laten besparen en opwekken.

- Durf te kiezen en te variëren
- Subsidies zijn niet dé oplossing
- Durf te handhaven
- Organiseer het collectief

Opbrengst Publieksavond

Wat gaan we daarvoor doen?

Stimuleren
grootverbruik en
koplopers, controle
achterblijvers

Activiteiten: voortzetten
subsidieregeling en meer
controle

De ondersteuning van energie-intensieve bedrijven en instellingen wordt voortgezet door middel van de DOE

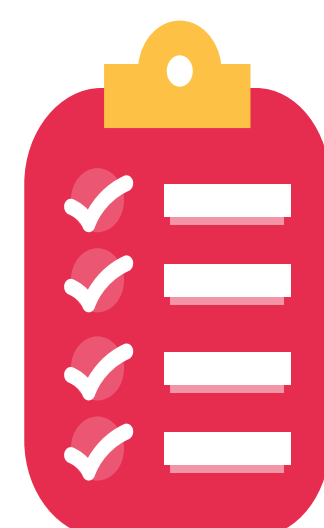
Ambitie bedrijven EUP2

Specifieke aanpak kleinbedrijf

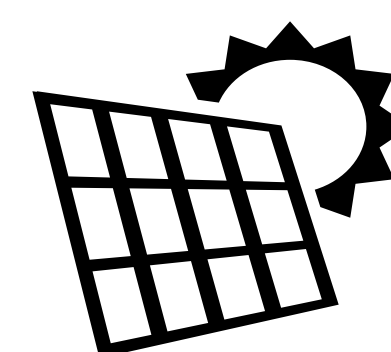

Grote energie-intensieve bedrijven hebben individueel gezien een relatief groot aandeel in het Berkellands energie-verbruik. Daar staat tegenover dat er veel meer MKB-bedrijven zijn dan groot-bedrijven. Al deze (kleine) MKB-bedrijven samen hebben ook een groot aandeel in het Berkellandse energie-verbruik. Zij hebben echter andere afwegingskaders dan de grotere bedrijven en moeten ook met andere prikkels en een andere aanpak tot verduurzaming worden bewogen. Bovendien is de informatie-positie van MKB-ers als het gaat om verduurzaming anders dan die van grote energie-intensieve bedrijven. Het kleinere aandeel van energie als kostenpost in hun totale bedrijfsvoering en de beperktere personele capaciteit, maakt dat er minder prikkels en mogelijkheden zijn om zich hierin te verdiepen. Verbeteren van kennis en informatie is dan cruciaal om ook dit soort bedrijven verduurzamingsstappen te laten zetten.

Activiteiten: ontwikkeling energieloket, onderzoek financiering

Een lokaal georganiseerde en/of campagne-achtige

Meer zon op bedrijfsdaken

Het beter benutten van het beschikbare dakoppervlak van bedrijven voor de opwekking van zonne-energie is van groot belang. Allereerst omdat alle mogelijkheden om meer zonne-energie op te wekken zoveel mogelijk benut moeten worden (zie het nog te kleine percentage van duurzame opgewekte elektra van het totale elektraverbruik). Ten tweede omdat het aansluiten van kleinere zon-pv projecten op daken een kleinere belasting voor het net vormen dan grote zon-pv projecten. Ten derde omdat de nabijheid van zon-pv op daken het makkelijker maakt om postcoderoosprojecten op te zetten en ten vierde omdat zon-pv op daken een kleinere belasting vormen voor de openbare ruimte dan zonnevelden in het buitengebied.

Activiteit: zonnige bedrijven Achterhoek

Voortzetting van het AGEM-programma Zonnige Bedrijven. Het informeert ondernemers over de voordelen van zonnepanelen en helpt hen om hun bedrijfsdaken groter dan 500 m² beter te benutten.

Gebiedsaanpak

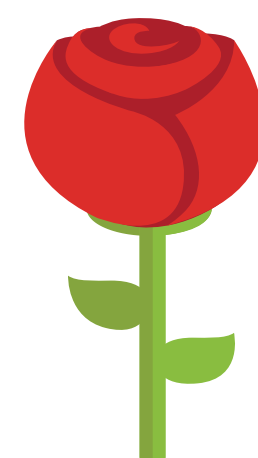
Maatschappelijke organisaties en verenigingen: Waar staan we?

De afgelopen periode zijn er veel initiatieven opgezet waarbij inwoners, buurtverenigingen, bedrijven, scholen, (sport-) verenigingen en instellingen samen werken om energie te besparen of op te wekken; deze projecten leveren een belangrijke bijdrage aan het realiseren van energiedoelstellingen en het vergroten van de energiebewustwording

Voorbeeldprojecten

Er zijn verschillende postcoderoosprojecten opgezet, schoolgebouwen verduurzaamd en (sport)verenigingen die investeren in het energiezuiniger maken van hun accommodaties. Met dit soort (voorbeeld)projecten wordt een belangrijke **bijdrage geleverd aan de gemeentelijke energiedoelstellingen en energiebewustwording in Berkelland.**

Stimuleringsmaatregelen

Voor maatschappelijke initiatieven heeft de gemeente in EUP1 een aantal stimuleringsmaatregelen opgenomen. Zo is er de duurzaamheidslening van de SVn en er is **€90.000,-** aan gemeentelijke subsidie beschikbaar gesteld. Deze subsidie bedraagt **maximaal €10.000,-** voor maatschappelijke initiatieven die als doel hebben om gezamenlijk energie te besparen en/of duurzaam op te wekken.

Er is **slechts beperkt gebruik** gemaakt van zowel de lening als subsidiëring. Voor de subsidie zijn eind 2018 drie nieuwe aanvragen ingediend. Mogelijk een teken dat bewustwording en kennis ook bij maatschappelijke organisaties groeien.

Ambitie maatschappelijke organisaties en verenigingen EUP2

Wat gaan we daarvoor doen?

Meer impact met subsidies en leningen

Net als voor particulieren en ondernemers geldt ook voor maatschappelijke organisaties dat zij pas overgaan tot het investeren in duurzaamheidsmaatregelen als dit (snel genoeg) kan worden terugverdiend. Anders dan bij ondernemers (en sommige particulieren) hebben veel maatschappelijke organisaties weinig eigen vermogen om investeringen (voor) te financieren. Vandaar dat het gewenst is het gebruik en effect van duurzaamheidsleningen te vergroten.

Activiteiten: Onderzoek SVn stimuleringsregeling- en subsidieregeling maatschappelijke initiatieven

Investeren in relaties en kennisdeling

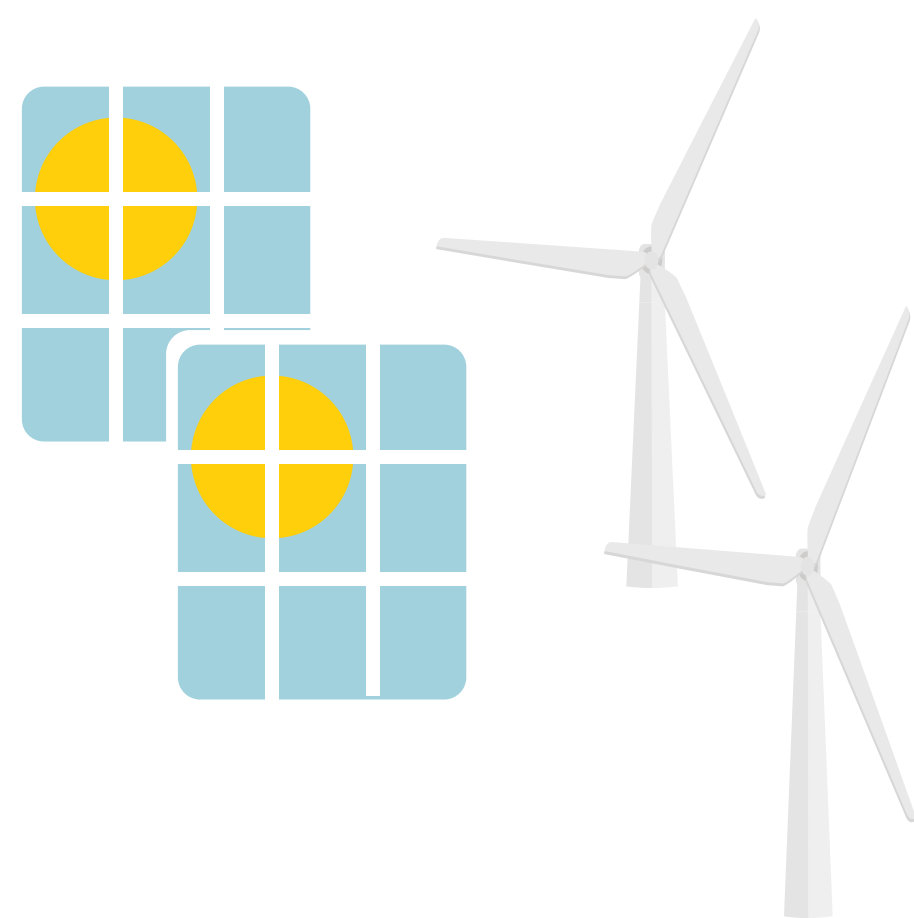
Net als voor de financieringsvraag is ook de kennisvraag van maatschappelijke organisaties vergelijkbaar met die van particulieren; het ontbreekt vaak aan tijd, kennis en kunde om te kunnen verduurzamen. Door te investeren in de relaties zodat sleutelfiguren bekend zijn en vervolgens te investeren in hun kennispostie, kan er winst worden geboekt.

Activiteiten: één aanspreekpunt en promotie DOE-scans

Eind 2018 is de ambtelijke capaciteit voor het realisatie van het energie uitvoeringsprogramma uitgebreid. Deze capaciteit wordt mede ingezet voor het activeren

Grootschalige opwek: waar staan we?

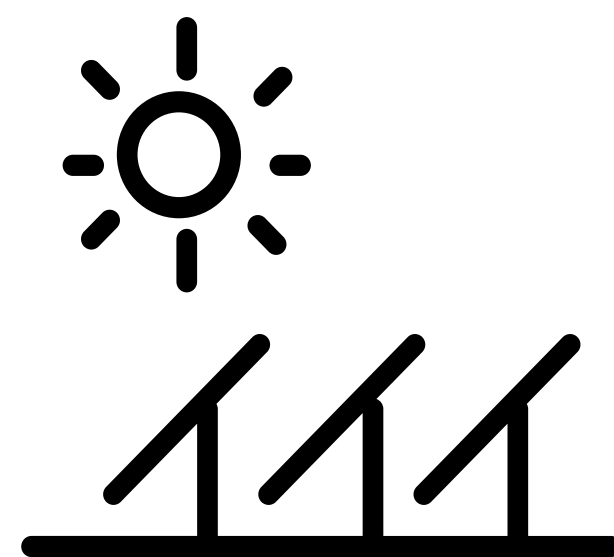
Duurzame opwek is, naast besparing, een zeer belangrijke factor voor het halen van de energie-doelstellingen. Ook als dat steeds efficiënter gebeurt wordt er immers ook in de toekomst nog steeds heel veel energie verbruikt die duurzaam moet worden opgewekt. Onderstaand een overzicht van de initiatieven in de voorbije periode.

Zon-PV

Diverse partijen hebben zich de afgelopen periode gemeld met plannen voor de ontwikkeling van zonneweides. Voor **twee** van deze initiatieven is inmiddels een **vergunning** verleend.

Deze projecten hebben een potentieel vermogen van 18,8 miljoen kWh/jr. Nadat de juridische procedure is afgerond en SDE-subsidie is verleend kan in 2019 worden gestart met realisatie.

Voor één initiatief wordt de **vergunningprocedure** op korte termijn gestart. Een 10-tal projecten is nog in de **voorbereidende fase**. Het betreft zowel 'Berkellandse' projecten en projecten van externe ontwikkelaars. Ook loopt nu het project '**Solar Friesland Campina**'. Daarmee werd medio 2018 1,1 miljoen kWh aan zonnestroom opgewekt. Daarnaast gaan **12 nieuwe deelnemende** veehouders in dit project gezamenlijk circa

RODE-beleid

Beoordeling van initiatieven voor grootschalige opwek vindt plaats aan de hand van de kaders zoals in februari 2018 vastgesteld in de beleidsnota '**Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energieopwekking** in Berkelland (RODE)'. Vaak leiden dit soort projecten tot **vragen en weerstand** bij omwonenden. Het RODE-beleid is mede bedoeld om er voor te zorgen dat **inwoners tijdig worden betrokken** en ook de mogelijkheden worden geboden om te **participeren**, zowel in de voorbereiding als in de exploitatie van deze projecten.

Inmiddels is een aantal omgevingsvergunningen voorbereid, rekening houdend met de kaders uit het RODE-beleid. In de praktijk blijkt het **moeilijk om eenduidig invulling te geven aan de nieuwe eisen voor proces- en financiële participatie**. Ook wat moet worden verstaan onder ecologische verbetering dient te worden

Ambitie grootschalige opwek EUP2

Wat is er nodig?

Om aan de doelstellingen voor het opwekken van duurzame energie te kunnen voldoen blijft het realiseren van grootschalige energie-opwekprojecten essentieel. Daarbij kan niet worden volstaan met één manier van opwekken. Een mix van zonnepanelen, windmolens, geothermie, biogas etc. zal nodig zijn. We streven daarom naar een soepele begeleiding van participatie en proces, zowel voor ontwikkelaars en initiatiefnemers als omwonenden. Dit geldt ook voor het stimuleren van combinaties van zon met wind en die van zonnewarmte met zonnestroom (PVT). Dit laatste is van toenemend belang in relatie tot de recente warmtedoelen.

- Niets te kiezen: alles (zon én wind) moet
- Vergroten draagvlak cruciaal – vooral voor windturbines
- Communicatie misschien zelfs marketing voor windturbines
- Niet alleen lokale lasten, ook lokale lusten

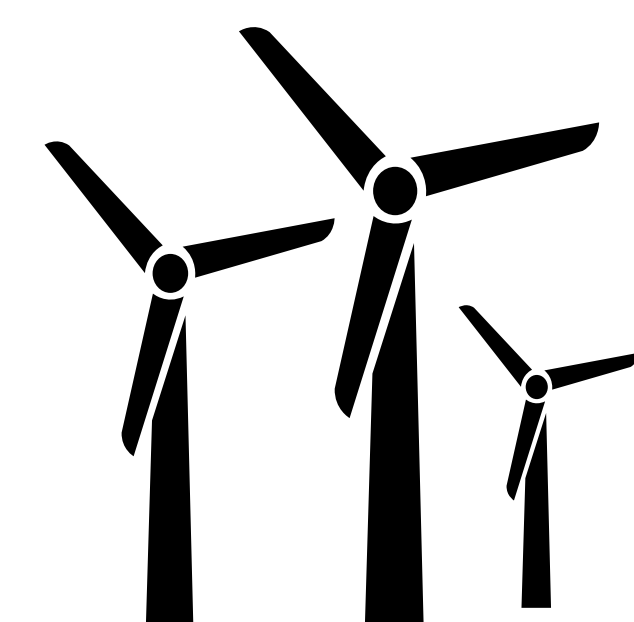
Opbrengst Publieksavond

Wat gaan we daarvoor doen?

**Creëren
randvoorwaarden en
steun initiatiefnemers**

**Inzicht in
mogelijkheden
voor grootschalige
opwek**

Het ruimtelijk beleid moet actueel zijn en grootschalige

Samenwerking Achterhoek: waar staan we?

De samenwerking in de Achterhoek rond verduurzaming startte reeds jaren geleden met de 'Tafel van Groenlo' en heeft sindsdien veel resultaten opgeleverd. Denk hierbij aan de oprichting van de Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (AGEM), de stichting Achterhoek Duurzaam Verbouwen (ADV) en het eerder genoemde Verduursaam Energieloket.

Regionale Energietransitie en uitvoeringsagenda

Om de **gezamenlijke ambitie** vorm te geven is in 2015 de Regionale Energietransitie opgesteld. Deze is in de Regionale Uitvoeringsagenda 2016 verder **gekwantificeerd** naar de benodigde duurzame energieopwekkingsopgave per Achterhoekse gemeente. Ook bij het vormen van **beleid** wordt samengewerkt en kennis gedeeld. Naar voorbeeld van Berkelland hebben diverse Achterhoekse gemeenten inmiddels een beleidskader laten vaststellen voor de omgang met grootschalige initiatieven voor energie-opwekking.

Evaluatie regionale uitvoeringsagenda

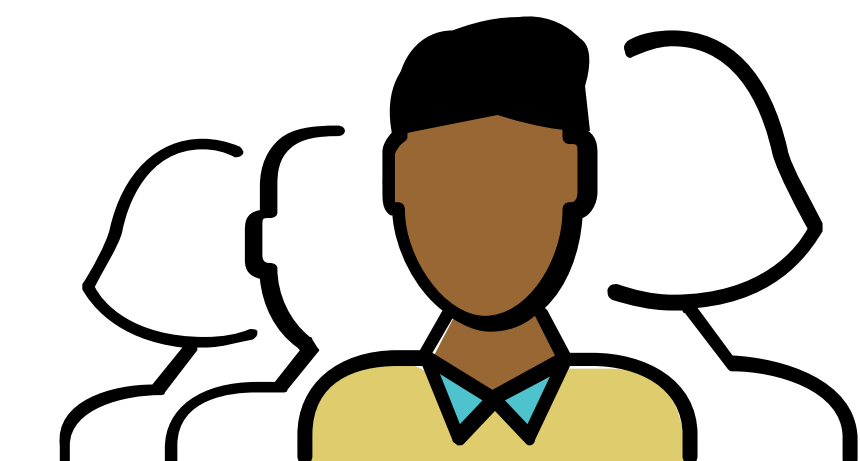
In 2018 is een evaluatie uitgevoerd van de Regionale Uitvoeringsagenda 2016. Hieruit blijkt dat de samenwerkende gemeenten **de gang erin** hebben zitten. Tegelijkertijd **lopen de gemeenten achter** op de doelen die zijn gesteld in de Regionale Uitvoeringsagenda 2016. Als er in het huidige tempo en op dezelfde wijze wordt doorgewerkt zullen we het regionale **doel van 100% energie-neutraal in 2030 niet gaan halen**. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat met name de opwekking met zonne- en windenergie achterloopt bij de

Ambitie samenwerking Achterhoek EUP2

Wat is er nodig?

Door samen te werken in de regio Achterhoek kan kennis worden gedeeld en kunnen grensoverschrijdende opgaven gezamenlijk worden opgepakt. De Achterhoekse gemeenten bepalen in gezamenlijkheid, en met hun stakeholders en belanghebbenden, welke bijdrage ze willen en kunnen leveren aan de regionale duurzaamheidsopgave. Die bijdrage bestaat uit het maken van een concrete keuze van de energiemix (zon, wind en/of biomassa) en het beschikbaar stellen van tijd, geld en concrete locaties. Zo worden middelen en kennis in de regio op die plekken ingezet waar de ze meeste impact hebben.

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteit:
opstellen Regionale
Uitvoeringsagenda

Activiteit:
opstellen Regionale
energiestrategie

Communicatie en bewustwording

De gemeente heeft een belangrijke taak om inwoners en (maatschappelijk) ondernemers mee te nemen in de noodzaak, kansen en mogelijkheden van de energie-transitie. Het gaat daarbij om bewustwording en informeren enerzijds, en aan de andere kant ook stimuleren, motiveren en delen van kennis.

Berkellanddag

Kennisdeling was één van de uitgangspunten van de in 2018 georganiseerde Berkellanddag in 't Spieker in Eibergen. Deze dag stond in het teken kansen en **toekomstmogelijkheden in het buitengebied** met duurzaamheid als groene motor. Deelnemers werden in afzonderlijke sessies **geïnformeerd** over de opwekking van duurzame energie, kringlooplandbouw, duurzame recreatie, verduurzamen van monumenten en de asbesttrein.

Energiebeurs

Ook op Energiebeurs 2018, georganiseerd door energiecorporatie **BerkellandEnergie** in samenwerking van de **gemeente Berkelland** en **Verduursaam Energieloket**, was volop informatie te vinden. Bijvoorbeeld voor inwoners om hen te helpen met het energiezuinig maken van hun woning. Verschillende **lokale bedrijven en organisaties** waren aanwezig om inwoners hiermee op weg te helpen.

Wat gaan we doen?

Intensiveren communicatie

Bewustwordingsacties

Bijlage

	Potentie vooral voor			Doel / effect			Jaar / jaren waarin accent uitvoering ligt				Kosten
	Besparing	Duurzame opwek / gebruik	Vergroten efficiency	Vergroten kennis bewustwording	Creëren randvoorwaarden wegnemen barrières	Vergroten financiële haalbaarheid	2019	2020	2021	2022	
Ambitie Wonen											
Financiële prikkels											
Achterhoek Bespaart Regeling	•					•	•	•	•	•	€ 800.000,-
SVn duurzaamheidslening	•	•	•			•	•	•	•	•	Revolverend
Pilot Gebouwgebonden financiering	•	•			•			•			€ 40.000,-
Onderzoek Subsidieregeling asbestdakbeschoot	•					•		•			€ 10.000,-
Informatievoorziening											
Verduursaam Energieloket	•	•	•	•			•	•	•	•	€ 270.000,-
Controle op maatregelen subsidies en leningen	•	•	•	•					•	•	€ 10.000,-
Ambitie Bedrijven											

	Potentie vooral voor				Doel / effect				Jaar / jaren waarin accent uitvoering ligt					Kosten
	Besparing	Duurzame opwek / gebruik	Vergroten efficiency		Vergroten kennis bewustwording	Creëren randvoorwaarden wegnemen barrières	Vergroten financiële haalbaarheid		2019	2020	2021	2022		
Ambitie Maatschappelijke organisaties en verenigingen														
Vergroten impact met subsidies en leningen														
Onderzoek SVn stimuleringslening	•	•				•	•			•				€ -, -
Subsidieregeling maatschappelijke initiatieven	•	•					•		•	•	•	•		€ 150.000,-
Investeren in relaties en kennisdeling														
Actieve benadering maatschappelijke organisaties	•	•			•				•	•	•	•		€ -, -
Promotie 'Doe-scans' bij maatschappelijke organisaties	•	•	•		•				•	•	•			€ 55.000,-
Ambitie Grootschalige opwek														
Creëren randvoorwaarden en steun initiatiefnemers														

Verzonden: vrijdag 12 april 2019 11:54
Onderwerp: Betekenis afkortingen EUP2

Betekenis afkortingen EUP2

De meeste afkortingen zijn wel terug te vinden in de bijbehorende stukken.

Voor de volledigheid hierbij een overzicht van de meest gebruikte:

EUP1 = Energie Uitvoeringsprogramma 2015-2018
EUP2 = Energie Uitvoeringsprogramma 2019-2022
SVn = Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
AGEM = Achterhoekse Groene Energiemaatschappij
ABR = Achterhoek Bespaart Regeling
ODA = Omgevingsdienst Achterhoek
RODE = Ruimtelijke Ordening en Duurzame Opwekking
EML = Erkende Maatregelenlijst
DUCO's = Duurzaamheidscoördinatoren
RES = Regionale Energiestrategie

Publieksavond EUP2
Beknopte weergave hoofdlijnen
Auteur: drs. R. Swieringa
Datum: 28 02 2019

Introductie

De gemeente wil in 2030 energieneutraal zijn. Er moet dan in de gemeente net zoveel energie worden opgewekt als dat er wordt verbruikt. Doelstelling voor 2022 is om 40% energieneutraal te zijn. Op dit moment zijn de voorbereidingen voor een nieuw Energie Uitvoerings Programma (EUP2) in volle gang. Dit programma is de opvolger van het EUP1 dat gestart is in 2016.

Het realiseren van deze ambities lukt alleen in samenwerking tussen gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.

Doel publieksavond

Omdat samenwerking noodzakelijk is, is er een publieksavond georganiseerd. Doel van deze avond was het ophalen van input om keuzes te maken welke projecten / programma's / activiteiten / subsidies voor EUP2 moeten worden behouden / geïntensiveerd / gestopt en wat de rol van de gemeente hierbij zou moeten zijn.

Aanwezigen

De avond is bezocht door ruim dertig mensen met verschillende achtergronden: inwoners, raadsleden, commissieleden en partners, onder andere: woningbouwcorporatie, energie-coöperatie, ondernemers en waterschap. De verschillende groepen (raadsleden / inwoners / professionals / ondernemers) waren ongeveer gelijk vertegenwoordigd.

Stand van zaken

Om iedereen met dezelfde voorinformatie te laten starten aan de groepsgesprekken is de stand van zaken van het huidige Energie Uitvoerings Programma gepresenteerd. Voor de hoofdthema's 'gebouwde omgeving' 'bedrijven en organisaties' en 'grootschalige opwekking' is getoond welke resultaten tot nu toe zijn geboekt. De kernboodschap was: er gebeurt veel, de middelen die de gemeente inzet hebben effect, maar versnelling en opschaling zijn noodzakelijk om de doelstellingen te halen.

Opzet

In groepsgesprekken is ingegaan op de drie hoofdthema's van EUP1: grootschalige duurzame opwek, verduurzamen woningen en verduurzamen bedrijven. Voor ieder thema is er een gesprek gevoerd aan de hand van stellingen die betrekking hebben op: bewustwording, te maken keuzes en rolneming en bijdrage gemeente, inwoners ondernemers en organisaties.

Communicatie en duidelijkheid

...is het allerbelangrijkst! Laat goede voorbeelden zien, informeer mensen objectief. Wees duidelijk, concreet en consequent over de toekomst: wat wil de gemeente dat woningeigenaren doen? Wanneer gaat de gemeente welke acties ondernemen en wat wordt er dan van inwoners verwacht. Wees duidelijk welke keuzes inwoners dan hebben en of de gemeente inwoners tot actie kan verplichten, bijv. dat iedereen in een wijk van het aardgas af moet.

Advies

Als je weet wat de gemeente wil en wat er gaat gebeuren, wil je ook objectief en concreet advies hoe je dat dan het best (en goedkoopst) kunt doen. Het Verduursaam loket kan hier een belangrijke rol in vervullen, maar is op dit moment onvoldoende bekend.

Positieve financiële prikkels

De woningeigenaar investeert pas in duurzaamheidsmaatregelen als dat (toekomstig) financieel rendement oplevert; hier moeten maatregelen dan ook op gericht zijn. Nu leidt investeren in verduurzaming bijvoorbeeld tot een hogere WOZ-aanslag, dat moet worden omgekeerd. Voor wie de investering niet zelf kan dragen moeten er aantrekkelijke leningen / afbetalingsregelingen zijn.

Collectiviteitsvoordeel organiseren

Een aanbod voor woningen per wijk of straat (al dan niet te communiceren via energie-cafés) dat is afgestemd op het type woning van die wijk of straat

Investeer in de jeugd

De jeugd heeft de toekomst en een grote betrokkenheid bij dit onderwerp; verduurzamen kan niet zonder de jeugd erbij te betrekken (bovendien hebben kinderen een direct effect op het verduurzamingsbewustzijn en -gedrag van ouders en grootouders).

 Durf te kiezen en te variëren

Dat bedrijven goed zijn voor de helft van het energieverbruik in Berkelland, betekent niet dat de gemeentelijke inspanning ook voor de helft op bedrijven moet zijn gericht: er zijn minder bedrijven dan huishoudens en er is een aantal grootverbruikers dat sneller tot stappen moeten kunnen komen dan al die unieke huishoudens. Dat wil niet zeggen dat er gekozen moet worden tussen inzetten op óf bedrijven óf huishoudens: beide moet (maar de gemeentelijk inzet mag verschillen)!

De koplopers onder de ondernemers zijn al aan de slag; zij hebben geen hulp meer nodig, wel aandacht en waardering, want zij zijn de ambassadeurs. Investeer in deze relaties. En zet inspanningen en middelen in verhouding 10:90 in op koplopers:achterblijvers. Kleinere ondernemers zijn aparte categorie en moeten meer aandacht krijgen: zij zijn eerder vergelijkbaar met huishoudens qua aanpak en prikkels, maar hebben nu eigenlijk geen plek waar ze terecht kunnen. Benader deze groep actief en rechtstreeks met een specifieke campagne en het bouwen van relaties (dus niet via de zoveelste website) om bewustwording en participatie te vergroten.

 Subsidies zijn niet dé oplossing

Bijdragen aan bewustwording, goede objectieve informatie vertrekken, in gesprek en tot inzicht komen om zo laaghangend fruit te plukken; allemaal belangrijker dan subsidies. Bovendien belonen subsidies niet de bedrijven die al eerder uit zichzelf de goede stappen hebben gezet. Dit zijn juist de voorbeeldbedrijven die waardering en een podium verdienen: goed voorbeeld doet immers goed volgen!

 Durf te handhaven

Ondernemers hebben de wettelijke plicht om een aantal verduurzamingsmaatregelen door te voeren. Als iedereen dit doet, dan is een minimaal duurzaamheidsniveau gegarandeerd. Handhaving hierop moet actiever: voldoe je niet aan de wettelijke plicht dan moeten er ook consequenties zijn!

 Organiseer het collectief

Pak een regisserende of initiërende rol om de samenwerking op bedrijventerreinen, tussen centrumondernemers, etc. te versterken en tot collectieve oplossingen / aanpakken en voordelen te komen.

 Niets te kiezen: alles moet

Er is niet de luxe om te kunnen kiezen tussen de ene óf de andere vorm van duurzame opwek: er zal ingezet moeten worden op grootschalige wind- én zonne-energie. Ook als dat impact heeft op het landschap. Niet alleen omdat er anders onvoldoende wordt opgewekt, maar ook omdat met name opwek van (veel) zonne-energie leidt tot een mismatch tussen duurzame opwek (overdag en met name in de zomer) en energievraag (met name in de avond en in de winter).

 Vergroten draagvlak cruciaal – vooral voor windturbines

Ook al groeit het besef van de noodzaak van grootschalige opwek via zon en wind, dat betekent nog niet dat er voldoende draagvlak is voor concrete initiatieven. Sterker nog: met name wind-initiatieven komen niet van de grond alleen uit vrees voor gebrek aan draagvlak en dus verzet. Omdat windturbines een grote(re) bijdrage leveren aan de duurzame opwekking en noodzakelijk zijn om doelen te halen, moet het draagvlak groter. Het verzet tegen windturbines (van direct omwonenden en natuurbeschermers) leidt echter tot lange procedures. Dit moet geen reden zijn om hier niet op in te zetten, maar juist een reden om de inzet op het realiseren van windinitiatieven te versterken. De gemeente bouwt zelf geen turbines, maar kan wel energie-coöperaties of zakelijke initiatiefnemers actief benaderen en ondersteunen bij de lange en taaie processen die een lange adem vragen. Juist daarom moet daar zo snel mogelijk mee worden begonnen!

 Communicatie (misschien zelfs marketing) voor windturbines

De gemeente kan bijdragen aan het draagvlak voor windturbines door hier actief over te communiceren. Misschien zelfs een marketingcampagne voor op te zetten: marketing in die zin dat het gericht is op niet alleen kennisoverdracht en bewustwording, maar ook specifiek gericht is op het beïnvloeden van de beeldvorming. Dit vraagt om een campagne met een specifieke benadering van verschillende doelgroepen met een eigen boodschap, bewijslast (voorbeelden van elders) en een zogenaamde 'call to action'.

 Niet alleen lokale lasten, ook lokale lusten

Over mooi of niet valt te twisten, maar grootschalige duurzame opwek heeft ontegenzegglijk een impact op het landschap. Dit wordt met name door direct omwonenden vaak als een last ervaren. Het rendement dat de duurzame opwek oplevert, moet ten gunste komen van diezelfde omwonenden en anderen die de lasten ervaren. En niet bij investeerders met slechts een winstoogmerk. De gemeente moet voorwaarden stellen aan grootschalige opwek projecten, zodat direct omwonenden en inwoners van Berkelland hierin rechtstreeks of bijvoorbeeld via de lokale energie-coöperatie kunnen participeren.

Ambitie WONEN

Activiteiten; hoe willen we dat bereiken?

1. Financiële prikkels

Activiteit	Voortzetten Achterhoek Bespaart Regeling	
Beschrijving	We laten de ABR waar mogelijk aansluiten bij landelijke of provinciale stimuleringsregelingen. Als dit eind 2019 niet mogelijk blijkt, wordt de regeling zelfstandig doorgezet maar dan met een stevigere financiële prikkel tot meervoudige isolatiemaatregelen en/of burenbonus in geval van vraagbundeling en gezamenlijke inkoop. Focus ligt daarbij op 2/1 kapwoningen en rijtjeswoningen van voor 1980.	
Activiteit	Voortzetten SVn duurzaamheidslening met aanvullend revolverend budget	
Beschrijving	De SVn-DL biedt de mogelijkheid voor particulieren om tegen een aantrekkelijk lage rente een lening af te sluiten voor investeringen in energiebesparende isolatiemaatregelen en/of het opwekken van duurzame energie. Hiervoor heeft de raad in maart 2019 aanvullend € 3.3. miljoen beschikbaar gesteld. Waar mogelijk wordt een koppeling gemaakt met landelijke of provinciale stimuleringsregelingen.	
Doel	Particuliere woningeigenaren investeren in (meervoudige) besparingsmaatregelen.	
Resultaat	Per jaar: - 500 woningen zijn aangepakt - 230 woningen zijn opgewaardeerd naar minimaal label B	
Betrokken partijen	Gemeente: KCC	Afhandeling van aanvragen, budgetcontrole, kenbaarheid via gemeentelijke website
	Gemeente: Team Gebied	Omgevingsvergunningen
	VerduurSaam Energieloket	Ambassadeur Front office met advies en financiële ondersteuning aan huiseigenaren, bewustwordingscampagnes

Activiteit	Pilot Gebouwgebonden financiering	
Beschrijving	We vinden dat iedereen moet kunnen meedoen in de energietransitie. Er zijn huiseigenaren die (financieel) niet in aanmerking komen voor een duurzaamheidslening. En er zijn energiemaatregelen die een langere terugverdientijd hebben dan de looptijd van een lening. Landelijk wordt een gebouwgebonden financiering (i.p.v. persoonsgebonden) als mogelijke oplossing hiervoor gezien. Echter, dit instrument is nog niet beschikbaar in de markt. BZK en VNG hebben middelen beschikbaar gesteld om een oplossing uit te werken, o.a. voor een pilot in de Achterhoek.	
Doel	Een oplossing voor gebouwgebonden financiering binnen de huidige wetgeving (financiering, energieggarantie, verzekeringen, maatregelenlijst). De oplossing is aantrekkelijk voor inwoners 'met een kleine beurs'	
Resultaat	- De oplossing is in de praktijk getoetst bij 30 woningen - Gebiedsgerichte samenwerking met woningcorporaties, uitvoerders, het VerduurSaam energieloket.	
Betrokken partijen	Ministerie BZK en VNG	Opdrachtgever en financiers
	VerduurSaam energieloket	Projectmanagement
	Hilversum en Breda	Kennisuitwisseling
	Gemeenten Achterhoek	Kartrekkers Winterswijk en Berkelland Alle gemeenten als potentieel pilotgebied

Activiteit	Onderzoek subsidieregeling asbestdakbeschot en dakisolatie
Beschrijving	Wooncorporatie ProWonen heeft een meerjaren investeringsprogramma energierenovatie en asbestverwijdering (dakbeschot). Het verwijderen van asbest wordt gecombineerd met dakisolatie. Zij stuit daarbij op situaties waar rijwoningen inmiddels deels particulier eigendom zijn ('gespikkeld bezit'). Minder draagkrachtige particuliere eigenaren kunnen niet deelnemen aan het project. Onderzocht wordt een subsidieregeling geënt op het meerjaren

	investeringsprogramma van Prowonen en het verwachte aantal asbesthoudende woningen in 'gespikkeld bezit'. Een eventuele regeling wordt alleen beschikbaar gesteld tot een bepaalde inkomensgrens, en bij de combinatie asbestsanering/dakisolatie. Hiermee wordt de financiële drempel om mee te doen lager. Dakisolatie heeft een energiebesparingseffect van ongeveer 30%	
Doel	Het bieden van een optie voor minder draagkrachtige woningeigenaren om mee te doen met asbestsanering en dakisolatie voor huurwoningen van ProWonen.. Dit draagt mede bij aan het doel om in 500 woningen per jaar energierenovatiemaatregelen te nemen.	
Betrokken partijen	ProWonen	Projecttrekker
	Gemeente	Subsidiëring onderzoeken

2. Informatievoorziening

Activiteit	Voortzetten VerduurSaam Energieloket: uitbreiden en versterken van de dienstverlening	
Beschrijving	Het energieloket is dé frontoffice voor de gehele Achterhoek waar inwoners informatie en advies kunnen krijgen. De dienstverlening bestaat uit: website met lokale voorbeelden, advies van een energiecoach, telefonische consulten, bezoek aan huis, maatwerkadviezen en woningverbeterplannen. Daarnaast ontwikkelt het loket nieuwe producten voor de inwoners zoals ultrasone warmtefoto's, gebruik van energiedisplays en het leggen van verbindingen met regionale en lokale bouw- en installatiebedrijven. Het energieloket draagt ook bij aan de 3 jaar durende 'heerlijk thuis in huis campagne' in Berkelland bedoeld om langer te blijven wonen in de huidige woning. Naast energiebesparing en verhoging van het wooncomfort gaat het daarbij ook om domotica en val- en brandbeveiliging. In 2019 wordt de dienstverlening uitgebreid door samen te werken met Buurkracht. Enthousiaste bewoners worden daarbij ondersteund en begeleid in het zetten van stappen met de gehele buurt op het gebied van energiebesparing en duurzame energie opwekking. Met dit proces van circa 10 weken (flexibel aan te passen aan de situatie) kan een buurtteam van initiatiefnemers de kansen en wensen in de buurt inventariseren, een keuze maken voor een eerste buurtactie (bijvoorbeeld: collectief woningadvies, inkoop isolatie of zonnepanelen) en buurtbewoners enthousiasmeren om mee te doen.	
Doel	Aandacht en interesse wekken bij Inwoners voor energiebesparing en of duurzame opwekmaatregelen aan hun woning en het stimuleren van buurtinitiatieven. Hen te adviseren en te ondersteunen bij het realiseren van verduurzamingsmaatregelen.	
Resultaat	Op basis van een klant management systeem en jaarlijkse evaluatie maakt het Energieloket duidelijk hoeveel inwoners in Berkelland gebruik maken van telefonisch advies en huisbezoeken. Voor maatwerkadviezen geldt een verwachte afname van 40 per jaar en van warmtefoto's 50 per wijk. Uit de nieuwe buurkracht wijkaanpak (6 wijken en 4 in de kleine kernen in 2019) wordt per wijk een conversie van 25 inwoners oftewel 150 inwoners per jaar verwacht die daadwerkelijk energierenovatie maatregelen nemen.	
Betrokken partijen	Energieloket	Opdrachtnemer
	Gemeente	Opdrachtgever

2. Controle op maatregelen subsidies en leningen

Activiteit	Uitvoeren van een steekproef op maatregelen genoemd in de aanvraag voor SVn Duurzaamheidslening en Achterhoek Bespaart subsidie.	
Beschrijving	Om een subsidie en lening toegekend te krijgen moet men voldoen aan een aantal eisen. We voeren we op dit moment alleen een administratieve controle uit. Hoewel er weinig aanleiding is om misbruik te veronderstellen volgt geen fysieke eindcontrole over de daadwerkelijke uitvoering van maatregelen en of dit conform de richtlijnen heeft plaatsgevonden. We willen dat gaan vormgeven door steekproeven te gaan uitvoeren.	
Doel	Rechtmatigheid aantonen van financiële stimuleringsmaatregelen en een effectieve inzet van middelen.	
Resultaat	Voor 3% (ca. 30 controles) van alle aanvragen wordt gecontroleerd of de middelen zijn besteed.	
Betrokken partijen	Gemeente team Omgeving	Uitvoering steekproeven

Ambitie BEDRIJVEN

Activiteiten; hoe willen we dat bereiken?

1. Aandacht grootverbruik en koplopers, controle achterblijvers

Activiteit	MKB-aanpak door middel van DOE-scans	
Beschrijving	Dit project is al gestart onder EUP1 en loopt tot 2020. De uitvoerder is Samenwerkende Industrie Kringen Achterhoek (SIKA) met ondersteuning van de lokale bedrijvenverenigingen. Provincie Gelderland/regio Achterhoek heeft cofinanciering beschikbaar gesteld aan de Achterhoekse gemeenten voor de MKB-aanpak. Voor de 180 meest energie-intensieve bedrijven en instellingen hebben wij DOE-scans beschikbaar gesteld. De geadviseerde investeringen die volgen uit de DOE-scans moeten ondernemers binnen 3 jaar uitgevoerd hebben of het geld van de scan terugbetalen. Dit gaan we controleren. Het laaghangende fruit is geplukt, de koplopers hebben nu meegedaan. We merken dat een andere aanpak nodig zal zijn om de 120 achterblijvers te laten participeren	
Doel	Bedrijven en instellingen krijgen zicht op de maatregelen die zij kunnen treffen om hun bedrijf te verduurzamen en investeren in energiebesparing en/of -opwekking	
Resultaat	Alle 180 energie-intensieve bedrijven beschikken over een DOE-scan. Alle bedrijven met een DOE-scan zijn gecontroleerd op het treffen van maatregelen.	
Betrokken partijen	SIKA	Verantwoordelijk voor de uitvoering
	Lokale bedrijvenkringen	Ondersteuning aan SIKA met tijd en netwerk
	ODA	Samenwerking door wederzijdse informatieverstrekking.
	Regio Achterhoek	Co-financiering
	Gemeente	Opdrachtgever/controleur

Activiteit	EML-controles ODA	
Beschrijving	Vanaf 1 januari 2019 geldt een informatieplicht voor bedrijven en instellingen die vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas(equivalent) per jaar verbruiken. Uiterlijk 1 juli 2019 moet aan de gemeente (ODA) worden gerapporteerd welke energiebesparende maatregelen een bedrijf heeft genomen. Bedrijven die niet actief bezig zijn met duurzaamheid krijgen prioriteit bij handhaving. Dit wordt afgestemd met SIKA. Wij geven ODA de opdracht te handhaven op de informatieplicht. Daarnaast geven wij hen de opdracht om EML-controles uit te voeren. Hiervoor is ook provinciale subsidie voor beschikbaar.	
Doel	Grotere bewustwording bij het bedrijfsleven en meer investeringen in energiebesparing en/of -opwekking. Goede samenwerking tussen ODA, SIKA en gemeente. 'Energie' moet een integraal onderdeel worden van het dagelijks werk van de ODA.	
Resultaat	- De registratie van de informatieplicht op orde bij ODA 110 EML-controles in de periode 2019 – 2020 - Op basis van tussenevaluatie in 2020 nieuwe doelstelling voor 2022	
Betrokken partijen	ODA	Opdrachtnemer
	Gemeente	Opdrachtgever ODA

Activiteit	Stimuleren technische innovaties	
Beschrijving	Voor het stimuleren van technische innovaties door bedrijven gaan we op zoek naar de manier waarop dat het beste kan. We gaan in overleg met innovatie-specialisten met de vraag 'Wat werkt'? Wellicht via een tender/prijsvraag om zo de beste ideeën te kunnen selecteren.	
Doel	De nieuwste technieken uit de markt worden in Berkelland toegepast. Voorbeeldbedrijven fungeren als ambassadeurs voor de energietransitie.	
Resultaat	5 – 15 bedrijven zijn gestimuleerd om te investeren in innovatieve toepassingen	
Betrokken partijen	Lokale bedrijfsorganisaties	Promotie bij bedrijfsleven

	Innovatie-specialisten	Pioneering, ACT, Kiemt en/of onderwijs: het introduceren van innovaties aan bedrijven
	Gemeente	Opdrachtgever

2. Financiële randvoorwaarden op orde

Activiteit	Onderzoek drempels energietransitie bedrijfsleven	
Beschrijving	De stimuleringslening voor bedrijven en instellingen wordt nauwelijks benut. Voor kleinere bedrijven is de MKB-energy check-up beschikbaar. Deze wordt echter ook weinig gebruikt. En als een bedrijf het gebruikt, blijkt de tool tot weinig effect te leiden. We gaan onderzoeken wat hiervan de oorzaken zijn en drempels wegnemen. We denken daarbij bijvoorbeeld aan een energieloket voor bedrijven en instellingen. Deze activiteit is ook onderdeel van het bredere vraagstuk hoe we de financierbaarheid van de energietransitie kunnen organiseren.	
Doel	Het inzichtelijk krijgen van de drempels voor het bedrijfsleven, met name het kleinbedrijf.	
Resultaat	• 2019: Kapitaalbehoefte voor energiemaatregelen in kaart • 2019: Belemmeringen in kaart • Vervolgstappen opgesteld	
Betrokken partijen	Externe expertise	Nog te bepalen
	Oost-NL en SVn	Adviserend
	SIKA / IKB	Delen van kennis en ervaringen
	Gemeente	Opdrachtgever

3. Meer zonne-energie op grote daken

Activiteit	Zonnige Bedrijven in de Achterhoek	
Beschrijving	Medio 2018 is de AGEM het programma Zonnige Bedrijven gestart. Het informeert ondernemers over de voordelen van zonnepanelen en helpt hen om hun bedrijfsdaken groter dan 500 m² beter te benutten. De eerste 30 bedrijven die zich aanmelden worden beloond met een gratis quickscan naar de mogelijkheid van zonnepanelen op het bedrijfsdak. Als na aanvullend constructie-onderzoek blijkt dat het dak niet geschikt is, krijgt men een deel van de onderzoekskosten vergoed.	
Doel	Meer zonnepanelen op grote daken. Door zelf stroom op te wekken dragen bedrijven en instellingen bij aan de doelstelling Berkelland in 2030 energieneutraal.	
Resultaat	• 30 quickscans • > 15 investeringen • Bij succes zullen we de aanpak uitbreiden	
Betrokken partijen	AGEM	Uitvoerder
	Gemeente	Communicatie en netwerk

4. Gebiedsaanpak voor bedrijven

Activiteit	Aanpak bedrijventerreinen	
Beschrijving	Energiemaatregelen worden nu vaak binnen een individueel bedrijf genomen. Terwijl er juist ook kansen zijn als 'buren' samen optrekken. Bijvoorbeeld door gezamenlijk te investeren in een collectieve energievoorziening, door gebruik te maken van elkaars faciliteiten of koppelingen te maken met een aangrenzende woonwijk. We zetten een aanpak op om per bedrijventerrein energiekansen te inventariseren en te faciliteren. We sluiten hierbij aan bij de Berkellandse Economische Agenda en het provinciale beleid voor de Toekomstbestendige Bedrijventerreinen.	
Doel	Bedrijven trekken gezamenlijk op bij de energietransitie	
Resultaat	• 2019: Oproep aan bedrijventerreinen en (potentiële) samenwerkingsverbanden om ideeën aan te dragen • 2020: kansenkaart opgesteld, prioritering van acties en start eerste aanpak • 2021-2022: ondersteuning verleend aan 3-6 initiatieven	
Betrokken partijen	HAN	Kennisdeling en uitvoering
	Lokale bedrijfsorganisaties	Promotie en werving
	Parkbeheerders	Netwerk en uitvoering
	Regio Achterhoek	Co-financier
	Provincie Gelderland	Kader stellend en faciliteren

	Gemeente	Regie en financier
Ambitie MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES EN VERENIGINGEN		

Activiteiten; hoe willen we dat bereiken?

1. Vergroten impact met subsidies en leningen

Activiteit	Onderzoek effectiviteit SVn stimuleringslening	
Beschrijving	De SVn stimuleringslening is ook beschikbaar voor maatschappelijke organisaties en instellingen. Via het SVn-fonds kunnen zij een lening afsluiten tegen een aantrekkelijke lage rente. In afgelopen periode is van deze mogelijkheid nauwelijks gebruik gemaakt. We gaan onderzoeken wat hiervan de oorzaak is en eventuele drempels wegnemen. Dit is ook onderdeel van het bredere vraagstuk hoe we de financierbaarheid van de energietransitie kunnen organiseren.	
Doel	De redenen kennen waarom de lening weinig wordt gebruikt en nagaan hoe we dit kunnen verbeteren.	
Resultaat	Een toename in het gebruik van de stimuleringslening en daarmee vergroten van de investeringsbereidheid.	
Betrokken partijen	SVn	Fondsbeheerder leningen
	VerduurSaam energieloket	Beoordeling aanvragen en rapportage
	Gemeente	Financier en opdrachtgever

Activiteit	Subsidieregeling maatschappelijke initiatieven voor energiebesparing en/of duurzame energieopwekking	
Beschrijving	Van deze subsidieregeling is tot zomer 2018 geen gebruik gemaakt. Inmiddels zijn er 3 aanvragen gehonoreerd en een handvol initiatieven in voorbereiding. We zullen de regeling nadrukkelijker onder de aandacht gaan brengen bij de doelgroep. En meer ruchtbaarheid geven aan projecten die met de subsidie zijn gerealiseerd. Na uitputting van het budget wordt de regeling geëvalueerd en eventueel (in aangepaste vorm) voortgezet.	
Activiteit	Actieve benadering maatschappelijke organisaties en instellingen waaronder scholen	
Beschrijving	Eind 2018 is de ambtelijke capaciteit voor het realisatie van het energie uitvoeringsprogramma uitgebreid. Deze capaciteit wordt mede ingezet voor het actiever benaderen, aanjagen en ondersteunen van maatschappelijke initiatieven. Maatschappelijke organisaties en instellingen kunnen gebruik maken van één aanspreekpunt. Deze activiteit zal ook worden gekoppeld aan een op te zetten loket voor kleine bedrijven (zie ambitie 'Bedrijven')	
Doel	Er wordt collectief geïnvesteerd in energiebesparing en/of -opwekking.	
Resultaat	Een toename van het aantal maatschappelijke initiatieven voor energiebesparing en duurzame energieopwekking.	
Betrokken partijen	Initiatiefnemers met gehonoreerde aanvraag	Ambassadeurs
	Gemeente	Subsidieverstrekker, informatieverstrekker, adviseur, aanjager

Activiteit	Promotie 'Doe-scans' bij maatschappelijke organisaties	
Beschrijving	We willen organisaties beter inzicht geven in de kansen voor energiebesparing en opwekking op hun accommodaties	
Doel	Inzicht in energiebesparing en het stimuleren van investeringsplannen bij maatschappelijke organisaties	
Resultaat	Uitvoering van 25 alternatieve DOE-scans bij maatschappelijke organisaties tot en met 2022.	
Betrokken partijen	Gemeente	Stimuleren gebruik van scans en opdrachtgever voor de uitvoering daarvan
	SIKA	Uitvoering scans

Ambitie GROOTSCHALIGE OPWEK

Activiteiten; hoe willen we dat bereiken?

1. Creëren randvoorwaarden en steun initiatiefnemers

Activiteit	Evalueren en uitwerken beleid Ruimtelijke Ordening en Duurzame Opwekking (RODE)	
Beschrijving	Alle grootschalige opwekprojecten in Berkelland worden getoetst aan het RODE-beleid. Een eerste evaluatie van dit beleid heeft geleid een aanvulling van eisen aan betrokkenheid en meeprofiteren van belanghebbenden, inpassing in het landschap en biodiversiteit. Medio 2019 volgt een tweede evaluatie.	
Doel	Een ruimtelijk beleid dat bijdraagt aan het realiseren van grootschalige opwekprojecten rekening houdend met de inbreng van omwonenden.	
Resultaat	Eventueel aanpassing van het bestaande beleid	
Betrokken partijen	Gemeente	Evalueren van het beleid
	Initiatiefnemers en inwoners	Leveren van input door het delen van ervaringen met het huidige RODE-beleid.

Activiteit	Ondersteuning initiatiefnemers bij uitvoering grootschalige opwekprojecten	
Beschrijving	Gemeente ondersteunt actief grootschalige opwek initiatieven en heeft daarbij voor het participatieve deel een actieve rol bij de voorbereiding en uitvoering naar een omgevingsvergunning. Dit geldt ten aanzien van: de te volgen ruimtelijke procedure (checklist RODE), vooroverleggen (natuur- en landschap, commissie ruimtelijke kwaliteit, ecologie) en juridische toetsing van de participatie-overeenkomst. Bij bewonerssessies/inloopavonden zijn we aanwezig om vragen te beantwoorden en voorzien we in de kosten voor een 3D presentatie van het project door en met ROM 3D.	
Doel	Op koers blijven ten aanzien van grootschalige opwekking door deze projecten tot stand te brengen voor zover dat binnen de gemeentelijke mogelijkheden ligt	
Resultaat	Een snelle, soepele en zorgvuldige ondersteuning bij grootschalige opwekprojecten.	
Betrokken partijen	Gemeente team Projecten	Begeleiden initiatieven
	Gemeente team Dienstverlening	Advisering ruimtelijke procedure
	Gemeente team Juridisch	Beoordelen participatie overeenkomst
	ROM3D	Visualisatie project
	Initiatiefnemers en inwoners	Input voor evaluatie

2. Onderzoek grootschalige opwek langs A19/N18

Activiteit	Onderzoek grootschalige opwek langs A18/N18	
Beschrijving	De provincie gaat in overleg te gaan met gemeenten langs de hoofdinfrastructuur in Gelderland om te komen tot gezamenlijke grootschalige duurzame opwekprojecten. Hiervoor is ook de A18/N18 mogelijk geschikt. Onderzocht worden de mogelijkheden voor zonne-akkerprojecten en windturbines.	
Doel	Potentiële locaties voor het grootschalig opwekken van duurzame energie in kaart brengen langs de N18/A18	
Resultaat	Rapportage met een overzicht van potentiële locaties langs de N18 met mogelijkheden voor de realisatie van windturbines en/of zonneparken. Basis voor besluitvorming over het vervolgtraject.	
Betrokken partijen	Provincie Gelderland	Initiatiefnemer onderzoek
	Gemeenten langs de N18	Aanleveren van de benodigde informatie
	Rijkswaterstaat	Grondeigenaar
	Defensie	Aanleveren informatie radargebieden, antenne-opstelplaatsen en laagvliegroutes

SAMENWERKING ACHTERHOEK

Activiteiten; hoe willen we dat bereiken?

Activiteit	Regionale Uitvoeringsagenda Energietransitie Achterhoek 2019-2022 (RES)	
Beschrijving	Betrokken gemeenten stellen een koersdocument op voor de komende 4 jaar. De uitvoeringsagenda bevat een aantal concrete projecten die een bijdrage leveren aan de energietransitie. Nieuwe projecten zijn o.a. een regionaal windturbineplan, warmteplan en ontzorgfonds. Lopende projecten zijn een aanjaagfonds duurzame energieopwekking, MKB-aanpak Achterhoek, beleidskader duurzame energieopwekking en doorontwikkeling van het Energieloket.	
Doel	Op koers blijven met de Achterhoekse energie-ambities	
Resultaat	Een overzicht van projecten waaraan de komende 4 jaar (verder) aan wordt gewerkt inclusief een omschrijving van het project en het doel daarvan.	
Betrokken partijen	Gemeenten (DUCO's)	Projectentrekkers uitvoeringsagenda
	Gemeenten (bestuurders)	Besluitvorming via afstemmingsoverleg en Achterhoekse stuurgroep RES

Activiteit	Opstellen Regionale Energie Strategie (RES)	
Beschrijving	In de RES gaan we aangeven welke bijdrage de Achterhoek gaat leveren aan de landelijke energietransitie. De eerder genoemde projecten uit de Regionale Uitvoeringsagenda zijn mede input voor het RES.	
Doel	Inzicht in de taakstellingen bij alle Achterhoekse gemeenten	
Resultaat	Het vaststellen van een RES in 2019	
Betrokken partijen	Achterhoekse gemeenten	Opstellen RES
	Provincie Gelderland	Ondersteuning bij het opstellen van de RES

COMMUNICATIE EN BEWUSTWORDING

Activiteiten; hoe willen we dat bereiken?

Activiteit	Bewustwordingscampagnes	
Beschrijving	Bewustwordingscampagnes dragen bij aan het gevoel van urgentie. Om de gemeentelijke doelstelling te kunnen halen is het noodzakelijk dat iedereen een bijdrage levert. Onze boodschap moet opvallen in de vele communicatiestromen die op inwoners afkomen. Daarnaast wordt de kracht van herhaling ingezet om besparing en opwekking op de agenda te houden bij inwoners, bedrijven en instellingen.	
Doel	Inwoners activeren om aan de slag gaan met de energietransitie	
Resultaat	Verhoging van de bewustwording en daardoor meer initiatieven van inwoners die bijdragen aan een energieneutraal Berkelland.	
Betrokken partijen	Gemeente team Communicatie	Opstellen en uitvoeren bewustwordingscampagnes
	Energieloket	Uitdragen van de boodschap

Activiteit	Promotie van advies- en financieringsmogelijkheden	
Beschrijving	We denken aan het toegankelijker maken van de beschikbare informatie en adviesmogelijkheden. Misschien via een aparte duurzaamheidswebsite die ook verbindingen legt met andere informatiebronnen, zoals het Verduursaam Energieloket, de website zon-atlas.	
Doel	Bewustwording vergroten en de informatietoegang verbeteren.	
Resultaat	Op 1 (digitale) plek kan eenvoudig informatie worden opgehaald.	
Betrokken partijen	Gemeente (KCC)	Voorlichting
	Energieloket	Voorlichting en advies
	Gemeente	Beheer website

Activiteit	Data- analyse en monitoring	
Beschrijving	Er zijn veel 'energie-data' beschikbaar. Maar deze zijn verspreid over diverse bronnen. Deze informatie moet worden gebundeld en toegankelijk worden gemaakt op overzichtskaarten. Voor de monitoring van de voortgang van de doelstelling maken we gebruik van de gegevens van 'Energie in Beeld'. Deze gegevens zijn niet langer beschikbaar. We gaan onze data daarom richten en omzetten naar de monitoringstool ETM (EnergieTransitieModel) van bureau 'Overmorgen' dat ook gebruikt wordt in het kader van het RES. Deze tool is beschikbaar voor alle Achterhoekse gemeenten.	
Doel	Randvoorwaarden voor de transitie op orde hebben: een overzichtelijke presentatie van beschikbare data en monitoring van de voortgang op onze energiedoelstelling.	
Resultaat	Data-kaart en voortgangsoverzicht	
Betrokken partijen	Gemeente (GEO)	Opstellen kaartmateriaal
	Gemeente (Projectmanagers)	Aanleveren van de benodigde informatie en actueel houden van de monitoringstool.

Persbericht

10 april 2019

Energie Uitvoeringsprogramma 2019-2022: Berkelland 40% energieneutraal

Berkelland wil in 2030 energieneutraal zijn. In deze coalitieperiode wil de gemeente 40% van die ambitie realiseren. Hoe we dat samen met inwoners willen bereiken staat in het Energie Uitvoeringsprogramma 2019-2022.

Wethouder Gerjan Teselink: "Alle hens aan dek! 40% halen in 2022 moeten we samen doen! Niet alleen inwoners maar ook bedrijven/instellingen én de gemeente zijn aan zet."

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners zijn onmisbaar

Energieneutraal in 2030 wil zeggen dat woningen en bedrijven dan evenveel energie opwekken als ze gebruiken. Een ambitieuze doelstelling die de gemeente niet alleen kan realiseren. Initiatieven van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners blijven onmisbaar. De gemeente heeft daarbij als belangrijke taak om hen mee te nemen in de noodzaak, kansen en mogelijkheden van de energietransitie.

Terugkijkend op het Energie Uitvoeringsprogramma 2015-2018

Het eerste Energie Uitvoeringsprogramma (EUP 1) had als doelstelling om per 1 januari 2019 een derde van de energieambitie te hebben bereikt. Hoewel er nog geen cijfers over 2018 bekend zijn moeten we constateren dat dit doel nog niet is bereikt.

De instrumenten die zijn opgenomen in EUP 1 zijn wel succesvol en er zijn grote stappen mee gezet. Veel inwoners hebben de afgelopen jaren isolatiemaatregelen getroffen of zijn zelf energie gaan opwekken. Ook worden er verspreid over Berkelland allerlei initiatieven uitgevoerd en voorbereid waarbij gezamenlijk energie wordt bespaard of opgewekt.

Om op koers te blijven voor een energieneutraal Berkelland kunnen we voortbouwen op EUP 1 maar moet er wel een tandje bij.

Publieksavond 21 februari 2019

Om bij Berkellanders input te verzamelen voor het nieuwe Energie Uitvoeringsprogramma is er in februari van dit jaar een publieksavond georganiseerd. Na een terugblik op de behaalde resultaten werden de aanwezigen met prikkelde stellingen uitgedaagd om samen de koers te bepalen en ideeën aan te dragen voor de komende jaren. Kort samengevat werd aangegeven dat de gemeente nog duidelijker moet communiceren en adviseren over haar doelstellingen en dienstverlening voor wat betreft haar energie-ambities. Daarnaast is er een extra inzet gewenst bij energiebesparing en -opwekking bij bedrijven. Hier wordt veel energie verbruikt maar nog relatief weinig geïnvesteerd in de energiematregelen.

De uitkomsten van de publieksavond hebben we meegenomen in het nieuwe Energie Uitvoeringsprogramma.

Grootschalige opwek is nodig

Om in 2030 energieneutraal te zijn is een mix van opwekinstallaties nodig. Naast zonnepanelen op daken moet een belangrijke bijdrage worden geleverd door grootschalige opwekprojecten. Zonneweides maar ook andere vormen zoals windturbines en de opwekking met biomassa zijn de komende periode noodzakelijk. Als gemeente blijven we ons inzetten voor een goede begeleiding van dit soort initiatieven én geven we duidelijke randvoorwaarden mee. Zoals eisen voor het betrekken en laten meeprofiteren van omwonenden en met betrekking tot landschappelijke inpassing en biodiversiteit.

De financiële middelen nodig om succesvol te blijven

Om er voor te zorgen dat we eind 2022 40% van de energiedoelstelling hebben behaald is er een aanzienlijke financiële inspanning nodig. De gemeente investeert daarom de komende vier jaar 2,4 miljoen euro.

Recentelijk is het SVn-fonds voor duurzaamheidslening met 3,3 miljoen euro aangevuld om nieuwe leningen in duurzame opwekking en energiebesparing mogelijk te maken. Ook de 'Achterhoek Bespaart' regeling wil de gemeente voortzetten.

Bijkomend effect van de energie-investeringen in woningen en bedrijfsgebouwen is dat deze werk opleveren voor regionale bedrijven.

Noot voor de redactie: Nadere informatie bij communicatie 0545-250 587.

TECHNISCHE VRAAG (alleen over een agendapunt)	
Indiener: F.J. Jonk Datum indiening vraag: 01-05-2019 Datum verzending antwoord: Onderwerp: EUP2	
commissievergadering van: 07-05-2019 raadsvergadering van:	
Formulering: Naar aanleiding van besprekstuk EUP 2 heeft de fractie van het CDA een aantal technische vragen:	
Vraag: Op pagina 15 wordt aangegeven: "ook wat moet worden verstaan onder ecologische verbetering dient te worden verduidelijkt" dit zou in februari zijn aangepast in het plan RODE. Kunt u vertellen wat hier in is verduidelijkt? Antwoord: <i>Bij brief van 28 februari heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd over de aanvulling van het toetsingskader. Daarin staat de volgende tekst:</i> Duidelijke ruimtelijke kwaliteits- en inpassingseisen <i>Zowel de initiatiefnemer als de omgeving hebben er baat bij als voortijdig (vóór presentatie van het ontwerp) duidelijk is welke ruimtelijke kwaliteitseisen en landschappelijke inpassingseisen de gemeente stelt.</i> <i>Het RODE-beleidskader blijkt in de praktijk onvoldoende duidelijkheid te scheppen over wat wel en niet als ecologische verbetering kan worden beschouwd. Er bestaat met andere woorden geen eenduidig toetsingskader voor ecologie bij zonneakkers.</i> <i>We hebben nu een minimale set van ecologische eisen en maatregelen samengesteld met ruimte voor een eigen invulling door de initiatiefnemer. Ecologische eisen aan zonneakkers -waaronder licht- en neerslagtoetreding- dragen bij aan een stabiel bodem-ecosysteem. Zonnepanelen die te dicht op elkaar staan zullen een ecologische verslechtering opleveren.</i> <i>Meer ruimte aan mogelijke oplossingen dwingt de ontwikkelaar om hierover zelf na te denken en te verwerken in zijn planontwerp. Dit is te verkiezen boven strikte (middel) voorschriften.</i> In de bijlage van de brief staat het ecologische toetsingskader concreet uitgewerkt. Voor de volledigheid is de brief als bijlage bij dit antwoord gevoegd.	
Vraag: Wanneer kunnen wij precies de evaluatie van plan RODE verwachten? Antwoord: <i>In dezelfde brief staat::</i> Planning en evaluatie <i>Wij hebben u toegezegd om een brede evaluatie van het beleidskader te doen voor de zomer van 2019. Wij verwachten dan ervaring te hebben opgedaan met 3 á 4 initiatieven. Bij die evaluatie zullen we in elk geval aandacht besteden aan het gebruik van daken voor zonne-energie, investeringen in biovergisting en windturbines, eventuele prioritering van het gebruik van landbouwgronden in de relatie met kringlooplandbouw en andere ontwikkelingen.</i> Op de lijst van toezeggingen van de gemeenteraad staat 'juni 2019'. Wij zijn op dit moment druk bezig met de voorbereiding van de evaluatie. Die zullen wij u toesturen in juni. Wij willen daarover graag met u in gesprek in september.	
Vraag: zijn de cijfers die betrekking hebben op de doelstellingen van EUP reeds beschikbaar? Zo nee, wanneer kunnen we die verwachten?	

Antwoord:

In december 2018 hebben wij u de 3^e monitoringsrapportage van EUP1 toegestuurd. Zie de bijlage. Deze cijfers hebben wij samengevat op pagina 6 van het EUP2. Verder is in EUP2 per ambitie aangegeven waar we nu staan.

Graag horen we welke cijfers volgens u nog ontbreken.

Toelichting:

- 1. Technische vragen zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan. Ze zijn niet bedoeld voor een politiek antwoord.*
- 2. Technische vragen zijn vragen voor een beter begrip van een vraagstuk. Vragen over feiten en de uitleg daarvan of over de gevolgen van een besluit.*
- 3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen. Bij elke nieuwe vraag kunt u d.m.v. de tabtoets een nieuwe regel aanmaken. Het antwoord zal dan geplaatst worden bij de desbetreffende vraag.*

C: J.A. Wildeman

T: 0545-250 250

E: info@gemeenteberkelland.nl

Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 162353
Onderwerp : Aanvulling toetsingskader RODE-beleid voor participatie, landschappelijke
inpassing en ecologische verbetering bij grootschalige opwekinitiatieven
Verzonden : 26 FEB 2019

Geachte leden van de raad,

Eind 2018 meldden wij u dat er behoefte was aan aanvullende eisen voor het participatieproces, de verbetering van biodiversiteit en landschappelijke inpassing. Dit naar aanleiding van het eerste vergunningproces voor een zonneakker en vooruitlopende op een brede evaluatie van het beleidskader RODE.

In deze brief informeren wij u over ons besluit om het toetsingskader van het RODE-beleid aan te vullen. De brede evaluatie van het beleidskader RODE volgt zoals toegezegd vóór de zomer van 2019.

Waarom een aanvulling?

Het aanvullend toetsingskader geldt voor grootschalige initiatieven voor het opwekken van duurzame energie. Het moet ervoor zorgen dat de participatie soepeler verloopt voor omwonenden en de initiatiefnemer. En dat duidelijker is aan welke eisen de initiatiefnemer moet voldoen, hoe de omwonenden worden betrokken en hoe zij kunnen deelnemen aan het project. Daarvoor sluiten de initiatiefnemer en de gemeente vooraf een intentieovereenkomst.

Enige haast was geboden omdat 6 projecten op het punt staan de vergunningprocedure in te gaan en/of ter inzage gelegd worden voor besluitvorming.

Het gaat niet om nieuw beleid, maar om verduidelijking van de toepassing/uitvoering van het door u op 22 februari 2018 vastgestelde beleidskader RODE.

De aanvulling van het toetsingskader is gebaseerd op:

- waarnemingen bij inloopavonden georganiseerd door initiatiefnemers
- door te luisteren naar reacties van inwoners uit de omgeving van opwekprojecten
- marktconsultatie op 25 september 2018 met een 15 tal ontwikkelaars.

In bijlage A staat het aanvullend toetsingskader.

Het participatieproces

We willen initiatiefnemers ruimte geven om de participatie in te vullen. Anderzijds willen we als gemeente duidelijk zijn over welke minimale eisen wij aan dat participatieproces stellen. Dat geldt ook voor de mate waarin omwonenden deel kunnen nemen aan het initiatief.

Initiatiefnemers, omwonenden en ook plantoetsers hebben in de praktijk moeite om invulling te geven aan de nieuwe eisen voor proces- en financiële participatie zoals opgenomen in beleidsuitgangspunt 3 en bijlage 9 van het beleidskader RODE. Er is meestal tijdsdruk omdat er een

procedure moet worden doorlopen en er slechts twee keer per jaar een mogelijkheid is om SDE+ subsidie te krijgen.

Met het sluiten van een intentieovereenkomst over de proces- en financiële participatie voorafgaand aan de omgevingsvergunningprocedure verwachten wij dat de participatie tussen inwoners in de omgeving en de initiatiefnemer beter gaat en het proces volwaardiger, sneller en slagvaardiger kan verlopen.

Duidelijke ruimtelijke kwaliteits- en inpassingseisen

Zowel de initiatiefnemer als de omgeving hebben er baat bij als voortijdig (vóór presentatie van het ontwerp) duidelijk is welke ruimtelijke kwaliteitseisen en landschappelijke inpassingseisen de gemeente stelt.

Het RODE-beleidskader blijkt in de praktijk onvoldoende duidelijkheid te scheppen over wat wel en niet als ecologische verbetering kan worden beschouwd. Er bestaat met andere woorden geen eenduidig toetsingskader voor ecologie bij zonneakkers.

We hebben nu een minimale set van ecologische eisen en maatregelen samengesteld met ruimte voor een eigen invulling door de initiatiefnemer. Ecologische eisen aan zonneakkers -waaronder licht- en neerslagtoetreding- dragen bij aan een stabiel bodem-ecosysteem. Zonnepanelen die te dicht op elkaar staan zullen een ecologische verslechtering opleveren.

Meer ruimte aan mogelijke oplossingen dwingt de ontwikkelaar om hierover zelf na te denken en te verwerken in zijn planontwerp. Dit is te verkiezen boven strikte (middel) voorschriften.

Kanttekeningen en risico's

- Het hanteren van aanvullende criteria kan drempels opwerpen. En leiden tot terugtrekken van initiatiefnemers. Dit risico achten wij klein gezien de coöperatieve houding en het gedrag van ontwikkelaars tot nu toe. Bovendien zijn de financieel haalbare ontwikkelmogelijkheden schaars. Zonneakkerprojecten concentreren zich rondom 5 km van de 2 beschikbare trafo-onderstations in Berkelland. Liander is bezig met het opwaarderen/verzwaren van deze stations.
- Het gebruik van kostbare landbouwgrond voor zonneparken is onder boeren omstreden. De prijs wordt daardoor opgedreven. Dit gebeurt echter alleen bij de voor zonneakkers aantrekkelijk gelegen gronden bij de trafostations.
- Natuurlijk moeten de daarvoor geschikte daken zoveel mogelijk ingezet worden voor zonne-energie. Qua volume levert opwekking via daken echter onvoldoende op als we onze doelstelling (Berkelland 2030 energieneutraal) willen halen. Daarom is in het beleidskader RODE gekozen voor een én-én strategie.

Planning en evaluatie

Wij hebben u toegezegd om een brede evaluatie van het beleidskader te doen voor de zomer van 2019. Wij verwachten dan ervaring te hebben opgedaan met 3 á 4 initiatieven. Bij die evaluatie zullen we in elk geval aandacht besteden aan het gebruik van daken voor zonne-energie, investeringen in biovergisting en windturbines, eventuele prioritering van het gebruik van landbouwgronden in de relatie met kringlooplanbouw en andere ontwikkelingen.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers

drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:
-Archief

Bijlage A

Aanvullend toetsingskader RODE beleid voor participatie, landschappelijke inpassing en ecologische verbetering bij grootschalige opwekinitiatieven 2019

I. Sluiten intentieovereenkomst

Wij vragen aan de initiatiefnemer om voorafgaand aan de aanvraag voor een omgevingsvergunning een intentieovereenkomst¹ met de gemeente te sluiten. Daarin worden afspraken gemaakt over de inspanningen van initiatiefnemer en de gemeente over een goed verloop van het participatie- en vergunningprocedure.

II. Vooroverleg

Voordat de intentieovereenkomst wordt gesloten vindt er vooroverleg plaats tussen ontwikkelaar/initiatiefnemer, en grondeigenaar en gemeente.

De gemeente geeft inzicht in de procedurestappen en globale planning van een grote afwijking van het bestemmingsplan en eventuele andere wettelijke vergunningseisen.

III. Inhoud intentieovereenkomst

In de overeenkomst komen in elk geval de volgende onderwerpen aan de orde:

Participatieproces (initiatiefnemer)

- Invulling van voldoende gelegenheid voor 'de omgeving' om inbreng te geven op het voorgenomen plan, inclusief afspraken over de rol van de gemeente².
- Aandacht voor wijze van communiceren met de omgeving, hoe om te gaan met inbreng, klachtenprocedure tijdens de bouw en daarna.

Financiële participatie (initiatiefnemer)

- Invulling van lokaal mede-eigenaarschap of medezeggenschap (NWEA richtlijn, omwonendenregeling/uitgifte obligaties). Doel: directe omwonenden kunnen meeprofiteren, via de energierekening of anderszins.
- Hoe om te gaan met Garanties van Oorsprong.
- Inspanning om een hoger bedrag ter beschikking te stellen dan het NWEA richtbedrag.
- Inzet van het project voor educatieve doeleinden (rondleiding, inrichting).
- Inspanning om lokale/regionale bedrijven in te schakelen voor het project (bouw, aanleg, exploitatie, onderhoud en verwijdering).

Procedure

- De afspraken die worden gemaakt over de te volgen procedure en de vastlegging van het participatieproces en de daarbij gemeente afspraken.

IV. Overeenkomsten die volgen ná de intentieovereenkomst én voor besluitvorming over de ontwerpvergunning

De intentieovereenkomst geeft richting aan de participatie met de omgeving door inspanningen en toezeggingen over nog te realiseren overeenkomsten met de omgeving vóór het moment van realisatie van het project. Deze toezeggingen en overeenkomsten zijn gerealiseerd bij voorkeur vóór het moment van het formele besluit van het college van burgemeester en wethouders over de omgevingsvergunning. Als dit praktisch niet mogelijk is, moet de aanvrager dit met redenen omkleed vooraf aan het college aangeven.

V. Ecologische verbetering en landschappelijke inpassing

Voor zonneakkers groter dan 2,5 ha. geldt op basis van de inpassingsmatrix (RODE beleid bijlage 6) dat een ecologische verbetering moet worden gerealiseerd.

Voordat een aanvraag voor een omgevingsvergunning door de gemeente in behandeling wordt genomen moet het ontwerpplan getoetst worden door de gemeente en de commissie ruimtelijke kwaliteit. Eventueel wordt het plan aangepast door initiatiefnemer. Pas daarna vindt de eerste terinzagelegging van 2 weken plaats volgens de inspraakverordening van de gemeente Berkelland.

¹ Voor planschade wordt een separate overeenkomst met de gemeente gemaakt.

² De gemeente biedt de mogelijkheid een quick scan te doen van het RODE beleid en faciliteert desgewenst het gebruik van een 3D-presentatie in het participatieproces met de buurt

VI. Inhoudelijke eisen aan ecologische verbetering, landschappelijke inpassing

De ruimtelijke onderbouwing/het plan moet bevatten:

1. Een inventarisatierapport over de nulsituatie van de huidige aanwezige flora en fauna.
2. Een plan voor de inrichting van een oppervlak van minimaal 10% van het projectgebied als **blijvende** natuur. In Gelderse Ontwikkelingszones voor natuur is dit percentage 15%.
3. Een omzoming van het projectgebied door een zoom- of randzone van 5 tot 10 meter breed. Deze wordt ingericht en beheerd als blijvende natuur, dus ook na eventuele opheffing van de zonneakker.
Als het projectgebied geheel of gedeeltelijk is gelegen in een Gelders natuurnetwerkzone (GNN) moeten ook natuurdoeltypen en doelsoorten omschreven worden.
4. Een beschrijving van het beheer van de blijvende natuur met een monitoring elke vijf jaar van de situatie van flora en fauna.
5. De wijze van opstelling van de zonnepanelen:
 - met een minimale hoogte van zonnepanelen van bij voorkeur³ 90 cm boven de grond zodat meervoudig gebruik evenals lichttoetreding zijn gewaarborgd;
 - als tussenafstand tussen de zonnepanelen tafels geldt een maat van minimaal 1,70 meter waarmee licht- en neerslagtoetreding zijn gewaarborgd;
 - bij voorkeur² worden alleen zuid-opstellingen gerealiseerd.
6. In de ruimtelijke onderbouwing staat verder:
 - a. een beschrijving van:
 - de inrichtings- en beheersmaatregelen die genomen gaan om de biodiversiteit te bevorderen,
 - hoe rekening wordt gehouden met de aanwezige biodiversiteit en
 - hoe wordt aangesloten bij de lokale natuur.
 - b. een motivering van de positionering van de panelen
 - c. het beheersregime van het terrein (wel/geen hekwerk) en
 - d. het beheersregime van de begroeiing.

De procedurele eisen en planning zijn hieronder schematisch weergegeven.

Tijdsindicatie	Activiteit
	Vooroverleggen: start samenwerking en ruimtelijk/participatie preadvies • bepalen van 'de omgeving': betrokkenen en belanghebbenden • Quick scan RODE-eisen • BIBOB toets • Sluiten intentieovereenkomst.
Week 1 - 2	Participatieproces • Initiatief, planning en financiële participatie kenbaar maken aan omwonenden/inwoners van de omgeving. • Ontwerpsessies/voorontwerp presenteren aan omgeving voor inbreng opmerkingen.
Week 3 - 4	Toets ruimtelijke kwaliteit • Gemeentelijke adviezen landschappelijke inpassing en ecologische verbetering • Bespreking in en advies door commissie ruimtelijke kwaliteit (2 wekelijks) • Afstemming portefeuillehouder.
Week 4 (start procedure)	Indiening aanvraag omgevingsvergunning inclusief: • Intentieovereenkomst • Verslag van participatieproces en gemaakte afspraken. • (aangepaste) Ruimtelijke onderbouwing ecologie en landschappelijke inpassing volgend uit advies gemeente en commissie Ruimtelijke Kwaliteit

³ Dit geldt totdat (wetenschappelijk) onderbouwd onderzoek beschikbaar komt voor de Nederlandse landschapssituaties. Er bestaat namelijk nog geen (Nederlandse) wetenschappelijke consensus over een vaste maatvoering of bandbreedte voor een ecologisch verantwoorde afstand tussen zonnepanelen.

Week 5 - 7	Terinzagelegging voorontwerp vergunning (algemene inspraakverordening) • 2 weken de tijd voor inbreng zienswijze
Week 8 - 14	Behandeling zienswijzen • Aanpassingen aan ontwerp. Mede op basis van (vervolg) ontwerpessies met belanghebbenden /betrokkenen
Week 15 - 21	Ontwerpbesluit ter inzage 6 weken de tijd voor inbreng zienswijze
Week 22 - 31	Beantwoording zienswijzen, aanpassingen plan, vergunningverlening Bijgevoegd zijn: • de overeenkomst(en) voortkomend uit de participatieovereenkomst getekend door partijen. • eventuele planschadeovereenkomst
Week 32	Besluit definitieve vergunning
	Beroep bij rechtbank termijn van 6 weken na publicatie
	Hoger Beroep (Raad van State) 6 weken na besluit rechtbank

6

3e monitor Energie Uitvoeringsprogramma (EUP) 2015 – medio 2018 (162353)

1CV3EM~1.DOC

2 RB 3e monitor EUP.docx

3 Bijlage 3e monitor EUP1.docx

Zaaknummer : 162353

Collegevergadering : 4 december 2018

Onderwerp : 3^e monitor Energie Uitvoeringsprogramma (EUP) 2015 – medio 2018

Portefeuillehouder : G.J. Teselink

Steller : C. Huijser (Team projecten) tel. : 0545-250 223

Openbaar : Ja

Afgestemd met : I.Vlaar, M. Vuijk (team projecten), J. Vissers(team financiën)

Programmamanager : J. Wildeman

Te nemen besluit:

1. Kennis nemen van de voortgang van het Energie Uitvoeringsprogramma (EUP) 2015 - medio 2018
2. De gemeenteraad informeren.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Op 17 mei 2016 heeft de gemeenteraad het Energie Uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 (EUP) vastgesteld. Doelstelling is om in 2030 een energieneutrale gemeente te zijn. Dat houdt in dat woningen, instellingen en bedrijven dan evenveel energie verbruiken als ze opwekken. De ambitie is om per 1-1-2019 een derde van deze doelstelling te hebben bereikt. Afgesproken is de voortgang van de 10 programmaonderdelen van het EUP jaarlijks te monitoren. De eerste monitor werd vastgesteld op 17 januari en de 2^e monitor op 15 augustus 2017.

De maatregelen die uit de programmaonderdelen volgen moeten leiden tot investeringen in energiebesparing en duurzame energieopwekking door inwoners en bedrijven.

Met deze 3^e monitor krijgt de gemeente zicht op de voortgang en resultaten van het EUP. De resultaten gebruiken we bij het maken van een nieuw Energie Uitvoeringsprogramma.

Argumentatie:

1. We liggen op koers!.

We kunnen spreken van een positieve ontwikkeling voor besparingen en opwekking van duurzame energie in de bebouwde omgeving. Met name de investeringen in isolatiemaatregelen in woningen en in de opwekking met zonnestroom en biogas hebben effect. Dit ondanks economische groei die doorgaans gepaard gaat met meer gasverbruik.

1.1 Met name de 'Achterhoek bespaart'- regeling is effectief

Immers wat bespaart wordt door isolatie hoeft ook niet duurzaam te worden opgewekt. De subsidie wordt het meest gebruikt voor isolatie van spouwmuren, dubbel glas en vloerisolatie. Het stimulerend effect (multiplier) blijkt uit het feit dat inwoners gemiddeld bijna 7 maal het bedrag besteden dat als isolatiesubsidie wordt verstrekt. Daarmee heeft het ook een economisch effect met werk voor isolatie- en bouwbedrijven van gemiddeld € 1 miljoen per jaar.

1.2 Het vervolg op de pilot in Ruurlo met 33 energiescans voor bedrijven was

Besluit

succesvol

Tot november 2018 zijn 62 van de 180 energiescans uitgevoerd. De Berkellandse werkwijze met IKB en ODA is naar een regionale aanpak opgeschaald door het SIKa (Samenwerkende IndustrieKringen Achterhoek).

Naast de DOE scan is door het SIKa, ODA en VNO/NCW ook voorzien in een aanpak met 250 online MKB checkup scans voor minder energie verbruikende (voornamelijk detailhandel) bedrijven in Berkelland. Het werven voor de MKB checkup scans blijft met 9 stuks nog sterk achter.

Helaas komen de investeringen in duurzaamheidsmaatregelen door bedrijven traag van de grond.

1.3 De voorbeeldrol van de gemeente wordt conform de planning ingevuld

Er zijn medio 2018 1908 lantaarnpalen vervangen door LED met dimmer. Hiermee wordt nu 114.480 kWh/jaar bespaard ten opzichte van 2014.

Het onderzoek naar het energieneutraal maken van het gemeentekantoor en –werf zijn afgerond. In februari zijn voor 17 gemeentelijke gebouwen die in ons bezit blijven de (EU)verplichte EED scans uitgevoerd. Hiermee is binnen het gebouwenbeheer ingezet op uitvoering van alle maatregelen die zich binnen 5 jaar terug verdienen.

1.4 Voor het aanjagen van initiatieven is extra menskracht ingeschakeld

De aanjaagrol vraagt veel ambtelijke betrokkenheid en tijd voor de begeleiding van die initiatieven. Daarvoor is een derde fte aangetrokken. Het resultaat is inmiddels meer dan 60 initiatieven.

De subsidieregeling voor het stimuleren van gezamenlijke plannen voor energiebesparing en opwekking van duurzame energie is sinds augustus 2017 in werking en wordt nog weinig gebruikt.

1.5 Het RODE-beleid heeft effect

Voor versnelde investeringen in grootschalige- en kleinschalige duurzame opwekinstallaties is op 20 februari 2018 het RODE beleid vastgesteld. Het resultaat is zichtbaar in de zin dat in 2018 één grootschalig- (potentiële opbrengst 11 miljoen kWh/jr) en 18 kleinschalige projecten (82.000 kWh/jr) vergund zijn. Momenteel zijn 5 van 20 investeerders actief met de ruimtelijke voorbereiding. Deze projecten hebben samen met een Solar project van Friesland Campina op de daken van 12 veehouders een potentie van 90 miljoen kWh/jr. Hetgeen 37% is van de doelstelling energieneutraal 2030. Berkelland is met het RODE beleid voorloper in de regio.

1.6 Twee EUP programmaonderdelen vragen nadere aandacht.

Het betreft:

- De stimuleringsregeling voor technische innovatie is nog niet gerealiseerd door toenemende capaciteit die gevraagd werd voor het begeleiden van RODE projecten.
- De SVn Stimuleringslening voor bedrijven en instellingen wordt als financieel onaantrekkelijk ervaren. Dit is in heel Nederland zo.

1.7 Energieopwekking en energiebesparing in cijfers; het vliegwiel komt op snelheid

Van de doelstelling per 1-1-2019: een derde woningen en bedrijven energieneutraal, is per eind 2017: 27 % gehaald voor elektriciteitsbesparing en -opwekking

71% gehaald voor gasbesparing of duurzame (bio)gasopwekking

Met name in bedrijven en instellingsgebouwen moet er nog een tandje bij.

Opvallend is dat 7,5 op de 100 woningen in onze gemeente zonnestroom opwekt. Daarmee behoren we tot de koplopers in Nederland. Het bedrijf Groot Zevert levert een forse bijdrage van 11% aan de doelstelling voor 2019 met ruwe biogasproductie uit mestvergisting van mest die voor 80% uit onze eigen gemeente afkomstig is.

Kanttekeningen en risico's

Voor de interpretatie van de 'meetlat' van de doelstelling is het volgende van belang:

- Het afgesproken referentiejaar in het EUP is 2011.

- De afgesproken meetlat is 'Energie in Beeld'. Er zijn echter meer meetlatten die op worden bijgehouden op nationaal en regionaal niveau (Rijkswaterstaat, CBS, klimaatverbond, Gelders Energie Akkoord). Op internet zijn deze onder meer te vinden als de energie etalage, klimaatmonitor, nationale energieatlas. Uit de internetgegevens is niet altijd af te leiden op welke wijze met brongegevens is omgegaan.
- De gegevens van energie in beeld en CBS (voor biogas) komen vertraagd beschikbaar. Zo zijn de gegevens slechts tot eind 2017 beschikbaar. De cijfers over 2018 komen pas in april/mei 2019.
- De statistieken van Energie in Beeld volgen uit het totaal van de energierekeningen die de netwerkbeheerders Enexis, Stedin en Liander rapporteren aan gemeenten. Daarmee beschikken we over de verbruik- en opwekgegevens op postcode 6 niveau¹. We hebben 83% van de feitelijke (niet seizoen gecorrigeerde) stroom- en gasverbruiken in beeld. Evenals de opgewekte duurzame stroom uit zon, wind en warmtekrachtkoppeling.
- Energie in Beeld levert nog geen cijfers voor de productie van biogas. Daarvoor gebruiken we het CBS als bron.
- Sinds 2016 worden door CBS en klimaatmonitor ook de gasbesparingen door het stoken van hout voor ruimteverwarming en warm water meegeteld.

Financiën

Er was op 31 augustus 2018 nog € 925.000,-- beschikbaar van de € 1,8 miljoen uit het EUP1. Daarvan komt € 385.000 voor rekening van de nog niet gebruikte bijdrage voor technische innovatie en substantiële opwekking (onderdelen 2b en 2e).

Voor de SVn duurzaamheidslening is t/m augustus 2018 in totaal voor bijna 3,5 miljoen aan leningen verstrekt en nog bijna € 400.000 als saldo beschikbaar. Het gaat om 399 verleende leningen. Het saldo zal binnen 3 tot 6 maanden uitgeput zijn. Een nieuwe dotatie aan dit revolverende fonds wordt separaat aan uw college voorgelegd.

Voor de 'Achterhoek bespaart'- subsidieregeling voor isolatiemaatregelen geldt dat van de € 500.000 eind augustus 2018 nog €107.000 beschikbaar is voor de regeling.

Communicatie (in-en extern)

Kernboodschap:

Het energie uitvoeringsprogramma 2015-2018 van de gemeente Berkelland ligt op koers. 9 van de 10 programmaonderdelen zijn in uitvoering. Investerings in de duurzame opwekking met zonnestroom en biogas dragen gestaag bij aan de doelstelling: Berkelland energieneutraal in 2030.

Voor de elektriciteitsbesparing en duurzame opwekking blijven we met 27% achter op het gestelde doel voor 1-1- 2019 (33 %). Met name in bedrijven en instellingsgebouwen moet er nog een tandje bij. Door het RODE beleid zien we meer grondgebonden zonne-energie initiatieven die bij realisatie fors kunnen bijdragen aan de doelstelling.

Communicatie via:

- Toelichting bij persgesprek
- Raadsbrief

Initiatief, participatie en rol gemeente

Voor het realiseren van de doelstelling van het EUP is de gemeente vooral afhankelijk van investeringen door inwoners, instellingen en bedrijven.

De maatregelen uit het EUP zijn daarom gericht op de gemeentelijke aanjaag- en stimuleringsrol. Daarvoor is ook extra menskracht ingeschakeld.

Planning en evaluatie

De resultaten van deze monitoring nemen we mee bij het maken van een nieuw Energie Uitvoeringsprogramma.

Bijlage: Derde monitoring EUP 1 2015- medio 2018

¹minimaal 6 woningen per straat i.v.m. privacy wetgeving

De gemeenteraad van Berkelland

T: 0545-250 250
E: info@gemeenteberkelland.nl
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Zaaknummer : 162353
Onderwerp : Monitoring doelstelling Berkelland/Achterhoek energieneutraal 2030
Verzonden :

Geachte leden van de raad,

Ter informatie sturen wij u bijgaand twee monitoringsrapportages:
- 3^e monitor Energie Uitvoeringsprogramma (EUP1) 2015 – medio 2018
- rapportage Regionale Energiemonitor Achterhoek' t/m 2016.

Beide rapportages gebruiken we als input voor het nieuwe Energie Uitvoeringsprogramma (EUP2). Zoals reeds aangekondigd verwachten we het EUP2 in het tweede kwartaal van 2019 aan u voor te kunnen leggen. Ter voorbereiding organiseren we in februari 2019 een openbare thema-avond.. Tijdens die avond blikken we terug op de behaalde resultaten tot nu toe en kijken we vooruit. Welke vervolgstappen zijn nodig om onze doelstelling in 2030 te halen. De opbrengsten gebruiken we vervolgens voor het EUP2.

Derde monitor EUP1

Op 17 mei 2016 heeft de raad het Energie Uitvoeringsprogramma 2015 t/m 2018 (EUP) vastgesteld. De maatregelen die uit de programmaonderdelen volgen moeten leiden tot investeringen in energiebesparing en duurzame energieopwekking door inwoners en bedrijven. Doelstelling is om in 2030 een energie neutrale gemeente te zijn. Dat houdt in dat woningen, instellingen en bedrijven dan evenveel energie verbruiken als ze opwekken. De ambitie is om per 1-1-2019 een derde van deze doelstelling te hebben bereikt.

Afgesproken is de voortgang van de 10 programmaonderdelen van het EUP jaarlijks te monitoren. De eerste en tweede rapportage werden vastgesteld op respectievelijk 17 januari 2017 en 15 augustus 2017.

Rapportage Regionale Energiemonitor t/m 2016

Recentelijk heeft de AGEM in samenwerking met de Achterhoekse gemeenten een evaluatie uitgevoerd van de regionale 'uitvoeringsagenda duurzame energie Achterhoek'. Doel van die uitvoeringsagenda is 'Achterhoek energieneutraal in 2030'.

De 'Rapportage Regionale Energiemonitor Achterhoek' geeft een beeld van de stand van zaken t/m 2016 en doet aanbevelingen voor regionale vervolgstappen.

In de komende periode worden de projecten verder uitgewerkt in een concept Regionale Uitvoeringsagenda 2019 - 2023.

Heeft u nog vragen?

Neem dan contact op met de heer C. Huijser, telefoonnummer 0545-250 223.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers.

drs. J.H.A. van Oostrum.

Bijlagen:

- 3^e monitor EUP1
- Regionale energiemonitor t/m 2016

Kopie aan:

- *Archief*
- *Team Projecten / C. Huijser*

Derde monitoring Energie Uitvoeringsprogramma 2015 - medio 2018 (EUP 1)

Deze monitor bevat:

1. Een totaaloverzicht over de periode 2015 t/m medio 2018 over de opwekking in relatie tot het besparingsdoel EUP
2. Een overzicht van de stand van zaken per uitvoeringsmaatregel uit het EUP1.

Naast de stand van zaken medio 2018 (voor zover mogelijk), geven we een beeld van projecten die in Berkelland spelen en een rol van betekenis kunnen spelen voor wat betreft opwekking en besparing.

Disclaimer

Om te bepalen wat het opwek- en bespaarresultaat zijn diverse bronbestanden beschikbaar. Door het groter wordende maatschappelijke belang zijn er ook meer instanties die gegevens op verschillende manieren bijhouden (netbeheerders zoals Liander, Stedin, CBS, Rijkswaterstaat, werkgroep monitoring van het Gelders energie akkoord in verband met de RES (regionale energie strategie) en energie etalage van het klimaatverbond. Deze publiceren ook cijfers via internet. Daarbij moet rekening worden gehouden met een vertraging in de tijd voordat gegevens beschikbaar zijn. Daardoor zult u in deze rapportage cijfers van verschillende kwaliteit en actualiteit tegen komen. In die rapportages worden ook andere eenheden toegepast zoals terra joules. Recentelijk is een regionale benchmark door de regiogemeenten in samenwerking met de AGEM opgesteld voor Berkelland. Die meting gaat tot en met 2016.

1. Totaaloverzicht opwekking en besparingsdoel EUP 2015 - medio 2018

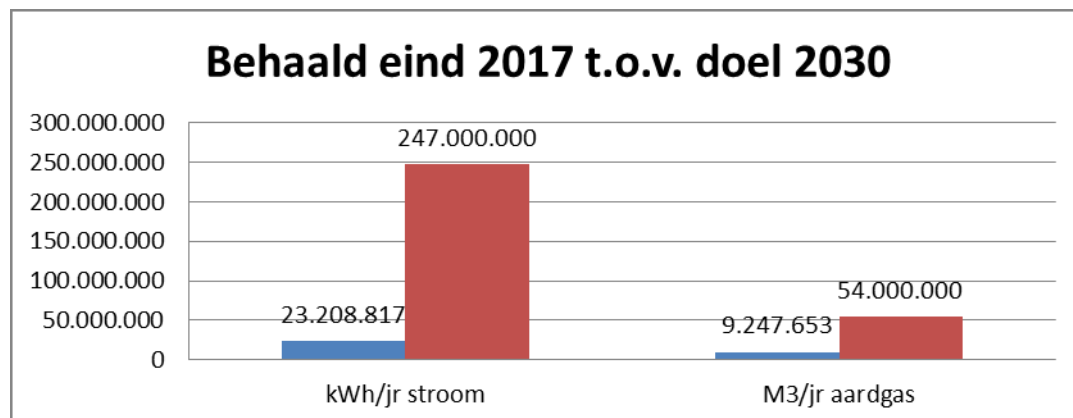
De totaalopgave (bron: 1^e energie uitvoeringsprogramma 2015-2018) is voor 2030 geschat op 54 miljoen m³ aardgas/jaar en 247 miljoen kWh/jaar elektriciteitsverbruik voor woningen en bedrijven.

We kunnen spreken van een positieve ontwikkeling voor besparingen en opwekking van duurzame energie in de bebouwde omgeving. Met name de investeringen in isolatiemaatregelen in woningen en in de opwekking met zonnestroom en biogas hebben effect. Dit ondanks economische groei die doorgaans gepaard gaat met meer gasverbruik.

Tot en met 2017 geven de maatschappelijke opwek- en besparingsinspanningen en investeringen het volgende beeld.

De bijdrage aan het doel voor 2030 (Berkelland energieneutraal in 2030)

Voor stroom is eind 2017 de bijdrage aan het doel 9,4% en voor aardgas 17,1 %.

De bijdrage aan het doel voor 2019

Eind 2017 is de doelstelling voor 2019 voor stroom met 27% gehaald en voor gas met 71% gehaald.

We zijn iets meer dan twee jaar onderweg sinds de vaststelling van het EUP en constateren dat we op koers liggen met de uitvoering van EUP1.

In het EUP 2015 t/m 2018 staat dat we willen stimuleren dat in de woningen bedrijfs- en instellingsgebouwen tot 2019 ten opzichte van referentiejaar 2011:

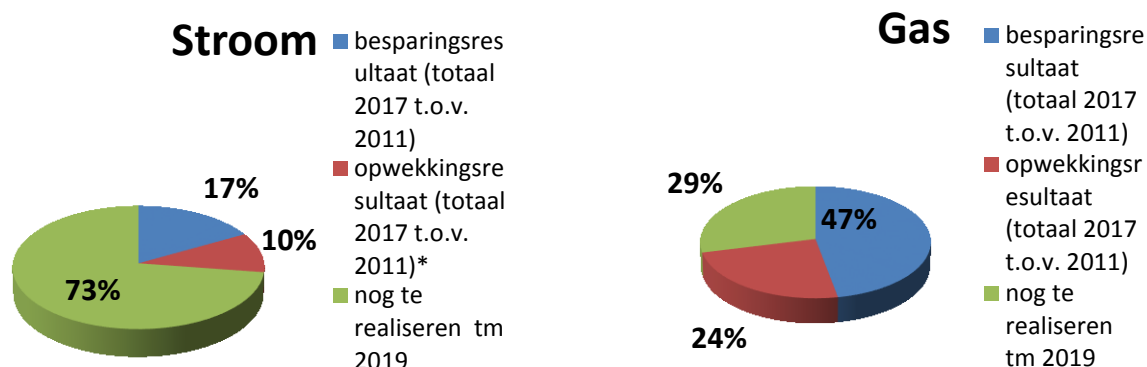
- 13 miljoen m³ aardgas minder wordt verbruikt en
- 85 miljoen kWh stroom per jaar wordt bespaard en/of duurzaam opgewekt.

Het gaat om circa 18.700 particuliere aansluitingen en 3.700 zakelijke aansluitingen. Dezelfde resultaten zullen ook gehaald moeten worden van 2020 t/m 2025 en van 2025 t/m 2030 om energieneutraal te worden in de bebouwde omgeving (woningen en bedrijven).

Onderstaand zijn de totalen voor het zakelijke en particulier gas- en stroomverbruik weergegeven t/m 2017 op basis van de 'Energie in Beeld' gegevens en CBS gegevens voor de biogasproductie. Voor 2018 zijn nog geen registraties beschikbaar.

Duidelijk is dat er nog een forse inspanning voor de zakelijke stroom ligt. Dit zal naar verwachting beter gaan zodra de bedrijvencans zijn uitgevoerd. Deelnemers aan de DOE-scans verplichten zich namelijk alle maatregelen uit te voeren die zich binnen 5 jaar terugverdienen. Voor deze scans is de werving in de zomer van 2017 gestart.

Ook het RODE- beleid dat begin 2018 is vastgesteld draagt bij. Het leidt tot meer initiatieven voor zonneakkerprojecten die de komende jaren worden gerealiseerd.

	Stroom Particulier	Stroom Zakelijk	Stroom %	Gas Particulier	Gas Zakelijk	Gas%
	Totaal/jr kWh	Totaal kWh/jr		Totaal m3/jr	Totaal m3/ jr	
besparingsresultaat (verschil 2011 /2017)	3.026.447	11.293.474		298.698	5.818.955	
besparingsresultaat (part.+zak.2017 t.o.v. 2011)	14.319.921		17%	6.117.653		47%
opwekkingsresultaat (part.+zak.2017 t.o.v. 2011)*	8.888.896		10%	3.130.000		24%
totaal 2011 tov 2017	23.208.817			9.247.653		
doel 2019	85.000.000			13.000.000		
nog te realiseren t/m 2019	61.791.183 kWh		73%	3.752.347 M3		29%
gehaald t.o.v. doel 2019 "thermometer"	27%			71%		

	Stroom Particulier	Stroom Zakelijk	Opwekking stroom	Gas Particulier	Gas Zakelijk	Opwekking biogas**
(Bron: Energie in Beeld + CBS)	Totaal/jr kWh	Totaal kWh/jr	Totaal kWh/jr	Totaal m3/jr	Totaal m3/ jr	totaal in m3 aardgas/jr
referentiejaar 2011	49.849.265	178.278.521	250.000	25.522.853	27.159.352	344.076
2012	48.477.443	191.256.283	1.000.000	25.975.892	24.426.994	552.923
2013	50.427.081	176.003.959	2.750.000	23.914.000	25.263.592	943.128
2014	48.281.651	171.398.067	4.300.000	24.019.779	23.125.943	1.233.491
2015	49.024.658	169.253.890	5.500.000	24.608.793	21.001.828	1.594.313
2016	48.690.296	166.694.516	6.600.000	25.137.045	20.494.562	1.648.973
2017	46.822.818	166.985.047	8.888.896	25.224.155	21.340.397	3.130.000

** Data CBS biogasproductie omgerekend naar m3 aardgas door vergisting van organisch materiaal + stortplaats Bellegoor + GFT en plantaardig materiaal industrie

3,1 3 miljoen aardgas equivalenten uitsluitend afkomstig van biovergisting Grootzevert als hernieuwbare warmte voor FC

Voor zakelijk gasverbruik is door een klein aantal verbruikers een forse besparing gerealiseerd. Opvallend is de daling van het zakelijke gasverbruik van 2017 ten opzichte van 2014, evenals een toename van de productie van biogas sinds 2014.

Volgens mondelinge opgave van het vergistingsbedrijf Groot Zevert was er voor 2017 sprake van 3,13 miljoen m3 aardgas equivalenten aan ruwe biogasproductie. Dit is vergelijkbaar met het verbruik van 2.086 huishoudens met een gemiddeld verbruik van 1.500 m3 aardgas per jaar. Dit is een bijdrage van 24% aan de doelstelling voor 2019.

Besparing en opwekking in woningen

In de periode werden sinds de vaststelling van het EUP vanaf medio 2016 t/m medio 2018 in particuliere woningen in Berkelland in totaal **1.260** geregistreerde bespaar- en opwekmaatregelen genomen. Met gemiddeld **630** stimuleringsmaatregelen per jaar voor besparing en opwekking in particuliere woningen wordt het EUP doel van 500 woningen per jaar ruimschoots gehaald. Deze kunnen worden toegeschreven aan de navolgende acties:

- Met de Berkellandse 'Achterhoek bespaart'- regeling zijn sinds september 2016 t/m medio 2018 **641** (gemiddeld 335) particuliere woningen van vóór 1980 uitgerust met isolatiemaatregelen. Daarbij is vloer, en HR++ glas gevelisolatie het meest toegepast. In totaal werd voor € 1,98 miljoen door particulieren geïnvesteerd (gemiddeld werd € 3.100,- per woning) en € 287.650,= aan subsidies uitgekeerd. Van de 4 grotere kernen neemt Eibergen de lead en van de kleinere kernen is Beltrum het meest succesvol in het gebruik maken van de subsidie.
- Met de Berkellandse SVn duurzaamheidslening zijn sinds jan 2016 t/m medio 2018, **399** leningen verstrekt met een gemiddeld leenbedrag van € 6.750,= voor isolatie dan wel duurzame opwekinstallaties;
- Het bedrijf Pluijmers zorgde in 2017 met een campagne "Isolatie Collectief" voor 330 aanvragers voor subsidie of een lening. Inmiddels hebben 128 aanvragers ook daadwerkelijk maatregelen uitgevoerd. Daarbij werd gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de gemeentelijke 'Achterhoek bespaart'- regeling en de SVn duurzaamheidslening in te zetten
De firma Takkenkamp zette in met de campagne "Berkeland isolatie" en heeft gesprekken met 26 klanten in Berkelland;
- De toename van maatregelen in woningen ontstaat ook door meer media aandacht en campagnes die gevoerd werden door het Verduursaam energieloket in Berkelland en de Achterhoek. Daarbij werd ook doorverwezen naar financieringsregelingen van de gemeente, provincie en rijk voor bespaar- en opwekmaatregelen;
- Met de rijks ISDE subsidieregeling zijn in Berkelland in 2016 en 2017, **220** particuliere adressen biomassaketels, zonnecollectoren, pelletkachels en warmtepompen geïnstalleerd.

Het aantal woningen in Berkelland met een geldig energie label bedroeg in 2017 33% van de 19.300 woningen. De geldige energie labels in de klasse B t/m A++, steeg tussen 2015 en 2017 met 5% van 1.841 naar 2.622. Opgemerkt wordt dat de huidige energielabel-systematiek slecht gerelateerd kan worden aan het werkelijk energieverbruik en binnenkort herzien gaat worden.

Met name de '**Achterhoek bespaart**'- regeling is effectief te noemen omdat isolatie significant bijdraagt woningeigenaren energieneutraal laten worden in 2030. Immers wat bespaart wordt door isolatie hoeft ook niet duurzaam te worden opgewekt. Ook draagt de regeling bij aan het kabinetsvoornemen uit maart 2018 om in 2050 huishoudens aardgasloos/aardgasarm te maken en werkt aanvullend effectief op de voorgenomen gebouw gebonden lening uit het nationaal klimaatakkoord. In woningen dragen met name zonnepanelen en dakisolatie effectief bij aan besparing en opwekking. In de 'Achterhoek bespaart'- regeling wordt dakisolatie echter het minst toegepast. Omdat dit tot gemiddeld 30% besparing kan opleveren zou dit meer gestimuleerd mogen worden.

Woningeigenaren besteden gemiddeld bijna 7 maal het bedrag dat als isolatiesubsidie wordt verstrekt. Daarmee heeft het ook een economisch effect met werk voor isolatie- en bouwbedrijven van gemiddeld € 1 miljoen per jaar.

Opwekking hernieuwbare warmte met biomassa

In onderstaande tabel is de hoeveelheid warmte weergegeven die geregistreerd uit biomassa wordt opgewekt. Uit de tabel blijkt een groot verschil vanaf 2015. Dit heeft te maken met het meenemen in de telling sinds 2015 van pelletkachels en houtstook in woningen. Voor 2017 en 2018 zijn nog geen data beschikbaar.

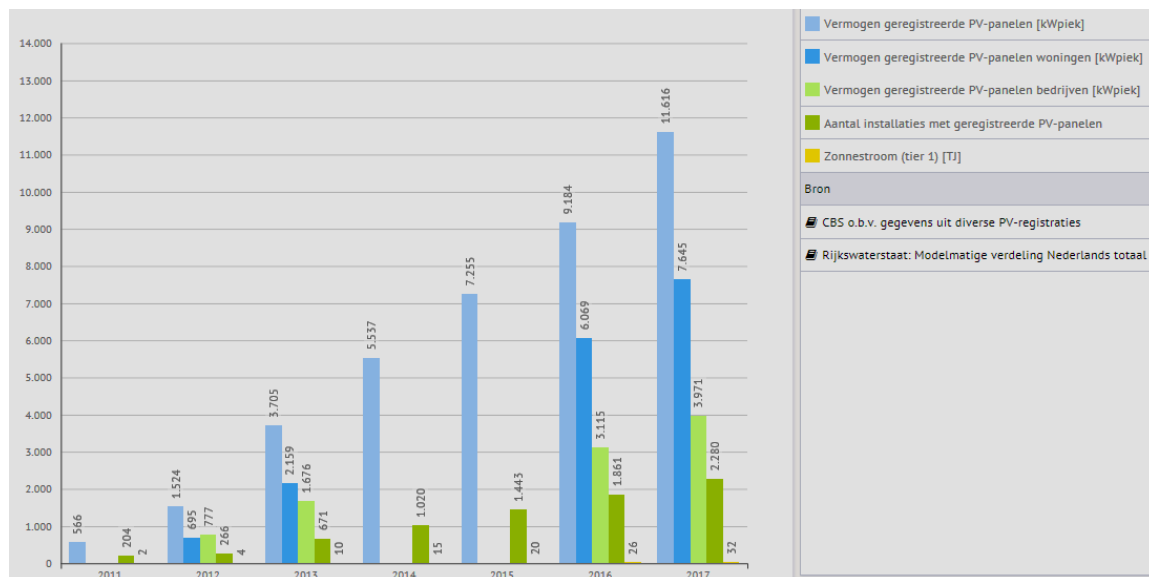
jaar	totale opwekking hernieuwbare warmte in kWh/jr biomassa WKK ¹ , biomassa, ketels bedrijven + houtkachels woningen bron: klimaatmonitor RWS
nul ref. 2011	28.333.356
2012	29.444.468
2013	29.722.246
2014	30.277.802
2015	191.111.264
2016	398.055.874
2017	?

Opwekking zonnestroom

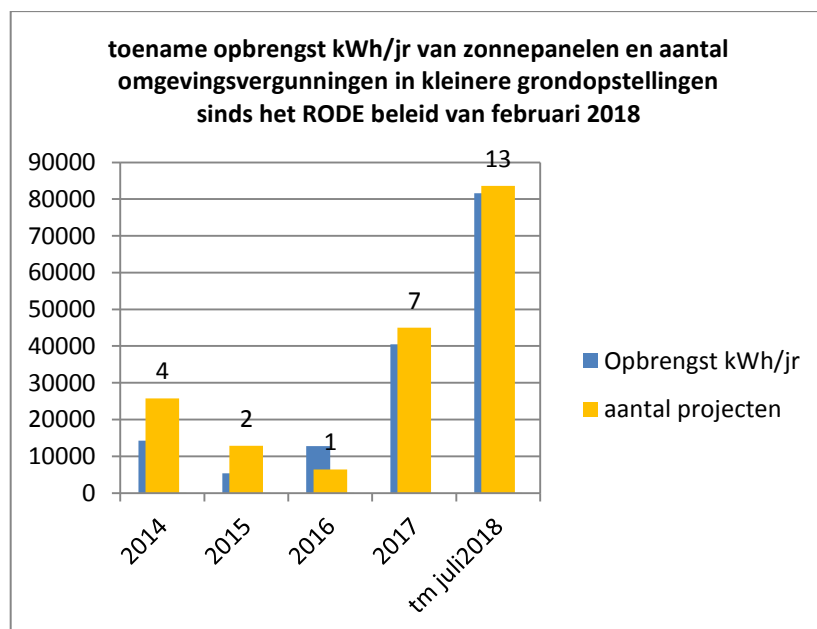
In onderstaande grafiek is de groei aantal zonnestroom aansluitingen en aantal geproduceerde kWh/jr in Berkelland 2011 tot met 2017 weergegeven. De groei sinds 2011 is exponentieel. We zien we dat de totale productie van zonnestroom 11.616 kWpiek of omgerekend **9,87 miljoen kWh/jr** is. Daarvan 33% uit zakelijke aansluitingen en 77% uit particuliere aansluitingen. Deze is afkomstig van 2.213 locaties in Berkelland. Deze productie is vergelijkbaar met het verbruik van 2.820 huishoudens en 40 % van de ten doel gestelde 7000 zonnepaneelaansluitingen voor begin 2018.

¹ Uit afvalverwerking van Berkellands afval door Twence van GFT afval en rest afval dat door Twence werd verbrand of vergist. Hoewel deze productie buiten het grondgebied van gemeente Berkelland ontstaat, ging het in 2016 en in 2017 om een bijdrage in bovengenoemde productie van circa 11 miljoen kWh/jr.

Circa 6,5 miljoen kWh/jr wordt geleverd door woningen, 2,3 miljoen kWh/jr door overige bedrijven. Uit enquêtegegevens van Friesland Campina weten we dat momenteel ca. 1,1 miljoen kWh/jr door veehouders uit Berkelland wordt geleverd.

Momenteel is het project Solar Friesland Campina gaande. Daarmee wordt medio 2018 **1,1 miljoen kWh** aan zonnestroom opgewekt. In November is een grootschalig zonneakker vergund met een verwachte productie van **11 miljoen kWh/jaar**. Realisatie van dit project is in belangrijke mate afhankelijk van verkrijging van de SDE+ subsidie in de ronde van maart 2019.

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat het RODE beleid ook een positief effect heeft op kleinschalige opwekking met zonnestroom. In totaal zijn er tot en met juli 2018, **13 projecten** aangevraagd met een totale geschatte jaaropbrengst van **81.579 kWh/jr**. Dit vergelijkbaar met het verbruik van 23 huishoudens. In 8 gevallen gaat het om grondopstelling in tuin of weide. In 2017 bedroeg de opbrengst slechts **40.000 kWh/jr** uit **7 projecten**.

2. Samenvatting stimulerende gemeentelijke uitvoeringsmaatregelen EUP
uitvoeringsmaatregelen 2a t/m 2h, 3 en 4 EUP

	Onderwerp	Korte toelichting inzet voor de uitvoering
2a	Achterhoek bespaart subsidieregeling 2016 t/m 2018	Vanaf 20 september 2016 t/m eind juli 2018, werden 641 aanvragen positief beschikt. Slechts 2 werden afwezen. Vloer, en HR++ glas en gevelisolatie worden het meest toegepast. Gemiddeld wordt bijna € 3.100,= per woning geïnvesteerd. De regeling heeft ook een economisch effect met werk voor isolatie- en bouwbedrijven van gemiddeld € 1 miljoen per jaar.
2b	Stimulering van en participatie in substantiële opwekking	Het gaat hier om de grotere energie opwekinstallaties die een substantiële bijdrage leveren aan de doelstelling. Door het in februari vastgestelde RODE beleid zijn 20 tal voornamelijk grootschalige zonneakkerprojecten in verschillende stadia van voorbereiding voor een omgevingsvergunning. 1 project is al vergund.
2c	Zonatlas	De website wordt gemiddeld 2108 keer per jaar bezocht. Het bezoek schommelt tussen de 50 á 175 x per maand (11% van aantal woningeigenaren in Berkelland per jaar). Uit de data blijkt dat er in Berkelland 34.500 potentieel geschikte daken zijn die een productie kunnen genereren van 249 miljoen kWh/jaar. Het is niet gezegd dat deze daken ook constructief geschikt zijn. Uit data van het CBS blijkt dat t/m 2017 2.280 daken (circa 7%) in gebruik zijn voor zonnestroomproductie.
2c	Bedrijfsplan voor een frontoffice voor inwoners én bedrijven 2017-2020	Uit de stichting Achterhoek Duurzaam Verbouwen (ADV), AGEM en de andere 7 gemeenten is begin 2017 een bedrijfsplan voortgekomen. Dit is vastgesteld voor de periode 2017-2020 en opereert onder de naam Verduurzaam energieloket. De afgesproken doelstellingen met het Verduurzaam energieloket zijn voor de periode 2017 t/m 2020: • Bereiken van 1100 adressen (koopwoningen van voor 1980) met besparingsmaatregelen in Berkelland • Bereiken van 970 adressen met maatregelen voor duurzame opwekking in Berkelland. In februari 2017 en 2018 is opdracht gegeven voor een basis- en pluspakket. Daarin is specifieke toelevering van voorlichtings-, advies- en campagnediensten voor inwoners overeengekomen voor 2017 en 2018.
2c	Overeenkomsten basis en pluspakket met het verduurzaam energieloket 2017 en 2018	In de periode 2013-2016 leverden de Stichting ADV (Achterhoek Duurzaam Verbouwen) met het "Verduurzaam energieloket" en AGEM hun bijdragen aan vele acties en campagnes. Sinds begin 2017 is het nieuwe duurzaam energieloket gestart met de volgende activiteiten. - een klantenservice; deze deden telefonische consulten 125x (in 2017) en 57 in 2018; - 106x huisbezoeken door adviseurs in 2018 (28x in 2017); - 17 maatwerkadviezen in 2017 en inzet van

		energiecoaches (2 uit Berkelland) met 15 huisbezoeken ; - een nieuwe website, met informatie over beschikbare diensten, praktijkvoorbeelden en financiële regelingen in de gemeente Berkelland; - een nieuwe opzet van de nieuwsbrief; deze wordt maandelijks verzonden naar ca. 1.700 lezende abonnees - een nieuwe folder; - de ontwikkeling van nieuwe adviesdiensten: met backoffice Susteen voor ontzorging en offertes en VNG innovatieve aanpak ; - met algemene bespaarcampagne Energiebespaarmeter werden 105.000 huishoudens bereikt; - met de Achterhoekse duurzame huizenroute werden in 2017 400 bezoekers getrokken en in 2018 740. Specifiek in Berkelland: - Het Achterhoekse Energiecafé; in Geesteren op 27 juni 2017 ca. 20 bezoekers; - In Haarlo is in december 2017 het woonverbeterplan gepresenteerd waarbij 1500 uitnodigingen zijn verzonden en waar 300 bezoekers op af kwamen daarvan zijn er 80 in gesprek met het energieloket voor een vervolg met advies. 57 daarvan zijn aan de slag met offertes voor het nemen van bespaar of opwekmaatregelen. In Gelselaar en Beltrum zijn woon-energie cafés georganiseerd, In alle 3 de kleine kernen hebben groepen inwoners al aangegeven dat ze graag verder willen denken en werken aan het (collectief) verduurzamen van de woningen. - Eind oktober 2018 werd in het Spieker een tweedaagse energiebeurs georganiseerd met een 20tal standhouders. Deze werd door bijna 760 inwoners bezocht. 210 inwoners vulden vragenlijsten in. 97 bezoekers lieten hun e-mailadres achter en wilden meer advies of informatie over postcoderoosprojecten en aardgasloos/-arm wonen.
2d	Energiescan voor maximaal 60 bedrijven	De proef met 33 bedrijven in Ruurlo laat goede besparingspotenties zien: 40% op elektriciteit en 50% op aardgas. En voor de 5 jaarstermijn besparingspotenties van 16% op elektriciteit en 7% op aardgas. In het voorjaar van 2017 werd een projectplan opgesteld samen met het Platform BV Berkelland, IKB ,VNO/NCW, de ondernemersverenigingen, bedrijfsverenigingen en de ODA Vervolgens werd een overeenkomst afgesloten met het bestuur van IKB om bedrijven te werven voor de Energie scans en de scans door onafhankelijke deskundigen te laten uitvoeren. Het IKB werkt daarbij samen met de stichting Achterhoek Duurzaam Verbouwen. Na het van start gaan van de 1^e fase in 2017 is de 2^e fase begin 2018 in SIKa verband van start gegaan met de 6 andere regio achterhoek gemeenten . Per november 2018 zijn in Berkelland bij de 180 meest verbruikende instellingen en bedrijven er 62 Doe scans gerealiseerd en is 34.308 m3/jaar aardgasbesparing gerealiseerd en 431.670 kWh/jaar aan stroombesparing. Er staat voor €1,3 miljoen gepland aan investeringen door de gescande bedrijven. In 2016 en 2017 werden door 40 zakelijke gebruikers ISDE subsidies verleend voor opwekking

		van duurzame energie met biomassaketels, pelletkachels, warmtepompen of zonneboilers De deelnemende DOE scan bedrijven verplichten zich de wettelijk verplichte investeringen binnen 3 jaar na de scan te realiseren. Voor de MKB check up bij minder grote bedrijven zijn 250 bedrijven gepland en 9 gerealiseerd. Het SIKa heeft 25 % van het budget ingezet en 75% van de begrote menskracht ingezet. De animo voor de MKB checkup blijft achter. Voor bedrijven is door het IKB en SIKa de website achterhoekonderneemtduurzaam.nl beschikbaar.
2e	Stimuleren technische innovatie door bedrijven	Tot nu toe was er 1 initiatief. Uit de aanvraag bleek geen concrete bijdrage aan de doelstelling. Een subsidieregeling voor innovatie is nog niet tot stand gekomen.
2f	Gemeentelijke voorbeeldrol	Over de periode 2014 tot medio 2018 zijn 1908 lantaarnpalen in de openbare ruimte vervangen en met LED en dimmers uitgerust. Voor eind 2018 zullen nog eens 220 conventionele armaturen door LED-armaturen vervangen worden. De besparing die daarmee wordt gerealiseerd bedraagt daarmee 114.480 kWh/jaar (60 kWh per armatuur /jaar). Zie ook dashboard klimaatmonitor RWS https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/Dashboard/Openbare-Verlichting/ Op dit moment is er bij de gemeentewerf sinds 15 december 2016 een elektrische bestelauto en sinds mei 2016 een bestelauto op biogas (VW caddy) in gebruik. Ook de BOA's hebben een elektrische auto. Het onderzoek naar energieneutraal worden van gebouwen is gereed voor het gemeentekantoor en de werf. In februari 2018 is het onderzoek middels de EED scan (EU verplichte Energie efficiency scan) naar de overige 17 gemeentelijke gebouwen gerapporteerd. De maatregelen die er uit volgden en die in 5 kunnen worden terugverdiend zijn in uitvoering.
2g	Gemeentelijke aanjaag- en participatierol	De Sint Jorisschool wakte in 2016 49.500 kWh/jaar op met 114 zonnepanelen en gebruikt 370 LED lampen. 4 basisscholen hebben laten weten interesse te hebben om met ondersteuning door het bedrijf "Slimopgewekt" elektrisch energieneutraal te worden. We werken aan de voorbereiding van een 3 jaar durende campagne "Heerlijk thuis in huis" die mede beoogt woningeigenaren (55+) in Berkelland te bewegen maatregelen te nemen t.a.v. binnenklimaat, energiebesparing en comfort. Met de dorpshuizen Gelselaar, Haarlo en Geesteren zijn energiebesparings en -opwek opties meegenomen in het onderzoek naar groot onderhoud, voor zover het winst op kan leveren in de exploitatie.
2g	Ondersteuning collectieve projecten	In totaal zijn meer dan 60 projecten gaande waarvan een 4 tal collectieve projecten waaraan aanjaagbudget besteed is:

	van inwoners	• postcoderoos coöperatie Zondelen op het dak van het gemeentekantoor; • postcoderooscoöperatie ZONders van Werkgroep Duurzaam Beltrum op sporthal de Sonders en een bedrijfsdak dat in augustus 2017 in gebruik werd genomen. De werkgroep werft eind 2018 inwoners voor een 2^e postcoderoosproject in samenwerking met de AGEM; • postcoderoos coöperatie Duurzame Energie Eibergen voor locaties de Huve en Koopman; er wordt gewerkt aan een derde dak; • € 54.000,- voor coördinatie, communicatie, werving en organisatie van de Berkellandse aanpak voor energiescans bij bedrijven (2d) De totale opwekcapaciteit is circa 1600 panelen dat gelijk is aan het elektriciteitsverbruik van ca.105 gezinnen.
2g	HIER Klimaatstraatfeest	Energiebesparingswedstrijd is gestart in het stookseizoen 2016-2017. De Grolsesteeg in Borculo is 9 ^e geworden in de klimaatstraat wedstrijd. 309 straten uit heel Nederland deden mee.
2g	Subsidieregeling maatschappelijke initiatieven voor energiebesparing en/of energieopwekking	De subsidieregeling is sinds september 2017 in werking en beoogt gezamenlijke plannen te stimuleren. Het maximale subsidiebedrag is € 10.000 (of 50 procent van de kosten). Initiatiefnemers moeten minimaal 50% zelf inbrengen. Per object moet tenminste een besparing en/of opwekking van 33% van de energiebehoefte in M3 gas of kWh stroom worden bereikt. Het subsidieplafond van de regeling is € 90.000,--. Momenteel zijn diverse initiatiefgroepen een aanvraag aan het voorbereiden. (Berkelland Energie en BioBerkelland)
2g	Niet collectieve initiatieven	Binnen de meer dan 60 projecten die gaande zijn gaat het om 12 particuliere individuele bedrijfsinitiatieven voor de opwekking of besparing waar de gemeente actief betrokken is.
2g	Uitbreiding formatie	De formatie voor energie en duurzaamheid is op basis van het EUP 2015-2018 en de houtskool schets met 2,0 fte uitgebreid.
2g	Opwekking zonnestroom in Berkelland	Opwekking bij voortzetting huidige trend in zal in 2019 circa 17 miljoen kWh/jr zijn In 2015 waren er 7 geregistreerde zonnestroom aansluitingen per 100 woningen. In 2016 waren er 1.560 meer kleinverbruik opwekaansluitingen zonnestroom t.o.v. de 70 in 2011. In 2016 kwamen er 315 aansluitingen bij. 7,5 op de 100 woningen in onze gemeente beschikt over opwekking van zonnestroom. Daarmee zijn we koploper in Gelderland.
2h	Verordening Verbrede Duurzaamheidslening Eigen woning gemeente Berkelland 2016	Met de Berkellandse SVn duurzaamheidslening zijn sinds jan 2016 t/m medio 2018, 399 leningen beschikt met een gemiddeld leenbedrag van € 6.750,= voor isolatie dan wel duurzame opwekinstallaties. Tot en met augustus 2018 werden 12 leningen per maand verstrekt. In totaal is voor € 3,5 miljoen aan leningen verstrekt. Momenteel is nog bijna €

		400.000,= beschikbaar als saldo beschikbaar op de SVn rekening. Naar verwachting zal het saldo binnen 3 tot 6 maanden uitgeput zijn.
2h	Verbrede Stimulerings-regeling voor MKB, Instellingen en Agrarische- en agrarisch gerelateerde bedrijven	In 2016 tot medio 2018 werden door 1 bedrijf en 1 tennisvereniging een stimuleringslening afgesloten voor respectievelijk de investering in 144 zonnepanelen en led verlichting van de tennisbanen. In de DOE scans bij bedrijven wordt geattendeerd op de lening door het platform BV Berkelland IKB en VNO NCW. De relatief hoge afsluitprovisie en administratieve last die aan de SVn stimuleringslening zijn verbonden maakt deze leningsvorm weinig interessant voor bedrijven en instellingen.
3	Monitoring	In februari 2017 en augustus 2017 is een monitoring gerapporteerd aan college en raad.
4	Ruimtelijk beleidskader voor duurzame energieopwekking.	Het beleidskader RODE is op 20 februari 2018 door de raad vastgesteld met beleidsuitgangspunten en aanbevelingen. De vaststelling van beleidsuitgangspunten heeft inmiddels geleid tot een 13 tal vergunningen voor kleinschalige opwekking met een resultaat van circa 80.000 kWh/jr : een verdubbeling ten opzichte van het jaar 2017. Voor grootschalige opwekking komen steeds meer investeerders en grondeigenaren met plannen naar ons toe of vragen naar ruimtelijke mogelijkheden. Een aantal van hen starten de omgevingsvergunningprocedure voor bouw-afwijking van het bestemmingsplan of de voorbereiding daarvan. Er zijn een 20 tal projecten voor grootschalige opwekking in voorbereiding van een vergunning waarvan 7 met een gezamenlijk potentieel van bijna 90 miljoen kWh/jaar. Het eerste zonneakkerproject met een potentie van 11 miljoen kWh/jr is vergund en wacht voor uitvoering op toekenning van de rijks SDE+ subsidie. In september 2018 werd een marktconsultatie gehouden met ontwikkelaars de AGEM en energie coöperatie Berkelland energie. Het RODE beleid wordt momenteel aangevuld ten aanzien van de toetsing voor de aspecten procedure, participatie en ecologie en in maart 2019 geëvalueerd. Eind 2018 zijn ook de aanbevelingen uit het RODE beleid ter hand genomen.

Details achterhoek bespaart regeling (2a)

	Aantal dak isolatie	Aantal vloerisolatie	Aantal gevel isolatie(spouw)	Aantal glas isolatie HR++	Totaal aantal AB Subsidies
Sept 2016	3	4	5	2	8
2017	49	155	149	158	415
T/m juli 2018	33	76	82	71	218
Eindtotaal	85	235	236	231	641

Rijlabels	Som van m2 dak	Som van m2 vloer	Som van m2 gevel	Som van m2 glas	Som van Subsidie
Sept 2016	580	147,75	218,76	9	€ 3.445,32
2017	4092	9422,57	11808,34	1984,49	€ 185.662,44
T/m juli 2018	2944	4657,6	7296,52	1230,03	€ 98.545,85
Eindtotaal	7616	14227,92	19323,62	3223,52	€ 287.653,61

Meerjarig effect van de Achterhoek bespaart subsidie over de jaren 2009 - juli 2018

Periode AB Regeling	Achterhoek bespaart 2009	Achterhoek bespaart 2010	Achterhoek bespaart 2011	Achterhoek Bespaart 2013	Achterhoek Bespaart 2014/15	Achterhoek Bespaart 20 sep 2016-t/m juli 2018	Totaal
Positief beschikte aanvragen	103	103	309	600	595	641	2351
Investing van particulier woning bezitters in €	344.678,-	438.205,-	743.437,-	1.795.096,-	1.487.914,-	1.979.973,-	6.789.303,-
Totaal uitgekeerd aan subsidie €	41.132,-	42.777,-	121.242,-	248.242,-	271.041,-	287.653,-	1.012.089,-
Multiplier (€ investering per€ subsidie)	8,4	10,2	6,1	7,2	5,5	6,8	6,7

Woonplaats	Aantal Subsidies Achterhoek bespaart verdeeld naar kern 20 sept 2016 t/m 31 juli 2018
Eibergen	183
Neede	117
Borculo	137

Ruurlo	93
Beltrum	48
Rekken	15
Geesteren	18
Rietmolen	14
Gelselaar	7
Haarlo	9
Totaal	641

Verleende Rijkssubsidies ISDE in Berkelland		
	2016	2017
zakelijke ISDE-subsidies voor biomassaketels	8	5
zakelijke ISDE-subsidies voor pelletkachels	1	4
zakelijke ISDE-subsidies voor warmtepompen	4	9
zakelijke ISDE-subsidies voor zonneboilers		9
particuliere ISDE-subsidies voor biomassaketels	8	10
particuliere ISDE-subsidies voor pelletkachels	31	52
particuliere ISDE-subsidies voor warmtepompen	38	59
particuliere ISDE-subsidies voor zonneboilers	7	15
totaal aantal subsidies	97	163
Bron: RVO		

	Totaal aantal geldige energielabels woningen	Percentage van de 19.300 woningen dat is voorzien van een geldig energielabel [%]	Totaal aantal woningen met een geldig label B t/m A++
2011	2231	12,20%	791
2012	2791	14,80%	1025
2013	3473	18,10%	1406
2014	3960	20,40%	1646
2015	4303	22,30%	1841
2016	5660	29,10%	2320
2017	6524	33,50%	2622
	34%		14%
Bron: RVO bewerkt door ABF research			

Details verordening Verbrede Duurzaamheidslening Eigen woning gemeente Berkelland 2016 (2h)

Rijlabels	Min van	Nog beschikbaar	Aantal van	Toewijzingsbedrag
2015				
okt				
nov				
dec	€	1.281.240	€	1
2016				
jan	€	1.068.986	€	48
feb	€	943.710	€	23
mrt	€	837.793	€	13
apr	€	790.803	€	7
mei	€	735.128	€	9
jun	€	723.128	€	4
jul	€	685.880	€	4
aug	€	672.683	€	2
sep	€	667.294	€	1
okt	€	2.119.985	€	6
nov	€	2.079.791	€	5
dec	€	2.064.813	€	2
2017				
jan	€	2.005.788	€	9
feb	€	1.987.907	€	3
mrt	€	1.903.848	€	16
apr	€	1.763.195	€	18
mei	€	1.725.000	€	5
jun	€	1.662.828	€	9
jul	€	1.596.720	€	6
aug	€	1.566.120	€	4
sep	€	1.504.508	€	7
okt	€	1.445.147	€	6
nov	€	1.370.140	€	9
dec	€	1.313.679	€	6
2018				
jan	€	1.059.836	€	48
feb	€	686.827	€	61
mrt	€	593.271	€	18
apr	€	400.857	€	15
mei	€	297.532	€	10
jun	€	254.093	€	6
jul	€	189.742	€	14
aug	€	592.549	€	5

TECHNISCHE VRAAG (alleen over een agendapunt)

Indiener: F.J. Jonk

Datum indiening vraag: 02-05-2019

Datum verzending antwoord: 02-05-2019

Onderwerp: EUP2

commissievergadering van: 07-05-2019

raadsvergadering van: 21 mei 2019

Formulering:

Naar aanleiding van de antwoorden op onze eerdere vragen betreffende EUP2 heeft de fractie van het CDA nog een verduidelijkende vervolgvraag. Op pagina 3 van EUP2 staat: "Op basis van de cijfers tot en met 2017 kan worden geconcludeerd dat de tussendoelstelling waarschijnlijk niet wordt gehaald."

Vraag: Wanneer kunnen we de cijfers tot en met 2018 verwachten?

Antwoord:

Dat weten we nog niet. Onze bron voor de cijfers was 'Energie in Beeld'. Normaal kregen we de cijfers in april. Deze statistiefunctie is echter per 2019 overgenomen door het CBS en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Helaas staan er nog geen cijfers over 2018 op hun site klimaatmonitor.

We beschikken via andere kanalen nu voor 2018 slechts over een deel van de cijfers zakelijk verbruik en particulier verbruik. En dan nog alleen van netbeheerder Liander (niet Enexis en Stedin die o.a. de industrie in Berkelland voorziet).

Uiteraard proberen we via het Ministerie zo snel mogelijk aan de cijfers te komen.

Toelichting:

1. *Technische vragen zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan. Ze zijn niet bedoeld voor een politiek antwoord.*
2. *Technische vragen zijn vragen voor een beter begrip van een vraagstuk. Vragen over feiten en de uitleg daarvan of over de gevolgen van een besluit.*
3. *Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen. Bij elke nieuwe vraag kunt u d.m.v. de tabtoets een nieuwe regel aanmaken. Het antwoord zal dan geplaatst worden bij de desbetreffende vraag.*

TECHNISCHE VRAAG (alleen over een agendapunt)

Indiener: mevr. Ordelman, Gemeentebelangen Berkelland

Datum indiening vraag: 05 mei 2019

Datum verzending antwoord: 6 mei 2019

Onderwerp: EUP2

Commissievergadering van: 8 mei 2019

Formulering: M.b.t. het te bespreken Energie uitvoeringsprogramma verzoekt Gemeentebelangen om een paar toelichtingen.

Vraag:

Voorstel en besluit:

Direct onder het kopje 'Kanttekeningen en risico's' benoemt u de verwachting dat het Nationaal Klimaatakkoord (en verdere uitwerking daarvan in financiële stimulering) een positief effect zal hebben op het realiseren van onze gemeentelijke ambities.

Kunt u aangeven waarop deze positieve verwachting is gebaseerd en waaraan we dan concreet moeten denken?

Antwoord:

Om de ambities uit het Nationaal Klimaatakkoord te kunnen realiseren is ondersteuning met financiële middelen noodzakelijk. Gemeenten spelen een belangrijke rol in de energietransitie en dus ook in de uitvoering van het Nationaal Klimaatakkoord. De verwachting is dan ook dat er vanuit het rijk aanvullende financiering beschikbaar komt. Bijvoorbeeld voor het instrument woninggebonden-lening, de uitvoering van Regionale Energie Strategieën (RES) en warmteplannen.

Vraag:

EUP2, pag. 9, 'Activiteiten: voortzetten subsidieregeling, pilot en meer controle'. Hier staat:

"Subsidie verstrekken is uiteraard geen doel op zich: het gaat om de maatregelen die ermee worden doorgevoerd. Om hierop toe te zien is het van belang dat er meer wordt gecontroleerd of de subsidies ook wel worden ingezet waarvoor deze bedoeld zijn.

Graag een toelichting op hoe we de laatste zin moeten interpreteren?"

Antwoord:

Controle vindt nu administratief plaats via offertes en nota's. Steekproefsgewijs willen we ook fysieke controles uitvoeren om te controleren of en hoe de maatregelen zijn uitgevoerd. De gedachte is dat we dan betere adviezen mee kunnen geven voordat mensen aan de slag gaan.

Voor de goede orde: er is geen concrete aanleiding om misbruik te veronderstellen.

Vraag:

EUP2, pag. 9

'Activiteiten: voortzetten subsidieregeling, pilot en meer controle'.

Wordt met de pilot voor gebouw-gebonden financiering hetzelfde bedoeld als de op pagina 6 genoemde landelijke stimuleringsmaatregel in de vorm van een woning gebonden lening?

Antwoord:

Dat klopt. Dit is één van de pilots die vooruitloopt op landelijke wetgeving.

Toelichting:

- 1. Technische vragen zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan. Ze zijn niet bedoeld voor een politiek antwoord.*
- 2. Technische vragen zijn vragen voor een beter begrip van een vraagstuk. Vragen over feiten en de uitleg daarvan of over de gevolgen van een besluit.*
- 3. Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen. Bij elke nieuwe vraag kunt u d.m.v. de tabtoets een nieuwe regel aanmaken. Het antwoord zal dan geplaatst worden bij de desbetreffende vraag.*

TECHNISCHE VRAAG (alleen over een agendapunt)
Indiener: mevrouw Weg GroenLinks Datum indiening vraag: 06-05-2019 Datum verzending antwoord: 06-05-2019 Onderwerp: EUP2
Commissievergadering van: 8 mei 2019
Formulering: EUP2 bijlage. In de bijlage bij EUP2 staan de ambities ingevuld met daarachter o.a. de kosten t/m 2022, totaal € 2.425.000,-- . Daarbij ook nog ambities, wel genoemd, maar zonder invulling kosten. Daarover de volgende vraag.
Vraag: Zijn in deze kosten ook reguliere ambtelijk uren meegeteld? Zo ja, is dat gebruikelijk en vertekent dit het beeld niet? Kunt u de kosten uitsplitsen naar ambtelijke uren en geld dat direct aan projecten zelf besteed wordt? <i>Antwoord:</i> <i>Het bedrag van € 2.425.000,- is exclusief ambtelijke uren.</i>
Vraag: Waarom zijn een aantal ambities niet financieel vertaald? Gebeurt dit alsnog op een later moment? Neemt het budget dan ook nog verder toe? <i>Antwoord:</i> <i>Voor de ambities zonder financiële vertaling hebben we geen projectgeld nodig. Voor deze ambities kunnen we volstaan met de inzet van eigen medewerkers.</i> <i>Met deze capaciteit is binnen de bedrijfsvoering rekening gehouden.</i>
<i>Toelichting:</i> 1. <i>Technische vragen zijn alleen bedoeld voor vragen over punten die op de agenda staan. Ze zijn niet bedoeld voor een politiek antwoord.</i> 2. <i>Technische vragen zijn vragen voor een beter begrip van een vraagstuk. Vragen over feiten en de uitleg daarvan of over de gevolgen van een besluit.</i> 3. <i>Voor de overzichtelijkheid uw vragen in de daarvoor bestemde vakken plaatsen. Bij elke nieuwe vraag kunt u d.m.v. de tabtoets een nieuwe regel aanmaken. Het antwoord zal dan geplaatst worden bij de desbetreffende vraag.</i>

Commissie Bestuur en Ruimte

Dossiernummer	1831
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	8 mei 2019
Agendapunt	8
Omschrijving	Voorstel bespreekstuk / Kadernota 2020–2023 en begroting 2019 VNOG

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur en Ruimte	8 mei 2019

Zaaknummer : 244217

Raadsvergadering : 21 mei 2019

Onderwerp : Kadernota 2020-2023 en begroting 2019 VNOG

Collegevergadering : 9 april 2019

Portefeuillehouder : J.H.A. van Oostrum

Steller : A.M. Holl

tel: : 0545-250 396

Te nemen besluit:

1. De raad voorstellen een zienswijze in te dienen tegen de voorgenomen begrotingswijziging;
2. De raad voorstellen om zienswijze in te dienen tegen de kadernota 2020-2023;
3. Dit doen door middel van bijgevoegde concept brief.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Het gemeentebestuur van Berkelland krijgt de gelegenheid zienswijzen in te dienen over de jaarbegroting van de VNOG. Door middel van een schriftelijke ronde krijgen de raadsfracties de gelegenheid te reageren op de zienswijzen van het college en aanvullende zienswijzen in te dienen. De vertegenwoordiger van de gemeente Berkelland kan in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling de door het gemeentebestuur van Berkelland vastgestelde zienswijzen inbrengen.

Het effect is de vertaling van interne en externe ontwikkelingen naar inhoudelijke en financiële uitgangspunten, structurele reparatie van geconstateerde knelpunten en mogelijkheid te blijven voldoen aan de maatschappelijke opgave.

De opgave luidt: *“Minder incidenten, slachtoffers en schade”*. In het organisatieplan van de VNOG is deze hoofdpoging uitgewerkt in de volgende opgaven:

1. Het voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crises.
2. Het bestrijden van incidenten, rampen en crises.
3. Herstel na een ontwrichte situatie.
4. Risicogericht werken.
5. Informatiegestuurd werken.
6. Zelforganiserend vermogen stimuleren.
7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering voeren.

De voorstellen in deze Kadernota dragen bij aan deze opgaven.

Argumentatie:

Afhankelijk van gemaakte keuzes en ambities kunnen er verschillende financiële effecten op gaan treden. De mogelijkheden en kansen die er liggen om kosten (deels) terug te dringen:

- Betere beheersing vrijwilligersvergoedingen.
- Keuzes maken rond o.a. instroom vrijwilligers, gebruik materieel en huisvesting Europaweg.
- Beleidskeuzes maken rond bijv. aantal posten, aantal (personen op) voertuigen.

De commissie heeft ook aanbevelingen waar verdere reparatie nodig is:

- Meer bufferruimte voor tegenvallers en risico's

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering

Afhandelingsvoorstel voor raad:

0 hamerstuk

0 besprekingsstuk

0 anders, nl

Raadsvergadering

0 zonder hoofdelijke stemming

0 met algemene stemmen

0 stemmen voor, stemmen tegen

0 aangenomen

0 verworpen

0

- Risico-inventarisatie niet compleet (dit betreft de risicoparagraaf van de VNOG, de (financiële) vertaling van die risico's en in relatie hiermee de hoogte van de algemene reserve van de VNOG).
- Budgetten die grote onvoorspelbaarheden kennen: bijv. extreem weer en bovengemiddeld aantal calamiteiten.

Kanttekeningen en risico's

Er zijn reparaties en keuzes nodig om de VNOG op de lange duur financieel gezond te houden en de maatschappelijke opgave van de organisatie te kunnen (blijven) uitvoeren. Deze kadernota voorziet hierin. De Kadernota bevat dus géén voorstellen voor nieuw beleid. De afweging van nieuw beleid 2021 e.v. volgt in de diepgaandere discussies en keuzes in het VNOG bestuur over opgaven, taken en de toekomst van de organisatie.

Financiën

In de begrotingswijziging voor 2019 gaat de bijdrage éénmalig omhoog met 4,5 miljoen. Voor Berkelland komt dit neer op een verhoging van €241.162,- .

In het kader van de kadernota 2020-2023 zal in 2020 de verhoging voor de VNOG maximaal €4.622.000,- bedragen. Voor de gemeente Berkelland zal deze verhoging maximaal €324.823,- bedragen (verhoging kadernota en indexering).

Communicatie

De zienswijze kenbaar maken via een brief

Initiatief, participatie en rol gemeente

N.V.T.

Planning en evaluatie

N.V.T.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 21 mei 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 9 april 2019;

b e s l u i t :

1. de raad voor te stellen een zienswijze in te dienen tegen de voorgenomen begrotingswijziging;
2. de raad voorstellen een zienswijze in te dienen tegen de Kadernota 2020-2023;
3. dit doen doormiddel van bijgevoegde concept brief.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
21 mei 2019

de griffier,

de voorzitter,

Aan de colleges van burgemeesters en wethouders van de gemeenten
in de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland

Datum : **11 APR. 2019**
Ons kenmerk : 18-43541/19-064577/AM
Onderwerp : Financiële documenten VNOG ter behandeling
Bijlage(n) : 1. Planning, 2. Voorlopige jaarstukken 2018, 3.
Concept Begrotingswijziging 2019, 4. Kadernota
2020-2023, 5. concept programmabegroting
2020-2023
Behandeld door : K. Oldenburger

Geachte college,

Hierbij bieden wij u verschillende financiële documenten aan van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) met het verzoek deze door te geleiden aan uw gemeenteraad.

In de brief van 25 februari jl. hebben wij u geïnformeerd over de financiële situatie van de VNOG. Gelet op de situatie is ambtelijk en bestuurlijk direct actie ondernomen. De VNOG hecht er waarde aan de gemeenteraden aan de voorkant - voorafgaand aan de besluitvorming - te informeren. De genomen maatregelen en de nog te nemen maatregelen om de financiële situatie weer op orde te krijgen zijn nader toegelicht in de informatiebijeenkomsten voor raadsleden op 5, 6 en 8 maart.

Als raden heeft u de volgende **wettelijke rol** ten aanzien van de financiële stukken:

Het verzoek aan de raden is om kennis te nemen van:

- de voorlopige Jaarstukken 2018
- de door het algemeen bestuur VNOG vastgestelde Kadernota 2020-2023

en, indien gewenst, een formele zienswijze te geven op:

- de concept Begrotingswijziging 2019
- de concept Programmabegroting 2020

De definitieve Begrotingswijziging 2019, jaarstukken 2018 en begroting 2020 worden behandeld in de vergadering van het algemeen bestuur op 27 juni a.s. **De VNOG ontvangt de zienswijzen graag vóór 6 juni 2019**, zodat deze bij de besluitvorming betrokken kunnen worden.

Vervolg

Naar aanleiding van de financiële situatie en het rapport van de gemeentelijke commissie is een plan van aanpak opgesteld. Hierin ligt op korte termijn de nadruk op het in control komen. Ook wordt actief gekeken naar **besparingen** op de korte termijn: onder andere 'Quick Wins'. Daarnaast wordt een duidelijk beeld gegeven van de huidige situatie in de vorm van een nulmeting. Hierbij wordt inzicht gegeven in de huidige maatschappelijke opgaven met bijbehorende taken (het dienstverleningsniveau), formatie en kosten. Dit inzicht wordt aangevuld met een externe toets op het huidige dienstverleningsniveau en een benchmark van bedrijfsvoering/overheadfuncties. Er wordt inzicht gegeven in **drie scenario's**:

1. Een scenario op basis van het huidige dienstverleningsniveau met huidige taken, formatie en kosten.
2. Een minimaal scenario met een dienstverleningsniveau op basis van de verplichte basistaken, dat repressief en operationeel verantwoord is met bijbehorende kosten.
3. Scenario('s) met een dienstverleningsniveau dat lokaal of regionaal extra's biedt met bijbehorende kosten.

Planning

Naast de direct genomen beheersmaatregelen en het actief kijken naar besparingen op korte termijn, worden in het tweede kwartaal van 2019 de huidige organisatiestructuur en het besturingsmodel geëvalueerd. Indien nodig volgen voorstellen aan het bestuur om aanpassingen te doen.

Beeldvorming

Op 29 mei a.s. vindt een extra bijeenkomst voor het algemeen bestuur plaats. In deze bijeenkomst wordt het algemeen bestuur geïnformeerd over de tussen-resultaten van de genomen maatregelen en besparingen. Daarnaast wordt een eerste schets gegeven van de mogelijke dienstverlening scenario's van de VNOG.

Oordeelsvorming

In de bestuurlijke tweedaagse van 18 en 19 september 2019 bespreekt het bestuur de drie scenario's en welk dienstverleningsniveau het beste aansluit bij de doelstellingen van de VNOG. In aanvulling op deze scenario's wordt tijdens het bestuurlijke overleg in september ook de vraag beantwoord hoe 'lean' of efficiënt de bedrijfsvoering, crisisbeheersing en brandweer zijn.

Besluitvorming

In december neemt het algemeen bestuur een besluit over het dienstverleningsniveau van de VNOG. Op basis van de keuzes wordt de begroting waar nodig bijgesteld na consultatie van de raden. In de aanloop naar de tweedaagse is het mogelijk dat in het algemeen bestuur van juni 2019 begrotingswijzigingen worden voorgelegd. En gemaakte keuzes worden verwerkt in de Kadernota 2021.

Betrokkenheid raden

De VNOG blijft de gemeenten informeren. Naast de stukken die de raden worden voorgelegd om hun **wettelijke rol** te kunnen vervullen, vindt de VNOG het belangrijk om de gemeenteraden aan de voorkant **aanvullend te informeren**.

Na de extra vergadering van het algemeen bestuur worden opnieuw **informatieve raadsbijeenkomsten** gehouden. De VNOG zal in juni de gemeenteraden gezamenlijk informeren over de tussenresultaten van de genomen maatregelen en besparingen. Ook wordt een schets gegeven van de scenario's die op 29 mei zijn gepresenteerd.

Na de bestuurlijke tweedaagse in september worden in oktober **opnieuw drie gezamenlijke raadsbijeenkomsten** georganiseerd om raden te informeren over de beelden en uitkomsten van de bestuurlijke tweedaagse. De raden kunnen hun burgemeester dan input meegeven ten behoeve van de besluitvorming in het algemeen bestuur van 12 december.

Mocht er tussentijds relevante informatie zijn dan worden de raden hierover geïnformeerd, zodat de raad het gesprek met de burgemeester zo goed mogelijk kan voeren.

Wij hopen u op dit moment voldoende te hebben geïnformeerd. We zien uw zienswijze op de concept Begrotingswijziging 2019 en de concept Programmabegroting 2020 met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland,

drs. D.G.L. Kransen
secretaris

drs. J.W. Wiggers
waarnemend voorzitter

Bijlage 1: Planning

De VNOG vindt het belangrijk dat de 22 gemeenteraden zo goed mogelijk hun **wettelijke rol** kunnen vervullen. Daarnaast vindt de VNOG het belangrijk om de gemeenteraden aan de voorkant **aanvullend te informeren**. Ter bevordering hiervan heeft de VNOG drie informatie raadsbijeenkomsten georganiseerd in maart en zal de VNOG opnieuw drie informatieve raadsbijeenkomsten organiseren in juni en in oktober.

Hieronder vindt u de te nemen stappen en informatiemomenten in schema:

Datum	Toelichting
29 mei 2019	Extra AB ter voorbereiding op de tweedaagse in september over de tussenresultaten van de genomen maatregelen en besparingen. Daarnaast wordt een eerste schets gegeven van de mogelijke dienstverlening scenario's van de VNOG.
juni	Informatiebijeenkomsten voor gemeenteraden in Harderwijk, Voorst en Doetinchem, bedoeld ter beeldvorming van de voortgang en de mogelijke scenario's op hoofdlijnen.
27 juni	AB: - Vaststelling Begroting 2020-2023 - Begrotingswijziging 2019 - definitieve Jaarstukken 2018
18 en 19 september	Tweedaagse AB Het bestuur bespreekt drie scenario's en welk dienstverleningsniveau het beste aansluit bij de doelstellingen van de VNOG.
Oktober	Informatiebijeenkomsten voor gemeenteraden over de beelden en uitkomsten van de bestuurlijke tweedaagse. De definitieve data worden nog vastgesteld.
12 december	AB: - Besluitvorming over de scenario's. - Behandeling concept Kadernota 2021-2024, waarin de gevolgen van het gekozen scenario zijn verwerkt. - Eventuele bijstelling Begroting 2020
Maart 2020	AB: - Vaststelling Kadernota 2021-2024. Gemeenten kunnen daarna de gevolgen van het gekozen scenario verwerken in de gemeentelijke begroting. - Voorlopige Jaarstukken 2019 - Concept Programmabegroting 2021

Jaarstukken 2018

11 april 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding	4
2. Resultaat 2018	6
<i>I. Jaarverslag</i>	
3. Programmaverantwoording	8
Programma 1. Risicobeheersing	
Programma 2. Incidentbestrijding	
Programma 3. Brandweerondersteuning	
Programma 4. Crisisbeheersing	
Programma 5. GHOR	
Programma 6. MON	
Programma 7. Bedrijfsvoering	
Programma 8. Directie, Control en Staf	
Programma 9. Algemene Dekkingsmiddelen	
Programma 10. Brandweerkazernes in eigendom, etc.	
4. Paragrafen	26
4.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	
4.2. Onderhoud kapitaalgoederen	
4.3. Financiering	
4.4. Bedrijfsvoering	
4.5. Verbonden partijen	
4.6. Toekomstparagraaf	
<i>II. Jaarrekening</i>	
5. Balans per 31 december 2018	46
6. Overzicht van baten en lasten	48
6.1. Rekening per taakveld	
6.2. Verklaring resultaat 2018 op hoofdlijnen	
6.3. Specificatie per programma	
7. Waarderingsgrondslagen	65
8. Toelichting op de balans	67
9. Incidentele baten en lasten	74
10. Single Information Single Audit (SISA) 2018	75
11. Wet Normering Topinkomens (WNT)	76
12. Overzicht taakvelden en beleidsindicatoren	78
Bijlagen – niet behorende tot de gecontroleerde jaarrekening	79
Bijlage 1. Kerngegevens	
Bijlage 2. Overzicht af te sluiten en over te hevelen kredieten	
Bijlage 3. Stand eerdere toezeggingen	
Bijlage 4. Controleverklaring	

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2018 van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG). Het jaar 2018 was zeer bewogen:

- In het voorjaar kondigde zich een omvangrijk financieel tekort aan, waarover het Algemeen Bestuur in juni is geïnformeerd in het rapport Evaluatie Jaarrekening 2017;
- Na de zomer bleek het tekort aanzienlijk groter dan verwacht. Hierover zijn het Algemeen Bestuur en later de colleges gemeenteraden in kennis gesteld;
- In de directie en het managementteam hebben zich mede naar aanleiding van de ontstane situatie personele wisselingen voorgedaan.

In (de aanloop naar) de Tweede Financiële Verkenning 2018 is het financiële tekort geanalyseerd en zijn beheersingsmaatregelen genomen. Vanuit de deelnemende gemeenten is een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het rapport van de gemeentelijke Commissie 'Van der Jagt - Van Arkel', waarin voor de toekomst aanbevelingen worden gedaan om tot een betere aansturing van de organisatie te komen en om de balans terug te brengen tussen uit te voeren activiteiten en de daarvoor ter beschikking staande middelen.

De Commissie heeft belangwekkende opmerkingen gemaakt over de cultuur binnen de VNOG. Die cultuur moet verbeteren – er moet scherper aan de wind gezeild worden. Dit punt is als opdracht meegegeven aan de nieuwe directeur van de VNOG en gaf tevens aanleiding voor reflectie binnen en tussen het Dagelijks en Algemeen Bestuur. Van het grootste belang is evenwel dat *iedereen* bij de VNOG ervaart dat hij of zij kan bijdragen aan een VNOG "in control" – en daar op wordt aangesproken. Om dat te bereiken is een heroverweging van de wijze van werken nodig, opdat eenieder deze uitdaging voelt en kan bijdragen aan de oplossing.

Het project Prio1!, met als centrale doelstelling het optimaliseren van de ondersteuning aan de posten, is grotendeels uitgevoerd en deels in de lijn neergelegd. Binnen de posten wordt immers de brandweezorg concreet.

In het jaar 2018 is er opnieuw veel werk verzet in het voorkomen van risico's en het bestrijden van incidenten. Tijdens een aantal grote en ingrijpende incidenten, onder andere in verband met een lange zeer droge periode, heeft de VNOG zich van zijn beste kant laten zien.

Met het oog op de komende jaren is in 2017 de regionale Strategische agenda vastgesteld. Daarmee is de koers van de nieuwe VNOG nader bepaald. Hieraan is in 2018 nader invulling gegeven door het uitwerken van bestuursopdrachten. Na bestuurlijke interventie vindt in 2019 een herijking plaats van het dienstverleningsniveau en daarmee de koers van de nieuwe VNOG. Als basis voor de herijking dienen de bestuurlijke beslissingen in juni en september 2019. Bij de bepaling van deze nieuwe koers wordt nadrukkelijk de betrokkenheid van de raden gezocht. De uitwerking van de bestuursopdrachten is een traject dat in 2019 gewijzigd wordt voortgezet.

Dank is verschuldigd aan vele vrijwilligers en beroepskrachten. Dankzij hun enorme inzet kon de VNOG haar waardevolle taken uitvoeren. Deze dank geldt ook alle inspanningen die, binnen en buiten de VNOG, worden gepleegd om te gaan in de richting van een VNOG "in control."

H.J. van Schaik
Portefeuillehouder Middelen VNOG

1. Inleiding

Het jaar 2018 was op alle fronten een turbulent jaar voor de VNOG.

De VNOG moest een extra grote inspanning leveren vanwege grote incidenten en langdurige crisissituaties. Dit vergde een grotere inzet van de hele VNOG organisatie, zowel operationeel als ondersteunend, dan in de afgelopen (reguliere) jaren het geval was. Zo was er in januari een storm die veel van de posten vroeg en ook meer onderhoud met zich meebracht, bijvoorbeeld aan zagen. Er waren diverse GRIP 1 incidenten. Enkele grote branden hebben geleid tot een GRIP 2 (afvalverwerker) en GRIP 3 inzet (fietsfabrikant). De extreme droogte in de zomermaanden leidde tot een fors groter aantal natuurbanden die moesten worden bestreden.

Er zijn in 2017 veel nieuwe vrijwilligers aangetrokken om de posten - ook voor de toekomst - op sterkte te houden. Die zijn in de tweede helft 2017 en begin 2018 ingestroomd. Er moesten daarvoor in 2018 extra leergangen worden gestart, meer dan was voorzien. De hoge instroom heeft financiële gevolgen gehad op vele onderdelen van de organisatie, zoals keuringskosten, opleidingskosten, uitrustingskosten, materialen en uurvergoedingen aan vrijwilligers.

In het voorjaar van 2018 verscheen het rapport van de externe visitatiecommissie. De aanbevelingen van de commissie worden meegenomen in de visievorming van het VNOG bestuur, ingepland voor 2019.

In het tweede kwartaal van 2018 zijn aan de raden presentaties gegeven. Het moment na de gemeenteraadsverkiezingen van maart werd aangegrepen om de VNOG te presenteren in alle gemeenten, waarbij werd ingegaan op de rol en bevoegdheden van de raden met betrekking tot de veiligheidsregio en ook werden komende ontwikkelingen van de VNOG geschetst. In een paar gemeenten is de presentatie op verzoek van raden doorgeschoven naar een later moment in het jaar.

In maart werd gestart met het traject van de Evaluatie van de jaarrekening 2017, begeleid door een ambtelijke toetsingsgroep vanuit de gemeenten. Gelet op de extra belasting voor de ambtelijke medewerkers is en in overleg met de Commissie Middelen besloten om géén Eerste Financiële Verkenning 2018 op te stellen; tussentijds is de voortgang van de budgetuitputting wel gemonitord. Het eindrapport van de Evaluatie werd in het AB van juni gepresenteerd. Uit de evaluatie is naar voren gekomen dat:

- de uitgaven die de VNOG moet doen op grond van de huidige bestuurlijke beleidskeuzes;
- de autonome ontwikkelingen waarmee de VNOG wordt geconfronteerd;
- het gebrek aan budgettaire ruimte in de begroting om tegenvallers te kunnen opvangen;

leiden tot een negatief financieel beeld. Er is actie nodig om dit af te wenden. In het rapport staan 34 aanbevelingen, waarvan het merendeel inmiddels is uitgevoerd. De voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen wordt in P&C-documenten gemeld.

Een aantal posten gaf aan dat er sinds de reorganisatie bepaalde zaken rondom hun ondersteuning nog niet goed verlopen. Daarom startte in juni het project 'Prio1!'. Voor het project werd een externe projectleider aangetrokken die op 18 juni in het AB het project heeft toegelicht. Het AB ondersteunde de lijn van het project en heeft opgeroepen om vooral snel aan de slag te gaan en op korte termijn praktische zaken te regelen voor en met de posten. Het project is gestart vanuit noodzaak, vooruitlopend op het verkrijgen van budget. De resultaten van het project werden eind 2018 opgeleverd en zijn per 2019 overgedragen aan de lijnorganisatie.

Drie MT-leden verlieten op verschillende momenten gedurende het jaar de organisatie; van het MT van zes leden bleven er drie vaste leden over. Zittende MT-leden namen andere afdelingen waar. De projectleider Prio1! nam de afdeling Incidentbestrijding waar.

Om de organisatie op de toekomst voor te bereiden, is in 2018 verder gewerkt aan de bestuursopdrachten uit de Strategische Agenda 2017-2020. Voor de bestuursopdracht over de Omgevingswet hebben de betrokken medewerkers in 2018 een EVC-traject (eerder verworven competenties) doorlopen en werd een visie vastgesteld die wordt uitgewerkt; dit alles om de organisatie voor te bereiden op de nieuwe werkwijzen die de nieuwe wet met zich meebrengt. De bestuursopdracht over Informatievoorziening heeft geleid tot een Informatiebeleidsplan dat in uitvoering is genomen. Over de voortgang van de bestuursopdrachten vindt separate rapportage plaats.

Bij de Tweede Financiële Verkenning 2018 in september kwam het verwachte negatief jaarresultaat over 2018, waarvan de contouren al in het eindrapport van de Evaluatie Jaarrekening 2017 waren geschetst, preciezer en completer in beeld. Deels was het verwachte negatieve resultaat een gevolg van de grote (extra) inspanningen die in 2018 moesten worden geleverd; deels lag de oorzaak in een te late bijsturing. Er werden beheersmaatregelen genomen om het verwachte tekort te dempen. Een externe commissie vanuit de gemeenten werd aangesteld om een analyse te maken ('Commissie Van der Jagt – Van Arkel'). Deze werd eind 2018 in het bestuur gepresenteerd. Er werd afscheid genomen van de directeur. Een bestuursopdracht voor een interim directeur werd geformuleerd. De interim directeur zal in 2019 de opdracht gaan uitvoeren.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een samenvattend overzicht van het resultaat 2018. De nadere onderbouwing van het resultaat, alsook de bereikte doelstellingen ten opzichte van de begroting 2018 vindt u terug in hoofdstuk 3. Daar wordt per programma ingegaan op de bereikte doelstellingen en met welk resultaat het programma is afgesloten. Daarna volgen de verplichte paragrafen in hoofdstuk 4.

In het tweede deel van de jaarstukken wordt ingegaan op de jaarrekening 2018. Dit deel is vooral technisch van aard. Eerst volgt de balans. In hoofdstuk 6 staat een totaaloverzicht met daarin het resultaat, gesplitst in 'resultaat voor inzet reserves' en 'resultaat na inzet reserves', zoals de wetgeving voorschrijft. Ook is hier een detailtoelichting op de resultaten per programma opgenomen. Tot slot volgen de waarderingsgrondslagen, een onderbouwing van de balans, diverse verantwoordingen en enkele bijlagen.

2. Resultaat 2018

Navolgend zijn de resultaten van de diverse programma's opgenomen, na mutaties reserves. Een voorstel tot dekking van het totaal nadelig resultaat wordt voorgelegd aan het algemeen bestuur, daar vindt de finale afweging plaats.

Programma	Resultaat
1. Risicobeheersing	-67.032
2. Incidentbestrijding	-1.830.206
3. Brandweerondersteuning	-277.487
4. Crisisbeheersing	60.427
5. GHOR	100.638
6. MON	-59.654
7. Bedrijfsvoering	-647.831
8. Directie, Control en Staf	-372.120
9. Algemene Dekkingsmiddelen	738.348
10. Kazernes in eigendom, etc.	-
Subtotaal	-2.354.917
Verwerking eenmalige bijdrage J&V	-500.000
Totaal na bestemming	-2.854.917

Het resultaat is nader toegelicht bij de betreffende programma's (zie hoofdstuk 3 en 6).

Er wordt een negatief jaarresultaat 2018 verwacht van € 2.354.917 en na bestemming een reëel negatief resultaat van € 2.854.917. Dit verschil van het resultaat vóór en na bestemming heeft de volgende achtergrond. Het negatieve resultaat is oorspronkelijk € -2,8 mln. In 2018 ontving de VNOG echter € 500.000 van het Ministerie van JenV. Dit is bedoeld voor het opvangen van (nog te verwachten) frictiekosten bij de vorming van de landelijke meldkamer (besproken in het AB van 29 maart 2018). De € 500.000 zijn tijdelijk gestort in het programma 9 (Algemene dekkingsmiddelen). Daarmee kwam het resultaat dus even op € -2,3 mln. Maar de € 500.000 is door het Ministerie geoormerkt voor het opvangen van de frictiekosten en mag niet gebruikt worden om het negatieve resultaat van de VNOG te dempen. Daarom moet het bedrag weer van het resultaat worden afgetrokken. En dan komt het uiteindelijke resultaat dus weer uit op de oorspronkelijke € -2,8 mln. De € 500.000 moet gestort worden in een bestemmingsreserve. Die moet nog officieel door het AB worden ingesteld. Een voorstel hiertoe volgt in juni 2019. Deze handelwijze is afgestemd met de controlerend accountant.

I. Jaarverslag

3. Programmaverantwoording

Programma: 1. Risicobeheersing

Programmahouder: dhr. M. Boumans
Budgethouder: dhr. J. Wesselink, wnd. afdelingshoofd Risicobeheersing

Wat hebben we bereikt?

1. *Risicogericht adviseren*: Meer advisering op basis van geïnventariseerde risico's (overstap van regels naar risico's).
2. *Informatiegestuurd werken*: Acteren op basis van informatie.
3. *Vergroten van het risicobewustzijn en het zelforganiserend vermogen*: Ondersteuning en beïnvloeding van gedrag door doelgroepgericht en risicogericht te werken.
4. *Doorontwikkeling van risicobeheersing*: Verdere stappen op weg naar eenheid binnen de afdeling Risicobeheersing (RB).

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. *Risicogericht adviseren*
 - RB heeft gewerkt aan een dynamisch risicoprofiel en het prototype hiervan is klaar.
 - RB heeft een rekenmodel t.b.v. dekkingsplan en kazernevolgorde tabel ontwikkeld. Het rekenmodel wordt ingezet bij locatieonderzoeken voor kazernelocaties.
 - Informatiebeheerders van RB hebben een basiscursus GIS gevolgd. Dit is een eerste opmaat naar digitale bereikbaarheidskaarten
 - De invoering van een risicogerichte aanpak versus de regelgerichte gaat met ups en downs. Het adviseren op basis van risico analyses kent zeker op gemeentelijk niveau nog obstructies. Tijdens toezichtmomenten op locaties wordt de risicogerichte aanpak zeer gewaardeerd en merkt RB een omslag en acceptatie. Door deze bewustwording is het nemen van maatregelen door gebruikers/eigenaars een automatisch gevolg.
2. *Informatiegestuurd werken*
 - RB heeft ervoor gezorgd dat object- en omgevingsinformatie vanuit verschillende databronnen eenduidig en tijdig door operationele eenheden gebruikt kon worden.
 - RB heeft gegevens verzameld, gekoppeld, geanalyseerd en gebruikt t.b.v. het (brand-) risicoprofiel dat periodiek herijkt wordt en gekoppeld is aan het slagkrachtmodel en de operationele prestaties.
 - RB heeft gewerkt aan doorontwikkeling van het objectregistratiesysteem Firstwatch.
 - RB heeft bijgedragen aan de landelijke- Oost 5 database; lopende 2018 is dit stilgelegd en uitgesteld na beheersmaatregelen uit de Tweede Financiële Verkenning.
 - De VNOG is aangesloten bij het (landelijke) IFV alerteringsmodel 'natuurbranden'.
 - Beelden die nodig zijn om verdere stappen te zetten voor het informatie gestuurd werken zijn ontwikkeld en hebben geleid tot het bouwen van een concept dashboard.
3. *Vergroten van het risicobewustzijn en het zelforganiserend vermogen*
 - RB heeft gezorgd voor de reguliere voorlichting. Daarnaast zijn diverse themagerichte (online) campagnes gehouden, zoals de CO-weken. Op aanvraag zijn woningchecks uitgevoerd. Op verzoek van gemeenten heeft na vier branden met grote impact voorlichting plaatsgevonden.
 - In samenwerking met zorginstellingen heeft RB georganiseerd dat twee belevingswoningen konden worden bezocht door kwetsbare doelgroepen.
 - De mobiele escaperoom is opgeleverd en de ontwikkelfase van brandweerlab is afgerond.
 - RB heeft de 'brandweer 3minute store' in drie gemeenten ingezet. Daarnaast is de inventaris uitgeleend aan andere regio's, die het concept hebben overgenomen.
 - De brandpreventieweken van Oost Nederland hebben de 'Zilveren rookmelder' gewonnen; campagne 'maak van je roze wolk geen rookwolk' is landelijk uitgevoerd.
 - Er is geen lokale frontoffice voor burgers opgezet; de landelijke ontwikkeling 'appen met de brandweer' is stil komen te liggen.

- De voorlichtingspoule Brandveilig Leven is minimaal bezet geweest. De focus van brandweervrijwilligers ligt voornamelijk op de incidentbestrijding.
- RB organiseert een netwerk 'achter de voordeur bij kwetsbaren' door partijen bij elkaar te brengen en een bijdrage te leveren aan projecten (Burgerkracht). Het project 'Leefsamen Achterhoek' waarbij 1.000 huishoudens slimme sensoren krijgen is hier een prachtig voorbeeld van. Dit project behoorde tot de genomineerden voor de landelijke Jan van der Heijdenprijs.

4. Doorontwikkeling van risicobeheersing

- Een externe partij heeft een QuickScan uitgevoerd naar de doorontwikkeling van de afdeling. De implementatie van de bevindingen is gestart.
- Zo is er gewerkt aan een nieuwe structuur binnen RB. De matrix wordt losgelaten en vanaf 2019 zijn er 3 teams: 2 teams brandveiligheid die lokaal (dicht bij de stakeholders) werken en 1 team omgevingsveiligheid die regionaal gaat werken.
- Er is geïnvesteerd in een goede samenwerking met omgevingsdiensten en gemeenten. Centraal thema hierbij was de komst van de Omgevingswet.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Totaal lasten	4.193.679	4.508.057	4.607.670
Totaal baten	295.746	130.526	163.107
Saldo voor bestemming	3.897.933	4.377.531	4.444.563
Saldo na bestemming	3.897.933	4.377.531	4.444.563
Saldo programma resultaat			-67.032

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 2. Incidentbestrijding

Programmahouder: dhr. M. Boumans

Budgethouder: dhr. M. Verlinden / mevr. L. Smits, (wnd.) afd. hoofd IB

Wat hebben we bereikt?

1. *Repressie*: Een kwalitatieve brandweezorg/hulpverlening met posten die voldoende geoutilleerd en geëquipeerd waren.
2. *Paraatheid*: Snelle, adequate en professionele brandweezorg / hulpverlening.
3. *Nazorg*: Kwalitatief hoogstaande nazorg aan het repressief personeel.
4. *Operationele Voorbereiding*: Ontwikkeling van kwalitatieve, goed voorbereide en uniforme procedures.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Repressie en 2. Paraatheid

- De afdeling Incidentbestrijding (IB) heeft de (wettelijke) taken uitgevoerd en stond 24/7 paraat om te zorgen voor de bestrijding van (natuur)brand, incidentbestrijding gevaarlijke stoffen, bestrijding waterongevallen en hulpverlening. Het jaar 2018 kenmerkte zich door extra inspanning vanwege grote incidenten en langdurige crisissituaties, zoals de storm in januari, de grote branden bij een afvalverwerker en fietsfabrikant en de extreme droogte in de zomermaanden die leidde tot een groter aantal natuurbranden.
- IB heeft op basis van het actuele slagkrachtmodel mensen en middelen ingezet om de risico's in het gebied te beheersen en heeft het grootschalig optreden beheerd.
- IB heeft bijgedragen aan een goed ingerichte Regeling Operationele Functionarissen.
- IB heeft ervoor gezorgd dat actuele informatie, zoals o.a. aangeleverd door het MRI team, beschikbaar was waar deze nodig was, zo waren de inzetprocedures op de voertuigen actueel.
- IB heeft gezorgd voor actuele planvorming. De aansluiting op het veiligheidsportaal wordt gefaseerd ingevoerd en is gestart bij de postcommandanten.
- IB heeft in samenwerking met andere afdelingen diverse wervingsacties uitgevoerd om te blijven voorzien in voldoende vrijwillig personeel.

3. Nazorg

- IB heeft voorzien in nazorg waar dat nodig was.

4. Operationele Voorbereiding

- In samenwerking met andere afdelingen heeft IB gezorgd voor het opstellen van kaders voor opleiden/oefenen en het beheer en de aanbesteding van materieel. Voor 'slagkracht paars' zijn de onderdelen 'Waterongevallen/VIA' zo goed als afgerond. Het onderdeel IBGS (gevaarlijke stoffen) loopt door in 2019.
- In overleg met de posten is gezorgd voor kwalitatieve en uniforme procedures, zo is de update van de kazernevolgordetabel die in 2019 gaat plaatsvinden voorbereid.
- IB heeft de jeugdbrandweer gecoördineerd en de speerpunten van de jeugdbrandweer voor 2018 grotendeels uitgevoerd. Er is in 2018 één jeugdlid doorgestroomd naar de volwassen brandweer. In de afgelopen jaren zijn er ruim 30 jeugdleden doorgestroomd. In 2018 is het Huishoudelijk Reglement voor de jeugdbrandweer opgesteld, incl. tien, door de jeugdleden zelf opgestelde, spelregels.
- IB heeft bijgedragen aan de uitvoering van de Strategische Agenda 2017-2020, waaronder de opdrachten omtrent voldoende (vrijwillig) personeel, variabele voertuigbezetting en toekomstig model voor spreading en paraatheid. Er is een bijdrage geleverd aan de het project 'BBZ' in Winterswijk en project 'verdeling specialismen'.
- Waar nodig heeft IB informatie gedeeld met alle relevante partners, onder andere door netcentrisch te werken.
- IB heeft periodiek rapportages opgeleverd over de registraties van de vrijwilligers in VP.

Extra

In juni 2018 is gestart met het project Prio1!. Het doel hiervan was het verbeteren van de ondersteuning aan de posten en oplossen van een aantal knelpunten. De resultaten van het project werden eind 2018 opgeleverd en zijn per 2019 overgedragen aan de lijnorganisatie. Voor het project 'kazerneringsregeling' is de voorlopige regeling van 2014 geactualiseerd en besluitvorming is voorbereid voor een update hiervan. De voorlopige regeling is aangeboden aan de medezeggenschap. Het project loopt door in 2019.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Totaal lasten	10.881.568	11.746.637	13.580.374
Totaal baten	0	14.640	23.607
Saldo voor bestemming	10.881.568	11.731.997	13.556.766
Mutaties reserves	0	0	5.436
Totaal lasten	0	0	5.436
Mutaties reserves	0	0	0
Totaal baten	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	5.436
Saldo na bestemming	10.881.568	11.731.997	13.562.203
Saldo programma resultaat			-1.830.206

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 3. Brandweerondersteuning

Programmahouder: dhr. M. Boumans

Budgethouder: dhr. D. de Vries, afdelingshoofd Brandweerondersteuning

Wat hebben we bereikt?

De afdeling Brandweerondersteuning (BO) heeft gezorgd voor een betrouwbare, veilige en professionele ondersteuning van de primaire processen vanuit haar rol als opdrachtnemer. BO heeft vanuit het primaire proces 'vraaggericht' gewerkt alsook 'aanbod gestuurd' vanuit de eigen expertise. De afdeling heeft gezorgd voor:

1. *Beschikbaar en betrouwbaar materieel*
2. *Doorontwikkeling Brandweerondersteuning*
3. *Bevordering vakmanschap*
4. *Vergroting lerend vermogen*

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Beschikbaar en betrouwbaar materieel

- BO heeft, naast de 14 waterwagens, ook de waterwagens van Hattem en Apeldoorn vervangen uit dezelfde aanbesteding. Voor Apeldoorn en Winterswijk is een hoogwerker besteld uit de lopende aanbesteding. De oude tankautospuut (TS) van Barchem is vervangen door een nieuwere; er is gestart met de vervanging van de TS van Steenderen. Wehl heeft na herhaaldelijke storingen een andere TS gekregen.
- Begin 2018 is een rapport uitgebracht over een efficiënte inrichting van het beheer en onderhoud. De uitrol is gestart, maar de uitkomsten van project "Prio1!" zorgen voor fasering. De organisatie moet de slag naar één regio nog maken en ervaart (teveel) verlies als bepaalde taken om efficiency-redenen niet meer lokaal worden uitgevoerd.
- Het nieuwe uitrukpak is geïntroduceerd bij de helft van de posten. De uitlevering van werkkleding is bijna afgerond, waardoor elke post hetzelfde kledingpakket heeft.

2. Doorontwikkeling Brandweerondersteuning

- De afdeling heeft geïnvesteerd in servicegerichtheid en werkprocessen. De doorontwikkeling van de Servicedesk is klaar.
- BO heeft verbindingstafels georganiseerd om hardnekkige knelpunten structureel op te lossen.
- Bij de dossiers 'huisvesting' en 'demarcatie' is via een marktverkenning een opdracht vastgesteld die een vervolg kan krijgen. De uitvoeringscapaciteit (en bijbehorend budget) ontbreekt echter nog.
- De visie op het Openbaar Meldsysteem is vastgesteld waarmee BO samen met RB en IB de komende jaren de nodeloze alarmeringen verder wil gaan terugdringen.

3. Bevordering vakmanschap

- BO heeft oefeningen georganiseerd. Vanwege gebrek aan capaciteit en financiën zijn o.a. de praktijkdagen voor de Officieren van dienst geannuleerd.
- BO heeft toekomstbestendige vakbekwaamheidspleinen aangelegd en het eerste volledige jaar van het Periodiek Preventief Medisch Onderzoek gedraaid met ruim voldoende resultaat.
- BO heeft het vakbekwaamheidsniveau gemonitord en opgevolgd waar nodig.
- De beroepsinstructeurs zijn waargenomen om te ontwikkelen op kwaliteit.
- Oefeningen als "realistisch oefenen brand" zijn waargenomen en geregistreerd. Bij een aantal personen en ploegen/korpsen is ongevraagd advies gegeven en dit is vastgelegd voor IB.
- BO heeft 44 brandweerleergangen gecoördineerd en de cursisten begeleid. Het aantal leergangen was hoger dan was voorzien, vanwege grote instroom in de tweede helft 2017 en begin 2018. De hoge instroom heeft financiële gevolgen gehad op vele onderdelen van de organisatie, zoals keuringskosten, opleidingskosten, uitrustingskosten, materialen en uurvergoedingen aan vrijwilligers.

4. Vergroting lerend vermogen

- De afdeling heeft eraan bijgedragen dat kennis werd gedeeld door het organiseren van leertafels en het ontwikkelen van specifiek lesmateriaal.
- Voor coaching heeft BO een visie en werkwijze ontwikkeld en 18 individuele coachtrajecten en drie teams begeleid.
- BO heeft geadviseerd bij het ontwikkelen van strategisch personeelsbeleid, assessments, doorontwikkeling van de projectleiderspoule, talentmanagement en strategische ontwikkelingen binnen de afdeling RB.
- BO heeft twee rapportages gemaakt in relatie tot exit-gedrag van vrijwilligers.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Totaal lasten	16.844.080	17.712.687	18.170.610
Totaal baten	1.430.831	1.580.831	1.617.312
Saldo voor bestemming	15.413.249	16.131.856	16.553.298
Mutaties reserves	0	0	176.842
Totaal lasten	0	0	176.842
Mutaties reserves	0	100.900	421.698
Totaal baten	0	100.900	421.698
Mutaties reserves	0	-100.900	-244.856
Saldo na bestemming	15.413.249	16.030.956	16.308.443
Saldo programma resultaat			-277.487

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 4. Crisisbeheersing

Programmahouder: mevr. A.H. Bronsvoot
Budgethouder: dhr. J. Wesselink, afdelingshoofd Crisisbeheersing

Wat hebben we bereikt?

1. *Risicogerichte aanpak*: Aansluiting bij risico's in de samenleving; bij incidenten, rampen en crises heeft de regionale crisisorganisatie flexibel, slagvaardig en outputgericht opgetreden.
2. *Informatie gestuurd optreden*: Uitvoering coördinerende rol op de informatie uitwisseling tussen de partners, waarbij de netcentrische werkwijze is gehanteerd.
3. *Inwonerparticipatie*: Zicht op de ontwikkelingen op het gebied van zelfredzaamheid van de inwoners in de regio.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. *Risicogerichte aanpak*
 - De afdeling Crisisbeheersing (CB) is gestart met de herziening van het regionaal risicoprofiel.
 - CB heeft een inventarisatie gedaan van de mogelijkheden voor doorontwikkeling van de crisisorganisatie en diverse flexibele varianten beoefend.
 - De afdeling heeft de risico's als uitgangspunt gehanteerd bij de uitvoering van het beleid voor multidisciplinair opleiden, trainen, oefenen, o.a. bij de uitwerking van de oefenscenario's en de locatiekeuze voor de COPI-trainingen.
 - CB heeft voor een aantal risico's plannen opgesteld in samenwerking met de aangrenzende veiligheidsregio's (terrorisme gevolgbestrijding, hoogwater, vaarwegen Oost NL, uitval nutsvoorzieningen).
 - Voor de bedrijven Wolf, Lesli en Benegas is een rampbestrijdingsplan opgesteld in overleg met alle betrokken partijen.
 - CB heeft voor een aantal grote evenementen in de regio geadviseerd op veiligheid en de operationele voorbereiding voor de crisisorganisatie gerealiseerd.
 - De afdeling heeft voor Bevolkingszorg piketten (her)ingericht voor Algemeen Commandant Bevolkingszorg, Officier van Dienst Bevolkingszorg / Adviseur Crisisbeheersing, Adviseurs crisiscommunicatie, Hoofden Taakorganisatie Communicatie en omgevingsanalisten.
2. *Informatiegestuurd optreden*
 - CB heeft een Regionaal Operationeel VoorbereidingsTeam (ROVT) georganiseerd tijdens de droogte en ondersteund met informatie vanuit diverse netwerkpartners (o.a. Rijkswaterstaat en waterschappen).
 - CB heeft er voor gezorgd dat de Oranje kolom en andere crisispartners zijn aangesloten op het netcentrisch systeem en hiermee hebben kunnen oefenen.
 - De afdeling heeft informatiemangers (IM-ers) voor drie piketpoules in de regio geworven, opgeleid en aangesteld op hard piket. De IM-ers hebben gezorgd voor informatievoorziening ten behoeve van de operatie tijdens diverse incidenten.
 - CB heeft informatie over C-evenementen en rampbestrijdingsplannen ontsloten via het landelijke systeem LCMS.
 - CB heeft op basis van een analyse bij en met betrokken actoren een visie Omgevingswet ontwikkeld.
 - De afdeling heeft bijgedragen aan de ontwikkelingen rondom de komst van de nieuwe landelijke meldkamer en de integrale afstemming hierover binnen de VNOG georganiseerd.
3. *Inwonerparticipatie*
 - CB heeft de ontwikkelingen gevolgd die binnen de VNOG plaatsvinden op het gebied van zelfredzaamheid van de inwoners in onze regio. Vanuit het regiobrede programma Burgerkracht zijn diverse activiteiten uitgevoerd waar CB -waar nodig- een bijdrage aan heeft geleverd.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Totaal lasten	1.134.491	1.233.821	1.127.624
Totaal baten	0	0	19.230
Saldo voor bestemming	1.134.491	1.233.821	1.108.394
Mutaties reserves	0	0	65.001
Totaal lasten	0	0	65.001
Mutaties reserves	0	0	0
Totaal baten	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	65.001
Saldo na bestemming	1.134.491	1.233.821	1.173.394
Saldo programma resultaat			60.427

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma:

5. GHOR

Programmahouder: mevr. A. Vermeulen

Budgethouder: dhr. S. Bambang Oetomo, afdelingshoofd GHOR

Wat hebben we bereikt?

1. *Netwerkorganisatie*: Invulling geven aan de geneeskundige hulpverlening bij rampen en ongevallen.
2. *Beleid nieuwe thema's*: Beleid vastgesteld op thema's als de flexibele & sterke operationele GHOR-organisatie, informatie gestuurde besluitvorming in het geneeskundig netwerk en uitvoering project om te komen tot beleid en een uitvoeringsplan op het thema zelfredzaamheid & burgerparticipatie.
3. *Landelijke/interregionale beleidsontwikkelingen*: Bijdrage aan beleidsontwikkelingen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. *Netwerkorganisatie*
 - De GHOR is flexibel ingericht met goede relaties en sterk accountbeheer. De afspraken met zorginstellingen, zorgaanbieders en de GGD zijn vanuit meerdere rollen ingevuld: regisseur, adviseur, stimulator, initiator en facilitator.
 - De GHOR heeft het bevoegd gezag geadviseerd in zaken van veiligheid en gezondheid, zoals: evenementen, gebouwde omgeving, zorgcontinuïteit, ingrijpende gebeurtenissen en sociale veiligheid.
 - De afdeling heeft zorgpartners ondersteund en geadviseerd in hun crisisvoorbereiding en plannen voor zorgcontinuïteit.
 - De GHOR heeft in voorkomende gevallen lokale zorgnetwerken betrokken bij ingrijpende gebeurtenissen en sociale veiligheid issues.
 - Samen met de GGD is de coördinatie van de psychosociale hulpverlening opnieuw ingericht.
 - Samen met de GGD is gewerkt aan scenario-ontwikkeling, crisisbeheersing en uitwerking van de (gezamenlijke) taken in het kader van de Omgevingswet.
2. *Beleid nieuwe thema's ontwikkelen*
 - Informatiegestuurde besluitvorming binnen de witte kolom heeft verder vorm gekregen, in samenwerking met andere afdelingen van de VNOG, ketenpartners, ROAZ regio's en omliggende GHOR-regio's.
 - De vakbekwaamheid van de operationele functionarissen en teams is beter geborgd.
 - Gezamenlijke activiteiten met Regionale Overleggen Acute Zorg (ROAZ) voor informatievoorziening en het opleiden, trainen en oefenen van de witte kolom zijn gecontinueerd.
 - De activiteiten in het kader van zelfredzaamheid en burgerparticipatie zijn afgestemd met andere VNOG afdelingen, ketenpartners, omliggende GHOR-regio's en op landelijk niveau landelijk GGD-GHOR Nederland
3. *Landelijke/interregionale ontwikkelingen*
 - De GHOR heeft aangesloten bij relevante landelijke en regionale overlegstructuren.
 - Samen met de regionale ambulancevoorziening (RAV) de meldkamer Oost Nederland (MON) en het Nederlandse Rode Kruis is geïnvesteerd in het opleiden, trainen en oefenen van alle functionarissen in hun rol binnen de GGB (Grootschalige geneeskundige bijstand).
 - De GHOR heeft de positionering en inrichting van de witte meldkamer en zorgcoördinatiecentra (ZCC) in de Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) gevolgd en heeft zitting in meerdere project- en werkgroepen van LMS. Samen met de buurregio's heeft de GHOR zich voorbereid op de LMS, waarbij onder andere gestreefd is naar harmonisatie van de GHOR procedures in Oost Nederland ter aansturing en opschaling van de witte kolom.
 - De GHOR heeft op meerdere thema's intensief samengewerkt met de buurregio's.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Totaal lasten	1.427.539	1.484.294	1.440.874
Totaal baten	131.500	0	60.047
Saldo voor bestemming	1.296.039	1.484.294	1.380.827
Mutaties reserves	0	0	2.829
Totaal lasten	0	0	2.829
Mutaties reserves	0	0	0
Totaal baten	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	2.829
Saldo na bestemming	1.296.039	1.484.294	1.383.656
Saldo programma resultaat			100.638

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 6. Meldkamer Oost-Nederland, kolom brandweer

Programmahouder: dhr. J.W. Wiggers
Budgethouder: dhr. N. Hoorweg, afdelingshoofd MON-kolom brandweer

Wat hebben we bereikt?

De Meldkamer Oost-Nederland (MON) is dé betrouwbare verbinding tussen de hulpverlening en de bevolking geweest. De MON werkt als fysiek meld-, regel- en coördinatiecentrum, waar alle meldingen van brandweer (politie en geneeskundige zorg) binnen komen en coördineert de hulpverleningsdiensten en stuurt deze aan. De MON heeft gezorgd voor:

1. *Ontvangst en behandeling van meldingen*
2. *Begeleiding van incidenten*
3. *Oefenen*: Vergroting van kennis en vaardigheden van de medewerkers.
4. *Regionaal Brandmeld Systeem (RBS) en TOOM*: Betrokkenheid bij het RBS en het terugdringen van onnodige automatische meldingen.
5. *Overig (o.a. Landelijke Meldkamer)*: Verdere stappen in de vorming van de LMS.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. *Ontvangst en behandeling van meldingen*
 - De MON heeft alle (acute) hulpvragen van burgers aangenomen (brandweezorg en grootschalige incidenten) en heeft de hulpvragen behandeld en gecoördineerd.
 - Op basis van uitvraag heeft de MON de hulpvraag geclassificeerd en gezorgd voor een effectieve en vakkundige, snelle en juiste alarmering van brandweereenheden.
2. *Begeleiding van incidenten*
 - De brandweereenheden werden door de centralist begeleid bij de inzet.
 - In de eerste aanvang van een incident heeft de centralist voor beeldvorming gezorgd op basis van de beschikbare informatie.
 - De MON heeft een faciliterende functie uitgeoefend voor de hulpverleners op straat en voerde de regie in de communicatielijnen.
 - De MON is daarbij tevens een lifeline- en vraagbaakfunctie geweest voor de hulpverleners; daarom was de MON altijd bereikbaar voor de eenheden en dacht (ongevraagd) mee en vooruit.
 - De MON heeft gefungeerd als knooppunt van informatiestromen.
 - De centralist zorgde bij opschaling voor het alarmeren van grootschalig optreden, de hoofdstructuur en andere instanties.
3. *Oefenen*
 - De centralisten van de MON werden geoefend in hun vaardigheden als centralist
 - De MON oefende samen met haar partners, waarbij de samenwerking tussen de meldkamer en het veld werd beoefend.
4. *RBS en TOOM*
 - Bij een automatisch alarm verifieerde de MON eerst (bij daarvoor van te voren bepaalde abonnees) de melding door middel van contrabellen.
 - De MON voerde nevenwerkzaamheden uit voor het openbaar brandmeldsysteem (o.a. acteren op storingen en behandelen verzoeken tot testen van een installatie).
5. *Overig (o.a. voorbereidingen Landelijke Meldkamer Samenwerking)*
 - Een aantal van de centralisten heeft een extra taak als calamiteitencoördinator op de meldkamer gehad. Bij grotere (GRIP) incidenten coördineerden zij tussen de drie disciplines en zorgden voor het eerste meldkamerbeeld. Dit werd aangeboden aan de sleutelfunctionarissen in de hoofdstructuur van crisisbeheersing en rampenbestrijding.

- Er is gewerkt aan de vormgeving en inrichting van de landelijke meldkamer in het oosten van Nederland. Als één van de partners nam de MON deel aan dit proces en bracht arbeidscapaciteit in. In de nieuwe meldkamer worden de huidige vier meldkamers in de provincies Gelderland en Overijssel samengevoegd tot één. Deze wordt gevestigd in Apeldoorn.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Totaal lasten	1.833.474	2.473.767	1.859.038
Totaal baten	527.756	1.082.580	404.743
Saldo voor bestemming	1.305.718	1.391.187	1.454.295
Mutaties reserves	0	0	0
Totaal lasten	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	3.454
Totaal baten	0	0	3.454
Mutaties reserves	0	0	-3.454
Saldo na bestemming	1.305.718	1.391.187	1.450.841
Saldo programma resultaat			-59.654

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 7. Bedrijfsvoering

Programmahouder: dhr. H.J. van Schaik

Budgethouder: dhr. O. Paans / dhr. J. Wesselink, (wnd.) afd. hoofd BV

Wat hebben we bereikt?

1. *Eenduidigheid beleid*: Samenhang en integraliteit van producten/diensten.
2. *Financiële positie*: Een transparantere financiële huishouding.
3. *Informatiegestuurd werken*: Intensivering informatiegestuurd werken.
4. *Mensgericht werken*: Stappen op weg naar een organisatie waarin medewerkers duurzaam inzetbaar zijn en de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Eenduidigheid beleid

- Het team Bestuur, Strategie en Communicatie (BS&C) heeft de vergaderingen van het dagelijks en het algemeen bestuur, de Commissie Middelen, de gebiedsgebonden overleggen en MT-overleggen georganiseerd, voorbereid, begeleid en de uitkomsten verwerkt / uitgezet.
- De jurist en beleidsadviseurs hebben gezorgd voor advisering en hebben regelingen actueel gehouden, zoals de Financiële Verordening.
- Het team BS&C heeft bijgedragen aan projecten, programma's en aan (meerjaren) beleidsontwikkeling.
- Het team heeft communicatieadvies gegeven over een diversiteit aan onderwerpen, gewerkt aan integraliteit (interne en externe) communicatie en communicatie activiteiten uitgevoerd.
- Het team heeft complexe (media) vragen beantwoord en voorzien in het perspectief tijdens incidenten en calamiteiten.

2. Financiële positie

- Het team Middelen heeft gezorgd voor advisering en bestuurlijke informatievoorziening op het gebied van financiën, verzekeringen en inkoop.
- Begin 2018 is een evaluatie van de jaarrekening 2017 uitgevoerd, onder begeleiding van een werkgroep vanuit de gemeenten. De aanbevelingen uit het rapport van de evaluatie zijn opgepakt en worden uitgevoerd.
- Naar aanleiding van de prognoses bij de Tweede Financiële Verkenning 2018 zijn in het najaar 2018 bijsturingsmaatregelen genomen, extra controles ingebouwd en heeft een externe werkgroep vanuit de gemeenten analyses uitgevoerd.

3. Informatiegestuurd werken

- Het team Informatie heeft het proactief beheer VNOG Domein / (operationele) informatievoorziening ingericht.
- Het team heeft innovaties gefaciliteerd en heeft gezorgd voor veiligheidsmaatregelen en de continuïteit van de informatievoorziening en ICT-systemen.
- Het team heeft, als uitvoering van de Strategische Agenda, een meerjaren 'Beleidsplan informatievoorziening 2019 en verder' opgesteld.

4. Mensgericht werken

- Het team HRM heeft geadviseerd omtrent registratie, verslaglegging, rapportage en stuurinformatie op het gebied van personeelszaken.
- Het team heeft processen rondom personeel vereenvoudigd en geüniformeerd; een nieuw personeelsmanagement- en salarisverwerkingssysteem is aanbesteed en geïmplementeerd; start per 2019.
- De systemen zijn gekoppeld, waarbij het HRM personeelssysteem de kernregistratie van de personele gegevens is geworden en als spil fungeert voor de andere afnemende systemen.
- De RI&E is uitgevoerd; het rapport is eind 2018 opgeleverd. Het Plan van Aanpak wordt in 2019 opgesteld.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Totaal lasten	10.213.702	10.394.836	10.736.489
Totaal baten	5.100	25.100	226.862
Saldo voor bestemming	10.208.602	10.369.736	10.509.626
Mutaties reserves	0	0	507.941
Totaal lasten	0	0	507.941
Mutaties reserves	0	0	0
Totaal baten	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	507.941
Saldo na bestemming	10.208.602	10.369.736	11.017.567
Saldo programma resultaat			-647.831

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 8. Directie, Control en Staf

Programmahouder: dhr. J.C.G.M. Berends

Budgethouder: dhr. A. Schoenmaker / dhr. J. Wesselink, (wnd.) alg. dir.

Wat hebben we bereikt?

1. *Directie:* Leiding geven aan de organisatie. De (wettelijke) taken van de Veiligheidsregio zijn uitgevoerd. Er is gewerkt aan het op orde brengen van de basisprocessen en de verdere implementatie van VNOG Risicogericht. Er is gewerkt aan de uitvoering van de Strategische Agenda waarmee de Veiligheidsregio voorbereid is en blijft op de toekomst.
2. *Control:* De interne beheersingsprocessen, met name gefocust op de financiën, zijn doorontwikkeld. De directie en het bestuur zijn geïnformeerd over de mate van besturing en beheersing in de organisatie en mogelijkheden tot verbetering hierin (Evaluatie jaarrekening 2017 en reguliere planning & control-cyclus).

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Directie

- Aandacht is uitgegaan naar het op orde brengen van de organisatie na de reorganisatie, met name de inrichting van de basisprocessen.
- Via het programma mens en organisatie is sturing gegeven aan de ambitie om een organisatie te zijn waar mensen met passie, plezier en ambitie samenwerken aan veiligheid.
- Het proces-, project- en programmagericht denken en werken is gestimuleerd.
- Stappen zijn gezet in het beschrijven en vastleggen van de processen, met name gericht op de ondersteuning van de posten.
- Onder aansturing van de directeur is uitvoering gegeven aan het project burgerkracht, waarin een aantal pilots is uitgevoerd in het kader van burgerkracht en het zelf organiserend vermogen van de maatschappij.
- Gesprekken zijn gevoerd met burgemeesters, postcommandanten en medewerkers over de ontwikkeling van de organisatie.
- Zorg gedragen is voor afstemming met het bestuur, en in het bijzonder met de portefeuillehouders, over de ontwikkelingen en (voorbereide) voorstellen.
- Met de regionaal commandanten en directeuren veiligheidsregio is in landelijk verband overleg gevoerd over ontwikkelingen ten aanzien van de (wettelijke) taken van de veiligheidsregio's.
- Met de veiligheidspartners is structureel overleg gevoerd in het multidisciplinair afstemmingsoverleg (MAO).

2. Control

- Het uitvoeren van de collegiale visitatie is vanuit directie en control begeleid.
- De controleverordening, het controleprotocol en het bijbehorende normenkader zijn geactualiseerd.
- Het interne controleprotocol is uitgevoerd onder monitoring van directie en control.
- Enkele geplande en niet geplande audits zijn uitgevoerd. Ook is er een onderzoek gestart naar een breed kwaliteitszorgsysteem voor de VNOG.
- Stappen zijn gezet in het inzichtelijk maken van (tussentijdse) financiële informatie.
- De accountant heeft haar verklaring bij de rekening 2017 gegeven en in dit proces zijn ook enkele verbetermaatregelen herkend en verwerkt.
- Gesprekken zijn gevoerd met de portefeuillehouder, de directie en de afdelingshoofden over de mate van besturing en beheersing in de organisatie.
- Advies is gegeven over de producten in de planning en control cyclus en de hierbij voorkomende risico's.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Totaal lasten	1.223.533	936.634	1.342.895
Totaal baten	0	50.000	84.141
Saldo voor bestemming	1.223.533	886.634	1.258.754
Saldo na bestemming	1.223.533	886.634	1.258.754
Saldo programma resultaat			-372.120

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 9. Algemene dekkingsmiddelen

Programmahouder: dhr. J.C.G.M. Berends

Budgethouder: dhr. A. Schoenmaker / dhr. J. Wesselink, (wnd.) alg. dir.

De algemene dekkingsmiddelen betreffen middelen die beschikbaar zijn ter dekking van de uitgaven op de andere programma's. Dit programma kent niet een op zichzelf staand doel. Voor de VNOG bestaan de algemene dekkingsmiddelen voornamelijk uit de gemeentelijke bijdragen en uit de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) middelen vanuit het Rijk.

In dit programma zijn de inkomsten verantwoord van de gemeentelijke bijdragen die zijn bepaald bij de vaststelling van de VNOG begroting en de rijksbijdrage met betrekking tot de BDUR.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Totaal lasten	2.781.293	1.034.425	742.754
Totaal baten	48.142.426	48.216.090	48.798.529
Saldo voor bestemming	45.361.133-	47.181.665-	48.055.775-
Mutaties reserves	0	645.419	273.270
Totaal lasten	0	645.419	273.270
Mutaties reserves	0	969.910	462.000
Totaal baten	0	969.910	462.000
Mutaties reserves	0	324.491-	188.730-
Saldo na bestemming	45.361.133-	47.506.156-	48.244.504-
Saldo programma resultaat			738.348

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 10. Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht

Programmahouder: dhr. H.J. van Schaik
 Budgethouder: dhr. D. de Vries, afdelingshoofd Brandweerondersteuning

Wat hebben we bereikt?

Het programma 10 betreft de vier kazernes in eigendom van de VNOG (Apeldoorn-Saba, Doetinchem, Harderwijk, Heerde), verrekening kazernes Epe en de afwikkeling van de financiële gevolgen van het FLO overgangsrecht met de gemeenten Apeldoorn en Doetinchem. Dit programma wordt één op één met alleen de desbetreffende gemeenten verrekend.

In 2018 is de kazerne Heerde terug overgedragen aan de gemeente Heerde, omdat de vooraf met de gemeente Heerde afgesproken termijn dat de kazerne in eigendom van de VNOG zou zijn, was verstreken. De verrekeningen met de gemeente Heerde voor dit onderwerp zijn gestopt. De door gemeente Heerde binnen de VNOG begroting opgebouwde onderhoudsvoorziening is tevens overgedragen aan de gemeente Heerde.

1. *Kazernes*: Goed uitgeruste en onderhouden kazernes, zodat de uitruk kan plaatsvinden en er werkzaamheden kunnen worden verricht.
2. *Overgangsrecht*: Een juiste uitvoering van het FLO overgangsrecht.

Wat hebben we er voor gedaan?

1. Kazernes

- De afdeling Brandweerondersteuning heeft ervoor gezorgd / heeft gecoördineerd dat het onderhoud en de facilitaire diensten plaats hebben gevonden.
- Tevens is gezorgd voor een juiste verrekening van de kosten met de betreffende gemeenten.

2. Overgangsrecht

- De VNOG heeft gezorgd voor een juiste uitvoering van het FLO overgangsrecht en voor verrekening van de kosten met de betreffende gemeenten.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Totaal lasten	3.088.703	3.738.269	3.944.095
Totaal baten	3.088.703	3.738.269	3.944.095
Saldo voor bestemming	0	0	0
Saldo na bestemming	0	0	0
Saldo programma resultaat			0

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

4. Paragrafen

4.1. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de weerstandscapaciteit. Het berekenen van de weerstandscapaciteit is conform het VNOG beleid en het BBV. Hiervoor wordt een brondocument aangehouden waarin de meerjarige ontwikkelingen en daaraan gekoppelde risico's in beeld worden gebracht. Deze paragraaf is op basis daarvan gesplitst in risico's en overige ontwikkelingen.

Risico's

Bij risico's is het niet mogelijk om tijdig bij te sturen, waarvoor de Algemene Reserve als buffer dient.

	Risico's (*€ 1.000)	2018
1.	Arbeidshygiëne	800

Toelichting

1. Arbeidshygiëne

Er wordt landelijk beleid ontwikkeld over arbeidshygiëne van brandweerlieden. Dit kan op den duur leiden tot structurele stijging op de begrotingsposten 'materiaal', 'uren vrijwilligers' en mogelijk 'huisvesting'. Naar verwachting zal er een brancherichtlijn komen en moeten nieuwe taken en materialen worden ingevoerd. Hierbij is aanvullend opleiding, oefenen en onderhoud nodig. De ontwikkelingen brengen verplichtingen met zich mee die onvermijdelijk zullen zijn. Over de exacte invulling kunnen wellicht op onderdelen nog door de VNOG zelf richtlijnen en beleidskeuzes worden gemaakt. Na de RI&E volgt een plan van aanpak dat over meerdere jaren loopt. Bedragen kunnen substantieel zijn. In het land worden bedragen tussen de € 800.000 en 3,5 mln per Veiligheidsregio genoemd.

Overige ontwikkelingen

Op overige ontwikkelingen kan normaliter tijdig worden bijgestuurd.

	Overige ontwikkelingen
1.	Vergrijzing en kortere doorlooptijd vrijwilligers
2.	Arbeidstijdenwet
3.	Synchronisatie p-regelingen vrijwilligers
4.	Landelijke Meldkamerorganisatie, LMO
5.	Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem
6.	Demarcatie

Toelichting

1. Vergrijzing en kortere doorlooptijd vrijwilligers

De maatschappelijke trends van demografische ontwikkelingen raken mogelijk ook de brandweer. Verder is te zien dat de jongeren die bij de brandweer komen, minder lang bij de brandweer blijven. De binding met de brandweer is minder sterk dan in het verleden. Dit betekent dat er vaker moet worden gekeurd, geworven, opgeleid en dat vaker nieuwe medewerkers van eigen persoonlijke beschermingsmiddelen moeten worden voorzien. Dit heeft effect op de begrotingsposten 'opleiden (vakbekwaam worden)', 'PPMO / bedrijfsgeneeskundige zorg en keuringen', 'brandweerkleding' en 'uren vrijwilligers'. In de wijziging van de begroting 2019 en in de Kadernota 2020-2023 is dit effect meegenomen. De financiële effecten van deze ontwikkelingen zijn bij de tweede financiële verkenning en bij de jaarrekening onderkend en hebben ze bijgedragen aan het nadelig jaarrekeningresultaat over 2018.

Op veel posten spelen vrijwilligers ook een rol bij taken rondom materieel & logistiek. 'Minder vrijwilligers' kan er ook toe leiden dat deze taken op een andere wijze moeten worden opgevangen (bijv. door vast personeel), waar ook meerkosten uit zullen volgen. De exacte gevolgen van deze trend zijn nu nog niet te voorzien, maar dit onderwerp vraagt om een aandachtige monitoring, zodat tijdig maatregelen kunnen worden getroffen. In de raming van het vrijwilligersbudget voor 2019 e.v. is hier al wel rekening mee gehouden (Begrotingswijziging 2019, Kadernota 2020-2023).

2. Arbeidstijdenwet

Bij de VNOG zijn medewerkers vaak op meerdere manieren verbonden aan de organisatie: als dagdienst-/kantoormedewerker, als (brandweer)vrijwilliger, als instructeur via een externe organisatie, etc. Individuen met meerdere rollen kunnen echter een zodanige hoeveelheid uren gaan maken, dat dit kan leiden tot overtredingen van de Arbeidstijdenwet. In 2018 zijn we niet geconfronteerd met een boete op grond van de Arbeidstijdenwet.

3. Synchronisatie p-regelingen vrijwilligers

Nu alle vrijwilligers onder de VNOG vallen (één entiteit) zullen de oude (aanvullende) lokale vergoedingen en uitbetalingen uit de voormalige clusters gesynchroniseerd moeten worden. Hier is grote voortgang geboekt. De regeling niet repressieve vrijwilligers is vastgesteld en dat geldt ook voor de nieuwe ROF regeling. De financiële gevolgen zijn opgenomen in de Begrotingswijziging 2019 en in de Kadernota 2020-2023. In procedure zijn nog de kazerneringsregeling, alsmede enkele kleinere regelingen.

4. Landelijke Meldkamerorganisatie, LMO

De landelijke meldkamer wordt geleidelijk opgebouwd. In de opbouwfase zal de VNOG moeten bijdragen aan de projectkosten. Het Ministerie heeft een eenmalige bijdrage gedaan voor de transitiekosten (frictiekosten) van € 15 mln. De veiligheidsregio's hebben onderling de verdeelsleutel hiervoor afgesproken. De VNOG heeft € 500.000 ontvangen. De financiële consequenties voor de transitiekosten zijn nog niet exact te benoemen. Deze zijn afhankelijk van het verloop van de samenvoeging van de vier meldkamers van de vijf oostelijke veiligheidsregio's en hun financiële afspraken. In de Kadernota 2020-2023 wordt vooruitlopend op de realisatie van de nieuwe meldkamer al rekening gehouden met een nadelig effect van per saldo € 85.000 als gevolg van de uitname in verband met deze ontwikkeling.

5. Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem

Diverse ontwikkelingen maken op termijn een andere inrichting van het Openbaar Brandmeld Systeem (OMS-stelsel) noodzakelijk, mede gezien de samenvoegingen van regionale meldkamers naar tien meldkamergebieden. Het toekomstvast herinrichten van het OMS dient fasegewijs binnen de kaders van wet- en regelgeving plaats te vinden middels een zorgvuldige transitie, ook richting de klanten die al jaren gebruik maken van de OMS dienstverlening. Veiligheid en continuïteit in de uitvoering van de kerntaken dient steeds zo goed mogelijk gewaarborgd te worden waarbij ook gelet moet worden op het voorkomen van nodeloze alarmeringen en onnodig uitrukken van de brandweer. Vanwege de overdracht van OMS meldingen op termijn naar het landelijke meldkamerdiensten-centrum (MDC) zullen nadelige effecten in de begroting ontstaan.

6. Demarcatie

De VNOG maakt gebruik van gemeentelijke gebouwen en gebouwen in eigendom. De gebruiks- en eigendomsrelaties zijn nog niet uitgewerkt. Dit wordt uitgewerkt in het project 'Demarcatie'. Het streven is om dit binnen de budgettaire kaders uit te werken. De aanpak van dit aandachtspunt is doorgeschoven naar 2019. In de Begrotingswijziging 2019 wordt hier budget voor ter beschikking gesteld.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van maatregelen nog resterende risico's overblijven.

Benodigde weerstandscapaciteit

Conform de nota Weerstandsvermogen van augustus 2015 definieert de benodigde weerstandscapaciteit als de vrij besteedbare reserves en het rekeningresultaat. De VNOG moet de helft van het benodigde weerstandscapaciteit opbouwen. De andere helft mag ten laste van de deelnemende gemeenten worden gebracht.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit het totaal van middelen dat beschikbaar is om de risico's financieel af te dekken. Onderstaand is de beschikbare weerstandscapaciteit berekend.

Berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit

		€
A.	Algemene Reserve	400.896
B.	Bestemmingsreserve zonder verplichting	558.504
C.	Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	959.400

Berekening van de ratio weerstandsvermogen

A.	Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	€
B.	Beschikbare weerstandsvermogen deelnemende gemeenten	400.000
C.	Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	959.400
D.	Benodigde weerstandsvermogen	800.000
E.	Ratio	1,7

Toelichting

VNOG moet 50% van de weerstandscapaciteit zelf opbouwen om aan de norm voor de ratio te voldoen. In bovenstaande tabel is derhalve het beschikbare weerstandsvermogen van de deelnemende gemeenten opgenomen voor 50% van het benodigde weerstandsvermogen. Hierdoor is er voor de VNOG een verplichting om minimaal € 400.000 aan vrij beschikbare reserve aan te houden.

Financiële kengetallen VNOG

	Begroting 2018	Rekening 2018
Netto schuldquote	98,8	87,6
Solvabiliteitsratio	0,02	-0,02
Weerstandscapaciteit	0	0

Korte toelichting op de kengetallen

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van schuldenlast (rente / aflossing) op de eigen middelen. De quote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal aan jaarlijkse baten.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de organisatie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (dus het eigen en het vreemde vermogen).

Structurele weerstandscapaciteit

Dit kengetal geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De BBV definieert dit als de omvang van de post voor onvoorziene uitgaven. Deze bedroeg in de primitieve begroting € 84.365. Dit bedrag is bij begrotingswijziging volgend op de Tweede Financiële Verkenning 2018 afgeraamd naar nul.

4.2. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Het brandweermaterieel en vier kazernes zijn in eigendom van de VNOG. In december 2018 is de kazerne Heerde en het saldo van de onderhoudsvoorziening kazerne Heerde weer overgedragen aan de gemeente Heerde. Ter dekking van de groot onderhoudskosten van de overgenomen kazernes is in de jaarrekening van de VNOG voor de kazernes Harderwijk en Doetinchem per kazerne een voorziening gevormd voor rekening van de betreffende gemeente. De onderhoudsvoorziening voor de kazerne Apeldoorn Zuid (Saba) is opgenomen binnen de jaarrekening van de Vereniging van Eigenaren Werkgebouw Zuid. Voor het materieel wordt er regio breed met één beheerssysteem gewerkt. De planning van het onderhoud vindt plaats volgens regionaal en landelijk vastgestelde intervallen en protocollen.

4.3. Paragraaf Financiering

Inleiding

De Financieringsparagraaf is één van de voorgeschreven paragrafen als onderdeel van de Programmarekening op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Artikel 13 van dit besluit schrijft voor dat de beleidsvoornemens en ontwikkelingen ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille worden beschreven.

Op grond van de Wet Fido (Financiering Decentrale Overheden) moet de Veiligheidsregio twee treasury-instrumenten hanteren. Dit zijn het treasurystatuut en de treasuryparagraaf. In 2014 is het treasurystatuut herzien. De herziening was voornamelijk ingegeven door het toenemende belang vanwege de groei van activa als gevolg van de regionalisering en de invoering van de wet Hof. De aanpassing van het treasurystatuut is op 18 december 2014 door het Algemeen Bestuur vastgesteld.

Risicobeheer

Dit onderdeel geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie. Het bevat tevens de gegevens die op grond van de Wet Fido voor de toezichthouder nodig zijn w.o. de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Renterisico's

Financiering en renterisico zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Telkens wanneer een geldlening moet worden afgelost en herfinanciering noodzakelijk is, bestaat immers het gevaar dat de begroting geconfronteerd zal worden met hogere rentelasten. Door ontwikkelingen op de geld- of kapitaalmarkt kan de nieuwe lening duurder uitvallen dan de oude. Ook wanneer een geldlening in aanmerking komt voor renteherziening bestaat dit risico. De Wet Fido stelt grenzen aan de mate waarin een gemeente of andere decentrale overheid zich bloot kan stellen aan renterisico. Ter beperking van dit risico is zowel voor de vaste schuld (langlopende leningen) als voor de vlottende schuld (kortlopende leningen) een wettelijke grens vastgesteld. Het niet voldoen aan deze limitering kan voor de Provincie, als toezichthouder van de VNOG, aanleiding zijn om maatregelen te nemen. Preventief toezicht op het afsluiten van geldleningen behoort in laatste instantie tot de mogelijkheden.

Renterisico vaste schuld

De renterisiconorm is een wettelijke norm die betrekking heeft op de vaste schuld. Vaste schuld ontstaat wanneer leningen worden afgesloten met een rente typische looptijd van één jaar of langer. De renterisiconorm zet decentrale overheden aan tot spreiding van hun lening portefeuille en daarmee verlaging van het jaarlijks renterisico door hen te verplichten aflossingen op geldleningen en momenten van renteherziening over toekomstige begrotingsjaren te verdelen. Het is aan de besturen van de decentrale overheden zelf om binnen de renterisiconorm voor een bepaalde mate van spreiding te kiezen.

Berekening Renterisiconorm:

Begrotingstotaal 2018	: € 53,6 miljoen
Percentage	: 20%
Renterisiconorm	: € 10,7 miljoen afgerond

De risiconorm geeft aan dat jaarlijks maximaal € 10,7 miljoen van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor aflossing of renteherziening. De VNOG is in 2018 een drietal leningen aangegaan met een totale leningsom van € 14,0 miljoen. Gezien de huidige lage rentestand zijn deze leningen afgesloten met rentevaste perioden van 10 jaar. In het verslagjaar is voor een bedrag van € 3,5 miljoen op de vaste schuld afgelost. In 2018 was geen sprake van renteherziening van een van de aangetrokken geldleningen. De VNOG heeft in 2018 dus ruimschoots aan de renterisiconorm voldaan.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bepaalt de maximale omvang van de externe korte geldpositie. Deze zogenaamde netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het totaal van de jaarbegroting van de VNOG bij aanvang van het jaar. De totale omvang van de jaarbegroting 2018 van de VNOG bedroeg bij aanvang van het jaar 2018 circa € 53,6 miljoen. De kasgeldlimiet bedraagt daarmee afgerond circa € 4,4 miljoen.

Onderstaand overzicht bevat de liquiditeitspositie in relatie tot de kasgeldlimiet, zoals bedoeld in het "Uitvoeringsbesluit Financiering Decentrale Overheden.

Alle bedragen in onderstaand overzicht x € 1.000

	Vlottende Schulden	Vlottende Middelen	Saldo	Gemiddeld	over=+/onder=- schrijding limiet
januari	1.568	469	1.099		
februari	2.013	0	2.013		
maart	2.990	107	2.884		
			kwartaal 1	1.999	-€ 2.398
april	3.779	0	3.779		
mei	1.070	266	804		
juni	2.213	915	2.213		
			kwartaal 2	2.265	-€ 2.132
juli	2.384	807	1.577		
augustus	2.642	186	2.456		
september	3.109	62	3.047		
			kwartaal 3	2.360	-€ 2.037
oktober	2.034	451	1.584		
november	2.718	412	2.307		
december	823	0	823		
			kwartaal 4	1.571	-€ 2.826
Kasgeldlimiet VNOG:					€ 4.397.000
€ 4.397.009,1 afgerond					€ 4.397.000

Begroot aan het begin van het jaar 2018 € 53.622.062
 conform artikel 2d van het uitvoeringsbesluit Financiering Decentrale Overheden
 geldt voor een gemeenschappelijke regeling een percentage van: 8,2%

Zoals uit bovenstaand overzicht blijkt is de kasgeldlimiet in 2018 niet overschreden.

Schatkistbankieren

Met ingang van 1 januari 2014 heeft het Ministerie van Financiën het voor overheidslichamen verplichte schatkistbankieren ingevoerd. De VNOG is hierdoor verplicht om overtollige middelen in rekening-courant aan te houden bij het Ministerie van Financiën. Als overtollig wordt aangemerkt alle middelen die een drempelbedrag overschrijden. Voor de VNOG is het drempelbedrag voor 2018 bepaald op € 402.165. De VNOG legt in navolgende tabel verantwoording af over de wijze waarin in 2018 de regels over schatkistbankieren zijn nageleefd.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	402,165465			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	60	183	191	147
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	342	219	211	255
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	53.622			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	53.622			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	402			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	5.411	16.658	17.589	13.548
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	60	183	191	147

Uit bovenstaande staat blijkt dat de VNOG in 2018 de regels voor het schatkistbankieren volledig heeft nageleefd.

Renteberekening jaarrekening

Voor de kapitaallasten van kazernes zijn in 2018 evenals voorgaande jaren de afgesproken projectpercentages doorbelast. Deze projectpercentages zijn gebaseerd op de ten behoeve van de financiering van de kazernes aangetrokken leningen. Aan de reguliere VNOG investeringen is in 2018 0,8% rente toegerekend.

Uitgezette externe gelden

In het treasury statuut staat dat er drie soorten kortlopende gelden ingezet kunnen worden. Het gaat om de volgende instrumenten: callgeld (daggeld), kasgeldleningen & deposito's en rekening-courantovereenkomsten.

De VNOG heeft een rekening-courant bij de BNG en drie rekeningen bij de ING. Met ingang van 1 januari 2014 heeft het Ministerie van Financiën het voor overheidslichamen verplichte schatkistbankieren ingevoerd. De VNOG is hierdoor verplicht om overtollige middelen in rekening-courant aan te houden bij het Ministerie van Financiën.

4.4. Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf Bedrijfsvoering is een voorgeschreven onderdeel en is bedoeld om de bedrijfsvoering toe te lichten. In de VNOG begroting is vanaf 2016 het separate programma '7. Bedrijfsvoering' opgenomen. Vandaar dat het eerste deel van de navolgende teksten één op één overeenkomt met de verantwoording op het programma 'Bedrijfsvoering' van enige pagina's terug. Het tweede deel van de paragraaf gaat in op diverse andere onderwerpen binnen de bedrijfsvoering.

Wat hebben we bereikt?

1. *Eenduidigheid beleid*: Samenhang en integraliteit van producten/diensten.
2. *Financiële positie*: Een transparantere financiële huishouding.
3. *Informatiegestuurd werken*: Intensivering informatiegestuurd werken.
4. *Mensgericht werken*: Stappen op weg naar een organisatie waarin medewerkers duurzaam inzetbaar zijn en de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. *Eenduidigheid beleid*
 - Het team Bestuur, Strategie en Communicatie (BS&C) heeft de vergaderingen van het dagelijks en het algemeen bestuur, de Commissie Middelen, de gebiedsgebonden overleggen en MT-overleggen georganiseerd, voorbereid, begeleid en de uitkomsten verwerkt / uitgezet.
 - De jurist en beleidsadviseurs hebben gezorgd voor advisering en hebben regelingen actueel gehouden, zoals de Financiële Verordening.
 - Het team BS&C heeft bijgedragen aan projecten, programma's en aan (meerjaren) beleidsontwikkeling.
 - Het team heeft communicatieadvies gegeven over een diversiteit aan onderwerpen, gewerkt aan integraliteit (interne en externe) communicatie en communicatie activiteiten uitgevoerd.
 - Het team heeft complexe (media) vragen beantwoord en voorzien in het perspectief tijdens incidenten en calamiteiten.
2. *Financiële positie*
 - Het team Middelen heeft gezorgd voor advisering en bestuurlijke informatievoorziening op het gebied van financiën, verzekeringen en inkoop.
 - Begin 2018 is een evaluatie van de jaarrekening 2017 uitgevoerd, onder begeleiding van een werkgroep vanuit de gemeenten. De aanbevelingen uit het rapport van de evaluatie zijn gepresenteerd in het AB en vervolgens uitgevoerd.
 - Naar aanleiding van de prognoses bij de Tweede Financiële Verkenning 2018 zijn in het najaar 2018 bijsturingsmaatregelen genomen en extra controles uitgevoerd op o.a. het vrijwilligersbudget. De werkgroep Van der Jagt / Van Arkel is ondersteund.
 - Extra ondersteuning is geboden aan de afdeling Incidentbestrijding als gevolg van de invoering van de nieuwe licentie van het Veiligheidspaspoort.
3. *Informatiegestuurd werken*
 - Het team Informatie heeft het proactief beheer VNOG Domein / (operationele) informatievoorziening ingericht.
 - Het team heeft innovaties gefaciliteerd en heeft gezorgd voor veiligheidsmaatregelen en de continuïteit van de informatievoorziening en ICT-systemen.
 - Het team heeft, als uitvoering van de Strategische Agenda, een meerjaren 'Beleidsplan informatievoorziening 2019 en verder' opgesteld.
4. *Mensgericht werken*
 - Het team HRM heeft geadviseerd omtrent registratie, verslaglegging, rapportage en stuurinformatie op het gebied van personeelszaken.

- Het team heeft processen rondom personeel vereenvoudigd en geüniformeerd; een nieuw personeelsmanagement- en salarisverwerkingssysteem is aanbesteed en geïmplementeerd; start per 2019.
- De systemen zijn gekoppeld, waarbij het HRM personeelssysteem de kernregistratie van de personele gegevens is geworden en als spil fungeert voor de andere afnemende systemen.
- De RI&E is uitgevoerd; het rapport is eind 2018 opgeleverd. Het Plan van Aanpak wordt in 2019 opgesteld.

Analyse reorganisatiekosten

In de kadernota 2016-2020 is een budget van in totaal 2 miljoen (verdeeld over vier jaar) beschikbaar gesteld om de kosten van de reorganisatie ("VNOG Risicogericht") te dekken. Hierbij is bepaald dat de dekking van deze kosten binnen de begroting van de VNOG moet plaatsvinden. Over het jaar 2018 zijn de volgende kosten gemaakt die verband houden met VNOG Risicogericht:

VNOG Risicogericht	2016	2017	2018	2019 Prognose	Totaal prognose 2016-2019
Proceskosten	472	134	308	pm	914
Meerkosten OR	79	0	0	0	79
Ontslagvergoedingen	173	0	250	0	423
Boventalligheid	113	225	91	0	429
Jaarlasten	837	359	649	pm	1.845
<i>Tekort voorgaand jaar</i>	<i>0</i>	<i>337</i>	<i>196</i>	<i>345</i>	
Totaal	837	696	845	345	1.845
Jaarbudget	500	500	500	500	2.000
Saldo ultimo	-337	-196	-345	155	155

bedragen x € 1.000

Programma	Begroting na wijziging	Uitgaven 2018	Saldo	
7. Bedrijfsvoering	19	15	4	Risicogericht: Cultuur & leiderschap
8. Directie	576	634	-58	Risicogericht
Totaal	595	649	-54	
		<i>Zie voorgaande tabel bij "jaarlasten 2018"</i>		

bedragen x € 1.000

Voor salarislasteren volgen na dit jaar geen uitgaven meer die nog samenhangen met de reorganisatie en ten laste van dit budget moeten worden gebracht.

De totale reorganisatiekosten blijven naar verwachting binnen de 2 miljoen over vier jaar.

Programma Mens & Organisatie

Het programma Mens & Organisatie (M&O) was in de programmabegroting opgenomen onder programma 8. M&O was ingesteld bij de reorganisatie. Het hoofddoel van M&O was: "VNOG wil een mensgerichte organisatie zijn". In 2018 is het programma

getemporiseerd; het vormgeven van een vervolg op dit traject is opgenomen in de opdracht van het Dagelijks Bestuur aan de interim directeur.

Werkkostenregeling

Doordat de verhouding tussen de omvang van de totale loonsom en hoeveelheid personeel bij VNOG scheef ligt door het grote aantal vrijwilligers, is over het algemeen een eindheffing vanwege de Werkkostenregeling (WKR) onvermijdelijk. Om vroegtijdig inzicht te krijgen op de ontwikkeling van de WKR, berekent de VNOG met ingang van 2017 ieder kwartaal de cumulatieve effecten van de WKR per afdeling. Op die manier kan worden gezien of er een eindheffing vanwege de WKR dreigt en of bijsturing mogelijk is. Deze maatregel heeft in 2017 al effect gehad. De eindheffing was in 2017 namelijk aanzienlijk lager dan in 2016. De eindheffing voor 2018 bedraagt € 71.000, dit is in lijn met de prognoses bij de Tweede Financiële Verkenning 2018.

Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E)

In 2018 is verder gewerkt aan het uitvoeren van de RI&E. De VNOG voert de RI&E in vijf fases uit:

- Fase 1: Incidentbestrijding, onderhoud, logistiek, e.d. waarbij specifiek arbeidshygiëne een rol speelt;
- Fase 2: Overige taken ten behoeve van het proces incidentbestrijding (koude en warme RI&E);
- Fase 3: De gebouwen die door de brandweer ten behoeve van de repressieve dienst gebruikt worden;
- Fase 4: De kantooromgeving (bijvoorbeeld beeldschermwerk, klimaat e.d.);
- Fase 5: Externe toets.

Fase 1 en 2 zijn afgerond. Eind 2017 is fase 3 afgerond en in 2018 is gestart met fase 4 en 5. Voor fase 4 is aan al het dagdienstpersoneel een werkbelevingsonderzoek gestuurd. Bij het maken van de vragen voor dit onderzoek zijn ook vragen opgenomen over cultuuraspecten die voortkomen uit onderzoek (motorkapoverleg) van het programma M&O. Het werkbelevingsonderzoek had een respons van 78%.

In het najaar van 2018 is het concept RI&E rapport verschenen en gepresenteerd aan het management. De externe toets is vervolgens gestart (fase 5). Begin 2019 kan vervolgens het plan van aanpak worden gemaakt. De afdelingshoofden en de teamleiders kunnen daarna (verder) aan de slag met het uitvoeren van de actiepunten.

Het programma AMS is in 2018 ingevoerd; een web-based managementsysteem waarbinnen straks de analyses en taken uit het plan van aanpak gemonitord kunnen worden. Op die manier zullen straks binnen het AMS de RI&E en de voortgang van het plan van aanpak op hoofdlijnen te volgen zijn door alle medewerkers.

Eind 2018 zijn de Arbo preventiemedewerkers aangewezen, zodat de diverse lijnen in 2019 een vervolg kunnen krijgen.

Verzekeringen

Hieronder zijn enkele cijfers opgenomen over de schadeafwikkeling in 2018. Het betreft het aantal dossiers dat in behandeling is genomen bij onze verzekeraars:

- *Ongevallen*: 16 dossiers, variërend in financiële omvang.
- *Eigendommen*: 3 dossier boven de € 500. Een aantal van 26 dossiers zijn gevallen onder de € 500 en vallen onder het eigen risico.
- *Aansprakelijkheid richting derden*: 4 dossiers
- *Rechtsbijstand*: 0 dossiers
- *Instrumenten*: 5 dossiers, met een totale omvang van circa € 7.000
- *Wagenpark*:
 - o Schadeclaim tussen: € 0 – € 5.000: 36 eigen schades, 14 derden
 - o Schadeclaim tussen: € 5.000 – € 10.000: 5 eigen schades, 1 derden
 - o Schadeclaim tussen: € 10.000 – € 25.000: 3 eigen schades, 1 derden

In 2018 zijn er ook uitkeringen over ongevallen van 2016/2017 ontvangen. Hieronder bevindt zich één uitkering van 2016: € 66.875; deze is doorbetaald aan de betreffende vrijwilliger.

In 2018 is de ongevallenverzekering opnieuw aanbesteed. De nieuwe polis loopt met ingang van 2019.

Kapitaallasten

In de begroting 2018 is een budget van € 4.650.000 opgenomen voor kapitaallasten (rente en afschrijving excl. kazernes). Hierbij werd er van uitgegaan dat 85% van de investeringen uit het Meerjarig Investeringsprogramma (MJIP) wordt gerealiseerd. In de begroting van 2018 was daarnaast nog een korting toegepast op de kapitaallasten van € 750.000 (als jaarschijf van een aflopende korting op dit budget).

In het jaar 2018 bedroeg de totale werkelijke kapitaallast € 4.291.000. Dit bedraagt circa 80% van het berekende structurele budget kapitaallasten (€ 5,4 mln. op basis van 100% realisatie van het MJIP). Als gevolg van het in 2017 uitgevoerde project "intensivering investeringen" is de investeringsomvang toegenomen. Hierdoor is de kapitaallast in 2018 ten opzichte van 2017 met 8% gestegen. Een verdere stijging ligt in het verschiet. De Kadernota 2020-2023 bevat een raming hiervan, op basis van een veranderde set met ramingsgrondslagen, zulks conform het rapport van de gemeentelijke Commissie Van der Jagt / Van Arkel.

Het overschot van € 359.000 op de kapitaallasten (€ 4.650.000 minus € 4.291.000) wordt, conform vastgesteld beleid, toegevoegd aan de egalisatiereserve kapitaallasten / materieel.

In bijlage 2 staat een overzicht van de "over te hevelen / af te sluiten kredieten".

Personeelskosten

Salarissen e.d.

Voor de beroepsformatie van de VNOG werd, ten tijde van het opmaken van de Tweede Financiële Verkenning eind augustus, een tekort verwacht op de P-kosten van € 1.738.000 (hiervan is € 848.000 overschrijding op salarissen / sociale lasten en € 890.000 overschrijding op inhuur).

Het tekort in de jaarrekening ligt in lijn met de Tweede Financiële Verkenning 2018 en bedraagt € 1.730.947. In navolgende tabel is dit gespecificeerd per afdeling:

Personeelsbudgetten	begroot		jaarrekening 2018			saldo
	salarissen c.a.	inhuur	salarissen c.a.	inhuur	totaal	
Directie	237.365	34.000	334.406	74.296	408.702	-137.337
Bedrijfsvoering	5.942.128	265.000	6.047.112	1.006.271	7.053.383	-846.255
Brandweerondersteuning	5.463.178	-	5.446.853	99856	5.546.709	-83.531
Crisisbeheersing	1.059.047	-	894.747	108.248	1.002.995	56.052
Incidentbestrijding	4.503.763	-	4.867.889	322.538	5.190.427	-686.664
Risicobeheersing	4.051.111	75.000	4.229.547	37.970	4.267.517	-141.406
GHOR	888.108	-	779.914	-	779.914	108.194
totaal	22.144.700	374.000	22.600.468	1.649.179	24.249.647	-1.730.947

In de Tweede Financiële Verkenning 2018 werd rekening gehouden met een tekort op de salariskosten van € 848.000, ondanks de vacaturestop die begin 2018 is afgekondigd. Die prognose was gebaseerd op de stand per 1 juli 2018. Het tekort op de salarissen is uitgekomen op € 456.000. Het verschil met de prognose bedraagt € 392.000. Hiervan is ca. € 225.000, te verklaren vanuit zeven na die tijd vertrokken medewerkers op management / senior niveau van wie de functie niet is ingevuld. Een bedrag van

€ 45.000 betreft het saldo van gekochte en verkochte uren (per saldo gekocht), dat niet in de prognose was meegenomen. De resterende afwijking van de prognose bedraagt € 122.000. Een deel hiervan is toe te schrijven aan de lagere werkgeverslasten als gevolg van de uitruil van het IKB, waarvan een zeer groot deel in december plaatsvindt.

In deze analyse zijn niet de kosten opgenomen van enkele vertrekregelingen, die zijn verantwoord onder de exploitatiekosten respectievelijk onder het programma 8 Directie & Control en het reorganisatiebudget VNOG Risicogericht.

Bij een volledig bezette formatie was het tekort op de salarissen aanzienlijk hoger geweest. Zoals aangegeven in het rapport van de Evaluatie Jaarrekening 2017 (blz. 23-24) en in het rapport van de gemeentelijke Commissie Van der Jagt / Van Arkel zijn de middelen voor een volledig bezette formatie niet toereikend. Het structurele tekort is berekend op ca. € 1.565.000 (loonpeil 2017). Er was in 2018 sprake van gemiddeld ca. 16 vacatures, die bewust zijn aangehouden (vacaturestop) en ter dekking van de kosten van voor specifieke werkzaamheden ingehuurde derden. Hiermee kan het "lagere" tekort op de salarissen grotendeels worden verklaard.

Inhuur

De uitgaven bedragen € 1.649.000; het tekort op inhuur bedraagt ca. € 1.275.000. Dit tekort wordt voor een bedrag van € 264.000 goedge maakt door niet begrote inkomsten (in de exploitatie) die rechtstreeks verband houden met deze inhuur: € 120.000 voor detacheringen van personeel aan met name het IFV, € 120.000 voor een claim op een leverancier, hetgeen noopte tot extra inhuur bij team Informatie en € 24.000 reguliere doorbelasting van gemaakte inhuurkosten aan Veiligheidshuis. Na aftrek van deze compenserende inkomsten resteert een tekort van € 1.011.000 op inhuur, hetgeen nog altijd meer is dan de bij de TFV 2018 afgegeven prognose van € 890.000.

Ingehuurd is er onder andere voor de volgende projecten en functies:

- Prio1!
- Beleids capaciteit voor afdeling Incidentbestrijding en Prio1!
- Communicatieadvies Prio1! en vervanging

Het project Prio1! is als een bestuursopdracht opgestart; de resultaten zijn ultimo 2018 aan de lijn overgedragen. Deze bijzondere uitgave was aan het begin van 2018 niet gepland noch begroot. In de 2^e helft van 2018 is het verloop van de uitgaven meegenomen bij het monitoren van de personeelsbegroting / inhuur derden.

Daarnaast was er sprake van inhuur, voor reguliere taken en activiteiten:

- Dagbezetting Doetinchem en Zutphen (taken incidentbestrijding, deze inhuur is naar aanleiding van de TFV2018 afgebouwd)
- Project 'Iedereen in beeld' (dekking uit vacaturegelden, een deel van het innovatiebudget (begrotingswijziging, € 125.000, en een toegekende claim op KPN wegens gebrekkig / vertraagd werk ad € 120.000)
- Teamleider HRM (2^e helft 2018; dekking uit vacature)
- Secretariaat Prio1! (2^e helft 2018; dekking uit vacature)
- Beleids capaciteit Crisisbeheersing (dekking uit vacature)
- Capaciteit Veiligheidshuis (€ 24.000, kosten worden doorbelast aan derden)
- Monteur / Uitrustmedewerker SABA (dekking uit vacature)
- Interim management afdeling Bedrijfsvoering (december, dekking uit vacature)

Vrijwilligersbudget

Er is een nadeel op het vrijwilligersbudget van € 1.138.000. Er zijn een aantal redenen voor de hogere lasten voor dit budget. De belangrijkste zijn:

- Door met name de storm in januari, de droogte in de zomer en een aantal grote en langdurige incidenten zijn er veel meer inzeturen geweest dan in een gemiddeld jaar.

- De vrijwillige postcommandanten, de testbaanleiders en assistent baanleiders voor het Periodiek Preventief Medisch Onderzoek (PPMO), de instructeurs en de vrijwilligers die onderhoudswerkzaamheden verrichten (ademblucht, gebouwen en voertuigen) vallen onder de regeling 'Niet-repressieve vrijwilligers' (NRV) en krijgen van daaruit een vergoeding. Bij de invoering van de regeling NRV is voor deze vergoedingen echter geen of te weinig budget begroot, terwijl dit wel een stijging van de loonsom vrijwilligers met zich mee heeft gebracht.
- Voor de vergoedingen van de vrijwillige postcommandanten is te weinig begroot, enerzijds doordat de postcommandanten meer uren per jaar betaald krijgen en anderzijds door een hogere uurvergoeding vanuit de NRV.
- Voor de uren voor het PPMO van de testbaanleiders en assistent-testbaanleiders, niet de gedeclareerde uren van vrijwilligers die de baan lopen, is te weinig begroot. Ditzelfde geldt voor de instructeurs en de uren voor onderhoud.
- De nieuwe Regeling Operationele Functionarissen (ROF) geeft de ruimte om mensen die niet in dienst zijn bij de VNOG aan te stellen als vrijwillige ROF-functionaris. Deze functionarissen ontvangen vanuit de loonsom van de vrijwilligers een jaarvergoeding. Bij de invoering van de ROF-regeling is hiervoor geen budget begroot, terwijl dit een stijging van de loonsom vrijwilligers met zich meebrengt. De piketvergoedingen zijn wel geraamd.
- Toen de logistieke eenheden in het leven zijn geroepen, is voor de uurvergoeding van de uitvoerende medewerkers geen budget begroot. De pelotons en de werkzaamheden zijn wel ingevoerd conform werkwijze Grootschalig Brandweeroptreden, maar dit is niet doorgerekend in de loonsom van de vrijwilligers.

4.5. Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de Veiligheidsregio een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Voor de VNOG is alleen de 'gemeenschappelijke regeling Meldkamer Oost Nederland (MON)' een verbonden partij.

Meldkamer Oost Nederland (MON)

Twee leden van het algemeen bestuur VNOG nemen deel in het algemeen bestuur van de MON. De financiële bijdrage bestaat uit een voorschot dat tweemaal per jaar wordt voldaan. De financiële middelen die beschikbaar worden gesteld zijn niet verhaalbaar in het geval de MON haar financiële verplichtingen niet nakomt. De VNOG zorgt samen met de Veiligheidsregio IJsselland, de districten NOG en IJsselland binnen de politie-eenheid Oost en de vergunninghouders ambulancezorg in de regio's NOG en IJsselland voor de financiering van de MON. De MON heeft geen eigen vermogen.

Relatie met doelstelling

Volgens de Wet veiligheidsregio's is het bestuur van de Veiligheidsregio verantwoordelijk voor het instellen en in standhouden van een gemeenschappelijke meldkamer.

Beleidsvoornemens / ontwikkelingen

Het invoeren van de Landelijke Meldkamer Organisatie met tien locaties in Nederland (waaronder Apeldoorn) zorgt voor een grote impact. Vanaf 2020 vindt er een BDUR uitname plaats die groter is dan de huidige bijdrage aan MON beheer. Uitgangspunt is om dit in te verdienen, maar doordat de nieuwe meldkamer pas in 2022 operatief is gaat dit voor de jaren 2020 en 2021 vermoedelijk niet lukken.

Het bestuurlijk belang

J.C.G.M. Berends, DB lid MON.

J.W. Wiggers, DB lid MON.

Het financieel belang

Bijdrage 2018: € 552.333,-

Omvang Eigen- Vreemd vermogen MON

Eigen vermogen: 1-1-2018: € 0,- 31-12-2018: € 0,-

Vreemd vermogen: 1-1-2018: € 1.690.000,- 31-12-2018: € 1.075.000,-

De omvang van het verwachte resultaat 2018 voor de MON bedraagt € 0,-.

Wel bestuurlijk belang, maar geen financieel belang

Het verdient de aanbeveling om in deze paragraaf ook die partijen te noemen waar de VNOG wel een bestuurlijk belang in heeft, maar geen financieel belang. Naar de letter zijn dit daardoor geen formele 'verbonden partijen'. Voor de VNOG gaat het om het IFV en de BOGO:

- Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) is een bij wet opgericht zelfstandig bestuursorgaan (ZBO). Een ZBO is een bestuursorgaan van de centrale overheid dat bij de wet, krachtens de wet bij algemene maatregel van bestuur of krachtens de wet bij ministeriële regeling met openbaar gezag is bekleed, en dat niet hiërarchisch ondergeschikt is aan een minister. De positie van het IFV is vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's. De 25 voorzitters van de veiligheidsregio's vormen samen het algemeen bestuur van het IFV. Het bestuur is verantwoordelijk voor alle taken en werkzaamheden die het IFV uitvoert in het kader van de Wet veiligheidsregio's. Het bestuur stelt jaarlijks de begroting met bijbehorend jaarplan, de jaarrekening en het jaarverslag vast en eens per vier jaar een meerjarenbeleidsplan. Hiermee bepaalt het bestuur de ambitie van het IFV. Ook is het bestuur verantwoordelijk voor concrete zaken als het certificeren van aanbieders van brandweeropleidingen. In de kaderwet

ZBO's wordt geregeld dat het besluit tot vaststelling van de begroting de goedkeuring behoeft van de Minister. Eveneens wordt geregeld dat het besluit tot vaststelling van de jaarrekening de goedkeuring van de Minister behoeft. Indien gedurende het jaar aanmerkelijke verschillen ontstaan of dreigen te ontstaan tussen de werkelijke en de begrote baten en lasten dan wel inkomsten en uitgaven, doet een ZBO daarvan onverwijld mededeling aan de Minister.

- De stichting Brandweeropleidingen Gelderland Overijssel (BOGO) ontwikkelt en verzorgt brandweeropleidingen in opdracht van zes veiligheidsregio's. Het algemeen bestuur bestaat uit drie burgemeesters en de zes regionaal commandanten / directeuren van de aangesloten veiligheidsregio's. In principe is de stichting zelf aansprakelijk voor de schulden die worden gemaakt. De bijdrage aan de BOGO is direct gekoppeld aan het soort en aantal afgenomen opleidingen.

4.6. Toekomstparagraaf

Inleiding

Deze paragraaf schetst komende ontwikkelingen.

Opgavegericht begroten

De VNOG staat voor een heldere maatschappelijke opgave, namelijk: "*Minder incidenten, slachtoffers en schade*". Deze hoofdopgave is, conform het organisatieplan van de VNOG, uitwerkt in een aantal opgaven:

1. Voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crisis
2. Bestrijden van incidenten, rampen en crisis
3. Herstel van ontwrichte situaties
4. Risicogericht werken
5. Informatiegestuurd werken
6. Zelforganiserend vermogen stimuleren
7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering voeren

De VNOG wil op termijn haar begroting opgavegerichter gaan formuleren: de opgaven van de organisatie komen centraal te staan. Hiermee wordt beoogd doelgerichter keuzes te kunnen maken en (bij) te kunnen sturen. Alle inspanningen die de organisatie verricht dienen in het teken te staan van de opgave van de organisatie. Bezien wordt op welke manier de financiële informatievoorziening gekanteld wordt en hoe dit in de begroting vorm krijgt. Uiteraard zal dit hand in hand moeten gaan met een goed overzicht in de financiën per organisatieonderdeel. Dit is nodig voor een goede budgetbewaking om financieel in control te komen. Om opgavegerichter te werken is tijd nodig. Dit wordt geleidelijk ingevoerd. De wijze waarop de VNOG dit gaat vormgeven, wordt nog nader bepaald. In de komende begroting 2020 worden de eerste stappen gezet. De afdelingsprogramma's in deze begroting worden meer vanuit de zeven opgaven beschreven. En de programma's Incidentbestrijding en Brandweerondersteuning krijgen als eerste prioriteit om opgavegerichter op te bouwen.

Samenwerking en risicogericht

Veiligheid is het taakveld waarvoor de VNOG is ingesteld. Samenwerking is daarin het sleutelwoord dat ook centraal staat in de missie: "*samen werken aan veiligheid*". De partners van de VNOG hebben in het visitatie traject (AB maart en juni 2018) nadrukkelijk aangegeven dat de VNOG hierin nog meer het voortouw mag nemen. De VNOG is het coördinatiepunt rondom veiligheid en neemt initiatief om alle organisaties, actief in de regio op het gebied van veiligheid, te betrekken.

Daarbij ligt de focus op een risicogerichte aanpak. Dit betekent dat het risicoprofiel de basis vormt voor het richten van de activiteiten. De VNOG legt zich toe op de taak van adviseur (brand-)veiligheid en zelfredzaamheid op basis van de geprioriteerde risico's. Daarnaast is de VNOG coördinerend netwerkpartner in fysieke veiligheid en crisisbeheersing. Het hulpverleningspotentieel wordt zodanig over de regio verdeeld dat hulpvraag (mogelijke incidenten) en hulpaanbod (materieel) zo goed mogelijk op elkaar zijn afgestemd. De uitvoerende brandweerorganisatie en crisisstructuur, met de bijbehorende vakbekwaamheidsactiviteiten zijn gebaseerd op risico's. De VNOG beoogt hiermee haar doelmatigheid te verhogen, de energie wordt ingezet op de incidenttypen die aan de orde (kunnen) zijn in de regio.

Ontwikkelingen - extern

Het VNOG bestuur heeft in 2017 een Strategische Agenda 2017-2020 vastgesteld. Op deze agenda staan onderwerpen die de komende jaren bestuurlijke keuzes en/of prioriteit vragen, bijvoorbeeld vanwege maatschappelijke ontwikkelingen. Het zijn de onderwerpen die voor de toekomst van belang zijn en waar de organisatie zich op moet voorbereiden. De onderwerpen komen overeen met thema's die ook op de landelijke agenda staan, zoals voldoende (vrijwillig) personeel, een toekomstbestendig model voor

spreading en paraatheid, versterking bevolkingszorg, zelfredzaamheid en inwonerparticipatie, de komende Omgevingswet en informatievoorziening.

De samenleving wordt gekenmerkt door snelle technologische en infrastructurele ontwikkelingen, een toenemende invloed van de (sociale)media, zelf organiserend vermogen, economische en demografische veranderingen en groter wordende veiligheidsrisico's. Om aansluiting met de maatschappij te kunnen behouden is het noodzakelijk dat de VNOG hierop inspeelt en zich blijft ontwikkelen. Met name de thema's informatie gestuurd werken en zelf organiserend vermogen (burgerkracht) hebben de aandacht van de VNOG. De VNOG stimuleert burgers, instellingen en bedrijven tot zelfredzaamheid en het nemen van eigen verantwoordelijkheid. Informatie is de basis voor goede besluitvorming en effectieve inzet, dit wordt mogelijk gemaakt door een gevalideerd en gedeeld actueel beeld van de situatie.

De onderwerpen op de agenda zijn/worden uitgewerkt. Al naar gelang het onderwerp bestaat deze uitwerking uit onderzoeksrapporten, visievormende documenten, pilots of nieuw beleid. Sinds 2017 zijn de onderwerpen 'energietransitie / duurzaamheid' en 'verschuivende / veranderende arbeidsverhoudingen' (zoals de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren) ook een steeds belangrijkere rol gaan spelen.

Ontwikkelingen - intern

Naast de beleidsinhoudelijke doelen vraagt ook de organisatie aandacht. Per 1 januari 2017 is de VNOG in zijn huidige vorm van start gegaan waarbij de clusterorganisaties en het concern zijn samengevoegd tot een organisatie met één begroting. Tegelijkertijd is ook het nieuwe financiële verdeelmodel voor verdeling van gemeentelijke bijdragen ingevoerd. Het gevolg was dat een aantal gemeenten minder en een aantal gemeenten meer zijn gaan bijdragen aan de VNOG dan in het verleden. Ook hebben verdeeld over de afgelopen jaren substantiële bezuinigingen plaatsgevonden dan wel zijn taakverzwaringen zonder aanvullende middelen doorgevoerd. Tegelijkertijd is de repressieve dienstverlening op straat voortgezet, heeft de inrichting van de organisatie zijn beslag gekregen en moesten de ambities (Strategische Agenda) worden waargemaakt.

De afgelopen periode hebben zich verschillende organisatorische en financiële ontwikkelingen voorgedaan: zo zijn uitdagingen voor de organisatie (inrichting) en toekomstambities geconstateerd, knelpunten op de brandweerposten en verwachte forse financiële overschrijdingen van de begroting. Diverse onderzoeken/rapporten uit 2018 bevestigden dit beeld, zoals het rapport van de Evaluatie jaarrekening 2017 (AB juni 2018), de Tweede Financiële Verkenning 2018 (AB november 2018) en het rapport van de gemeentelijke Commissie (Commissie Van der Jagt - Van Arkel). De rapporten bevatten diverse aanbevelingen, waarvan de uitvoering ter hand is genomen, maar de afronding tijd vergt.

Bestuursopdracht directeur en Agenda versterking VNOG

Het bestuur heeft een interim-directeur / hoofd Incidentbestrijding aangetrokken en een Bestuursopdracht voor deze directeur opgesteld. De opdracht is om kritisch te kijken naar de organisatie inrichting en -aansturing en met voorstellen te komen.

In 2019 moeten belangrijke stappen worden gezet om de VNOG op orde te brengen. Aansluitend op de Bestuursopdracht aan de directeur is daarom een Agenda voor versterking VNOG opgesteld. De Agenda bestaat uit de te zetten stappen op de korte termijn, middellange termijn (periode tot eind 2019) en lange termijn (periode tot 2020 en verder).

Op de middellange termijn worden de financiële gevolgen van de Kadernota 2020-2023 verwerkt in de begroting en wordt een deel van de bestuursopdrachten van de Strategische Agenda uitgewerkt. Daarnaast wordt de werkwijze van de VNOG gezien. In

de bestuurlijke tweedaagse in september 2019 worden op basis van de resultaten voorstellen voorgelegd zodat bestuurlijke keuzes kunnen worden gemaakt.

Op de lange termijn - 2020 en verder - worden de bestuursopdrachten van de Strategische Agenda en de resultaten van de Bestuursopdracht van de interim directeur (verder) uitgewerkt en verwerkt in de volgende Kadernota's (2021 en 2022).

II. Jaarrekening

5. Balans per 31 december 2018

ACTIVA

	ultimo 2018	ultimo 2017
VASTE ACTIVA		
<i>Materiële vaste activa</i>		
investeringen met een economisch nut	47.894.840	44.846.781
investeringen vooruitbetaald		33.275
Totaal materiële vaste activa	47.894.840	44.880.056
VLOTTENDE ACTIVA		
<i>Uitzettingen < 1 jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	306.984	35.198
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar		0
Rekening courant verhouding met Rijk		0
Overige vorderingen	51.150	244.036
Overige uitzettingen		0
Totaal Uitzettingen < 1 jaar	358.134	279.234
Liquide middelen	44.166	19.764
<i>Overlopende activa</i>		
Nog te ontvangen bedragen overheidslichamen	408.945	0
Overige nog te ontvangen bedragen	213.443	632.229
Vooruitbetaalde bedragen	1.790.718	1.578.819
Vooruitontvangen facturen		303.588
Totaal Overlopende activa	2.413.106	2.514.636
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	2.815.406	2.813.634
TOTAAL ACTIVA	50.710.246	47.693.690

PASSIVA

	ultimo 2018	ultimo 2017
VASTE PASSIVA		
<i>Eigen Vermogen</i>		
Nog te bestemmen resultaat	-2.354.917	929.911
Algemene reserve	400.896	440.896
Bestemmingreserve	558.504	-
Egalisatiereserve afschrijvingen	959.888	404.314
Totaal Eigen Vermogen	-435.629	1.775.121
 Voorzieningen	 779.923	 616.725
 <i>Vaste schulden > 1 jaar</i>		
Onderhandse lening binnenlandse banken en overige financiële instellingen	36.686.095	25.212.481
Onderhandse lening van openbare lichamen	6.203.364	7.176.937
Totaal Vaste schulden > 1 jaar	42.889.459	32.389.418
 TOTAAL VASTE PASSIVA	 43.233.753	 34.781.264
 VLOTTENDE PASSIVA		
 <i>Netto vlottende schulden < 1 jaar</i>		
Kasgeldlening	0	2.000.000
Banksaldi	823.336	3.004.232
Overige schulden	1.576.678	2.796.530
Totaal Netto vlottende schulden < 1 jaar	2.400.014	7.800.762
 <i>Overlopende passiva</i>		
Vooruitontvangen bedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen	0	0
Overige Vooruitontvangen bedragen	90.278	107.070
Overige overlopende passiva	4.986.201	5.004.594
Totaal Overlopende passiva	5.076.479	5.111.664
 TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	 7.476.493	 12.912.426
TOTAAL PASSIVA	50.710.246	47.693.690

6. Overzicht van baten en lasten

	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Lasten			
Programma 1. Risicobeheersing	4.193.679	4.508.057	4.607.670
Programma 2. Incidentbestrijding	10.881.568	11.746.637	13.580.374
Programma 3. Brandweerondersteuning	16.844.080	17.712.687	18.170.610
Programma 4. Crisisbeheersing	1.134.491	1.233.821	1.127.624
Programma 5. GHOR	1.427.539	1.484.294	1.440.874
Programma 6. MON	1.833.474	2.473.767	1.859.038
Programma 7. Bedrijfsvoering	10.213.702	10.394.836	10.736.489
Programma 8. Directie, Control en Staf	1.223.533	936.634	1.342.895
Programma 9. Alg. Dekkingsmiddelen	2.781.293	1.034.425	742.754
Programma 10. Kazernes, etc.	3.088.703	3.738.269	3.944.095
Totaal lasten	53.622.062	55.263.427	57.552.423
Baten			
Programma 1. Risicobeheersing	295.746	130.526	163.107
Programma 2. Incidentbestrijding	0	14.640	23.607
Programma 3. Brandweerondersteuning	1.430.831	1.580.831	1.617.312
Programma 4. Crisisbeheersing	0	0	19.230
Programma 5. GHOR	131.500	0	60.047
Programma 6. MON	527.756	1.082.580	404.743
Programma 7. Bedrijfsvoering	5.100	25.100	226.862
Programma 8. Directie, Control en Staf	0	50.000	84.141
Programma 9. Alg. Dekkingsmiddelen	48.142.426	48.216.090	48.798.529
Programma 10. Kazernes, etc.	3.088.703	3.738.269	3.944.095
Totaal Baten	53.622.062	54.838.036	55.341.673
Saldo voor inzet reserve	0	425.391	2.210.748
Toevoegingen reserves	0	645.419	1.031.319
Onttrekkingen reserves	0	1.070.810	887.152
Mutaties reserves	0	-425.391	144.167
Saldo na inzet reserve	0	0	2.354.917
Saldo resultaat			-2.354.917
Verwerking eenmalige bijdrage J&V			-500.000
Resultaat na bestemming			-2.854.917

6.1. Rekening per taakveld

Progr.	0.1 bestuur		0.10 mutaties reserves		0.4 overhead		0.5 treasury		1.1 crisisbeheersing en brandweer		totaal	
	uitgaven	inkomsten	uitgaven	inkomsten	uitgaven	inkomsten	uitgaven	inkomsten	uitgaven	inkomsten	uitgaven	inkomsten
1	-	-	-	-	508.115	-	-	-	4.099.556	163.107	4.607.671	163.107
2	-	-	5.436	-	770.712	11.824	-	-	12.809.662	11.783	13.585.810	23.607
3	-	-	176.842	421.698	1.968.202	590	-	-	16.202.408	1.616.722	18.347.452	2.039.010
4	-	-	65.001	-	118.235	-	-	-	1.009.389	19.230	1.192.625	19.230
5	-	-	2.829	-	68.552	-	-	-	1.372.322	60.047	1.443.703	60.047
6	-	-	-	3.454	101.037	-	-	-	1.758.001	404.743	1.859.038	408.197
7	488.945	-	507.941	-	8.914.762	225.862	-	-	1.332.782	1.000	11.244.430	226.862
8	-	-	-	-	58.701	-	-	-	1.284.194	84.141	1.342.895	84.141
9	-	-	273.270	462.000	269.667	48.205.351	426.650	562.411	46.437	30.767	1.016.024	49.260.529
10	-	-	-	-	-	-	-	-	3.944.095	3.944.095	3.944.095	3.944.095
Tot.	488.945	-	1.031.319	887.152	12.777.983	48.443.627	426.650	562.411	43.858.846	6.335.635	58.583.743	56.228.825

6.2. Verklaring resultaat 2018 op hoofdlijnen

Hieronder zijn de grootste verschillen tussen de begroting 2018 (na wijzigingen) en de realisatie toegelicht.

Bedragen in € en x1.000

Kostensoorten	Begroting na wijzigingen	Werkelijke uitgaven en inkomsten	Saldo
Personeelskosten excl. MON	22.145	22.600	-455
Inhuur	374	1.649	-1.275
Vrijwilligersvergoedingen	6.814	7.952	-1.138
Afschrijvingsresultaat	4.332	4.109	223
Exploitatie programma's met uitzondering van MON	12.550	12.502	48
Programma MON	1.391	1.454	-63
Subtotaal	47.606	50.266	-2.660
Algemene dekkingsmiddelen (programma 9)	-47.181	-48.055	874
Jaarrekeningresultaat voor bestemming	425	2.211	-1.786
Bedrijfsvoeringsreserve	553	45	508
Jeugdbrandweer Oost Gelre	-	5	-5
Jaarrekeningresultaat 2017	-930	-422	-508
Algemene reserve	-40	-40	-
Mutaties egaliseringsreserve materieel			
- renteresultaat	-	136	-136
- resultaat afschrijvingsbudgetten	-	223	-223
- verkoop materieel en overige mutaties	-8	197	-205
Mutaties reserves	-425	144	-569
Jaarrekeningresultaat voor bestemming (na mutatie reserves)	-	2.355	-2.355
Verwerking eenmalige bijdrage J&V ivm meldkamer			-500
Jaarresultaat na bestemming			-2.855

Er wordt een negatief jaarresultaat 2018 verwacht van € 2,355 mln. en na bestemming een reëel resultaat van € 2,855 mln. Dit verschil van het resultaat vóór en na bestemming zit in de bijdrage in de (nog te verwachten) frictiekosten meldkamer van het Ministerie van VenJ ad € 500.000 (opgenomen onder 'Algemene dekkingsmiddelen, programma 9). Deze bijdrage is in 2018 ontvangen (zoals vermeld in het AB voorstel d.d. 29 maart 2018), maar is door het Ministerie geormerkt voor het opvangen van de frictiekosten. Hiertoe dient een bestemmingsreserve te worden gevormd. Een voorstel hiertoe volgt in juni 2019. Deze handelwijze is afgestemd met de controlerend accountant.

Saldo uit reguliere bedrijfsactiviteiten

Het saldo uit reguliere bedrijfsactiviteiten (programma 1-8) bedraagt € 2,66 miljoen negatief. Exclusief afschrijvingen, die in de programma's verantwoord worden, is dit € 2,43 miljoen negatief. In de Tweede Financiële Verkenning 2018 werd een tekort van € 2,49 miljoen als prognose afgegeven.

Personeelskosten

Het tekort op de *salarissen c.a.* is uitgekomen op € 455.000. Dit is het saldo van het berekende structurele tekort op de personeelsbegroting bij een volledig bezette formatie en de onderuitputting door het hebben van vacatures.

De overschrijding op *inhuur* bedraagt € 1.275.000. Hier staat tegenover een aantal één-op-één gerelateerde inkomsten (uit detachering e.d.), die verantwoord zijn in de exploitatie, ad € 264.000. Het resterende tekort op inhuur bedraagt € 1.011.000. In de Tweede Financiële Verkenning 2018 werd een tekort van € 890.000 voorspeld.

Vrijwilligersvergoedingen

Het tekort op de vrijwilligersvergoeding bedraagt € 1.138.000. Naast een aantal grote incidenten en de droge zomer wordt dit in hoofdzaak verklaard door het eind 2017:

- vaststellen van de regeling NRV (niet repressieve vrijwilligers)
- herzien van de ROF-regeling (meer vrijwilligers hebben deze functies)
- invoeren van een nieuwe werkwijze grootschalig optreden (logistieke eenheden)

waarvan het gebruik en de financiële implicaties onvoldoende doordacht – en dus begroot – zijn. In de Tweede Financiële Verkenning 2018 werd een tekort van € 1.053.000 voorspeld.

Exploitatie

Nadat in de Tweede Financiële Verkenning 2019 een tekort zich aankondigde is een aantal beheersmaatregelen genomen. Voor de exploitatie-uitgaven zijn deze vertaald in een begrotingswijziging. Daarin is per saldo een aantal budgetten verlaagd. Het resultaat op de – verlaagde – exploitatiebudgetten is € 48.000 positief.

Op programma 9 is de “tegen”-post opgenomen: een uitgavenbudget waarmee de begroting technisch in evenwicht bleef. Hier zijn geen uitgaven op gedaan en hier ontstaat dus een overschot. Dit is op begrotingsbasis het voordelig effect van de genomen maatregelen (het verlagen van het voorspelde tekort). Van het totale overschot ad € 874.000 bestaat € 136.000 uit het renteresultaat en € 500.000 uit de in 2018 ontvangen eenmalige bijdrage van het Ministerie voor frictiekosten van de meldkamer.

Kapitaallasten (afschrijving en rente)

Voor een toelichting op de kapitaallasten wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering (paragraaf 4.4.). Een voordeel van € 359.000 is behaald, daarvan uit rente € 136.000 in programma 9 en uit afschrijvingen € 223.000 in diverse begrotingsprogramma's. Dit voordeel wordt, conform vastgesteld beleid, in de egalisatiereserve materieel gestort. Dit bedrag is in lijn met de Tweede Financiële Verkenning 2018.

Mutaties reserves

Aan de egalisatiereserve materieel is – naast dit voordeel op de kapitaallasten - toegevoegd de opbrengst van verkoop van materieel ad € 205.000. Het voordelig saldo van de jaarrekening 2017 ad € 930.000 is voor € 508.000 toegevoegd aan de bedrijfsvoeringreserve en voor € 422.000 bestemd voor uitgaven in de diverse programma's.

Structureel en incidenteel

Het tekort op de personeelskosten is in principe structureel. Conform Evaluatie Jaarrekening 2017 / gemeentelijke Commissie Van der Jagt / Van Arkel wordt de formatie geraamd; kosten van inhuur moeten worden gedekt uit onderuitputting door vacatures. Een deel van de inhuuruitgaven is incidenteel, nl. voor het project “Prio1!”. Uiteraard kan een bezinning op de omvang van de formatie – organisatie brandweezorg, besturing, overhead – leiden tot een andere personeelsbegroting.

Het reorganisatiebudget Risicogericht ($4 \times € 500.000 = € 2.000.000$, 2016-2019) is meerjarig incidenteel, maar is ingepast in de meerjarenbegroting (na afloop van deze periode valt er dus geen budget meer vrij). Hier zijn de incidentele kosten van enkele vertrekregelingen verantwoord.

Het tekort op de vrijwilligersvergoeding is aangemerkt als deels structureel en deels incidenteel, althans niet geheel voorspelbaar, want afhankelijk van incidenten. Een bezinning op de organisatie van de brandweezorg en op de regelingen voor vrijwillige medewerkers van de VNOG kan leiden tot een andere begroting.

De exploitatiekosten zijn structureel van aard.

De kapitaallasten zijn structureel. In de Kadernota 2020-2023 wordt ingegaan op de nieuwe ramingsgrondslagen voor het MJIP en deze lasten.

Begrotingsrechtmatigheid

De jaarrekening 2018 sluit met een nadelig saldo. Op zes van de tien begrotingsprogramma's is sprake van een overschrijding. Deze budgetoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid: de in het jaarverslag toegelichte activiteiten passen binnen de inhoudelijke doelstellingen van de VNOG, zoals die in de begroting 2018 zijn geformuleerd. Nieuw beleid is in de begroting niet opgenomen; afwegingen daarover vinden pas plaats bij gelegenheid van de Kadernota 2021-2024.

De kostenoverschrijding op jaarbasis is tussentijds gemeld aan het Dagelijks Bestuur, de Commissie Middelen en aan Algemeen Bestuur. Het rapport Evaluatie Jaarrekening 2017 bevatte een analyse van de begroting in structurele zin; tijdens de totstandkoming van dit rapport, alsmede bij de behandeling van het rapport in bovengenoemde vergaderingen, zijn negatieve beelden geschetst, zowel voor het begrotingsjaar 2018 als voor de middellange termijn.

Vanwege het werk aan voornoemde Evaluatie is de Eerste Financiële Verkenning 2018 alleen in een light-versie verschenen, in de vorm van een memo aan de portefeuillehouder d.d.3 juli. De portefeuillehouder heeft dit beeld onmiddellijk gedeeld in het Dagelijks Bestuur. Het beeld kwam overeen met het rapport Evaluatie Jaarrekening 2017, dat in dezelfde periode aan het Algemeen Bestuur werd gepresenteerd. De overschrijding op het budget vrijwilligersvergoeding was in toen nog niet in beeld. De Tweede Financiële Verkenning 2018 is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 1 november 2018 op basis van een voorstel van het Dagelijks Bestuur op 4 oktober. In deze verkenning is een nadelig saldo van € 2.488.099 voorspeld. De uitkomst van de Jaarrekening 2018 bedraagt € 2.855.000 en wijkt in zijn samenstellende bestanddelen niet substantieel af van de Tweede Financiële Verkenning 2018.

De verkenning bevat voor zowel de exploitatie als de personele kosten (salarissen en inhuur) een analyse van de begrote en voorspelde bedragen *per programma*. Tevens werd een overschrijding op het vrijwilligersbudget (programma Incidentbestrijding) gemeld. De hieruit voortvloeiende begrotingswijziging is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 13 december 2018. In dit voorstel aan het Algemeen Bestuur is expliciet gemaakt en gemotiveerd, dat deze begrotingswijziging alleen de exploitatie-uitgaven betrof en niet de personele uitgaven, noch het vrijwilligersbudget. Deze handelwijze is niet in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met het Algemeen Bestuur. In de Financiële Verordening VNOG 2018, vastgesteld 14 december 2017 is bepaald: Art. 6.2: Het dagelijks bestuur informeert het algemeen bestuur als het verwacht, dat de lasten van een programma de geautoriseerde lasten substantieel overschrijden, Art. 7: Het dagelijks bestuur legt aan het algemeen bestuur periodiek ter besluitvorming een tussentijdse rapportage voor over de afwijkingen op programma's en investeringen uit de begroting.

Aan bovenstaande bepalingen, die het vaststellen van een begrotingswijziging niet dwingend voorschrijven, is voldaan. Doordat in deze jaarrekening de overschrijdingen (en onderschrijdingen) goed herkenbaar zijn opgenomen, stelt dit het Algemeen Bestuur in staat deze uitgaven – die tevens binnen het uitgezette beleid zijn gebleven – door het vaststellen van de jaarrekening achteraf te autoriseren.

6.3. Specificatie per programma

Per programma is er een tabel met de realisatie per product opgesteld en een tabel met een toelichting op overschrijdingen en overschotten vanaf € 25.000.

Programma 1. Risicobeheersing

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Risicobeheersing Algemeen	3.399.442	37.174	29.390
Risicobeheersing salarissen leidinggevenden	493.161	487.127	508.115
Zorg voor personeel	14.905	5.405	6.670
Innovatie Risicobeheersing	50.000	169.100	151.436
Scholing doorontwikkeling binnen programma	10.000	10.000	8.886
Advieswerkzaamheden	20.000	95.000	60.622
Natuurlijke omgeving	5.000	5.000	666
Promotiemateriaal	40.000	30.000	27.160
Bewustwording	30.000	30.000	75.767
Brandpreventieweken	30.000	30.000	4.715
Educatie	10.000	10.000	0
Scholing doorontwikkeling binnen programma	6.000	6.000	0
RB team Achterhoek Salarissen ca	0	966.220	1.109.042
Innovatie risicobewustwording	4.000	4.000	0
RB team Veluwe Salarissen ca	0	697.205	724.333
Brandrisicoprofiel	2.000	2.000	3.388
Ontwikk.kstn Monitoring, Risico en Incidententeam	37.000	37.000	17.836
Brandonderzoek	40.000	20.000	12.076
RB team IJsselstreek Salarissen ca	0	424.429	413.828
Innovatie Informatiegestuurd werken	2.171	2.171	2.975
RB team Apeldoorn Salarissen ca	0	978.905	924.698
RB team Ondersteuning Salarissen ca	0	165.263	196.548
RB team MRI Salarissen ca	0	296.058	329.519
Totaal lasten	4.193.679	4.508.057	4.607.670
Risicobeheersing Algemeen	295.746	130.526	161.512
Bewustwording	0	0	1.595
Totaal baten	295.746	130.526	163.107
Saldo voor bestemming	3.897.933	4.377.531	4.444.563
Saldo na bestemming	3.897.933	4.377.531	4.444.563
Saldo programma resultaat			67.032-

Toelichting

Nadeel op de personele kosten (-178.436). Voordeel op budget inhuur derden (37.030). Per saldo een nadeel. Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering (paragraaf 4.4.) van deze jaarstukken.	-141.406
Voordeel op het team MRI/ Brandonderzoek. De temporisering van de activiteiten van dit team in tweede halfjaar 2018 heeft geleid tot een onderschrijding van de begroting.	24.896
Per saldo voordeel op het team Bewustwording / Brandveilig leven. Binnen het team Brandveilig leven worden diverse producten onderkend die allen bijdragen aan Bewustwording bij de burgers. Het onderscheid tussen de diverse producten is zeer beperkt, zodat besloten is voor 2019 deze budgetten onder te brengen onder één product Bewustwording. Bij de analyse in 2018 zijn deze gelijksoortige activiteiten ook als één product beschouwd. Per saldo is op het "product Bewustwording" een voordeel behaald.	3.952
Saldo diverse voor- en nadelen elk voor zich kleiner dan 25.000. De temporisering van de activiteiten in het tweede halfjaar 2018 heeft op diverse plaatsen tot voordelen geleid.	45.524
Totaal negatief	-67.032

Programma 2. Incidentbestrijding

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Incidentbestrijding Algemeen	3.301.193	331.344	381.170
Incidentbestrijding Vrijwilligers Brandweer	6.652.213	6.814.462	7.963.477
Zorg voor personeel	28.000	40.000	34.043
IB salariskosten leidinggevend	598.602	722.266	757.426
Incidentbestrijding jeugdbrandweer	0	14.757	13.286
Incidentbestrijding Reddingsbrigade	0	11.500	11.546
Optimalisering ondersteuning posten	0	0	177.989
Open dagen Achterhoek	2.500	1.600	3.499
Personeelvereniging Achterhoek	37.640	59.640	64.604
Brandweeredstrijden Achterhoek	6.250	6.250	5.460
Jeugdbrandweer Achterhoek	3.750	0	0
Bijkomende kosten inzet Achterhoek	12.500	12.500	16.459
Werving vrijwilligers Achterhoek	0	0	0
Teambuilding Achterhoek	0	0	6.662
IB team Achterhoek Salarissen ca	0	389.083	391.173
Open dagen Apeldoorn	2.500	100	1.083
Personeelvereniging Apeldoorn	37.640	40.640	33.064
Brandweeredstrijden Apeldoorn	6.250	6.250	3.198
Jeugdbrandweer Apeldoorn	3.750	0	0
Oud leden Apeldoorn	1.000	1.000	530
Bijkomende kosten inzet Apeldoorn	12.500	6.500	20.747
Werving vrijwilligers Apeldoorn	0	0	0
Teambuilding Apeldoorn	0	0	5.410
IB team Apeldoorn Salarissen ca	0	2.126.597	2.361.059
Open dagen IJsselstreek	2.500	0	82
Personeelvereniging IJsselstreek	37.640	44.640	40.186
Brandweeredstrijden IJsselstreek	6.250	6.250	2.504
Jeugdbrandweer IJsselstreek	3.750	0	0
Bijkomende kosten inzet IJsselstreek	12.500	3.500	3.145
Teambuilding IJsselstreek	0	0	997
IB team IJsselstreek Salarissen ca	0	114.920	165.910
Nazorg evaluatie	5.000	8.000	9.558
Oefenen voor Grootschalig optreden	20.000	5.000	283
Implementatie planvorming en procedures	10.000	3.000	1.152
Fire Bucket Operations (IFV)	0	0	0
IB team OV Salarissen ca	0	736.172	799.295
Innovatie operationele voorbereiding	15.000	6.000	10.882
Open dagen Veluwe	2.500	900	1.678
Personeelvereniging Veluwe	37.640	60.640	57.452
Brandweeredstrijden Veluwe	6.250	6.250	14.340
Jeugdbrandweer Veluwe	3.750	0	0
Bijkomende kosten inzet Veluwe	12.500	12.500	15.511
Werving vrijwilligers Veluwe	0	0	0
Teambuilding Veluwe	0	0	13.414
IB team Veluwe Salarissen ca	0	154.376	192.101
Totaal lasten	10.881.568	11.746.637	13.580.374
Incidentbestrijding Vrijwilligers Brandweer	0	0	11.783
Incidentbestrijding jeugdbrandweer	0	14.640	11.824
Totaal baten	0	14.640	23.607
Saldo voor bestemming	10.881.568	11.731.997	13.556.766
Mutaties reserves	0	0	5.436
Totaal lasten	0	0	5.436
Mutaties reserves	0	0	5.436
Saldo na bestemming	10.881.568	11.731.997	13.562.203
Saldo programma resultaat			1.830.206-

Toelichting

Nadeel op salarissen en inhuur. Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering (paragraaf 4.4.) van deze jaarstukken.	-686.664
Nadeel op vrijwilligersvergoeding. Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering (paragraaf 4.4.) van deze jaarstukken.	-1.137.232
Diverse nadelen elk voor zich kleiner dan 25.000, te weten: – Bij de Tweede Financiële Verkenning is aangegeven, dat de overige exploitatiebudgetten van afdeling Incidentbestrijding in totaliteit binnen de begroting blijven. Onderling zijn er wel over- en onderschrijdingen. Doordat er in 2018 nog geen nieuwe afspraken waren over geharmoniseerde bijdragen aan de personeelsverenigingen, zijn deze budgetten overschreden. Dit is "terugverdiend" door terughoudend te zijn met de uitgaven bij het team operationele informatievoorziening en de algemene budgetten bij de afdeling. De middelen, die beschikbaar zijn gesteld voor het ontwikkelen van een app ten behoeve van de vrijwilligers zijn hieraan niet uitgegeven. De reden hiervoor is, dat na de totstandkoming van de Tweede financiële verkenning erg terughoudend met uitgaven is omgegaan. Per saldo nadeel.	-873
Saldo voor bestemming	-1.824.769
Van de voormalige Stichting Jeugdbrandweer Oost Gelre heeft de VNOG, na het opheffen van deze stichting, de reserve ontvangen. Dit bedrag blijft gelabeld voor de nieuwe jeugdgroep Oost Gelre binnen de Jeugdbrandweer VNOG en is daarom in een bestemmingsreserve gestort.	-5.436
Totaal negatief	-1.830.206

Programma 3. Brandweerondersteuning

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Brandweerondersteuning Algemeen	8.353.674	3.995.765	4.145.352
BO salarissen leidinggev en services	622.768	620.908	585.124
Zorg voor personeel	57.731	6.731	6.760
Kennis & Ontwikkeling Onderzoek	5.000	5.000	11.468
BO team Vakbekwaamheid K&O Salarissen ca	0	605.508	589.757
Kennis & Ontwikkeling Innovatie	15.000	15.000	62
Vakbekwaam worden	1.588.613	1.684.613	1.583.413
Vakbekwaam worden rijbewijzen	0	0	153.213
Vakbekwaam worden herexamen	0	0	79.397
Vakbekwaam worden VTB redvoertuig	0	18.000	9.186
Vakbekwaam worden overlopende leergangen	0	222.000	69.573
BO team Vakbekwaamheid Oost Salarissen ca	0	703.846	810.097
Vakbekwaam blijven Oefenen West	850.000	0	0
Vakbekwaam blijven PPMO	190.000	196.000	203.204
Vakbekwaam blijven Algemeen	0	135.000	122.714
Vakbekwaam blijven Brand-oefeningen	0	450.000	421.345
Vakbekwaam blijven IBGS-oefeningen	0	40.000	35.555
Vakbekwaam blijven Natuurbrand-oefeningen	0	5.000	143
Vakbekwaam blijven HV-oefeningen	0	160.000	161.258
Vakbekwaam blijven Waterongevallen oef.	0	20.000	18.620
Vakbekwaam blijven Oefeningen specialismen	0	110.000	208.778
BO team Vakbekwaamheid West Salarissen	0	811.628	863.864
Voertuigen Oost	699.884	569.500	641.215
Ademlucht Oost	100.000	70.000	79.604
Verbindingsmiddelen Oost	17.500	17.500	24.522
Oefenmaterialen Oost	15.000	5.000	39.202
Dienstkleding Oost	80.000	173.000	173.230
Uitrukkleding Oost	77.500	77.500	89.432
Materialen Oost	195.000	205.000	221.609
Brandkranen Oost	180.000	217.000	228.249
CBRNe Oost	6.800	6.800	4.686
BO team M&L Oost Salarissen ca	0	981.952	978.005
Voertuigen West	699.885	900.409	1.020.494
Ademlucht West	100.000	100.000	115.857
Verbindingsmiddelen West	17.500	29.500	30.716
Oefenmaterialen West	15.000	5.000	2.118
Dienstkleding West	80.000	200.000	209.670
Uitrukkleding West	77.500	70.500	84.575
Materialen West	190.000	250.000	277.729
Brandkranen West	48.000	3.000	2.343
CBRNe West	6.800	6.800	4.443
BO team M&L West Salarissen ca	0	807.119	724.627
Services Diensten en middelen	485.000	369.000	272.036
Services Huisvesting	1.018.343	1.095.343	996.219
Services D&M kazerne Zutphen	0	0	49.094
Services Huisvesting kazerne Zutphen	0	0	65.729
BO team M&L Service & Ontw. Salarissen ca	0	703.028	641.706
RBS structureel	278.403	54.033	193.737
RBS incidenteel	53.588	53.588	30.760
RBS verbindingskosten Twente structureel	268.340	268.340	197.466
RBS verbindingskosten Twente incidenteel	10.825	10.825	6.514
RBS verbindingskosten centraal	26.000	26.000	17.514
RBS verbindingskosten decentraal structureel	414.426	414.426	422.581
BO team M&L Service & Ontw RBS Salarissen	0	217.525	246.043
Totaal lasten	16.844.080	17.712.687	18.170.610
Brandweerondersteuning Algemeen	0	150.000	231.851
Vakbekwaam worden	0	0	425
BO team Vakbekwaamheid Oost Salarissen ca	0	0	29.174
Ademlucht Oost	0	0	455
Services Diensten en middelen	0	0	590
RBS structureel	1.092.392	1.092.392	1.112.690

RBS incidenteel	52.614	52.614	38.147
RBS verbindingskosten Twente structureel	268.340	268.340	197.466
RBS verbindingskosten Twente incidenteel	10.825	10.825	6.514
RBS verbindingskosten centraal	6.660	6.660	0
Totaal baten	1.430.831	1.580.831	1.617.312

Saldo voor bestemming	15.413.249	16.131.856	16.553.298
------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Mutaties reserves	0	0	176.842
Totaal lasten	0	0	176.842

Mutaties reserves	0	100.900	421.698
Totaal baten	0	100.900	421.698

Mutaties reserves	0	100.900-	244.856-
--------------------------	----------	-----------------	-----------------

Saldo na bestemming	15.413.249	16.030.956	16.308.443
----------------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Saldo programma resultaat			277.487-
----------------------------------	--	--	-----------------

Toelichting

Nadeel op salarissen en inhuur. Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering (paragraaf 4.4) van deze jaarrekening	-37.000
Nadeel op kapitaallasten op het programma brandweerondersteuning. Oorzaak hiervan is dat de tijdelijke taakstelling van € 750.000,- volledig in mindering is gebracht op het programma Brandweerondersteuning	-217.000
Afwaardering waterwagen Hattem conform AB besluit maart 2018	-38.037
BO algemeen: in AB 29 maart 2018 besloten om waterwagen en hoogwerker af te waarderen ivm aanschaf nieuwe voertuigen. Doordat opbouw van voertuigen nog niet is afgerond zijn de oude voertuigen nog in gebruik.	153.350
Vakbekwaam worden: per saldo resteert er een voordeel op vakbekwaam worden. Bij het opstellen van de TFV is er uitgegaan van de start van een bepaald aantal opleidingen. Een aantal opleidingen is (nog) niet gestart waardoor er een voordeel ontstaat.	39.000
Vakbekwaam blijven: Ihkv levensreddend handelen zijn meer trainingen afgenomen dan waarvan te voren mee is gerekend.	-48.000
Materieel en Logistiek: Bij de verwerking van de beheersmaatregelen in de TFV2018 is abusievelijk een bedrag van € 212.000 afgeraamd van het budget.	-212.000
Materieel en Logistiek: Er heeft een revisie van een motor van een TS plaatsgevonden. Er zijn een aantal voertuigen economisch afgeschreven maar nog niet vervangen. Eind 2018 was er relatief veel onderhoud nodig voor deze voertuigen. Daarnaast zijn er kosten gemaakt om een aantal schades te repareren. Deze worden niet (meer) gedekt vanuit de verzekering.	-78.000
Materieel en Logistiek: Op brandstof is meer uitgegeven dan geraamd als gevolg van groot aantal uitrukken en verhoging brandstofprijzen.	-52.000
Services Diensten en middelen: Diverse kleine voordelen door rem op niet "noodzakelijke" uitgaven	48.000
Services Huisvesting: Op onderhoud gebouw en installaties zijn, vanwege de financiële situatie van de VNOG, een aantal aanpassingen, verbouwingen en onderhoudswerkzaamheden op kazernes uitgesteld.	42.000
RBS: in de activa administratie stonden diverse oude apparatuur die door een technische fout nog niet waren afgeschreven. Doordat deze apparatuur niet meer aanwezig is, is deze apparatuur volledig afgeschreven.	-151.000
RBS: de bijdragen uit abonnementsgelden zijn iets hoger dan begroot.	34.000
Diverse kleine over- en onderschrijdingen elk voor zich kleiner dan 25.000	-5.656
Saldo voor bestemming	-522.343
Onttrekking resultaat kapitaallasten uit de egalisatiereserve conform de notitie afschrijvingsbeleid	348.799
Toevoeging opbrengst verkocht materieel conform beleid VNOG	-176.840
Onttrekking reserve ter dekking kosten tijdelijke hoogwerker Winterswijk conform AB besluit maart 2018	60.000
Onttrekking reserve ter dekking afgewaardeerde voertuigen conform AB besluit maart 2018	12.897
Totaal negatief	-277.487

Programma 4. Crisisbeheersing

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Crisisbeheersing Leiding Algemeen	906.816	169.862	201.911
Crisisbeheersing salariskosten leidinggevend	113.158	112.933	118.235
Zorg voor personeel	1.600	600	429
Crisisbeheersing Salarissen ca	0	874.509	728.291
Moto / Multi vakbekwaamheid	105.000	68.000	54.186
Overige processen Crisisbeheersing	7.917	7.917	24.572
Inwonerparticipatie Incidenteel	0	0	0
Totaal lasten	1.134.491	1.233.821	1.127.624
Crisisbeheersing Leiding Algemeen	0	0	2.511
Crisisbeheersing salariskosten leidinggevend	0	0	0
Zorg voor personeel	0	0	0
Crisisbeheersing Salarissen ca	0	0	0
Moto / Multi vakbekwaamheid	0	0	0
Overige processen Crisisbeheersing	0	0	16.719
Inwonerparticipatie Incidenteel	0	0	0
Totaal baten	0	0	19.230
Saldo voor bestemming	1.134.491	1.233.821	1.108.394
Mutaties reserves	0	0	65.001
Totaal lasten	0	0	65.001
Mutaties reserves	0	0	0
Totaal baten	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	65.001
Saldo na bestemming	1.134.491	1.233.821	1.173.394
Saldo programma resultaat			60.427

Toelichting

Voordeel op de personele kosten (164.300). Formatieruimte is vrijgehouden – onder meer ter dekking van de kosten van inhuur derden. Nadeel op budget inhuur derden (-108.248). Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering (paragraaf 4.4.) van deze jaarstukken.	56.052
Onderschrijding van het budget afschrijvingen. In afwachting van de ontwikkelingen rondom de meldkamer / de crisisruimten aan de Europaweg zijn investeringen uitgesteld. Dit heeft geleid tot lagere afschrijvingslasten omdat de huidige investeringen nagenoeg geheel afgeschreven zijn. Dit saldo wordt overigens toegevoegd aan de egalisatiereserve afschrijvingen.	65.001
Diverse voordelen elk voor zich kleiner dan 25.000.	4.375
Saldo voor bestemming	125.428
Resultaat afschrijvingen is conform de notitie afschrijvingsbeleid toegevoegd aan de egalisatiereserve.	-65.001
Totaal positief	60.427

Programma 5. GHOR

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
GHOR Algemeen	772.974	113.579	94.026
GHOR salarissen leidinggevenden	113.158	139.933	68.552
Zorg voor personeel	4.200	100	117
GHOR voorzieningen	480.700	480.700	561.905
Stakeholders analyse	0	0	0
Opleiding ROLL	20.000	20.000	31.908
GHOR training en oefening	30.000	30.000	23.515
GHOR Materieel GHOR	6.000	6.000	1.692
GHOR Salarissen ca	0	693.475	659.160
GHOR niet geoormerkt budget	507	507	0
Totaal lasten	1.427.539	1.484.294	1.440.874
GHOR Algemeen	131.500	0	60.047
GHOR salarissen leidinggevenden	0	0	0
Zorg voor personeel	0	0	0
GHOR voorzieningen	0	0	0
Stakeholders analyse	0	0	0
Opleiding ROLL	0	0	0
GHOR training en oefening	0	0	0
GHOR Materieel GHOR	0	0	0
GHOR Salarissen ca	0	0	0
GHOR niet geoormerkt budget	0	0	0
Totaal baten	131.500	0	60.047
Saldo voor bestemming	1.296.039	1.484.294	1.380.827
Mutaties reserves	0	0	2.829
Totaal lasten	0	0	2.829
Mutaties reserves	0	0	0
Totaal baten	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	2.829
Saldo na bestemming	1.296.039	1.484.294	1.383.656
Saldo programma resultaat			100.638

Toelichting

Er is een voordeel op salarissen doordat niet alle vacatures zijn ingevuld vanwege de vacaturestop. Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering (paragraaf 4.4.) van deze jaarstukken.	108.194
Diverse afwijkingen elk voor zich kleiner dan 25.000	-7.556
Totaal positief	100.638

Programma 6. MON

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
MON Algemeen	1.282.204	605.400	605.330
Zorg voor personeel	1.650	250	284
MON salarissen leidinggevenden	95.001	91.049	101.037
MON centralisten tlv VR IJsselland	375.160	375.160	0
Gemeenschappelijke kolomkosten	26.000	6.000	918
MON Salarissen ca	0	1.382.449	1.150.819
MON niet geoormerkt budget	3.459	3.459	0
Gemeenschappelijke kolomkosten oefenen	50.000	10.000	650
Totaal lasten	1.833.474	2.473.767	1.859.038
MON Algemeen	152.596	0	10.556
Zorg voor personeel	0	0	0
MON salarissen leidinggevenden	0	38.000	0
MON centralisten tlv VR IJsselland	375.160	375.160	0
Gemeenschappelijke kolomkosten	0	0	0
MON Salarissen ca	0	669.420	394.187
MON niet geoormerkt budget	0	0	0
Gemeenschappelijke kolomkosten oefenen	0	0	0
Totaal baten	527.756	1.082.580	404.743
Saldo voor bestemming	1.305.718	1.391.187	1.454.295
Mutaties reserves	0	0	0
Totaal lasten	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	3.454
Totaal baten	0	0	3.454
Mutaties reserves	0	0	3.454-
Saldo na bestemming¹	1.305.718	1.391.187	1.450.841
Saldo programma resultaat			59.654-
<i>Toelichting</i>			
Salarissen nadeel door cao en afrekeningen centralisten Veiligheidsregio IJsselland.			-92.000
Diverse voordelen elk voor zich kleiner dan 25.000			32.346
Totaal negatief			-59.654

Programma 7. Bedrijfsvoering

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Bedrijfsvoering Algemeen	6.189.768	947.238	1.215.839
BV salarissen (beleidsadv en oiv-funct)	600.995	479.927	464.866
Zorg voor personeel	72.053	7.053	7.832
AXXIE	2.000	2.000	0
Huur dienstwoning Zutphen	7.000	7.000	1.282
B&S&C algemeen bestuurs 2 daagse	0	0	0
B&S&C algemene communicatie	52.000	37.000	34.134
B&S&C huisstijl communicatie	0	0	303
BS&C Wervingsbudget vrijwilligers	0	30.000	9.451
IFV Instituut Fysieke Veiligheid	447.500	467.500	460.364
BV team B&S&C Salarissen ca	0	491.387	488.945
BV team B&S&C Salarissen overh	0	725.023	716.755
B&S&C algemeen niet geoormerkt budget	46.522	6.522	5.344
BV team Middelene Salarissen overh	0	1.782.739	1.991.190
Financien	18.400	18.400	19.687
Financien bankkosten	5.000	13.800	9.895
Financien ontsluiting informatie	0	10.000	10.090
Verzekeringen materieel	631.300	557.572	412.724
Verzekeringen personeel	0	4.754	100.487
Inkoop Algemeen	0	0	1.730
Inkoop	20.000	6.000	7.059
BV team Informatie Salarissen ca	0	311.378	355.191
BV team Informatie Salarissen overh	0	1.200.997	987.990
Beheer Documentaire Informatievoorziening	35.000	17.300	18.179
Ontw. Documentaire Informatievoorziening	25.000	25.000	15.095
Informatiebeleid	5.000	5.000	0
Connectivity	106.000	302.000	215.961
Telefoonkosten Systeem- en netwerkbeheer	106.000	0	108.025
Beheerkosten Systeem- en netwerkbeheer	50.000	50.000	53.178
Design & Build Systeem- en netwerkbeheer	5.000	5.000	931
Licenties Systeem- en netwerkbeheer	742.000	810.000	798.968
Beveiliging Systeem- en netwerkbeheer	48.000	48.000	56.148
Printer en kopieerkosten	0	60.000	57.919
Beheer Operationele systemen	20.000	20.000	17.431
Ontwikkeling Operationele systemen	147.000	117.000	85.789
HRM advies: Algemeen	23.800	23.800	31.894
HRM advies: Werving & Selectie	15.000	25.000	35.598
HRM advies: Assessment vrijwilligers	25.000	100.000	88.554
HRM advies: Assessment vast personeel	25.000	25.000	23.008
HRM beheer: salarisadministratie	35.000	90.000	76.266
HRM beheer: binding personeel	36.000	14.000	2.560
HRM beheer: kerstpakketten	0	82.000	38.342
Organisatie ontwikkeling: kennisontwikkeling	4.800	4.800	0
Organisatie ontw.: cultuur en leiderschap	114.000	19.000	30.084
ARBO: bedrijfskundige zorg	60.000	60.000	55.900
ARBO: voorzieningen	36.000	36.000	13.006
ARBO: RI&E	50.000	50.000	37.434
Mobiliteit: personeelsontwikkeling	407.564	261.564	420.681
Personele verplichtingen	0	125.000	129.691
BV team HRM Salarissen overh	0	913.082	1.018.399
HRM: Vereniging Nederlandse Gemeenten	0	0	6.291
Totaal lasten	10.213.702	10.394.836	10.736.489
Bedrijfsvoering Algemeen	0	20.000	165.593
Huur dienstwoning Zutphen	5.100	5.100	0
BV team Middelene Salarissen overh	0	0	5.000
Verzekeringen materieel	0	0	1.000
BV team Informatie Salarissen overh	0	0	40.269
Organisatie ontw.: cultuur en leiderschap	0	0	15.000
Totaal baten	5.100	25.100	226.862
Saldo voor bestemming	10.208.602	10.369.736	10.509.626

Mutaties reserves	0	0	507.941
Totaal lasten	0	0	507.941
Mutaties reserves	0	0	0
Totaal baten	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	507.941
Saldo na bestemming	10.208.602	10.369.736	11.017.567
Saldo programma resultaat			647.831-

Toelichting

Nadeel op salarissen en inhuur. Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering (paragraaf 4.4.) van deze jaarstukken	-846.255
Voordeel op de kapitaallasten.	507.940
Detachering van personeel	61.000
Ontvangen boete: bij de gunning van onderdelen van het project "Iedereen in beeld" is afgesproken, dat bij het niet opleveren van het project op de afgesproken datum een boetebeding van toepassing is. Het project is niet op de afgesproken datum opgeleverd en daarmee is de boete opeisbaar geworden en ook ontvangen	120.000
Voordeel op wervingsbudget vrijwilligers: het budget is niet geheel ingezet, omdat er al verschillende wervingsacties gestart waren en we tegen het probleem aan liepen dat de klassen vol zaten en we qua organisatiecapaciteit niet meer nieuwe vrijwilligers aankonden. Daarom is de actieve werving getemporeerd en zijn alleen de bestaande wervingsactiviteiten verder gegaan; na de uitgavenstop is besloten nog verstandiger met de werving om te gaan.	20.000
Voordeel op verzekeringen (premies en schade-afhandeling): Op de post verzekeringen wordt een overschot van € 50.000 behaald, dat in 2018 nog kon ontstaan door een zeer lage premielast voor de ongevallenverzekering. De opdracht is enkele jaren geleden door een nieuwe speler op de markt van veiligheidsregio's "gekocht". Inmiddels is deze verzekering opnieuw aanbesteed en moet de begroting worden verhoogd	50.000
Voordeel op binding personeel: het budget voor kerstpakketten is niet volledig gebruikt. Als gevolg van de financiële situatie bij onze organisatie is onderhandeld over de inhoud en prijs van het al bestaande contract. De bijeenkomst met het personeel voor het uitdelen van de pakketten met een hapje en een drankje heeft heel beperkt plaats gevonden	54.000
Personeelsontwikkeling: bij het maken van de Tweede financiële verkenning was onvoldoende zicht op toezeggingen, die waren gedaan ten laste van het opleidingsbudget. Daardoor is het budget teveel afgeraamd.	-160.000
Arbo: Het budget binnen ARBO voor arbeidsmiddelen is een budget, dat voor de uitputting afhankelijk is van het aantal aanvragen voor steunzolen, computerbrillen, otoplastieken, aangepaste bureaustoelen, maskerbrillen, veiligheidsbrillen, muizen, etc.. Daarnaast zijn nog een aantal verdiepende RIE's nog niet uitgevoerd.	35.000
Diverse kleine over- en onderschrijdingen, elk voor zich kleiner dan 25.000 -8.847 (algemeen), 11.426 (team BS&C), 5.472 (team Middelen), -2.481 (team Informatie), 12.854 (team HRM)	18.425
Saldo voor bestemming	-139.891
Toevoeging resultaat kapitaallasten aan de egalisatiereserve conform de notitie afschrijvingsbeleid.	-507.940
Totaal negatief	-647.831

Programma 8. Directie, Control en Staf

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Control Algemeen	4.144	1.112	0
Bovenformatief	0	371.700	354.438
Zorg voor personeel	250	250	1.310
Directie: leiding algemeen	239.320	236.253	362.740
Directie: vertrouwenspersoon	2.400	2.400	0
Directie: advieskosten algemeen	51.419	24.919	257.195
OR-adviezen	24.000	19.000	15.550
Innovatiebudget voor 2018 en 2019	320.000	0	0
Ontwikkelbudget	0	0	0
VNOG risicogericht	500.000	204.000	292.961
Risicomanagement	40.000	35.000	9.122
Informatiemanagement	42.000	42.000	49.579
Totaal lasten	1.223.533	936.634	1.342.895
Bovenformatief	0	0	13.871
Directie: leiding algemeen	0	50.000	70.269
Totaal baten	0	50.000	84.141
Saldo voor bestemming	1.223.533	886.634	1.258.754
Saldo na bestemming	1.223.533	886.634	1.258.754
Saldo programma resultaat			372.120-

Toelichting

Fee voor de overname van een medewerker.	-220.000
Saldo reorganisatiebudget 'VNOG Risicogericht', zie tabellen in paragraaf Bedrijfsvoering (paragraaf 4.4.) van deze jaarstukken. Voor salarislasteren volgen na dit jaar geen uitgaven meer die nog samenhangen met de reorganisatie en ten laste van het budget voor VNOG Risicogericht moeten worden gebracht.	-77.000
Nadeel op salarissen, voor een toelichting zie paragraaf 4.4 Overige salarissen en inhuur € -125.375 Ingeleend personeel VNOG risicogericht € 11.962	-137.337
Bovenformatief	31.134
Voordeel op Risicomanagement. Dit budget is onderschreden ten einde dekking te hebben voor de hogere accountantskosten.	26.000
Diverse verschillen elk voor zich kleiner dan 25.000	4.883
Totaal negatief	-372.120

Noot: voor aansluiting met de bedragen uit de tabel in paragraaf 4.4 over het reorganisatiebudget moeten de volgende bedragen worden meegenomen:

Saldo reorganisatiebudget	-77.000
Ingeleend personeel VNOG risicogericht	11.962
Bovenformatief	31.334
Totaal afgerond	58.000

Programma 9. Algemene Dekkingsmiddelen

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Financiën Algemeen	686.887	486.425	269.667
Loon- en prijscompensatie	646.000	0	0
Bovenschaligheid	600.000	0	0
FLO / overgangsrecht VNOG en S3H	0	0	46.437
Reservering loonkosten MON	23.627	0	0
Reservering fte post commandant	124.000	0	0
Reservering loonkosten	152.779	0	0
Treasury	548.000	548.000	426.650
Totaal lasten	2.781.293	1.034.425	742.754
Financiën Algemeen	47.594.426	47.668.090	48.205.351
Loon- en prijscompensatie	0	0	0
Bovenschaligheid	0	0	0
FLO / overgangsrecht VNOG en S3H	0	0	30.767
Reservering loonkosten MON	0	0	0
Reservering fte post commandant	0	0	0
Reservering loonkosten	0	0	0
Treasury	548.000	548.000	562.411
Totaal baten	48.142.426	48.216.090	48.798.529
Saldo voor bestemming	45.361.133-	47.181.665-	48.055.775-
Mutaties reserves	0	645.419	273.270
Totaal lasten	0	645.419	273.270
Mutaties reserves	0	969.910	462.000
Totaal baten	0	969.910	462.000
Mutaties reserves	0	324.491-	188.730-
Saldo na bestemming	45.361.133-	47.506.156-	48.244.504-
Saldo programma resultaat			738.348

Toelichting

Eénmalige bijdrage van Min. Van JenV in frictiekosten meldkamer; gaat naar bestemmingsreserve frictiekosten.	500.000
Renteresultaat 2018 wordt toegevoegd aan de egaliseringsreserve.	135.761
Niet gebruikte post onvoorzien uit de beheersmaatregelen bij de Tweede Financiële Verkenning.	280.000
Saldo diverse kleine over- en onderschrijdingen, elk voor zich kleiner dan 25.000.	-41.652
Saldo voor bestemming	874.109
Correctie boeking. In de begrotingswijziging waarin de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2017 is verwerkt, is de storting in de bedrijfsvoeringsreserve over de exploitatie gelopen. Regeltechnisch is dit niet de juiste methode. Dit wordt met deze boeking gecorrigeerd. Voor de jaarrekening 2018 is het wel correct gebeurd.	-507.910
Idem. De correctie heeft per saldo geen effect op het resultaat.	507.910
Renteresultaat is conform de notitie afschrijvingsbeleid toegevoegd aan de egaliseringsreserve.	-135.761
Totaal positief	738.348

Programma 10. Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht

Product	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Realisatie 2018
Overgangsrecht Doetinchem	159.000	159.000	170.948
Overgangsrecht Apeldoorn	750.391	750.391	746.843
Doetinchem Kazerne	526.400	526.400	562.814
Apeldoorn Kazerne (excl SABA en Epe)	635.412	635.412	648.012
Harderwijk, Hierden Kazerne	590.700	590.700	636.205
SABA Kazerne	375.500	375.500	447.759
Epe, Oene, Vaassen Kazerne	51.300	51.300	60.761
Totaal lasten	3.088.703	3.738.269	3.944.095
Overgangsrecht Doetinchem	159.000	159.000	170.948
Overgangsrecht Apeldoorn	750.391	750.391	746.843
Doetinchem Kazerne	526.400	526.400	562.814
Apeldoorn Kazerne (excl SABA en Epe)	635.412	635.412	648.012
Harderwijk, Hierden Kazerne	590.700	590.700	636.205
SABA Kazerne	375.500	375.500	447.759
Epe, Oene, Vaassen Kazerne	51.300	51.300	60.761
Totaal baten	3.088.703	3.738.269	3.944.095
Saldo voor bestemming	0	0	0
Saldo na bestemming	0	0	0
Saldo programma resultaat			0

Toelichting

Binnen dit programma worden een aantal specifieke producten verantwoord die de VNOG voor een beperkt aantal gemeenten uitvoert. Programma 10 sluit altijd op nihil aangezien alle kosten en opbrengsten met de desbetreffende gemeenten worden verrekend.	0
Per product van het programma 10 is een verantwoording samengesteld ten behoeve van de desbetreffende gemeente. In deze verantwoording zijn de belangrijkste afwijkingen van de begroting nader toegelicht. Deze verantwoordingen zijn reeds met de (financieel) ambtenaren van de desbetreffende gemeenten besproken.	
Totaal	0

7. Waarderingsgrondslagen

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (dit omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten) onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen. De gehanteerde afschrijvingsmethoden staan beschreven in de Financiële Verordening. De VNOG schrijft af volgens de lineaire methode op al haar reguliere activa en annuïtair op de gebouwen. Aan investeringen die gedurende het boekjaar worden aangeschaft wordt wel rente toegerekend, maar er wordt daarvoor geen afschrijving berekend. De eerste afschrijving vindt plaats in het boekjaar volgend op het jaar van aanschaf. De annuïteit wordt gebaseerd op de levensduur van de activa en de rentevoet.

Verkort overzicht afschrijvingstermijnen

Waardering en afschrijving vaste activa:

1. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000,- worden niet geactiveerd.
2. Afschrijving van gebouwen vindt plaats op basis van de annuïtaire methode. Op alle overige activa wordt lineair afgeschreven.
3. De rente voor de toerekening van de kapitaallasten wordt bepaald door het AB bij de vaststelling van de begroting.
4. De materiële vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeente, worden afgeschreven in:
 - a. 40 jaar: nieuwbouw gebouwen;
 - b. 25 jaar: renovatie, aanpassing en aankoop gebouwen;
 - c. 15 jaar: brandweervoertuigen, containers, aanhangers, vaartuigen, technische installaties gebouwen, groot gereedschap;
 - d. 12 jaar: meubilair;
 - e. 10 jaar: kantoorinventaris, telefooncentrale, witgoed, keukenapparatuur, audio- en videoapparatuur, brandweermateriaal, kleding, alarmoverdrager, RBS, inventaris opleidingen, inrichting VC, overige immateriële activa;
 - f. 7 jaar: personenauto's en dienstvoertuigen RROL, uitrusting RROL, projectkosten C2000;
 - g. 5 jaar: kantoorapparatuur, duikapparatuur, randapparatuur C2000, gaspakken en uitrusting, automatisering- en softwarepakketten;
 - h. 4 jaar: automatiseringsapparatuur, communicatieapparatuur en verbindingsmiddelen (uitgezonderd de GMA/MON)
 - i. 3 jaar: automatiseringsapparatuur, communicatieapparatuur en verbindingsmiddelen GMA/MON en RBS migratie;
 - j. Tweedehands aangekochte activa worden afgeschreven op basis van de geschatte resterende economische levensduur;
 - k. Investeringen die in voorgaande leden niet specifiek zijn benoemd worden afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur.

Vorderingen

Vorderingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

Overlopende activa

Overlopende activa zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

Algemene reserve

De VNOG kent sinds 2016 een algemene reserve.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan het Algemeen Bestuur een specifiek doel heeft gegeven. Binnen deze reserves is onderscheid mogelijk in wettelijke, egalisatie en overige bestemmingsreserves.

Stelsel van baten en lasten

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarin de diensten of goederen zijn geleverd. Eventuele verliezen en in redelijkheid te berekenen risico's, die hun oorsprong vinden in of voor het verslagjaar zijn verwerkt in de jaarrekening. De baten en lasten waartussen een causaal verband bestaat zijn in hetzelfde jaar verantwoord. De programmarekening 2018 is opgesteld over de periode 1 januari 2018 – 31 december 2018.

Resultaat bestemming

Conform BBV worden de mutaties in de reserves zowel bij de begroting als in de rekening, separaat verantwoord. Hierdoor is het jaarrekeningresultaat zowel voor als na bestemming inzichtelijk.

Voorzieningen

Voorzieningen kunnen gevormd worden wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

De voorzieningen worden gevormd tegen nominale waarde.

Langlopende schulden

De langlopende schulden zijn opgenomen tegen nominale waarde. Van langlopende schulden is sprake wanneer de oorspronkelijke looptijd één jaar of langer is.

Kortlopende schulden en vlottende passiva

Kortlopende schulden zijn opgenomen tegen nominale waarde.

8. Toelichting op de balans

Activa

Materiële vaste activa

Aanschafwaarde per 1-1-2018	72.556.970
Af: Afschrijving per 1-1-2018	27.710.190
Stand per 1-1-2018	44.846.780
Bij: Investerings 2018	8.235.359
Af: Desinvestering 2018	-625.923
Af: Afschrijvingen 2018	-4.523.338
Af: Afwaarderingen 2018	-38.037
Totaal saldo activa per 31-12-2018	47.894.840

De stand per 1-1-2018 bestaat uit de boekwaarde van de gehele VNOG. De VNOG kent alleen investeringen met economisch nut. De activa van de VNOG bestaan uit vier categorieën, namelijk bedrijfsgebouwen, vervoermiddelen, apparatuur en overige activa. Hieronder de stand van de balans per categorie.

Verloopstaat investeringen 2018:

Categorie	Bedrijfsgebouwen	Vervoermiddelen	Apparatuur	Overige	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2018	16.029.940	19.889.731	5.506.118	3.420.991	44.846.780
Bij: investering 2018	2.789	3.498.305	2.761.990	1.972.275	8.235.359
Af: desinvestering 2018	625.923	0	0	0	625.923
Af: Afschrijving 2018	455.983	2.310.148	1.108.143	649.065	4.523.338
Subtotaal	14.950.822	21.077.889	7.159.965	4.744.201	47.932.877
Af: Afwaarderingen 2018	0	38.037	0	0	38.037
Totaal saldo activa per 31-12-2018	14.950.822	21.039.852	7.159.965	4.744.201	47.894.840

In het jaar 2018 heeft de VNOG voor € 8.235.359,- geïnvesteerd. Bijlage 2 bevat een overzicht van de afgesloten en over te hevelen kredieten.

De desinvestering op bedrijfsgebouwen betreft de kazerne Heerde die conform afspraak na de BTW herzieningsperiode weer is overgedragen aan de gemeente Heerde.

Duurzame waarderverminderingen en bijdrage uit derden hebben zich in 2018 niet voorgedaan.

Toelichting op de afschrijvingen

De gehanteerde afschrijvingsmethoden staan beschreven in de Financiële Verordening, titel 2, artikel 10. Op bedrijfsgebouwen wordt annuïtair afgeschreven. Alle overige activa schrijft de VNOG met ingang vanaf 2017 af volgens de lineaire methode. Aan investeringen die gedurende het boekjaar worden aangeschaft, wordt wel rente toegerekend, maar geen afschrijving berekend. De eerste afschrijving vindt plaats het boekjaar volgend op het jaar van aanschaf.

Restantkredieten 2018

In de bijlage staan de kredieten die in 2018 niet (geheel) zijn uitgevoerd. De uitvoering vindt plaats in 2019 of later. Gevraagd wordt om deze kredieten over te hevelen naar 2019.

*Vlottende activa*Vorderingen < 1 jaar

Onder vorderingen op korte termijn vallen vorderingen die binnen een jaar afgehandeld worden. In onderstaande tabel staan de vorderingen op korte termijn aangegeven.

Uitzettingen < 1 jaar	31-12-2018	31-12-2017	Mutatie
Vorderingen op openbare lichamen	306.984	35.198	271.786
Uitzettingen in Rijks Schatkist < 1 jaar	0	0	0
Rekening courant verhouding met het Rijk	0	0	0
Overige vorderingen	51.150	244.036	-192.886
Overige uitzettingen	0	0	0
Vooruitontvangen facturen	0	303.588	-303.588
Totaal uitzettingen < 1 jaar	358.134	582.822	-224.688

Vorderingen op openbare lichamen

Dit betreft een vordering op de Meldkamer Oost Nederland die in 2018 is afgewikkeld.

Uitzettingen in Rijk's schatkist

Met ingang van 1 januari 2014 heeft het Ministerie van Financiën het voor overheidslichamen verplichte schatkistbankieren ingevoerd. De VNOG is hierdoor verplicht om overtollige middelen (alles boven het toegestane drempelbedrag dat voor 2018 bepaald is op € 402.165) in rekening-courant aan te houden bij het Ministerie van Financiën. Uit het "jaaroverzicht 2018 schatkistbankieren per kwartaal" (zie paragraaf Financiering (paragraaf 4.3.) in deze jaarstukken) blijkt dat de VNOG in 2018 heeft voldaan aan de verplichting om overtollige middelen in rekening-courant aan te houden bij het Ministerie van Financiën.

Rekening – courantverhouding met het Rijk

Als rekening courant met het Rijk wordt de zero-balancerekening gebruikt. Via dit rekeningnummer verlopen de afrodingen naar en de opnames uit 's Rijks schatkist van en naar de rekening courant VNOG. Het saldo van de zero balance-rekening is altijd € 0.

Overige vorderingen

Het totaal van overige vorderingen € 51.150,- betreft RBS kosten en detachering van personeel. Er bestaat geen noodzaak om hiervoor een voorziening wegens oninbaarheid te vormen.

Liquide middelen

Liquide middelen staan ter vrije beschikking:

Liquide middelen	31-12-2018	31-12-2017	Mutatie
Kas IJsselstreek	0	190	-190
Simple Card Apeldoorn	5.275	23	5.252
Simple Card Veluwe	3.109	27	3.082
Simple Card Achterhoek	7.195	29	7.166
Simple Card IJsselstreek	7.103	27	7.076
Simple Card Log. Eenheden/locatiebeheerders	4.112		4.112
Bank BNG NOG zerobalancing rekening	0	0	0
Bank BNG NOG paraplurekening	0	0	0
Girorekening	13.725	15.343	-1.618
Postbank NOG	681	1.056	-375
Postbank NOG	2.966	3.059	-93
Totaal liquide middelen	44.166	19.754	24.411

Overlopende activa

Overlopende activa	31-12-2018	31-12-2017	Mutatie
Nog te ontvangen bedragen van overheidslichamen	408.945	0	408.945
Overige nog te ontvangen bedragen	213.443	632.224	-418.781
Vooruitbetaalde bedragen	1.790.718	1.578.818	211.900
Vooruitontvangen facturen		303.588	-303.588
Totaal overlopende activa	2.413.106	2.514.630	202.064

Overige nog te ontvangen bedragen

Onder de post 'Overige nog te ontvangen bedragen' staan de opbrengsten die de VNOG in 2018 als baten heeft opgenomen in de exploitatie, maar die nog niet zijn ontvangen.

Vooruitbetaalde bedragen

Het totaal bedrag aan vooruitbetaalde kosten bedraagt € 1.790.718,-. Dit heeft betrekking op opleidingskosten die reeds in rekening zijn gebracht, maar waarvan de opleidingstrajecten pas in de komende jaren worden afgerond. Voor het overige zijn het facturen die betaald zijn in 2018 maar betrekking hebben op 2019, zoals verrekening met de MON en diverse licentiekosten.

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmings- en egalisatiereserves en het gerealiseerd resultaat over het boekjaar.

Verloopstaat reserves

Omschrijving	Saldo 1-1-2018	Terugbetaling aan gemeenten	Vermeerdering als gevolg van bestemming resultaat 2017	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Toevoeging rente 2018	Saldo per 31-12-2018
Bestemming rekeningresultaat 2017	929.911				929.911		0
BESTEMMINGSRESERVES:							
Algemene Reserve	440.896				40.000		400.896
Jeugdbrandweer Oost-Gelre				5.436			5.436
Egalisatiereserve afschrijvingen	404.314			628.472	72.899		959.887
Bedrijfsvoeringreserve			507.910	45.158			553.068
TOTAAL Reserves	1.775.121	0	507.910	679.066	1.042.810	0	1.919.287

Toelichting reserves

Het positief resultaat 2017 van € 929.911,- is beschikbaar gehouden binnen de begroting VNOG. Het AB heeft besloten een deel van het resultaat 2017 aan te wenden om een aantal begrotingsposten in 2018 te verhogen. Dit betreft de volgende posten: vier onderwerpen uit de Tweede Financiële Verkenning 2017 (dienstkleding, stakeholderanalyse, financiële informatievoorziening, cultuur- & leiderschapstraject) (€ 245.000,-), heraansluiting brandkranen (€ 97.000,-) en de post werving vrijwilligers (€ 80.000,-). Het restant resultaat 2017 is gestort in de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering (€ 507.910).

Algemene Reserve

Bij de bestemming van resultaat 2017 is tevens besloten om 40.000 van de Algemene Reserve over te hevelen naar de Egalisatiereserve afschrijvingen. Dit ter dekking van de afschrijvingslasten van de Risico Analyse Monitor.

Jeugdbrandweer Oost Gelre

Van de voormalige Stichting Jeugdbrandweer Oost Gelre heeft de VNOG, na het opheffen van deze stichting, de reserve ontvangen. Dit bedrag blijft gelabeld voor de nieuwe jeugdgroep Oost Gelre binnen de Jeugdbrandweer VNOG en is daarom in een bestemmingsreserve gestort.

Egalisatiereserve afschrijvingen

Volgens de nota 'Afschrijven en investeren' moet de VNOG de opbrengst van verkochte voertuigen reserveren om schommelingen in de kapitaallasten op te kunnen vangen. In 2018 is er voor € 176.842,- aan voertuigen verkocht. Dit gehele bedrag is ten gunste van de egalisatiereserve afschrijvingen gekomen volgens bestendige gedragslijn. Daarnaast is de onderschrijving op afschrijvingslasten ad € 223.517,- en het renteresultaat ad € 135.761,- conform beleid in de egalisatiereserve gestort.

Binnen de begroting 2018 was nog een stelpost afschrijvingen aanwezig van € 52.352,-. Ook dit saldo is toegevoegd aan de egalisatiereserve.

Bij de bestemming van resultaat 2017 is tevens besloten om € 40.000,- van de Algemene Reserve over te hevelen naar de Egalisatiereserve afschrijvingen. Dit ter dekking van de afschrijvingslasten van de Risico Analyse Monitor.

In 2018 heeft onttrekking plaatsgevonden voor de hoogwerker van Winterswijk ad € 60.000,- (AB 1 november 2018). Tevens is € 12.899,- onttrokken op grond van het AB besluit van 29 maart 2018 over de vervanging van de waterwagens van Hattem en Apeldoorn en de hoogwerker van Apeldoorn.

Het saldo van de egalisatiereserve ad € 959.887,- is beschikbaar om toekomstige fluctuaties in de afschrijvingen op te vangen.

Bedrijfsvoeringsreserve

Bij de bestemming van het jaarresultaat 2017 heeft het AB besloten om een bedrag van € 507.910,- te storten in een Bedrijfsvoeringsreserve. Tevens is besloten de per ultimo 2017 bestaande Voorziening dubieuze debiteuren op te heffen en het saldo groot € 45.157,- toe te voegen aan de Bedrijfsvoeringsreserve.

Voorzieningen**Verloopstaat voorzieningen**

Omschrijving	Saldo 1-1-2018	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Verminderen door vrijval	Saldo per 31-12-2018
<u>Voorzieningen voor risico's en verplichtingen</u>					
FLO Stedendriehoek	98.000		6.000		92.000
FLO VNOG	5.000		5.000		0
<u>Voorzieningen door derden beklemde middelen</u>					
Voorziening onderhoud groot kazerne Doetinchem	302.126	89.489			391.615
Voorziening groot onderhoud kazerne Heerde	8.600		8.600		0
Voorziening groot onderhoud kazerne Harderwijk	203.000	101.500	8.192		296.308
Totaal voorziening Brandweer NOG	616.726	190.989	27.792	0	779.923
Dubieuze debiteuren	45.158			45.158	0
TOTAAL Voorzieningen	661.884	190.989	27.792	45.158	779.923

Toelichting voorzieningen**FLO rechten Stedendriehoek**

Het betreft de opgebouwde FLO-rechten van het personeel voormalige regio Stedendriehoek m.b.t de uitkeringsduur: voormalig personeel van 55 tot 65 jaar; daarnaast voor actief personeel dat recht heeft op een overgangsregeling m.b.t. de periode 55 tot 60 jaar.

FLO rechten VNOG Brandweer en GHOR

Het betreft hier de opgebouwde rechten voor repressief personeel dat aan bepaalde criteria voldoet (RROL-piketfuncties). Deze voorziening is, conform de arbeidsvoorwaardenregeling van de VNOG ingericht voor de uitkeringsperiode van 60 tot 65 jaar. In 2018 heeft de laatste deelnemer gebruikgemaakt van deze regeling. De voorziening kan geheel vrijvallen.

Groot onderhoud kazernes Doetinchem, Heerde en Harderwijk

Het betreft hier voorzieningen die worden aangewend voor het groot onderhoud aan de overgenomen kazernes van Doetinchem, Heerde en Harderwijk. Bedragen zijn gebaseerd op de meerjarenonderhoudsplannen van de betreffende gemeenten. De VNOG voert het onderhoud uit c.q. laat het onderhoud uitvoeren en de respectievelijke gemeenten zorgen voor de financiering daarvan door middel van het storten van bijdragen in de voorzieningen. De kazerne Heerde is in 2018 verkocht aan de gemeente Heerde. De voorziening groot onderhoud kazerne Heerde is eveneens overgedragen aan de gemeente Heerde.

Vaste schulden > 1 jaar

Omschrijving	Rente	Hoofdsom	Stand 1-1-2018	Nieuwe lening	Aflossing	Stand 31-12-2018
Lening BNG - 10 jaar - 40107204	2,80%	3.685.000	1.474.000		368.500	1.105.500
Lening BNG - 15 jaar - 40109346	1,59%	2.000.000	1.637.079		124.856	1.512.223
Lening BNG - 40 jaar - 40109345	2,29%	4.000.000	3.809.737		66.364	3.743.373
Lening BNG - 10 jaar - 40109776	0,81%	2.500.000	1.875.000		250.000	1.625.000
Lening BNG - 15 jaar - 40110312	1,33%	2.500.000	2.166.667		166.667	2.000.000
Lening BNG - 10 jaar - 40110517	0,70%	2.500.000	2.250.000		250.000	2.000.000
Lening BNG - 10 jaar - 40110644	0,40%	5.000.000	4.500.000		500.000	4.000.000
Lening BNG - 10 jaar - 40110766	0,39%	5.000.000	4.500.000		500.000	4.000.000
Lening BNG - 10 jaar - 40111179	0,68%	3.000.000	3.000.000		300.000	2.700.000
Lening Gemeente Berkelland - 10 jaar	1,72%	10.000.000	7.176.939		973.575	6.203.364
Lening BNG - 10 jaar - 40111678	0,69%	6.000.000	0	6.000.000	0	6.000.000
Lening BNG - 10 jaar - 40111883	0,69%	4.000.000	0	4.000.000	0	4.000.000
Lening BNG - 10 jaar - 40112457	0,70%	4.000.000	0	4.000.000	0	4.000.000
Totaal leningen > 1 jaar		54.185.000	32.389.422	14.000.000	3.499.962	42.889.460

De rentelast bedroeg in 2018 € 428.891,-.

Onderhandse leningen binnenlandse banken en overige fin. instellingen

Het betreft twaalf leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten waarvan twee langjarig rentevaste leningen ter financiering van de kazerne die van de gemeente Harderwijk is overgenomen. In de loop van 2018 zijn er drie nieuwe leningen afgesloten bij de BNG met een totale leningomvang van € 14 miljoen.

Onderhandse leningen van openbare lichamen

Het betreft een 10 jarige rentevaste lening tegen 1,72% afgesloten bij de gemeente Berkelland. Deze lening is afgesloten ter financiering van het van de gemeente Doetinchem, Heerde en Apeldoorn overgenomen onroerend goed.

*Vlottende passiva*Netto vlottende schulden < 1 jaar

Netto vlottende schulden < 1 jaar	31-12-2018	31-12-2017	Mutatie
Kasgeldlening	0	2.000.000	-2.000.000
Banksaldi	823.336	3.004.234	-2.180.898
Overige schulden	1.576.678	2.796.530	-1.219.852
Totaal vlottende schulden < 1 jaar	2.400.014	7.800.764	-5.400.750

Kasgeldlening

De kasgeldleningen worden afgesloten om een tijdelijk tekort aan liquide middelen op te lossen, onder de voorwaarden zoals genoemd in de wet Fido.

Banksaldo

Het bedrag van € 823.336,- aan banksaldo bestaat uit een schuld aan de BNG Bank per 31-12-2018.

Overige schulden*Crediteuren*

Ten opzichte van 2017 toont 2018 geen substantiële afwijking.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2018	31-12-2017	Mutatie
Vooruitontvangen Eur. En Ned. Overheden	0	0	0
Overige vooruitontvangen bedragen	90.278	107.070	-16.792
Overige overlopende passiva	4.986.201	5.004.594	-18.393
Totaal overlopende passiva	5.076.479	5.111.664	-35.185

Overige vooruitontvangen bedragen

Op de post overige vooruitontvangen bedragen staat voornamelijk de vooruitontvangen huur voor kazerne Harderwijk, € 89.225,- Een deel van de kazerne wordt gehuurd door het Rode Kruis die de huur tot en met het jaar 2023 vooruit heeft betaald.

Overige overlopende passiva

De prestaties die in 2018 hebben plaatsgevonden, maar waarvan de facturen nog niet zijn ontvangen zijn onder deze post opgenomen. Verder staan hieronder ook opgenomen de te betalen sociale premies en loonheffing van december 2018, vergoeding vrijwilligers voor de maanden november en december 2018.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Een langjarig huurcontract is afgesloten voor het gebouw aan de Europaweg 79. Dit huurcontract loopt af op 31 december 2018. In 2018 is het contract is verlengd met maximaal 3 jaar. De huur voor 2018 bedroeg € 482.060,-. De servicekosten verbonden aan het gebruik van het pand bedroegen in 2018 € 194.800,-.

Verder zijn er meerjarige overeenkomsten en contracten aangegaan met leveranciers, die zijn vastgelegd in het contractenregister VNOG.

Daarnaast zijn er verplichtingen aangegaan voor investeringen met een toekomstige leverdatum. De bijbehorende kredieten die nog niet zijn gerealiseerd zijn in bijlage 2 van deze jaarrekening weergegeven.

Voorts huurt de VNOG uitrukposten van de gemeente Apeldoorn. Dit betreft verschillende locaties die ook niet in de balans zijn opgenomen. De verhoging van de huur wordt door de gemeente Apeldoorn, i.c. het Vastgoed Bedrijf Apeldoorn, jaarlijks bepaald op de toegestane indexering voor huurpanden. Verder hanteren zij het principe van de kostendeekkende huur. Periodiek laten zij de panden daarvoor taxeren. Dit kan leiden tot een hogere of lagere huur. Het betreft een huurcontact voor onbepaalde tijd.

9. Incidentele baten en lasten

Incidentele baten	Begroting 2018 na	
Omschrijving	wijziging	Realisatie 2018
Programma 1 Risicobeheersing		
Bijdrage Impuls Omgevingsveiligheid	130.526	145.567
Programma 7 Bedrijfsvoering		
Compensatie KPN ihkv project Iedereen in beeld	-	120.000
Programma 9 Algemene Dekkingsmiddelen		
Bijdrage frictiekosten vorming LMS	-	500.000
Totaal incidentele baten	130.526	765.567
Incidentele lasten	Begroting 2018 na	
Omschrijving	wijziging	Realisatie 2018
Programma 1 Risicobeheersing		
Innovatie Risicobeheersing (o.a. omgevingswet en monitoren risico's en incidenten)	169.100	151.436
Scholing doorontwikkeling	10.000	8.886
Advieswerkzaamheden innovatiebudget	75.000	60.622
Programma 2 Incidentbestrijding		
Applicatie t.b.v. vrijwilligers	30.000	321
Incidentbestrijding Reddingsbrigade	11.500	11.546
Optimalisering ondersteuning posten PRIO 1	-	177.989
Programma 7 Bedrijfsvoering		
Innovatiebudget ICT	125.000	125.000
Werving vrijwilligers	30.000	9.451
Ontsluiting financiële informatie	10.000	10.090
Personele verplichtingen (o.a. wachtgeld)	50.000	50.000
Programma 8 Directie, Control en Staf		
Risicogericht waaronder een vertrekregeling	574.000	633.527
Overnamefee medewerker	-	218.483
Totaal incidentele lasten	1.084.600	1.457.351
Incidentele toevoegingen reserves	Begroting 2018 na	
Omschrijving	wijziging	Realisatie 2018
Gelden jeugdbrandweer Oost Gelre	-	5.436
Opbrengst verkocht materieel	-	176.840
Voordeel kapitaallasten	-	359.278
Verwerking jaarrekeningresultaat 2017	507.910	507.910
Incidentele onttrekkingen reserves	Begroting 2018 na	
Omschrijving	wijziging	Realisatie 2018
Dekking voor voertuigen (m.n. tijdelijke hoogwerker Winterswijk)	72.897	72.897

Het resultaat op de kapitaallasten wordt conform vastgesteld beleid toegevoegd/onttrokken uit de egaliseringsreserve kapitaallasten. Andere structurele toevoegingen of onttrekkingen doen zich niet voor.

10. Single Information Single Audit (SISA) 2018

 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 				
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019				
JenV	A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3 Veiligheidsregio's	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: A2 / 01 € 8.461.571	

11. Wet Normering Topinkomens (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de VNOG. Het voor de VNOG toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000.

bedragen x € 1	Schoenmaker	Wesselink
Functiegegevens	Algemeen directeur	Afd. hoofd Risico-/Crisisbeheersing (waarnemend directeur)
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01 – 01-12	01-12 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1,22
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 119.074	€ 8.426
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.621	€ 1.487
<i>Subtotaal</i>	€ 135.695	€ 9.914
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 15.750
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 135.695	€ 9.914
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2017		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01 – 31-12	-
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	-
Dienstbetrekking?	ja	-
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 124.962	-
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.894	-
<i>Subtotaal</i>	€ 141.856	-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 181.000	-
Totale bezoldiging 2017	€ 141.856	-

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

bedragen x € 1	Schoenmaker
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Algemeen Directeur
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2018
Ontslagitkering	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	N.v.t.
Individueel toepasselijk maximum	N.v.t.
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	0
Waarvan betaald in 2018	0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling ⁷	N.v.t.

Toeziethoudende topfunctionarissen

Gemeente	AB-lid			Bezoldiging
1. Aalten	A.B. Stapelkamp 365 dagen			€ -
2. Apeldoorn	J.C.G.M. Berends 365 dagen			€ -
3. Berkelland	J.H.A. van Oostrum 365 dagen			€ -
4. Bronckhorst	Mw. M. Besselink 365 dagen			€ -
5. Brummen	A.J. van Hedel 365 dagen			€ -
6. Doetinchem	M. Boumans 365 dagen			€ -
7. Elburg	J.N. Rozendaal 365 dagen			€ -
8. Epe	H. van der Hoeve 365 dagen			€ -
9. Ermelo	A.A.J. Baars 365 dagen			€ -
10. Harderwijk	H.J. van Schaik 365 dagen			€ -
11. Hattem	J.W. Wiggers 365 dagen			€ -
12. Heerde	G.J. de Graaf 365 dagen			€ -
13. Lochem	S.W. van 't Erve 365 dagen			€ -
14. Montferland	P. de Baat 365 dagen			€ -
15. Nunspeet	B. van de Weerd 365 dagen			€ -
16. Oldebroek	A. Hoogendoorn 189 dagen	J.F. Snijder – Hazelhoff 176 dagen		€ -
17. Oost Gelre	Mw. A.H. Bronsvort 365 dagen			€ -
18. Oude IJsselstreek	O.E.T. van Dijk 365 dagen			€ -
19. Putten	H.A. Lambooi 365 dagen			€ -
20. Voorst	J.T.H.M. Penninx 365 dagen			€ -
21. Winterswijk	B.J.J. Bengevoerd 365 dagen			€ -
22. Zutphen	Mw. A. Vermeulen 365 dagen			€ -

12. Overzicht taakvelden en beleidsindicatoren

Taakvelden

Functie	UITGAVEN		INKOMSTEN	
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening
	2018	2018	2018	2018
0.1 - Bestuur	491.387	488.945	0	0
0.10 - Mutaties reserves	645.419	1.031.319	1.070.810	887.152
0.4 - Overhead	12.641.252	12.777.982	47.740.730	48.443.628
0.5 - Treasury	548.000	426.650	548.000	562.411
0.8 - Overige baten en lasten	0	0	0	0
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	41.582.788	43.858.844	6.549.306	6.335.633
TOTAAL	55.908.846	58.583.740	55.908.846	56.228.824

Beleidsindicatoren

In de voorschriften van het BBV is een basisset van 39 beleidsindicatoren opgenomen. De beleidsindicatoren zijn niet genormeerd door het rijk. De volgende indicatoren moet de VNOG opnemen:

Indicator	Jaarrekening 2018	
Formatie: aantal FTE per 1.000 inwoners	0,42	
Bezetting: aantal FTE per 1.000 inwoners	0,38	Bezetting 31-12-2018
Apparaatskosten: kosten per inwoner	€ 15,54	
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	6,89%	€ 1.649.179
Overhead: % van totale kosten	21,79%	

Bijlagen – niet behorende tot de gecontroleerde jaarrekening

Bijlage 1. Kerngegevens

Gemeentelijke bijdragen volgens de begroting 2018:

Gemeente	Bijdrage vóór individuele afspraken	Individuele afspraken*	Gemeentelijke bijdragen 2018
Aalten	1.289.406		1.289.406
Apeldoorn	8.686.195	1.601.303	10.287.498
Berkelland	2.039.124		2.039.124
Bronckhorst	1.933.264		1.933.264
Brummen	939.264		939.264
Doetinchem	2.744.277	685.400	3.429.677
Elburg	1.027.627		1.027.627
Epe	1.395.706	51.300	1.447.006
Ermelo	1.291.091		1.291.091
Harderwijk	2.125.849	502.000	2.627.849
Hatterr	516.667		516.667
Heerde	833.626		833.626
Lochem	1.644.563		1.644.563
Montferland	1.604.991		1.604.991
Nunspeet	1.408.861		1.408.861
Oldebroek	1.044.294		1.044.294
Oost Gelre	1.370.832		1.370.832
Oude IJsselstreek	1.772.181		1.772.181
Putten	1.065.737		1.065.737
Voorst	1.111.309		1.111.309
Winterswijk	1.249.234		1.249.234
Zutphen	2.347.009		2.347.009
Totaal	39.441.107	2.840.003	42.281.110

*Individuele afspraken betreffen: afrekening lasten (overgedragen) kazernes, overgangsrecht (programma 10).

Bijlage 2. Overzicht af te sluiten en over te hevelen kredieten

Af te sluiten kredieten	Krediet 2018	Uitgaven 2018	Restant
Multi commando unit 1 (k)(K)	351.873	335.549	16.324
Multi commando unit 2 (k)(K)	347.225	334.954	12.271
6x OVD voertuig pathfinder 2015 (k)(K)	30.046	110.567	-80.521
Inventaris OVD voertuigen 2015 (k)(K)	25.126	21.536	3.590
Auto GHOR 2014 (k)(K)	38.505	-	38.505
Uniformen vrijwillige brandweer EVA 2015 (k)(K)	35.719	35.533	186
AED's 2017(K)	124.000	94.471	29.529
Meubilair 2018(K)	35.000	35.197	-197
AV middelen 2018(K)	30.000	-	30.000
Piketauto's IM piket 2018(K)	40.000	41.226	-1.226
Uitrukkleding 2018(K)	468.000	534.589	-66.589
AED's 2018(K)	124.000	-	124.000
Bluslaarzen 2018(K)	45.000	54.358	-9.358
HOVD voertuigen 2018(K)	138.000	181.287	-43.287
90 Bluspakken jeugdbrandweer 2018(K)	30.000	26.620	3.380
Waterwagen Bergh 06-8799 2018(K)	240.000	240.769	-769
Waterwagen Brummen 06-8361 2018(K)	240.000	240.769	-769
Waterwagen Doetinchem 06-8666 2018(K)	240.000	240.769	-769
Waterwagen Laren 06-8166 2018(K)	240.000	240.769	-769
Waterwagen Nunspeet 06-7162 2018(K)	240.000	240.769	-769
Waterwagen Uddel 06-7762 2018(K)	240.000	240.769	-769
Waterwagen Vorden 06-9168 2018(K)	240.000	240.769	-769
Dienstauto Concern VW Up RZ-150-J 2018(K)	14.148	14.148	-
Dienstauto M&L West MB Citan 06-7082 2018(K)	27.345	26.671	674
Dienstauto M&L West MB Sprinter 06-7083 2018(K)	45.880	46.037	-157
Dienstauto M&L West MB Sprinter 06-7583 2018(K)	45.880	46.037	-157
Waterwagen Hattem 2018(K)	244.000	245.099	-1.099
Waterwagen Apeldoorn 2018(K)	244.000	245.099	-1.099
Hulpverleningsvoertuigen 2018(K)	402.000	-	402.000
Hulpverleningsvoertuig Lichtenvoorde 2018(K)	402.000	-	402.000
Hulpverleningsvoertuig Lochem 2018(K)	402.000	-	402.000
Portocabins vakbekwaamheidsplein Loenen 2018(K)	290.000	303.276	-13.276
Mercedes Citan 2018 post Doetinchem 06-8603(K)	26.880	26.880	-
Volkswagen Polo 2018 post Doetinchem 06-8601(K)	20.032	20.032	-
Aanhangwagens 2018(K)	12.158	12.158	-
Portocabins Rouwmaat Groenlo(K)	105.000	96.712	8.288
MDT 2017(K)	85.173	85.709	-536
ICT Infra 2017(K)	446.559	459.097	-12.538
Laptops ICT GBM 2017(K)	342.796	288.316	54.480
Desktops ICT GBM 2017(K)	136.961	110.068	26.893
Tablets ICT GBM 2017(K)	42.469	15.161	27.308
Monitoren ICT GBM 2017(K)	63.000	137.737	-74.737
Toebehoren ICT GBM 2017(K)	12.378	36.316	-23.938
	6.953.153	5.705.823	1.247.330

Over te hevelen kredieten	Krediet 2018	Uitgaven 2018	Restant
Voertuig voor verzorgingsgroep 2011 (k)(K)	40.000	-	40.000
Motorspuit draagbaar vervangt 06-9161 BAW 2014 (k)(K)	15.125	-	15.125
Schuimblusaanhanger vervangt 06-9162 BAW 2014 (k)(K)	18.150	-	18.150
MSA vervanger van 06-9166 BAW 2014 (k)(K)	48.400	-	48.400
Slangenwagen vervanger van 06-8662 BAW 2014(K)	90.750	-	90.750
MSA vervanger van 06-8663 BAW 2014 (k)(K)	72.600	-	72.600
MSA vervanger van 06-8665 BAW 2014 (k)(K)	72.600	-	72.600
Slangenwagen vervanger van 06-8761 BAW 2014 (k)(K)	90.750	-	90.750
Slangenwagen vervanger van 06-8664 BAW 2014 (k)(K)	90.750	-	90.750
Schuimblusaanhanger vervangt 06-8663 BAW 2015 (k)(K)	18.150	-	18.150
MSA 2x VW 2014(K)	97.844	2.440	95.404
Personeel-materiele voertuig VW 2014 (k)(K)	89.703	-	89.703
Schuimblusaanhanger VW 2015 (k)(K)	19.360	-	19.360
Motorspuit VW 2015 (k)(K)	21.780	-	21.780
OGS/AGS uitrusting 2017(K)	75.838	-	75.838
Dienstauto's HK 2017(K)	104.721	-	104.721
WTS 500 6861 Wapenveld 2017(K)	252.963	-	252.963
Bepakking voertuigen TS HK 2017(K)	129.016	118.275	10.741
Waterongevallenwagen 2018(K)	164.000	-	164.000
Heftruck 2018(K)	30.000	-	30.000
Wasmachine professioneel 2018(K)	28.000	15.639	12.361
Opslagkasten gevaarlijke stoffen 2018(K)	30.000	6.131	23.869
Technische installaties gebouwen 2018(K)	10.000	2.789	7.211
Compressoren t.b.v. waterwagens 2018(K)	70.000	14.504	55.496
Hoogwerker Apeldoorn 2018(K)	784.000	265.081	518.919
Hoogwerker Winterswijk 2018(K)	784.000	530.163	253.837
OMS Broker 2018(K)	75.000	-	75.000
TS Steenderen 06-9132 2017(K)	363.000	-	363.000
Redgereedschap 2017(K)	275.323	133.468	141.855
TAS Almen IJsselstreek 2016(K)	423.500	-	423.500
IBARC 2017(K)	1.139.234	775.306	363.928
Dataverbindingen ICT INFRA 2017(K)	491.927	317.916	174.011
Projectenportfolio ICT INFO 2017(K)	525.000	106.559	418.441
GEO informatie ICT INFO sub 2018(K)	75.000	42.669	32.331
Topdesk / Axserion 2018(K)	32.000	-	32.000
Gebruikersmiddelen ICT 2018(K)	235.000	158.632	76.368
Veiligheidsportaal ICT INFRA Sub 2017	132.995	8.730	124.265
Audiovisuele middelen MAC 2016(K)	100.490	31.236	69.254
Verbouwing ROT ruimte 2016(K)	150.000	-	150.000
Beeldschermen RBT ruimte 2016(K)	20.000	-	20.000
	7.286.969	2.529.538	4.757.431

Bijlage 3. Stand toezeggingen

	Toezeggingen uit eerdere Financiële Verkenningen		
[4]	We zijn gestart met de ontwikkeling van een integrale visie op corporate communicatie die bestuurlijk zal worden geagendeerd.	Loopt	Incl. herziening strategisch communicatieplan
[5]	We werken aan actualisatie, harmonisatie en synchronisatie van bestaand beleid; waar relevant worden resultaten voorgelegd.	Loopt	
[7]	We gaan inzicht geven in benodigde aantallen vrijwilligers de komende jaren en de effectiviteit van de werving.	Gereed	Verwerkt Kadernota 2020-2023
[8]	We maken een regiobrede instructeursregeling.	Gereed	
[12]	Vanuit het clusterverleden speelt nog een aantal financiële vraagstukken met individuele gemeenten waarvan het de intentie is om deze in één keer bestuurlijk op te lossen. Totaaloverzicht van vraagstukken is in ontwikkeling; daarna afstemming.	Gereed	AB 28 maart 2019.
[25]	Project flexibilisering crisisorganisatie uitvoeren; doorloop.	Loopt	Onderdeel traject strat. agenda, doorloop ook in 2019
[26]	Beleidsplan crisiscommunicatie voorbereiden.	Loopt	Onderdeel strat. agenda, doorloop ook in 2019.
[32]	Reserve/voorzieningen groot onderhoud kazernes bij Jaarstukken 2017 met betreffende gemeente afhandelen.	Gereed	Bij overdracht kazerne Heerde in 2018 terug aan gemeente Heerde is de bijbehorende voorziening ook overgedragen. Dat zal ook gebeuren met de resterende voorzieningen bij de overdracht van de betreffende andere kazernes.

Bijlage 4. Controleverklaring

Wordt toegevoegd als deze is ontvangen.

Bijlage 3. Concept begrotingswijziging 2019

Op 28 maart 2019 heeft het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) besloten om:

1. De begrotingswijziging 2019-16, waarmee de gemeentelijke bijdrage voor 2019 incidenteel wordt verhoogd met € 4.499.400, ter zienswijze aan te bieden aan de raden.
2. Deze begrotingswijziging definitief te behandelen in juni 2019.

Hierbij treft u deze begrotingswijziging aan.

Inleiding

Voor bepaalde budgetten is de begroting van de VNOG, na de toegepaste kortingen sinds 2016 en de jaren daarvoor, niet meer in overeenstemming met de daadwerkelijke (vaak onvermijdelijke) kosten, taken en ambities. De autonome ontwikkelingen waarmee de VNOG geconfronteerd wordt, de omvang van de begroting ten opzichte van de mogelijkheden om fluctuaties op te vangen en de uitgaven op grond van de huidige beleidskeuzes en ambities, zijn hiervan de oorzaken. Er heeft de afgelopen jaren een drieledige bezuiniging plaatsgevonden. Naast de taakstelling uit 2016 van € 2,4 miljoen na de reorganisatie, is in bepaalde jaren geen indexering toegepast en zijn beleidsambities/keuzes zonder dekking ingevoerd. De VNOG behoort inmiddels tot de vijf goedkoopste veiligheidsregio's in het land.

Er zijn reparaties en keuzes nodig om de VNOG op de lange duur financieel gezond te houden.

Er werd in 2018 een gemeentelijke Commissie ingesteld (Commissie Van der Jagt – Van Arkel) om nadere analyse uit te voeren. Op basis van de aanbevelingen is er een concept voor een begrotingswijziging voor 2019 opgesteld (met een incidenteel effect). Met deze begrotingswijziging wordt voor 2019 een reparatieslag (incidenteel) uitgevoerd. Het doel hiervan is dat de VNOG haar taken kan blijven uitvoeren en een negatief jaarresultaat over 2019 wordt voorkomen. De reparatie richt zich op die onderwerpen die cruciaal zijn voor de primaire, wettelijke taken van de veiligheidsregio en haar maatschappelijke opgave. Omdat de begrotingswijziging leidt tot een verhoging van de gemeentelijke bijdragen, wordt deze voor een zienswijze aan de raden voorgelegd.

Reparatie vanaf 2020 is opgenomen in de Kadernota 2020-2023. Het AB heeft de Kadernota 2020-2023 op 28 maart 2019 vastgesteld. De Kadernota wordt, conform wettelijke bepalingen, ter kennisname aan de raden aangeboden. De Kadernota is verwerkt in de Programmabegroting 2020-2023. De Programmabegroting wordt voor een zienswijze aan de raden aangeboden.

De begrotingswijziging 2019 en de Kadernota 2020 passen in een groter traject van visievorming en heroriëntering dat de VNOG nu doorloopt. Het is mogelijk dat er gedurende 2019 tussentijds begrotingswijzigingen voorliggen, zodat passend in de lopende visievorming al zaken kunnen worden bijgesteld. Voorts is aan de directie gevraagd om elke uitgave nadrukkelijk tegen het licht te houden. Het traject van visievorming zal uitmonden in de tweedaagse van het algemeen bestuur in september.

Beoogd effect begrotingswijziging

Reparatie op de VNOG begroting 2019, zodat de VNOG haar primaire, wettelijke taken kan uitvoeren en er voor 2019 geen negatief resultaat ontstaat.

Toelichting

De begrotingswijziging volgt de aanbevelingen van de gemeentelijke Commissie. De gemeentelijke Commissie heeft aangegeven dat de tekorten op de volgende onderdelen ontstaan:

- Loonkosten (algemeen): als gevolg van autonome ontwikkelingen, zoals cao-verhoging, verhoging werkgeverslasten, etc.
- Vrijwilligersvergoedingen: correcties te krap geraamde budgetten, etc.
- Diverse exploitatiebudgetten, vooral:
 - ICT: meerkosten door licenties, connectiviteit, netwerk, telecom, conform eerder vastgestelde Informatiebeleidsplan
 - Onderhoud materieel: correctie van de te ver doorgevoerde korting, gestaafd door extern onderzoek.
 - Reeds geraamde korting op huur huisvesting Europaweg uitstellen: korting is nu nog niet te behalen, omdat VNOG de Europaweg pas verlaat bij opening nieuwbouw meldkamer.
 - Opleiden, kleding en vakbewaamheid: meerkosten o.a. als gevolg uitzetting vrijwilligersbestand.

De gemeentelijke Commissie heeft geadviseerd wat er nodig is om deze tekorten te kunnen opheffen: er is een substantiële structurele reparatie nodig.

Het is van belang om te beseffen dat de gemeentelijke Commissie heeft gekeken naar reparaties voor de VNOG begroting *naar huidige dienstverleningsniveau en binnen de huidige organisatie-inrichting.*

Als ervoor gekozen wordt om niet (volledig) te repareren, dan zal dit ertoe leiden dat niet alle knelpunten kunnen worden opgelost en er zal dan elders in de begroting moeten worden bespaard op het voorzieningenniveau en de uitvoering van de maatschappelijke opgave.

Er zijn ook mogelijkheden voor efficiëncyslagen en versoberingen geïnventariseerd en afgewogen binnen de huidige beleidskaders, zonder de wettelijke en maatschappelijke opgave geweld aan te doen. De uitkomst van efficiëncyslagen en versoberingen is nu nog beperkt. Nadrukkelijk worden verdere mogelijkheden tot bezuinigingen en versoberingen onderzocht, zoals genoemd door de gemeentelijke Commissie, om te bezien in hoeverre daarmee besparingen gerealiseerd kunnen worden. Verdere vervolgstappen daarna zijn mede afhankelijk van nog te volgen besluitvorming in het bestuur.

Het AB gaat voor de verdere toekomst nog keuzes maken die financieel effect kunnen hebben.

Afhankelijk van gemaakte keuzes en ambities kunnen er verschillende financiële effecten op gaan treden. De gemeentelijk Commissie ziet in haar aanbevelingen mogelijkheden en kansen om kosten (deels) terug te dringen:

- Betere beheersing vrijwilligersvergoedingen.
- Keuzes maken rond o.a. instroom vrijwilligers, gebruik materieel en huisvesting Europaweg.
- Beleidskeuzes maken rond bijv. aantal posten, aantal (personen op) voertuigen.

En heeft ook aanbevelingen waar verdere reparatie nodig is:

- Meer bufferruimte voor tegenvallers en risico's:

- Risico-inventarisatie niet compleet (dit betreft de risicoparagraaf van de VNOG, de (financiële) vertaling van die risico's en in relatie hiermee de hoogte van de algemene reserve van de VNOG).
- Budgetten die grote onvoorspelbaarheden kennen: bijv. extreem weer en bovengemiddeld aantal calamiteiten.

Financiële consequenties van de begrotingswijziging 2019-16

De gemeentelijke bijdrage voor 2019 gaat eenmalig omhoog met € 4.499.400. Dit bedrag wordt bij de gemeenten in rekening gebracht conform de percentages van het verdeelmodel 2019. Het effect van de begrotingswijziging per gemeente:

Gemeente	percentage voor 2019	Begrotingswijziging 2019 Band-breedte		
Aalten	3,27	133.376	-	147.035
Apeldoorn	21,63	882.772	-	973.181
Berkelland	5,36	218.757	-	241.162
Bronckhorst	4,90	199.829	-	220.295
Brummen	2,40	97.914	-	107.942
Doetinchem	6,83	278.904	-	307.468
Elburg	2,62	106.988	-	117.945
Epe	3,70	150.897	-	166.351
Ermelo	3,34	136.309	-	150.269
Harderwijk	5,23	213.341	-	235.190
Hattem	1,29	52.511	-	57.889
Heerde	2,09	85.294	-	94.030
Lochem	4,29	175.268	-	193.218
Montferland	4,12	168.187	-	185.412
Nunspeet	3,46	141.370	-	155.848
Oldebroek	2,67	108.888	-	120.040
Oost Gelre	3,54	144.400	-	159.189
Oude IJsselstreek	4,47	182.339	-	201.014
Putten	2,70	110.322	-	121.621
Voorst	2,86	116.659	-	128.606
Winterswijk	3,33	136.026	-	149.958
Zutphen	5,91	241.050	-	265.737
Totaal:	100	4.081.400	-	4.499.400

Specificatie begrotingswijziging 2019-16

	Onderwerp		Beschrijving
	Reparatie personeelsbudget		
PERS001	Reparatie autonome ontwikkelingen, etc.	1.854.000	Afdekking cao/IKB-verhoging, stijging werkgeverslasten, formatie, etc.
IB006	Loonsom beroeps: IB	93.000	Betreft Officier IB IJsselstreek +0,3 Postcommandant / reparatie
		1.947.000	
	Reparatie vrijwilligersbudget		
IB001	Vrijw.budget: reparatie	880.000	Reparaties op het vrijwilligersbudget: foutieve korting, correcties te krap geraamde onderdelen, etc.
IB005	Vrijw.budget: dagbez. Doetinchem/Zutphen 2019	100.000	Om dagbezetting te garanderen (VNOG-personeel en vrijwilligers). Kosten inroosteren vrijwilligers. Keuzes maken in 2019 t.b.v. beleid 2020.
		980.000	
	Reparatie exploitatie/onvermijdelijke kosten		
IB007	Reddingsbrigade	10.000	Instandhouding Nationale Reddingsvloot is door Rijk aan regio's overgedragen, zonder budgetoverdracht.
BO001	Keuringsdagen PPMO (vakb. blijven)	90.000	Aantal benodigde keuringsdagen is hoger door stijging aantal medewerkers en vergrijzing; verder lichte toename tarieven.
BO002	Onderhoud voertuigen	240.000	Onderhoudsbudget in 2016 te veel gekort; bevestigd door rapport United Quality, Evaluatie jaarrekening 2017
BO009	Huurcontract Europaweg door langer blijven	195.000	Ingeboekte korting op huurbudget kan nog niet worden behaald, omdat VNOG de Europaweg pas verlaat als nieuwe meldkamer klaar is.
GH001	Vervallen inkomsten medisch manager	61.500	Detachering van een medewerker aan het Witte Kruis is gestopt, de inkomst moet worden afgeraamd. Technisch niet goed verwerkt in verleden.
BV001	Maandverloning vrijwilligers	20.000	In 2017 mede op verzoek OR overgestapt van kwartaal- naar maandverloning. Per maand betalen is duurder.
BV002	Wachtgeld incidenteel 2019	50.000	Er is onvoldoende budget op basis van huidige bestand ex-medewerkers met rechten. Incidenteel, per 2020 beleid maken.
BV004	Tweede loopbaanbeleid brandweer	40.000	Landelijk verplicht beleid voor medewerkers met een bezwarende repressieve functie (posten Saba en Vosselmanstraat).
BV007	Uitvoering Informatiebeleidsplan	300.000	Informatiebeleidsplan is vastgesteld. Extra middelen nodig voor licenties, connectiviteit, netwerk over alle kazernes, telecom.
BV011	Verplichte bijdrage aan IFV	43.500	IFV heeft besloten dat de regio's meer moeten gaan betalen; zienswijze van VNOG met verzoek dit niet te doen, heeft IFV niet overgenomen.
BV012	Verzekeringen - onontkoombare premiestijging	151.000	Wagenpark- en ongevalverzekering is aanbesteed met zeven andere regio's. Premie is gestegen (landelijke ontwikkeling). Oude premie was erg laag.
AD003	Projectkosten landelijke meldkamer	25.000	Directeuren van vijf oostelijke regio's hebben besloten om samen projectgroep voor transitie te bekostigen. Kosten lopen t/m 2022.
		1.226.000	
	Besparingen/meerinkomsten		
BO014	Services besparingen	-20.000	Door verdere digitalisering is afname in kosten voor drukwerk, kopie en kantoorbenodigdheden. Besparing raakt de service aan posten/burgers niet.
BO031	Voordeel hogere inkomsten RBS 2019	-30.000	Eenmalig hogere inkomsten Regionaal Brandmeldsysteem in 2019.
AD001	Ontw. BDUR meerinkomst. 2019	-21.600	Eenmalig hogere BDUR-uitkering van het Rijk in 2019; hoger dan in de begroting 2019 was voorzien.
		-71.600	
	Subtotaal	4.081.400	
	Reparatie 2019 dringend gewenst		
BV020	Loonsom beroeps: formatie BS&C incidenteel 2019	75.000	Incidentele formatieversterking team BSC, vanwege langdurige uitval binnen team door ziekte, etc. Voor 2020 e.v. onderdeel best. Opdr. Directeur.
BO004	Eenmalige aanschaf 'blauw' kleding 2019	15.000	Alleen nog 2 posten moeten de blauwe kazernekleding krijgen, alle andere posten hebben dit al. Bij uitstel zullen deze posten hier een punt van maken.
BO005	Correctie exploitatie dienstkleiding	15.000	Op basis van het vastgestelde kledingreglement / landelijk beleid zijn er onvoldoende middelen. Alternatief: kledingreglement aanpassen. Per 2020: 110K.
BO006	Materialen vakbekwaam blijven /worden	138.000	Aanvullen materialen door landelijke eisen 78K Incidenteel + onderhoud ervan 60K Structureel. Alternatief: gebruik middelen operat. voertuigen; die dan vaker buiten dienst.
BO011a BO011b	Inhuur maken / project Huisvestingsplan / Demarcatie 2019	150.000	Inhuur kennis en capaciteit nodig voor project om totaalbeeld van (kantoor)huisvesting (o.a. i.v.m. vertrek van Europaweg) te krijgen. Dit ten behoeve van integraal huisvestingsplan; anders risico van suboptimale oplossingen. Tevens inzichtelijk maken demarcatie, verder uit te werken en voorstellen te doen. Bij niet honoreren zullen demarcatie / discussiepunten blijven voortleven. In beeld brengen kantoorhuisvesting en demarcatie wordt in samenhang uitgevoerd. Benodigde bedrag op basis van markconsultatie ligt hoger. Nu eerst focus op volledig zaken in beeld brengen en daardoor nu een lager bedrag.
BV008	Communicatie, o.a. werving vrijwilligers	15.000	Bedrag nodig voor werving en interne/externe communicatie. Er is geen wervingsbudget. Bij niet honoreren geen wervingsactiviteiten mogelijk.
CB004	Budget bevolkingszorg	10.000	Verschuiving budget van gemeenten naar regio op verzoek CSO. Totaal bedrag hoger maar nu alleen een deel overhevelen naar begroting VNOG en mogelijke aanvullende kosten anders dekken eventueel via aparte facturen aan gemeenten.
		418.000	
	Reparatie kapitaallasten	n.v.t. 2019	Voor 2019 en 2020 geen reparatie nodig op kapitaallastebudget. Verwachte reparatie 2021: 100.000, 2022: 700.000, 2023: 715.000.
	Totaal Begrotingswijziging 2019	4.499.400	

Detailtoelichting

Reparatie personeelsbudget

Personeelsbudget																																																																																								
PERS001	1.854.000 Gezien het aandeel van de personeelskosten in de totale begroting van de VNOG vormt deze post het meest wezenlijke onderdeel van de begroting. De loonkosten van de VNOG, inclusief vrijwilligers, maken afgerond circa 60% van de totale kosten uit. Deze verhouding is anders dan bij de gemeentelijke exploitatie begrotingen; voor een gemeente ligt dat meer in lijn van circa 15%. Onder andere cao-stijgingen werken bij de VNOG daardoor veel meer door dan bij gemeenten het geval is. De hierna gepresenteerde benodigde reparatie op het personeelsbudget is onder andere het gevolg van autonome ontwikkelingen, zoals de afgesloten cao-gemeenten (cao-verhoging salarissen 1% (1-8-2017) en 1,5% (1-1-2018)), de stijging van werkgeverslasten (van 25,5% naar 26,5%) en stijging IKB-budget (0,75%). De looncompensatie in de begroting 2018 bedroeg 1%. Dit is onvoldoende om de cao-verhoging en andere autonome ontwikkelingen te kunnen dekken. Bovendien treedt er in zijn algemeenheid steeds een vertragend effect op, omdat de VNOG al zeer vroegtijdig haar begrotingsuitgangspunten moet opstellen, waaronder de hoogte van de toe te passen loonindex. Dit is een gevolg van de gemeenschappelijke regeling en de gekozen werkwijze dat maar éénmaal per jaar, bij de Kadernota, financiële effecten worden voorgelegd. De Kadernota voor een bepaald jaar verschijnt echter al in het najaar van twee jaar daarvoor. Hierdoor sluit de raming van de loon- en prijsmutaties niet aan bij de daadwerkelijke ontwikkeling van zowel de loonkostenontwikkeling als de prijsontwikkeling. Zonder hierop te anticiperen blijft ieder jaar een tekort gehandhaafd bij de begroting ten opzichte van de realiteit als de daadwerkelijke loon- en prijsstijging hoger was dan de toegepaste indexering. Een tekort dat steeds groter wordt, gezien het cumulatieve effect. De gemeentelijke Commissie Van der Jagt – Van Arkel heeft aanbevelingen gedaan om hier een keer in te brengen. De opvolging van deze aanbevelingen volgt nog.																																																																																							
	<table><tr><th colspan="2">Personeelskosten 2019</th><th>Bedrag</th></tr><tr><td colspan="2">formatie 3.0</td><td>24.118.000</td></tr><tr><td colspan="2">medewerkers van werkbedrijf Lucrato</td><td>34.000</td></tr><tr><td colspan="2">onregelmatigheidstoelagen:</td><td></td></tr><tr><td colspan="2">- incidentbestrijding</td><td>284.000</td></tr><tr><td colspan="2">- MON</td><td>114.000</td></tr><tr><td colspan="2">piketvergoedingen</td><td></td></tr><tr><td colspan="2">- ROF</td><td>569.000</td></tr><tr><td colspan="2">- MON</td><td>31.000</td></tr><tr><td colspan="2">forensenvergoeding</td><td>260.000</td></tr><tr><td colspan="2">dienstreizen</td><td>80.000</td></tr><tr><td colspan="2">stelpost postcommandanten bij IB leidinggevend</td><td>124.000</td></tr><tr><td colspan="2">garantietoelagen</td><td>pm</td></tr><tr><td colspan="2">overwerk</td><td>pm</td></tr><tr><td colspan="2">saldo aan- en verkoop verlof</td><td>pm</td></tr><tr><td colspan="2">diverse andere kosten, ambtsjubilea, verhuiskosten, gratificaties</td><td>pm</td></tr><tr><td colspan="2">bijdrage in salariskosten van de MON:</td><td></td></tr><tr><td colspan="2">- Veiligheidsregio Ijsselland (VRIJ)</td><td>-500.000</td></tr><tr><td colspan="2">- MON-beheer</td><td>-199.000</td></tr><tr><td colspan="2">- bijdrage VRIJ in onregelmatigheidstoelagen en piket MON</td><td>-56.000</td></tr><tr><td colspan="2">totaal</td><td>24.859.000</td></tr><tr><td colspan="2">stijging opleidingsbudget 2% loonsom</td><td>482.000</td></tr><tr><td colspan="2">bovenschalligheid</td><td>600.000</td></tr><tr><td colspan="2">Benodigd 2019 huidige cao inclusief 3,4% looncompensatie</td><td>25.941.000</td></tr><tr><td colspan="2">Geraamde salarissen c.a. in 2019 incl. geraamde looncompensatie t/m 2019</td><td>23.079.044</td></tr><tr><td colspan="2">Opleidingsbudget</td><td>407.564</td></tr><tr><td colspan="2">Bovenschalligheid</td><td>600.000</td></tr><tr><td colspan="2"></td><td>24.086.608</td></tr><tr><td colspan="2">Tekort in begroting 2019</td><td>1.854.392</td></tr></table>	Personeelskosten 2019		Bedrag	formatie 3.0		24.118.000	medewerkers van werkbedrijf Lucrato		34.000	onregelmatigheidstoelagen:			- incidentbestrijding		284.000	- MON		114.000	piketvergoedingen			- ROF		569.000	- MON		31.000	forensenvergoeding		260.000	dienstreizen		80.000	stelpost postcommandanten bij IB leidinggevend		124.000	garantietoelagen		pm	overwerk		pm	saldo aan- en verkoop verlof		pm	diverse andere kosten, ambtsjubilea, verhuiskosten, gratificaties		pm	bijdrage in salariskosten van de MON:			- Veiligheidsregio Ijsselland (VRIJ)		-500.000	- MON-beheer		-199.000	- bijdrage VRIJ in onregelmatigheidstoelagen en piket MON		-56.000	totaal		24.859.000	stijging opleidingsbudget 2% loonsom		482.000	bovenschalligheid		600.000	Benodigd 2019 huidige cao inclusief 3,4% looncompensatie		25.941.000	Geraamde salarissen c.a. in 2019 incl. geraamde looncompensatie t/m 2019		23.079.044	Opleidingsbudget		407.564	Bovenschalligheid		600.000			24.086.608	Tekort in begroting 2019		1.854.392
Personeelskosten 2019		Bedrag																																																																																						
formatie 3.0		24.118.000																																																																																						
medewerkers van werkbedrijf Lucrato		34.000																																																																																						
onregelmatigheidstoelagen:																																																																																								
- incidentbestrijding		284.000																																																																																						
- MON		114.000																																																																																						
piketvergoedingen																																																																																								
- ROF		569.000																																																																																						
- MON		31.000																																																																																						
forensenvergoeding		260.000																																																																																						
dienstreizen		80.000																																																																																						
stelpost postcommandanten bij IB leidinggevend		124.000																																																																																						
garantietoelagen		pm																																																																																						
overwerk		pm																																																																																						
saldo aan- en verkoop verlof		pm																																																																																						
diverse andere kosten, ambtsjubilea, verhuiskosten, gratificaties		pm																																																																																						
bijdrage in salariskosten van de MON:																																																																																								
- Veiligheidsregio Ijsselland (VRIJ)		-500.000																																																																																						
- MON-beheer		-199.000																																																																																						
- bijdrage VRIJ in onregelmatigheidstoelagen en piket MON		-56.000																																																																																						
totaal		24.859.000																																																																																						
stijging opleidingsbudget 2% loonsom		482.000																																																																																						
bovenschalligheid		600.000																																																																																						
Benodigd 2019 huidige cao inclusief 3,4% looncompensatie		25.941.000																																																																																						
Geraamde salarissen c.a. in 2019 incl. geraamde looncompensatie t/m 2019		23.079.044																																																																																						
Opleidingsbudget		407.564																																																																																						
Bovenschalligheid		600.000																																																																																						
		24.086.608																																																																																						
Tekort in begroting 2019		1.854.392																																																																																						
Toelichting: - € 1 mln. nominale ontwikkeling (loon, individueel keuzebudget, werkgeverslasten, opleidingsbudget) - € 348.000 ten onrechte opgenomen inkomsten detachering - € 234.000 reiskosten niet conform regeling begroot (mede door overgang naar één begroting) - € 270.000 weeffouten startformatie																																																																																								

IB006	Loonsom beroeps: Incidentbestrijding (IB) 93.000 In de loop van 2018 heeft de directeur toestemming gegeven voor een uitbreiding met één officier IB in IJsselstreek bij de afdeling Incidentbestrijding. Dit is nog niet opgenomen in de formatie 3.0 en dus niet in (de verhoging van) de personeelsbegroting meegenomen. Tevens bleek een uitbreiding met 0,3 fte Postcommandant noodzakelijk. Voorgesteld wordt dit te repareren.
-------	---

Reparatie vrijwilligersbudget

Naast de reeds genoemde personele kosten betaalt de VNOG ook vergoedingen voor de inzet van vrijwilligers. Voor het vrijwilligersbudget speelt het onderstaande:

	Vrijwilligersbudget
IB001	880.000 Bij de Tweede Financiële Verkenning 2018 was een prognose opgenomen voor de overschrijding van de vergoeding aan vrijwilligers van € 1.053.000. Het werkelijke tekort in de jaarrekening 2018 is uitgekomen op € 1.137.000. Als gevolg van de overschrijding zijn maatregelen genomen om meer grip te krijgen op het budget. Allereerst is in beeld gebracht, afgestemd en scherper geformuleerd wat, hoeveel en waarvoor er mag worden gedeclareerd. Er is ook tijdelijk een extra controle stap aan het accorderingsproces toegevoegd om goed in beeld te krijgen waar er zich eventuele onduidelijkheden bij het declareren voordoen. In het laatste kwartaal van 2018 is de begroting voor de vrijwilligersvergoedingen van onderaf opgebouwd, om vanaf 2019 over een onderbouwd budget te beschikken. Dit is gebeurd op postniveau en ook door bij de postcommandanten de informatie op te halen. Dit is getoetst aan bijvoorbeeld het beleid "posten zijn de basis" voor de grootte van de post, aan het oefenjaarplan voor de geplande frequentie en duur van de oefeningen, en voor het aantal vrijwilligers dat een opleiding volgt of gaat volgen. <i>Ramingsgrondslagen 2019</i> Navolgende tabel geeft het benodigde budget aan voor de vrijwilligersvergoedingen. Deze begroting is opgesteld op basis van activiteiten van de posten, teams en afdelingen. Per activiteit is het aantal, frequentie, duur en tarief van de deelname aan de activiteiten bepaald om te komen tot een onderbouwing van de begroting. De vaste vergoeding is gebaseerd op de opgave van het huidige aantal vrijwilligers in de posten, de niet repressieve vrijwilligers, de postcommandanten met een vrijwillige aanstelling en de kosten voor piketregelingen binnen een aantal vrijwillige posten. De kosten voor uitrukuren zijn gebaseerd op het aantal vrijwilligers, de uitrukken van 2017 en de gemiddelde duur van een inzet, aangevuld met een percentage opkomst naar de kazerne zonder uitruk. 2018 is niet als uitgangspunt genomen omdat door de extreme droogte 2018 een jaar was met veel grote inzetten. De kosten van kazernering zijn berekend op de kosten voor een nacht/avond/weekend bezetting door vrijwilligers op de posten Apeldoorn centrum, Zutphen en Doetinchem. Voor Apeldoorn is het niet een complete uitrukploeg maar een aanvulling op de bestaande beroeps 24-uurs bezetting. De kosten voor vakbekwaam blijven en ondersteunen (van het oefenen) zijn gebaseerd op de uren van vrijwilligers en instructeurs in het oefen programma van het team vakbekwaamheid en bevat naast de wekelijkse oefenavond (voor de duur van 2 uur) minus vakanties, de realistische trainingen op externe oefencentra en de specialistische trainingen voor bijvoorbeeld de functies bevelvoerder en chauffeur. De kosten voor vakbekwaam worden (opleiden) zijn gebaseerd het aantal benodigde uren voor een opleiding in combinatie met het aantal beschikbare opleidingsplekken op de opleidingskalender van het team vakbekwaam worden.

Vrijwilligersvergoedingen	2018	2018	2019
	begroting	verwachte rekening	begroting
vaste vergoeding	€ 850.000	€ 1.043.446	€ 1.035.000
Inzeturen	€ 1.600.000	€ 2.061.973	€ 1.600.000
kazernering*)	€ 950.000	€ 1.124.490	€ 965.000
vakbekwaam blijven	€ 1.600.000	€ 1.572.286	€ 1.805.000
vakbekwaam worden	€ 400.000	€ 661.330	€ 420.000
vakbekwaam ondersteunen	€ 360.000	€ 274.404	€ 275.000
PPMO baanleider	€ 50.000	€ 111.793	€ 130.000
Keuringen	€ 30.000	€ 34.480	€ 35.000
brandveilig leven	€ 20.000	€ 11.964	€ 20.000
Vergaderen	€ 75.000	€ 68.606	€ 70.000
Onderhoud	€ 110.000	€ 144.378	€ 145.000
Declaraties	€ 145.000	€ 214.544	€ 215.000
Overig	€ 120.000	€ 206.528	€ 235.000
Totaal	€ 6.310.000	€ 7.530.222	€ 6.950.000
Inclusief werkgeverslasten 7%	€ 6.751.700	€ 7.951.693	€ 7.436.500
Looncompensatie 2019 3,4%			€ 7.690.000
vastgestelde begroting 2019			€ 6.810.962
Verschil			€ -880.000

*) kazernering avond/nacht/weekend.
Bedragen zijn afgerond

Bovenstaande tabel laat zien, dat in de VNOG met het huidige beleid, bovenstaande kosten gemeoid zijn met repressieve en niet-repressieve vrijwilligers. In de medio 2018 vastgestelde begroting voor 2019 is 6,8 miljoen opgenomen. Dat betekent derhalve dat er een tekort is van 880.000.

In 2019 gaat de VNOG verder met het in 2018 ingezette monitoren en bijsturen van het vrijwilligersbudget en het analyseren van de cijfers. Bovenstaande tabel is de rapportagebasis, die de VNOG in de Financiële Verkenningen zal opnemen – en als het kostenverloop daartoe aanleiding geeft, ook tussentijds. Het verloop wordt maandelijks binnen de afdeling Incidentbestrijding en in het MT gevolgd.

Verklaring verschil met de begroting 2018
Het hogere benodigde budget heeft een aantal hoofdoorzaken:

1. In 2018 is de regeling niet repressieve vrijwilligers (NRV) ingevoerd. Doel van deze regeling was het voor vrijwilligers, die niet repressief inzetbaar (meer) zijn, maar toch nog werkzaamheden voor ons willen verrichten, een aanstelling en een vergoeding te kunnen geven. Hiervoor had vóór 2017 ieder cluster zijn eigen regelingen. Dit is geharmoniseerd. Bij het opstellen van de regeling is er vanuit gegaan, dat dit om ongeveer 60 mensen zou gaan. In de uitvoering blijkt, dat (wel) repressieve vrijwilligers, die ook niet-repressieve werkzaamheden uitvoeren niet volgens hun uurvergoeding horend bij hun vrijwillige aanstelling hebben gedeclareerd, maar op basis van de regeling niet-repressief. Dit heeft een verhoging van de vergoeding tot gevolg, omdat het tarief uit de regeling NRV substantieel hoger is. Onder deze regeling vallen ook de vrijwillige postcommandanten.
2. Daarnaast blijkt in de praktijk, dat de ondersteuning aan de posten, die in het document "Posten zijn de basis" is geformuleerd, door de VNOG (beroepsorganisatie) niet volledig geleverd kan worden, omdat hiervoor de capaciteit ontbreekt. Om toch een aantal taken te regelen, worden hiervoor vrijwilligers ingezet.
3. In 2018 is de nieuwe Regeling Operationele Functionarissen (ROF) van kracht geworden. Het gaat hierbij om het regelen van de diverse piketfuncties. In het verleden werden de functionarissen hiervoor benoemd vanuit hun beroepsaanstelling bij de VNOG. Tot de medewerkers van de VNOG behoren sinds een aantal jaren ook de vrijwilligers. Zij komen ook voor deze functies in aanmerking, maar ontvangen dan naast de piketvergoeding, welke is opgenomen in de begroting, ook een jaarvergoeding vanuit de CAR/UWO voor deze functie. Deze vrijwillige piketfunctionarissen zijn ook hard nodig om de piketten te vullen, omdat er anders niet voldoende mensen voor zijn.
4. In onze regio zijn twee logistieke eenheden actief. Deze eenheden verzorgen de logistiek t.b.v. de brandweerposten/brandweerinzet, zoals catering, ademlucht-vervoer, etc. bij o.a. (grote) inzetten. Basis voor deze eenheden is het door de Raad van Brandweercommandanten vastgestelde document Grootchalig Brandweeroptreden. Wij hebben 2 pelotons, omdat wij anders niet aan de opkomsttijden kunnen voldoen in verband met de oppervlakte van onze regio.
5. Voor 2019 wordt een stijging van de loonsom verwacht van 3,4% conform de percentages opgenomen in de septembercirculaire van het gemeentefonds. Daarmee is in de nieuwe berekening ook rekening gehouden. Voor 2020 wordt uitgegaan van een stijging van 3,5% op grond

	van dezelfde circulaire. De vrijwilligersvergoedingen stijgen mee met de cao-gemeenten waarover op dit moment onderhandeld wordt. De begrote verhoging van het vrijwilligersbudget als geheel bedraagt 880.000, waarvan 253.000 voor de loonindex. De reële stijging bedraagt dus 627.000, die voor ruim 200.000 is toe te schrijven is aan de regeling NRV, voor ruim 100.000 aan de ROF / Logistieke eenheden en voor ca. 300.000 aan ondersteuning van de posten door vrijwilligers en overige verschillen die in 2019 nog nader onderzocht zullen worden.
IB005	Vrijwilligersbudget: dagbezetting Doetinchem en Zutphen 100.000 Om de dagbezetting op de posten Zutphen en Doetinchem te garanderen is er extra personeel nodig. Veelal worden deze diensten ingevuld door VNOG personeel en brandweervrijwilligers. De extra kosten voor het inroosteren van vrijwilligers zijn niet begroot. Deze kosten drukken dus (extra) op de loonsom van de vrijwilligers. De kosten zijn afhankelijk van het aantal ingeroosterde vrijwilligers. In 2019 wordt beleid geformuleerd voor 2020 en verder.

Reparatie exploitatie/onvermijdelijke kosten

	Onderwerp		Toelichting
IB007	Reddingsbrigade	10.000	De taak van het in stand houden Nationale Reddingsvloot is van de rijksoverheid verschoven naar de regio's maar het betreffende budget is niet mee gekomen.
BO001	Keuringsdagen PPMO (Vakbekwaam blijven)	90.000	In 2017 zijn de kosten die benodigd waren voor het landelijk verplichte PPMO middels een stelpost in de begroting opgenomen. Omdat de VNOG in de loop van 2017 het PPMO heeft geïmplementeerd, was er nog geen onderbouwende informatie beschikbaar om een definitieve raming in de begroting op te nemen. In 2017 en vooral 2018 (het eerste volledige PPMO-jaar) is gebleken dat het feitelijk benodigde aantal keurings-, herkeurings- en aanstellingskeuringsdagen hoger ligt (van 500 naar 675 te keuren medewerkers) en dat het beschikbare budget onvoldoende is vanwege lichte toename in tarieven. Hierbij speelt ook dat het personeelsbestand ouder wordt en er daardoor vaker moet worden gekeurd.
BO002	Onderhoud voertuigen	240.000	De in 2016 op het onderhoudsbudget toegepaste taakstellenkorting bij de zerobased begroting (gespreid over drie jaar) is te groot gebleken. Het benodigde budget, op basis van doorrekeningen, rapport United Quality (benchmark) en het rapport van de Evaluatie Jaarrekening 2017 is hoger. Het toegenomen en langzaam ouder wordende wagenpark brengt extra onderhoudskosten met zich mee. Het onderhoud wordt nu in de minimale variant uitgevoerd en het is vanuit veiligheidsoogpunt onverantwoord om budgetten zo langdurig laag te houden. De hoogte van de onderhoudsbegroting hangt rechtstreeks samen met het aantal voertuigen. Het gewenste aantal voertuigen is afhankelijk van de wijze van organiseren van de brandweerzorg, waarover in de toekomst, beginnend in de bestuurstweedaagse in september en in de Kadernota 2021-2024, nadere voorstellen zullen worden gedaan.
BO009	Huurcontract kantoor Europaweg Apeldoorn door langer blijven (2019, 2020, 2021)	195.000	Vanaf 2019 is er een taakstelling van 150.000 doorgevoerd met als opdracht deze te realiseren op de huur Europaweg (totale huurbudget, incl. servicekosten bedraagt ruim 650K). De huurovereenkomst met de Nationale Politie liep eind 2018 af. De VNOG gaat het pand echter pas uiterlijk verlaten wanneer de nieuwe meldkamer in gebruik wordt genomen. Gevolg hiervan is dat de taakstelling in de jaren 2019, 2020 en 2021 niet zal worden gerealiseerd. In de kostenraming gaan we ervan uit dat de kostentaakstelling van 150.000 met ingang van 2022 gerealiseerd kan worden. Doordat de VNOG nog moet blijven op de Europaweg blijven ook de servicekosten (45.000) van kracht.
GH001	Vervallen detacheringsinkomsten medisch manager	61.500	De detachering van een medewerker aan het Witte Kruis is een aantal jaren geleden gestopt. Betreffende medewerker wordt ingezet voor noodzakelijk taken bij de GHOR. De VNOG begroting is hier ten onrechte niet op aangepast. De niet ontvangen detacheringsinkomsten worden nu wel afgeraamd.

BV001	Maandverloning vrijwilligers	20.000	Mede op verzoek van de OR is in 2017 overgegaan naar een maandelijkse verloning voor vrijwilligers (i.p.v. per kwartaal). Dit brengt structureel meerkosten met zich mee. Voordeel van een maandverloning is dat vrijwilligers maandelijkse inkomsten op maandelijkse uitgaven kunnen afstemmen. Voor de VNOG brengt een maandverloning de mogelijkheid met zich mee om maandelijks te monitoren.
BV002	Wachtgeld incidenteel 2019	50.000	Er is onvoldoende budget voor een wachtgeldverplichting. Het betreft een ex-medewerker met rechten die geen onderdeel uitmaakt van de personeelsbegroting. Dit betreft incidentele kosten.
BV004	Tweede loopbaanbeleid brandweer (bezwarende functies)	40.000	Het tweede loopbaanbeleid is bestaand beleid voor beroeps-medewerkers brandweer met een bezwarende repressieve functie (posten Saba en Vosselmanstraat te Apeldoorn), conform de CAR-UWO en eerdere besluitvorming in het voormalige cluster EVA en de gemeente Apeldoorn. Het bedrag is een jaarlijks gemiddelde over 20 jaar, uitgaande van 48 medewerkers. De kosten betreffen portfolioanalyse, EVC-trajecten, opleidingskosten, loopbaanbegeleiding. Het gaat hier om een gecombineerde verantwoordelijkheid en eigenaarschap van medewerkers en werkgever. Voor de daadwerkelijke uitvoering van dit beleid (inclusief achterstallig onderhoud) is onvoldoende dekking.
BV007	Uitvoering Informatiebeleidsplan	300.000	Als uitwerking van de Strategische Agenda, binnen de organisatie doelstellingen van 'informatiegestuurd' en 'risicogericht', is een meerjarig Informatiebeleidsplan vastgesteld. In het vastgestelde projectenportfolio van eind 2016 is een prognose van stijging van de exploitatiekosten van de ICT gegeven. De onderdelen 'connectiviteit, telecom en licenties' zijn de grootste veroorzakers van de stijging. In plaats van voor acht gaat het netwerk zich over 60 locaties uitstrekken, Skype als communicatiemiddel is geïntroduceerd en de VNOG haalt meer applicaties & technieken in huis om de (kwalitatief inhoudelijke) ambities te kunnen ondersteunen; o.a. Precomm, PPMO, LiveEvents, Commant, SharePoint, Cognos, etc. Deze investering in informatievoorziening draagt direct bij aan de toekomst en maatschappelijke opgave van de organisatie. Het is daarbij van belang om te onderkennen dat IT steeds meer op basis van abonnementen in de cloud wordt verworven i.p.v. fysieke hardware/software die herkenbaar is af te schrijven. De kostenstijging was in de Kadernota 2018 – 2022 reeds verwoord, zonder een beslag te leggen op extra financiële middelen. De verwachting was dat de kosten 2018 en 2019 via verwachte overschotten konden worden gedragen. In de Kadernota 2020 zou dan in structurele dekking worden voorzien. In tegenstelling tot de verwachtingen komen de kosten echter al per 2019 tot uiting. De verwachte overschotten doen zich namelijk in 2019 niet voor.
BV011	Verplichte bijdrage aan IFV	43.500	Het landelijke Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) heeft haar in rekening gebrachte bijdrage per 2019 verhoogd. De zienswijze van de VNOG om dit niet te doen, heeft het IFV bestuur niet overgenomen. VNOG is verplicht om deel te nemen aan het IFV.
BV012	Verzekeringen (onontkoombare premiestijging)	151.000	Wagenpark: Met ingang van 1 januari 2018 is een nieuwe polis voor de verzekering van het wagenpark afgesloten, na een collectieve aanbesteding van acht veiligheidsregio's. Doordat in het verleden deze polis buitengewoon gunstig was ingekocht, worden alle betrokken veiligheidsregio's met een stijging van de zogenaamde Total Cost of Ownership geconfronteerd. Ongevallenverzekering: Met de aanbesteding van de ongevallenverzekering is in 2018 gestart met grotendeels dezelfde collega-veiligheidsregio's. Ook hier was de oude polis zeer gunstig ingekocht. Deze markt staat onder druk, zodat lande-

			lijk premies stijgen.
			Deze effecten leiden samen tot het genoemde bedrag.
AD003	Projectkosten Landelijke meldkamer	25.000	De vijf veiligheidsregio's in het oosten van het land, die straks onder de oostelijke locatie van de landelijke meldkamer gaan vallen, hebben afgesproken om via een gezamenlijke projectgroep de transitie te begeleiden. De regio's hebben afgesproken de kosten voor de projectgroep samen te dragen. De kosten t/m 2022 bedragen voor elke regio 25.000 per jaar.

Besparingen / meerinkomsten

	Onderwerp		Toelichting
BO014	Brandweerondersteuning – Services besparingen	-20.000	Door verdere digitalisering is er een afname in kosten voor drukwerk, kopieerkosten en kosten voor kantoorbenodigdheden. Bovendien is er inmiddels één nieuw contract voor alle kantoorbenodigdheden, daarmee is ook een besparing gerealiseerd. De besparing raakt de service aan de posten niet.
BO031	Voordeel hogere inkomsten RBS 2019	-30.000	De inkomsten RBS uit abonneegelden zijn in de begroting 2019 te laag opgenomen. In 2019 zal er dus meer binnen gaan komen dan verwacht. Dit is een eenmalig voordeel. Na 2019 zullen de inkomsten uit abonneegelden sterk gaan dalen door het vrijgeven aan de markt. Dit is meerjarig al in de begroting verwerkt.
AD001	Ontwikkeling BDUR meerinkomsten 2019	-21.600	De doeluitkering van het Rijk (BDUR) is in 2019 hoger dan in de begroting 2019 was geraamd.

Reparatie 2019 dringend gewenst

	Onderwerp		Toelichting
BV020	Loonsom beroeps: formatie BS&C incidenteel 2019	75.000	Het team Bestuur, Strategie & Communicatie functioneert qua beleids capaciteit vanwege langdurige ziekte al een tijd op halve kracht, terwijl er veel cruciale beleidswerkzaamheden voor alle afdelingen van de VNOG voorliggen. De werkdruk op de resterende beleidsmedewerkers wordt te groot en werkzaamheden blijven liggen / lopen uit. In deze fase van de organisatie, waarin de basis op orde moet komen en de bestuursopdracht wordt uitgevoerd en ontwikkelingen, bijv. uit de Strategische Agenda, in beleid moeten worden uitgewerkt, is tijdelijke versterking noodzakelijk. Het betreft 2 fte schaal 10, voor een half jaar vanaf juli 2019 (na definitieve vaststelling begrotingswijziging). Berekening: loonsom schaal 10: $75.000, (2 \times 75.000) / 2 = 75.000$.
BO004	Eenmalige aanschaf 'blauw' kleding incidenteel 2019	15.000	Bijna al het repressieve personeel is in 2018 in 'blauwe' dienstkleiding gestoken. In 2019 moeten als laatste alleen nog twee posten worden voorzien van deze kazernekleiding. Het bedrag is hoger dan begroot, omdat er bij de opmeetsessies meer vrijwilligers waren in de regio die niet of niet correct van kazernekleiding voorzien waren in het voormalige cluster.
BO005	Correctie exploitatie dienstkleiding (per 2020: 110.000 structureel)	15.000	Er is in 2017 een kledingreglement opgesteld (centraal voor de VNOG, maar in lijn met het landelijke reglement) op basis waarvan kledingpakket per medewerker (beroeps- en vrijwillig) zijn samengesteld. Het budget voor dienstkleiding is altijd al krap geweest. Op basis van dit reglement en het declaratiebedrag (300 per beroepsmedewerker per jaar en 150 per vrijwilliger per jaar) kan een inschatting worden gegeven van de benodigde omvang van het budget: $200 \text{ beroeps mensen} \times 300 = 60.000$ $1.400 \text{ vrijwilligers} \times 150 = 210.000$ Totaal benodigd: 270.000 Nu beschikbaar: 160.000 Structureel aanvullend nodig: 110.000 (per 2020). Voor 2019 is minder extra nodig in verband met de grote aanvulling van dienstkleiding die in 2018 is uitgerold n.a.v. de vaststelling van het kledingreglement.

BO006	Materialen Vakbekwaam blijven en Vakbekwaam worden (per 2020: 60.000 structureel)	138.000	Er is door de afdeling Incidentbestrijding een lijst met oefenmaterialen per post vastgesteld. Op deze lijst zijn de materialen per type post (A, B, C en D) benoemd. Om de oefenmaterialen op een basis niveau te houden (vervanging en onderhoud) is het budget ontoereikend. Dit betreft een structurele kostenpost van 60.000. De opleidingscontainers (vakbekwaam worden) moeten worden aangevuld vanwege landelijke eisen en de uitkomsten van 'basis op orde'. Het gaat in totaal om 6 containers, deze zijn nu zoveel mogelijk gevuld met (oudere) materialen uit de posten en magazijnen. De aanvulling die nu nog nodig is behelst zaken als stabilisatiematerialen, Gevaarlijke stoffenbestrijdingsmaterialen, en brandbestrijdingsmaterialen. Het gaat om zes opleidingscontainers, gemiddelde kosten om aan te vullen met nieuw materiaal à 13.000 = totaal 78.000 incidenteel. De totale kosten voor 2019 bedragen 138.000.
BO011a BO011b	Inhuur maken / project Huisvestingsplan / Demarcatie incidenteel 2019	150.000	Per 2022 moet de VNOG het kantoorpand Europaweg Apeldoorn verlaten. De teams en de crisisorganisatie moeten gehuisvest worden. Daarnaast (en mede in het verlengde hiervan) vindt een beschouwing op de totale huisvesting plaats, wat moet leiden tot een Integraal totaal Huisvestingsplan. Dit beschouwt de totale huisvesting van de gehele (ook decentrale) kantoororganisatieonderdelen over alle locaties en opties daarvoor. Belangrijk uitgangspunt hierbij is de paraatheid van betreffende posten/werklocaties. Op basis van dit plan kunnen in 2019/2020 keuzes worden gemaakt, waarvan de financiële gevolgen vervolgens per 2021/2022 tot uiting kunnen komen (Kadernota 2021 / Kadernota 2022). In dit traject wordt ook de "demarcatie huisvesting" meegenomen. Onder de term "demarcatie huisvesting" valt het vraagstuk welke partij (gemeente of VNOG) welke huisvestingstaak in de 56 kazernes uitvoert en/of bekostigt. In overleg tussen de gebruiker van de panden (VNOG) en de eigenaar (veelal de gemeenten) moeten hier afspraken over worden gemaakt, inclusief de financiële gevolgen, daar waar sprake is van een taakoverdracht. Op basis van het onderzoek kunnen in 2019/2020 keuzes worden gemaakt, waarvan de financiële gevolgen vervolgens per 2021 tot uiting kunnen komen (Kadernota 2021). Het maken van het Huisvestingsplan en het uitvoeren van het onderzoek / implementatie demarcatie is een specialistische opgave waarvan in 2018 is gebleken dat de VNOG en de deelnemende gemeenten hier niet in kunnen voorzien. Het in beeld brengen van kantoorhuisvesting en demarcatie wordt in samenhang uitgevoerd. Op basis van een marktconsultatie in 2018 is het benodigde bedrag voor dit traject naar voren gekomen en dat ligt hoger dan 150.000, maar nu ligt eerst focus op volledig zaken in beeld brengen en daardoor wordt nu een lager bedrag ingeschat.
BV008	Communicatie: werving vrijwilligers	15.000	Op basis van berekeningen van de afdeling Incidentbestrijding zullen circa 96 vrijwilligers per jaar geworven moeten worden. Er is momenteel geen wervingsbudget. De wervingscampagnes bevatten diverse onderdelen, zoals acties via sociale media, reguliere media, presentatiemiddelen (rolbanners, vlaggen, spandoeken), gerichte brieven, verbetering van de verouderde VNOG website (incl. voldoen aan nieuwe eisen Wet digitale overheid), aanpassen corporate brochure naar de laatste organisatiewijzigingen, middelen voor uitdragen eenduidige communicatie (bijv. animaties) en VNOG 'strooigoed' (pennen/sleutelhangers/etc.).

CB004	Budget bevolkingszorg	10.000	Bij de vaststelling van het organisatieplan VNOG in 2016 is het Bureau Bevolkingszorg structureel als onderdeel van de afdeling Crisisbeheersing ingesteld, met een formatie van 2,9 fte. Deze formatie is structureel opgenomen in de begroting van de VNOG. Maar in de begroting van de VNOG is (afgezien van de personeelslasten van het Bureau Bevolkingszorg) geen werkbudget opgenomen voor het Bureau Bevolkingszorg. Dit heeft er de afgelopen jaren toe geleid dat wanneer de VNOG kosten maakt t.b.v. de Oranje kolom elke keer gezocht moet worden naar de dekking. Vanuit de gemeenten is daarbij steeds een beroep gedaan op de VNOG begroting, meer specifiek het budget van CB. Het gaat dan om: – Activiteiten die de VNOG ten behoeve van de oranje kolom organiseert (bv de Oranje dag, afscheidslunch leden Coördinerend Secretarissen Overleg (CSO), het laten uitvoeren van het onderzoek 'Foto Bevolkingszorg', de meerkosten van het organiseren van GBT-trainingen op maat, Vakbekwaamheidsactiviteiten voor de informatiemanagers) – Materialen en middelen die ten behoeve van de oranje kolom worden aangeschaft (zoals pagers, maar ook benodigde middelen voor de derde piketpoule van gemeentelijke informatiemanagers) – Doorbelasting van het IFV voor Bevolkingszorg (10.000) De totale kosten bedragen 45.000. In het CSO van 31 oktober 2018 is aangegeven dat het Bureau Bevolkingszorg binnen de begroting van de VNOG financieel vertaald dient te worden. Nu wordt voorgesteld om voor de IFV doorbelasting middelen over te hevelen en mogelijke aanvullende kosten anders te dekken, eventueel via aparte facturen aan (betreffende) gemeenten.
-------	-----------------------	--------	---

Kadernota 2020 - 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding / Bestuurlijke samenvatting	3
1.1. Inleiding	
1.2. Maatschappelijke opgave	
1.3. Knelpunten	
1.4. Hoofdgroepen	
1.5. Effect Kadernota op de gemeentelijke bijdrage	
1.6. Ontwikkelingen	
1.7. Verdere visievorming	
1.8. Uitvoering aanbevelingen uit diverse rapporten	
1.9. Leeswijzer	
2. Begrotingsuitgangspunten begroting 2020	8
3. Reparatie/onvermijdelijke kosten en beleidskeuzes	9
3.1. Totaaloverzicht Kadernota – effect op gemeentelijke bijdrage	
3.2. Toelichting reparatie – op hoofdlijnen	
3.3. Toelichting gewenste reparaties/keuzes 2020 – op hoofdlijnen	
3.4. Indexering	
4. Eerste stappen naar een opgavegerichte begroting	12
5. Risico's en ontwikkelingen	13
5.1. Risico's	
5.2. Overige ontwikkelingen	
6. Financieel meerjarenperspectief 2020-2023	18
Bijlagen	20
1. Reparatie / onvermijdelijke kosten en keuzes	
2. Gemeentelijke bijdragen 2020	
3. Overzicht programma 10.	
4. Financieel-technische correcties clusterverleden	
5. Ontwikkelingen 2021-2023	
6. Investerings- en kapitaallasten	
7. Eerste opzet opgavegerichte begroting	
8. Voortgang aanbevelingen uit eindrapport Evaluatie jaarrekening 2017	

1. Inleiding / Bestuurlijke samenvatting

1.1. Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2020 – 2023 van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG). De VNOG bevindt zich op een belangrijk punt in haar ontwikkeling.

In de eerste maanden van 2018 is de 'Evaluatie Jaarrekening 2017' uitgevoerd. Het AB heeft het rapport in juni 2018 behandeld. In het rapport werd een meerjarig negatief financieel beeld gepresenteerd. De autonome ontwikkelingen waarmee de VNOG geconfronteerd wordt, de omvang van de begroting ten opzichte van de mogelijkheden om fluctuaties op te vangen en de uitgaven op grond van de huidige beleidskeuzes en ambities, zijn hiervan de oorzaken.

Voor bepaalde budgetten is de begroting, na de toegepaste kortingen sinds 2016 en de jaren daarvoor, niet meer in overeenstemming met de daadwerkelijke (vaak onvermijdelijke) kosten, taken en ambities. Er heeft de afgelopen jaren een drieledige bezuiniging plaatsgevonden. Naast de taakstelling uit 2016 van € 2,4 miljoen na de reorganisatie, is in bepaalde jaren geen indexering toegepast en zijn beleidsambities/keuzes zonder dekking ingevoerd. De VNOG behoort inmiddels tot de vijf goedkoopste veiligheidsregio's in het land.

Er zijn reparaties en keuzes nodig om de VNOG op de lange duur financieel gezond te houden en de maatschappelijke opgave van de organisatie te kunnen (blijven) uitvoeren. Deze Kadernota voorziet hierin.

1.2. Maatschappelijke opgave

De nu voorliggende Kadernota sluit aan bij de maatschappelijke opgave van de VNOG. De opgave luidt: "*Minder incidenten, slachtoffers en schade*". In het organisatieplan van de VNOG is deze hoofdopgave uitgewerkt in de volgende opgaven:

1. Het voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crises.
2. Het bestrijden van incidenten, rampen en crises.
3. Herstel na een ontwrichte situatie.
4. Risicogericht werken.
5. Informatiegestuurd werken.
6. Zelforganiserend vermogen stimuleren.
7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering voeren.

Veiligheid is het taakveld waarvoor de VNOG is ingesteld. Samenwerking is daarin het sleutelwoord dat ook centraal staat in de missie: "*samen werken aan veiligheid*". De partners van de VNOG hebben in het visitatie traject (AB maart en juni 2018) nadrukkelijk aangegeven dat de VNOG hierin nog meer het voortouw mag nemen. De VNOG is het coördinatiepunt rondom veiligheid en neemt initiatief om alle organisaties, actief in de regio op het gebied van veiligheid, te betrekken.

Daarbij ligt de focus op een risicogerichte aanpak. Dit betekent dat het risicoprofiel de basis vormt voor het richten van de activiteiten. De VNOG legt zich toe op de taak van adviseur (brand-)veiligheid en zelfredzaamheid op basis van de geprioriteerde risico's. Daarnaast is de VNOG coördinerend netwerkpartner in fysieke veiligheid en crisisbeheersing. Het hulpverleningspotentieel wordt zodanig over de regio verdeeld dat hulpvraag (mogelijke incidenten) en hulpaanbod (materieel) zo goed mogelijk op elkaar zijn afgestemd. De uitvoerende brandweerorganisatie en crisisstructuur, met de bijbehorende vakbekwaamheidsactiviteiten zijn gebaseerd op risico's. De VNOG beoogt hiermee haar doelmatigheid te verhogen, de energie wordt ingezet op de incidenttypen die aan de orde (kunnen) zijn in de regio.

1.3. Knelpunten

Zoals in paragraaf 1.1. aangegeven, hebben zich de afgelopen periode verschillende organisatorische en financiële ontwikkelingen voorgedaan: zo zijn uitdagingen voor de organisatie (inrichting) geconstateerd, knelpunten op de brandweerposten en verwachte forse financiële overschrijdingen van de begroting.

Diverse onderzoeken/rapporten uit 2018 bevestigden dit beeld, zoals het rapport van de Evaluatie jaarrekening 2017 (AB juni 2018), de Tweede Financiële Verkenning 2018 (AB november 2018) en het rapport van de gemeentelijke Commissie (Commissie Van der Jagt - Van Arkel).

In het AB van december 2018 presenteerde deze gemeentelijke Commissie haar bevindingen en aanbevelingen (geheel in lijn met de Evaluatie Jaarrekening 2017), naar *huidig dienstverleningsniveau en binnen de huidige organisatie-inrichting*. Zij constateert tekorten op een aantal belangrijke onderdelen, schetst de oorzaken en komt met suggesties hoe tekorten kunnen worden opgeheven (reparaties). De Commissie heeft niet gekeken naar nieuw beleid.

Er zijn reparaties en keuzes nodig om de VNOG op de lange duur financieel gezond te krijgen. Met deze Kadernota 2020 kan daarvoor een eerste belangrijke stap worden gezet, opdat structurele knelpunten worden opgelost.

1.4. Hoofdgroepen

Er zijn twee hoofdgroepen van onderwerpen te onderscheiden in deze Kadernota. Ten eerste zijn er onvermijdelijke onderwerpen, die het gevolg zijn van autonome ontwikkelingen, landelijke keuzes waar de VNOG niet onderuit kan en/of het gevolg van in het verleden te ver doorgevoerde kortingen.

Deze eerste hoofdgroep vraagt om een reparatie van de begroting. Voor deze eerste hoofdgroep zijn de onderdelen al eerder in beeld gebracht in de Kadernota 2019, het rapport van de Evaluatie Jaarrekening 2017, in de Tweede Financiële Verkenning 2018 en in het rapport van de gemeentelijke Commissie. De gemeentelijke Commissie heeft op de hoofdonderdelen aangegeven dat een reparatieslag noodzakelijk is.

Als ervoor gekozen wordt om niet (volledig) te repareren, dan zal dit ertoe leiden dat niet alle knelpunten kunnen worden opgelost en dan zal er elders in de begroting moeten worden bespaard op het voorzieningenniveau en de uitvoering van de maatschappelijke opgave.

De tweede hoofdgroep bevat keuzes voor gewenste reparaties. Daarbij staat steeds de maatschappelijke opgave van de VNOG centraal. De voorstellen versterken de uitvoering van deze opgave.

Deze twee hoofdgroepen komen in deze Kadernota terug in hoofdstuk 3.

De Kadernota bevat géén voorstellen voor nieuw beleid. De afweging van nieuw beleid 2021 e.v. hangt samen met de nog te voeren diepgaandere discussies en keuzes in het VNOG bestuur over opgaven, taken en de toekomst van de organisatie. Er is tijd nodig om deze discussie te voeren; dit zal in de loop van het jaar 2019 gaan plaatsvinden (zie paragraaf 1.7).

1.5. Effect Kadernota op de gemeentelijke bijdrage

Het effect van deze Kadernota op de gemeentelijke bijdrage vanaf 2020 is als volgt:

	2020	2021
Reparaties/onvermijdelijke kosten:		
▪ Loonkosten (prijspeil 2019)	1.947.000	1.947.000
▪ Vrijwilligersbudget	880.000	880.000
▪ Exploitatie	1.348.000	1.263.000
Kapitaallasten – reparatie	n.v.t. 2020	100.000
Kapitaallasten – nieuwe kredieten	n.v.t. 2020	135.768
Subtotaal	4.175.000	4.325.768
Gewenste reparaties / keuzes	447.000	447.000
Loon- en prijsindex t.l.v. gemeenten*	1.231.000	1.231.000
Totaal stijging gemeentelijke bijdrage	5.853.000	6.003.768

*Op basis van cijfers bijgewerkt t/m 20 februari 2019

1.6. Ontwikkelingen

Het VNOG bestuur heeft in 2017 een Strategische Agenda 2017-2020 vastgesteld. Op deze agenda staan onderwerpen die de komende jaren bestuurlijke keuzes en/of prioriteit vragen, bijvoorbeeld vanwege maatschappelijke ontwikkelingen. Het zijn de onderwerpen die voor de toekomst van belang zijn en waar de organisatie zich op moet voorbereiden. De onderwerpen komen overeen met thema's die ook op de landelijke agenda staan, zoals voldoende (vrijwillig) personeel, een toekomstbestendig model voor spreiding en paraatheid, versterking bevolkingszorg, zelfredzaamheid en inwonerparticipatie, de komende Omgevingswet en informatievoorziening. Overigens bekijkt het bestuur de Agenda kritisch en waar mogelijk zal deze gecomprimeerd worden.

De samenleving wordt gekenmerkt door snelle technologische en infrastructurele ontwikkelingen, een toenemende invloed van de (sociale)media, zelf organiserend vermogen, economische en demografische veranderingen en groter wordende veiligheidsrisico's, zoals terrorisme, cybercriminaliteit, ondermijning en klimaatverandering. Om aansluiting met de maatschappij te behouden is het noodzakelijk dat de VNOG hierop inspeelt en zich blijft ontwikkelen. Met name de thema's informatie gestuurd werken en zelf organiserend vermogen (burgerkracht) hebben de aandacht van de VNOG. De VNOG stimuleert burgers, instellingen en bedrijven tot zelfredzaamheid en het nemen van eigen verantwoordelijkheid. Informatie is de basis voor goede besluitvorming en effectieve inzet, dit wordt mogelijk gemaakt door een gevalideerd en gedeeld actueel beeld van de situatie.

De onderwerpen op de agenda zijn/worden uitgewerkt. Al naar gelang het onderwerp bestaat deze uitwerking uit onderzoeksrapporten, visievormende documenten, pilots of nieuw beleid. Sinds 2017 zijn de onderwerpen 'energietransitie / duurzaamheid' en 'verschuivende / veranderende arbeidsverhoudingen' (zoals de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren) ook een steeds belangrijkere rol gaan spelen.

Naast de beleidsinhoudelijke doelen vraagt ook de organisatie aandacht. Per 1 januari 2017 is de VNOG in zijn huidige vorm van start gegaan waarbij de clusterorganisaties en het concern zijn samengevoegd tot een organisatie met één begroting. Tegelijkertijd is ook het nieuwe financiële verdeelmodel ingevoerd. Het gevolg was dat een aantal gemeenten minder en een aantal gemeenten meer zijn gaan bijdragen aan de VNOG dan in het verleden. Ook hebben verdeeld over de afgelopen jaren substantiële bezuinigingen plaatsgevonden (met als uitgangspunt dat het dienstverleningsniveau van de VNOG op peil bleef) dan wel zijn taakverzwaringen zonder aanvullende middelen doorgevoerd. Tegelijkertijd is de repressieve dienstverlening op straat voortgezet, heeft de inrichting van de organisatie zijn beslag gekregen en moesten de ambities (Strategische Agenda) worden waargemaakt.

1.7. Verdere visievorming

Voor de verdere toekomst is voor diverse onderwerpen nog afweging en visievorming door het VNOG bestuur nodig. Van verschillende bestuursopdrachten uit de Strategische Agenda zijn de structurele kosten of besparingen niet of nog niet volledig uitgewerkt. Dat gaat in 2019 gebeuren en voor een deel mogelijk in 2020.

De directeur voert zijn Bestuursopdracht in 2019 uit. In de opdracht zijn, naast het op orde brengen van de bedrijfsvoering en de ondersteuning van de posten ook de organisatie inrichting, cultuur, leiderschap, etc. opgenomen als te onderzoeken en uit te werken onderwerpen. Dit is een vervolg op het voormalige programma "Mens & Organisatie". Een uitkomst hiervan kan een meer actieve sturing op mobiliteit zijn, om zo te komen tot de 'juiste mens op de juiste plek'. Voor de Bestuursopdracht zijn geen specifieke middelen geraamd.

De Kadernota 2020 past in een groter traject van visievorming en heroriëntering dat de VNOG nu doorloopt. In de AB-tweedaagse van september zullen fundamentele keuzes voorliggen over de richting die de organisatie opgaat in de verdere toekomst, volgend uit de uitwerking van de Bestuursopdracht van de directeur, bestuurlijke keuzes over ambities en visievorming. Op basis van die keuzes wordt de begroting waar nodig bijgesteld. En gemaakte keuzes zullen een plek vinden in de Kadernota 2021 die in december zal voorliggen (en waar nodig in de daarop volgende Kadernota's).

In de aanloop naar deze tweedaagse is het mogelijk dat er gedurende 2019 tussentijds (in juni) ook al begrotingswijzigingen voorliggen, zodat passend in de lopende visievorming al zaken kunnen worden bijgesteld. Voorts is aan de directie gevraagd om elke uitgave nadrukkelijk tegen het licht te houden. Het traject van visievorming zal uitmonden in de tweedaagse in september.

Het is gebruikelijk dat de Kadernota meerdere jaren vooruit kijkt. Maar juist omdat visievorming nu plaatsvindt, kunnen voor de jaarschijven 2021-2023 van sommige thema's de mogelijke financiële effecten (kosten en besparingen) op dit moment alleen globaal en onder voorbehoud worden genoemd, dan wel als P.M. post. Ze zijn (mede) afhankelijk van de keuzes die het AB in september gaat maken. Deze zaken zijn als ontwikkelingen opgenomen in bijlage 5 van de Kadernota en hebben geen (financieel) effect op 2020. Deze zaken zijn niet meegenomen in de berekeningen.

De Kadernota bevat dus géén voorstellen voor nieuw beleid. De afweging van nieuw beleid 2021 e.v. volgt in de diepgaandere discussies en keuzes in het VNOG bestuur over opgaven, taken en de toekomst van de organisatie.

1.8. Uitvoering aanbevelingen uit diverse rapporten

Met de nu voorliggende Kadernota 2020-2023 wordt uitvoering gegeven aan diverse aanbevelingen die zijn gedaan in onderzoeksrapporten die in 2018 zijn verschenen, en/of wordt een begin gemaakt om hier verder vervolg aan te geven, te weten:

- De 34 aanbevelingen uit het rapport van de Evaluatie jaarrekening 2017 (in bijlage 8 is een overzicht opgenomen van de voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen).
- Rapport van de gemeentelijke Commissie n.a.v. de Tweede Financiële Verkenning 2018 (de reparatievoorstellen uit dit rapport zijn verwerkt in hoofdstuk 3).
- De afhandeling van financieel-technische correcties uit het clusterverleden, zoals in de beide hiervoor genoemde rapporten aanbevolen (bijlage 4).
- Het rapport van de visitatie van de VNOG (maart en juni 2018 in het AB behandeld, hoofdstuk 4 gaat hier onder andere op in).

1.9. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de technische uitgangspunten voor de begroting 2020. In hoofdstuk 3 worden de reparatievoorstellen op hoofdlijnen toegelicht. In hoofdstuk 4 worden de eerste stappen benoemd die gezet zijn op weg naar een opgavegerichte begroting. De Kadernota sluit af met een risicoparagraaf, meerjarenperspectief en diverse bijlagen.

2. Begrotingsuitgangspunten begroting 2020

Dit hoofdstuk beschrijft de uitgangspunten voor de begroting 2020.

- Voor de loonkosten wordt uitgegaan van de formatie 3.0. per 1-1-2019 en de daarbij horende functieschalen op de hoogste anciënniteit.
- Voor de kapitaallasten wordt uitgegaan van het geactualiseerde MeerJaren InvesteringsProgramma (MJIP) en naar de vernieuwde ramingsgrondslagen die zijn opgenomen in de toelichting op de investeringen en kapitaallasten in bijlage 6 van de Kadernota.
- Voor de producten RBS en dienstverlening wordt uitgegaan van kostendekkende tarieven.
- Voor de loon- en prijscompensatie baseert de VNOG zich als altijd op de verwachte percentages van het jaar uit de septembercirculaire van het gemeentefonds. Dit wordt uitsluitend vooraf gedaan en niet achteraf verrekend met de feitelijke percentages.
- De prijscompensatie is gebaseerd op het percentage "prijs overheidsconsumptie, netto materieel" uit de septembercirculaire 2018 van het gemeentefonds en bedraagt 1,5%.
- De looncompensatie is gebaseerd op de "loonvoet sector overheid" uit de bovengenoemde circulaire en bedraagt 3,5%.
- Het bedrag aan loon- en prijscompensatie is gebaseerd op de geraamde uitgaven in de begroting 2019 plus de voorgestelde wijzigingen van de begroting 2019 t/m juni 2019, te weten de reparatie op de personeelskosten, op het vrijwilligersbudget en op de exploitatiekosten (onvermijdelijke kosten), alsook de beleidskeuzes 2019 met een structureel karakter.
- In totaal bedraagt voor 2020 de geraamde loon – en prijsontwikkeling € 1.387.000.
- De indexering komt niet volledig ten laste van de gemeenten. Conform de verhouding tussen het aandeel van de rijksbijdrage en de gemeentelijke bijdrage in de totale VNOG inkomsten, komt 86% van de indexering ten laste van de gemeenten en 14% ten laste van de rijksuitkering (BDuR).
- De looncompensatie voor de vrijwilligersvergoedingen komt wel volledig ten laste van de gemeenten.
- De indexering voor 2020 ziet er als volgt uit:

Verdeling:							
	Begroting 2019	Looncompensatie 3,5%	Prijscompensatie 1,5%	Totaal	BDUR (14%)	Gemeenten (86%)	Totaal
Loonsom	25.941	883	n.v.t.	883	123	760	883
Vergoeding vrijwilligers	7.690	270	n.v.t.	270	n.v.t.	270 (100%)	270
Goederen en diensten	15.616	n.v.t.	234	234	33	201	234
Kapitaallasten	5.454	n.v.t.	Niet 2020	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	54.701	1.153	234	1.387	156	1.231	1.387

Bedragen *1.000

- De totale indexering ten laste van de gemeenten bedraagt € 1.231.000.
- De indexatie van het BDuR gedeelte wordt gedekt uit de verwachte verhoging van de BDuR uitkering.
- De berekening van het rentepercentage voor de begroting 2020 wordt conform de voorschriften die hiervoor vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording gelden bepaald. De omslagrente bedraagt 0,8%.
- Voor de berekening van de kapitaallasten voor de drie overgenomen kazernes wordt uitgegaan van de percentages van de voor de financiering afgesloten geldleningen.

3. Reparatie/onvermijdelijke kosten en beleidskeuzes

In dit hoofdstuk worden de onvermijdelijke (veelal structurele) onderwerpen op hoofdlijnen geschetst, die het gevolg zijn van autonome ontwikkelingen, landelijke keuzes waar de VNOG niet onderuit kan en/of het gevolg van in het verleden te ver doorgevoerde kortingen. Dit vraagt om een reparatie van de begroting. De onderwerpen zijn al eerder gerapporteerd in de Kadernota 2019, het rapport van de Evaluatie Jaarrekening 2017, in de Tweede Financiële Verkenning 2018 en in het rapport van de gemeentelijke Commissie.

Naast reparatie van knelpunten, bevat dit hoofdstuk ook gewenste reparaties. Daarbij staat steeds de maatschappelijke opgave van de VNOG centraal. De gewenste reparaties versterken de uitvoering van deze opgave.

3.1. Totaaloverzicht Kadernota – effect op gemeentelijke bijdrage

	Onderwerp		Beschrijving
	Reparatie personeelsbudget		
PERS001	Reparatie autonome ontwikkelingen, etc.	1.854.000	Afdekking cao/IKB-verhoging, stijging werkgeverslasten, formatie, etc.
IB006	Loonsom beroeps: IB	93.000	Betreft Officier IB IJsselstreek +0,3 Postcommandant / reparatie
		1.947.000	
	Reparatie vrijwilligersbudget		
IB001	Vrijw.budget: reparatie	880.000	Reparaties op het vrijwilligersbudget: foutieve korting, correcties te krap geraamde onderdelen, etc.
		880.000	
	Reparatie exploitatie/onvermijdelijke kosten		
IB007	Reddingsbrigade	10.000	Instandhouding Nationale Reddingsvloot is door Rijk aan regio's overgedragen, zonder budgettoeverdracht.
BO001	Keuringsdagen PPMO (vakb. blijven)	90.000	Aantal benodigde keuringsdagen is hoger door stijging aantal medewerkers en vergrijzing; verder lichte toename tarieven.
BO002	Onderhoud voertuigen	240.000	Onderhoudsbudget in 2016 te veel gekort; bevestigd door rapport United Quality, Evaluatie jaarrekening 2017
BO009	Huurcontract Europaweg door langer blijven	195.000	Ingeboekte korting op huurbudget kan nog niet worden behaald, omdat VNOG de Europaweg pas verlaat als nieuwe meldkamer klaar is.
GH001	Vervallen inkomsten medisch manager	61.500	Detachering van een medewerker aan het Witte Kruis is gestopt, de inkomst moet worden afgeraamd. Technisch niet goed verwerkt in verleden.
BV001	Maandverloning vrijwilligers	20.000	In 2017 mede op verzoek OR overgestapt van kwartaal- naar maandverloning. Per maand betalen is duurder. Alternatief: weer terug naar kwartaalverloning.
BV004	Tweede loopbaanbeleid brandweer	80.000	Landelijk verplicht beleid voor medewerkers met een bezwarende repressieve functie (posten Saba en Vosselmanstraat).
BV007	Uitvoering Informatiebeleidsplan	300.000	Informatiebeleidsplan is vastgesteld. Extra middelen nodig voor licenties, connectiviteit, netwerk over alle kazernes, telecom.
BV011	Verplichte bijdrage aan IFV	43.500	IFV heeft besloten dat de regio's meer moeten gaan betalen; zienswijze van VNOG met verzoek dit niet te doen, heeft IFV niet overgenomen.
BV012	Verzekeringen - onontkoombare premiestijging	151.000	Wagenpark- en ongevalverzekering is aanbesteed met zeven andere regio's. Premie is gestegen (landelijke ontwikkeling). Oude premie was erg laag.
AD003	Projectkosten landelijke meldkamer	25.000	Directeuren van vijf oostelijke regio's hebben besloten om samen projectgroep voor transitie te bekostigen. Kosten lopen t/m 2022.
	Onvermijdelijke kosten per 2020		
GH004	Vervangen operationele GHOR kleding OVD 2020	21.000	Landelijk kledingpakket ingevoerd. Oude kledingpakket bestaat niet meer. Incidentele kosten 2020.
BV013	Actief aanbieden vaccinatie	79.000	Vaccinatie wordt niet aan alle posten actief aangeboden. Wettelijk verplicht. Inhaalslag incidenteel 64.000 in 2020. Structurele kosten 15.000 per jaar.
AD002	Landelijke meldkamer: verlaging BDUR	635.000	BDUR 2020 wordt verlaagd door Rijk vanwege invoering landelijke meldkamer.
MN003	Landelijke meldkamer: besparing	-550.000	Besparing door komst landelijke meldkamer.
		1.401.000	
BO014	Services besparingen	-20.000	Door verdere digitalisering is afname in kosten voor drukwerk, kopie en kantoorbenodigdheden. Besparing raakt de service aan posten/burgers niet.
TC001	Technische correcties	-33.000	Per saldo effect van verwerking technische correcties voormalige clusterbegrotingen.
	Subtotaal	4.175.000	
	Gewenste reparaties en keuzes 2020		
IB005	Vrijw. budget: dagbez. Doetinchem/Zutphen	100.000	Om dagbezetting te garanderen (VNOG-personeel en vrijwilligers). Extra kosten inroosteren vrijwilligers. Keuzes maken in 2019 t.b.v. beleid 2020.
BO005	Correctie exploitatie dienstkleiding	110.000	Op basis van het vastgestelde kledingreglement / landelijk beleid zijn er onvoldoende middelen. Alternatief: kledingreglement aanpassen.
BO006	Materialen vakbekwaam blijven /worden	60.000	Jaarlijks onderhoud aan gekochte materialen. Alternatief is gebruiken van middelen op operationele voertuigen; die zijn dan vaker buiten dienst.
BV008	Communicatie, o.a. werving vrijwilligers	15.000	Bedrag nodig voor werving en interne/externe communicatie. Er is geen wervingsbudget. Bij niet honoreren geen wervingsactiviteiten mogelijk.
CB004	Budget bevolkingszorg	10.000	Verschuiving budget van gemeenten naar regio op verzoek CSO. Totaal bedrag hoger maar nu alleen een deel overhevelen naar begroting VNOG en mogelijke aanvullende kosten anders dekken eventueel via aparte facturen aan gemeenten.
BO015	Chauffeurstrainingen	60.000	Structurele dekking voor trainingen voor chauffeurs ontbreekt. Ongetrainde chauffeurs vormen risico. Alternatief: snijden elders in oefenprogr.
BO016	Zagen onder spanning	35.000	Training om zagen te specialiseren, zagen kan nl. gevaarlijk zijn. Het is niet wettelijk verplicht om hier een specialisme van te maken.
BO017	Vakbekw. blijven Opera. Functionarissen / GHOR	57.000	Trainingsweken Operationele Functionarissen zijn weg bezuinigd. Geen wettelijke eis, maar VNOG scoort vergeleken met andere regio's ondermaats, voldoet niet aan branchestandaarden. Voor de GHOR betreft het meer maatwerk op de functionaris, passend bij laatste onderwijskundige inzichten.
GH005		447.000	
KAP001	Reparatie kapitaallasten	n.v.t. 2020	Voor 2020 geen reparatie nodig op kapitaallastenbudget. Verwachte reparatie 2021: 100.000, 2022: 700.000, 2023: 715.000. Zie bijlage in Kadernota.
BO/GH	Kapitaallast vanwege nieuwe kredieten 2020	n.v.t. 2020	Nieuwe kredieten 2020, kapitaallast per 2021 Vervanging bluspakken (73.920), ademlucht (54.108), applicaties/systemen GHOR voertuigen (7.740). Besluitvorming in 2019.
	Totaal Kadernota 2020-2023	4.622.000	
INDX001	Loon-/prijsindex 2020 t.l.v. de gemeenten	1.231.000	Reguliere index, gebaseerd op percentages Gemeentefonds.
	Totaal 2020	5.853.000	

3.2. Toelichting reparatie – op hoofdlijnen

De Kadernota volgt de aanbevelingen uit het rapport van de Evaluatie Jaarrekening 2017 en het rapport van de gemeentelijke Commissie. De Commissie heeft aangegeven dat de tekorten op de volgende onderdelen ontstaan:

- Loonkosten (algemeen): als gevolg van autonome ontwikkelingen, zoals cao-verhoging, verhoging werkgeverslasten, etc.
- Vrijwilligersvergoedingen: correcties te krap geraamde budgetten, etc.
- Diverse exploitatiebudgetten, vooral:
 - ICT: meerkosten door licenties, connectiviteit, netwerk, telecom, conform eerder vastgestelde Informatiebeleidsplan.
 - Onderhoud materieel: correctie van de te ver doorgevoerde korting, gestaafd door extern onderzoek.
 - Reeds geraamde korting op huur huisvesting Europaweg uitstellen: korting is nu nog niet te behalen, omdat VNOG de Europaweg pas verlaat bij opening nieuwbouw meldkamer.
 - Opleiden, kleding en vakbekwaamheid: meerkosten o.a. als gevolg van de naleving van het vastgestelde kledingbeleid en de werving van nieuwe vrijwilligers.

De gemeentelijke Commissie heeft gekeken naar reparatie van knelpunten, op basis van het huidige beleid en dienstverleningsniveau en de huidige organisatie-inrichting.

Er zijn ook mogelijkheden voor efficiëncyslagen en versoberingen geïnventariseerd en afgewogen binnen de huidige beleidskaders, zonder de wettelijke en maatschappelijke opgave geweld aan te doen. De uitkomst van efficiëncyslagen en versoberingen is nu nog beperkt. Nadrukkelijk worden verdere mogelijkheden tot bezuinigingen en versoberingen onderzocht, zoals genoemd door de gemeentelijke Commissie, om te bezien in hoeverre daarmee besparingen gerealiseerd kunnen worden. Verdere vervolgstappen daarna zijn mede afhankelijk van nog te volgen besluitvorming in het bestuur. Tenslotte is ook het effect van de financieel-technische correcties van onderwerpen uit het clusterverleden meegenomen (zie bijlage 4).

De reparatievoorstellen bedragen in totaal € 4.175.000. Als ervoor gekozen wordt om niet (volledig) te repareren, dan zal dit ertoe leiden dat niet alle knelpunten kunnen worden opgelost en er zal dan elders in de begroting moeten worden bespaard op het voorzieningenniveau en de uitvoering van de maatschappelijke opgave.

In bijlage 1 worden de individuele onderwerpen in detail toegelicht.

3.3. Toelichting gewenste reparaties en keuzes 2020 - hoofdlijnen

Naast reparatie van knelpunten, bevat de Kadernota ook voorstellen voor gewenste reparaties/keuzes 2020. Daarbij staat steeds de maatschappelijke opgave van de VNOG centraal. De voorstellen versterken de uitvoering van deze opgave (zie hoofdstuk 1), dan wel versterken zij (in het verlengde van die opgave) de ondersteuning van de posten.

In bijlage 1 worden de individuele onderwerpen in detail toegelicht.

3.4. Indexering

Tenslotte is ook de reguliere loon- en prijsindex voor 2020 opgenomen die ten laste komt van de gemeenten, conform de uitgangspunten uit hoofdstuk 2.

4. Eerste stappen naar een opgavegerichte begroting

Het dagelijks bestuur heeft de opdracht gegeven om de begroting vanaf 2020 meer opgavegericht in te richten. Door het opgavegericht begroten toe te passen, wordt beoogd doelgerichter keuzes te kunnen maken en (bij) te kunnen sturen. Alle inspanningen die de organisatie verricht dienen in het teken te staan van de opgave van de organisatie. De inspanningen zullen hier dan ook aan getoetst worden.

De organisatiestructuur is leidend bij het opstellen van de begroting. Door het opgavegericht begroten wordt dit aangevuld met een benadering vanuit de opgaven van de organisatie, opdat ook hierover financiële informatie wordt gegenereerd en sturing kan plaatsvinden. Dit vraagt om een aanvulling van sturing van afdelingen & activiteiten met een integrale benadering vanuit de opgaven.

De financiën zullen worden gekoppeld aan deze opgaven. Bezien wordt op welke manier de financiële informatievoorziening gekanteld wordt en hoe dit in de begroting vorm krijgt. Uiteraard zal dit hand in hand moeten gaan met een goed overzicht van de financiën per organisatieonderdeel. Dit is nodig voor een goede budgetbewaking om financieel in control te komen.

De opgaven van de VNOG heeft u in de inleiding reeds kunnen lezen, namelijk:

1. Het voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crises
2. Het bestrijden van incidenten, rampen en crises
3. Herstel van ontwrichte situaties

Daarbij is in het organisatieplan vastgesteld hoe hier uitvoering aan wordt gegeven:

4. Risicogericht werken:

De VNOG legt zich toe op de taak van adviseur (brand-)veiligheid en zelfredzaamheid op basis van risico's. Het risicoprofiel vormt hiervoor de basis. Ook de repressieve organisatie is gebaseerd op risico's.

5. Informatiegestuurd werken:

Goede besluitvorming en effectieve inzet wordt mogelijk gemaakt doordat de betrokken spelers een actueel gedeeld beeld van de situatie hebben. Daarbij is het doel: altijd juiste informatie, in de juiste vorm, op het juiste moment op de juiste plaats te hebben.

6. Zelforganiserend vermogen stimuleren:

De VNOG vindt het belangrijk om burgers, bedrijven en instellingen op basis van deskundig advies over (brand-)veiligheid in de gelegenheid te stellen om zelf te kiezen voor een meer (brand-)veiligere situatie. De VNOG stimuleert ontwikkelingen die uit de samenleving komen en maakt plannen op basis van behoeften in de samenleving.

Ook is in het organisatieplan een opgave voor de bedrijfsvoering geformuleerd:

7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering voeren:

Een organisatie waarbij sprake is van eenduidigheid in beleid en aansturing, een solide financiële positie en beheersing en een rechtvaardige en transparante financiering. De VNOG is een organisatie waar met passie, plezier en ambitie samengewerkt wordt aan de veiligheid van de samenleving. De medewerkers staan centraal in de organisatie en krijgen de ruimte om te leren en te ontwikkelen.

In totaal betekent dit dus zeven opgaven. Op basis van die opgaven, de ambities van het bestuur voor deze opgaven en de keuzes die het bestuur daaromtrent vervolgens maakt, wordt financieel inzicht gegeven. Dit betekent dat inzichtelijk wordt wat geïnvesteerd wordt op de verschillende opgaven en waar bijsturing noodzakelijk is. In bijlage 7 is een eerste overzicht gemaakt van deze insteek. Hieruit volgt dat de VNOG op dit moment de nadruk legt op haar incidentbestrijdende opgave.

Om opgavegericht te werken is tijd nodig. Dit wordt geleidelijk ingevoerd. De wijze waarop de VNOG dit gaat invoeren, wordt nog nader bepaald. In de komende begroting 2020 worden de eerste stappen gezet. De afdelingsprogramma's in deze begroting worden meer vanuit de zeven opgaven beschreven. En de programma's Incidentbestrijding en Brandweerondersteuning krijgen als eerste prioriteit om opgavegericht op te bouwen.

5. Risico's en ontwikkelingen

Dit hoofdstuk gaat in op de risico's en ontwikkelingen.

5.1. Risico's

1. Arbeidshygiëne

Er wordt landelijk beleid ontwikkeld over arbeidshygiëne van brandweerlieden. Dit kan op den duur leiden tot structurele stijging op de begrotingsposten 'materiaal', 'uren vrijwilligers' en mogelijk 'huisvesting'.

Naar verwachting zal er een brancherichtlijn komen en moeten nieuwe taken en materialen worden ingevoerd. Hierbij is aanvullend opleiding, oefenen en onderhoud nodig. De ontwikkelingen brengen verplichtingen met zich mee die onvermijdelijk zullen zijn. Over de exacte invulling kunnen wellicht op onderdelen nog door de VNOG zelf richtlijnen en beleidskeuzes worden gemaakt.

Begin 2019 verschijnt de RI&E. Na de RI&E volgt een plan van aanpak dat over meerdere jaren loopt. Bedragen kunnen substantieel zijn. In het land worden bedragen tussen de € 800.000 en € 3,5 mln per veiligheidsregio genoemd.

2. Vijf personele regelingen ongevallen

Er is een nieuwe Ongevallenverzekering. Samen met zes andere veiligheidsregio's is deze Ongevallenverzekering aanbesteed. In de nieuwe Ongevallenverzekering zijn vijf typen risico's (die wel in de oude polis zaten) niet meer opgenomen. Uit het verleden bij de zeven veiligheidsregio's blijkt namelijk dat de kans dat een beroep wordt gedaan op deze vijf vergoedingen laag tot zeer laag is.

Het is de insteek dat het personeel wel dezelfde dekking blijft houden. Daarom zijn door het DB vijf personele regelingen vastgesteld die een directe vertaling zijn van de oude polisvoorwaarden. Via de regelingen behoudt het personeel gelijke rechten en voorwaarden. De veiligheidsregio's gaan voor deze vijf onderwerpen voortaan zelf het risico dragen. In een geval waarin een claim niet binnen regulier budget is op te vangen, zal een beroep worden gedaan op het weerstandsvermogen.

Omdat conform vastgesteld beleid de gemeenten voor 50% van het weerstandsvermogen van de VNOG garant staan, kan dit hen dan ook raken. Zoals aangegeven is de kans op dit risico zeer klein en daarom hoeft het weerstandsvermogen voor dit risico niet te worden opgehoogd. Volgens het vastgestelde weerstandsbeleid worden namelijk risico's met een kleine kans niet gekwantificeerd.

	Risico's (*€ 1.000)	
1.	Arbeidshygiëne	800
2.	Vijf personele regelingen ongevallen	pm

5.2. Overige ontwikkelingen

Op overige ontwikkelingen kan normaliter tijdig worden bijgestuurd.

	Overige ontwikkelingen
1.	Demografische ontwikkeling en kortere doorlooptijd vrijwilligers / arbeidsverhoudingen
2.	Arbeidstijdenwet
3.	Synchronisatie regelingen vrijwilligers
4.	Landelijke Meldkamersamenwerking, LMS
5.	Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem
6.	Voortraject en toepassing demarcatie huisvesting
7.	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren / Europese regelgeving
8.	Gevolgen Participatiewet

9.	Gevolgen evaluatie Wet veiligheidsregio's
10.	Gevolgen Omgevingswet
11.	Wegvallen IOV-subsidiegelden
12.	Aanbestedingsrisico

Toelichting

1. Demografische ontwikkeling en kortere doorlooptijd vrijwilligers / arbeidsverhoudingen

De maatschappelijke trends van demografische ontwikkelingen raken mogelijk ook de brandweer. Verder is te zien dat de jongeren die bij de brandweer komen, minder lang bij de brandweer blijven. De binding met de brandweer is minder sterk dan in het verleden. Dit betekent dat er vaker moet worden gekeurd, geworven, opgeleid en dat vaker nieuwe medewerkers van eigen persoonlijke beschermingsmiddelen moeten worden voorzien. Dit heeft effect op diverse begrotingsposten.

Ook de arbeidsverhoudingen zelf zijn aan het verschuiven, dit raakt de inrichting van de organisatie met vrijwilligers, het gaat daarbij om vraagstukken als:

- Meer mensen op piket
- Vrijwilligers worden steeds beroepsmatiger

De Wnra / Europese regelgeving speelt hierbij ook een rol (zie punt 7).

Op veel posten spelen vrijwilligers een rol bij taken rondom materieel & logistiek (momenteel is dat om te rekenen naar circa 6,4 fte). 'Minder vrijwilligers' kan er ook toe leiden dat deze taken op een andere wijze moeten worden opgevangen (bijv. door vast personeel), waar ook meerkosten uit zullen volgen. De exacte gevolgen van deze trend zijn nu nog niet te voorzien, maar dit onderwerp vraagt om een aandachtige monitoring, zodat tijdig maatregelen kunnen worden getroffen.

2. Arbeidstijdenwet

Bij de VNOG zijn medewerkers vaak op meerdere manieren verbonden aan de organisatie: als dagdienst-/kantoormedewerker, als (brandweer)vrijwilliger, als instructeur via een externe organisatie, etc. Individuen met meerdere rollen kunnen echter een zodanige hoeveelheid uren gaan maken, dat dit kan leiden tot overtredingen van de Arbeidstijdenwet. Dit kan leiden tot boetes.

3. Synchronisatie regelingen vrijwilligers

Nu alle vrijwilligers onder de VNOG vallen (één entiteit) worden de oude (aanvullende) lokale vergoedingen en uitbetalingen uit de voormalige clusters gesynchroniseerd. In 2017 en 2018 is gewerkt aan één regiobrede set, die in de loop van 2019 (al dan niet stapsgewijs) van kracht moet worden.

4. Landelijke Meldkamer Samenwerking, LMS

- De landelijke meldkamer wordt geleidelijk opgebouwd. In de opbouwfase zal de VNOG moeten bijdragen aan de projectkosten.
- De totale landelijke beheerskosten worden geschat op € 14 mln. Dit wordt gedekt door een voorgestelde uitname uit de BDUR. Deze uitname heeft voor de VNOG als gevolg dat er structureel € 635.000 op de BDUR wordt gekort. De huidige jaarlijkse beheerskosten voor de meldkamer bedragen circa € 550.000. Indien uitgegaan wordt van gelijkblijvende kosten betekent dit per saldo een tekort voor de VNOG van € 85.000 per jaar. Het voorstel is om dit bedrag in te verdienen in de vorming van de meldkamer in Oost-Nederland. In het stadium waarin deze samenvoeging zich nu bevindt, zijn hierover nog geen harde uitspraken te doen.
- Er zijn nog diverse onzekerheden omtrent de LMS en zaken moeten nog uitgewerkt worden. Het is daardoor mogelijk dat het tekort voor de VNOG hoger zal liggen dan € 85.000.

- Het Ministerie heeft een eenmalige bijdrage gedaan voor de transitiekosten (frictiekosten) van € 15 mln. De veiligheidsregio's hebben onderling de verdeelsleutel hiervoor afgesproken. De VNOG heeft € 500.000 ontvangen. De financiële consequenties voor de transitiekosten zijn nog niet exact te benoemen. Deze zijn afhankelijk van het verloop van de samenvoeging van de vier meldkamers van de vijf oostelijke veiligheidsregio's en hun financiële afspraken.
- In 2020 gaan 4 medewerkers van beheer MON over naar de Politie (uitvoering samenvoegingsovereenkomst). Mogelijk ontstaan hierbij frictiekosten. De Politie biedt al het personeel een recht van overgang aan, maar er is een mogelijkheid om niet te willen overgaan. Op dit moment is niet te zeggen welke frictiekosten zullen volgen en wat de hoogte zal zijn. Dit zal blijken in de loop van 2019 als gesprekken hierover van start gaan.
- In 2022 gaat de nieuwe meldkamer van start. Mogelijk kunnen er vanaf 2020 vooruitlopend hierop al stappen worden gezet. Uitgaande van het scenario dat er minder centralisten achter de tafels komen dan er nu in de vier meldkamers actief zijn, ontstaan er frictiekosten.
- Daarnaast zal de meldkamer tot 2022 op sterkte moeten blijven en extra verloop kan plaatsvinden, wat weer extra kosten met zich meebrengt. Daarnaast is het ontstaan van nieuwe functies binnen de meldkamer aan de orde.
- Momenteel worden er vanuit de afdeling Bedrijfsvoering diensten geleverd richting de meldkamer (communicatie en financiële administratie), waarvoor de VNOG een bijdrage ontvangt vanuit de Meldkamer Oost Nederland. Afhankelijk van de keuzes en inrichting van de nieuwe meldkamer, kan deze inkomst vervallen (ontvangen bedragen: € 7.750 Communicatie, € 55.000 Financiële administratie, Totaal: € 62.750).

Bestuurlijk is het standpunt van de VNOG altijd geweest dat dezelfde kwaliteit moet blijven en dat er (op termijn) geen extra budget naar de meldkamer zal gaan. Het is de vraag of deze insteek stand kan houden.

5. Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem n.a.v. landelijke discussie

Diverse ontwikkelingen maken op termijn een andere inrichting van het Openbaar Brandmeld Systeem (OMS-stelsel) noodzakelijk, mede gezien de samenvoegingen van regionale meldkamers naar tien meldkamergebieden. Het toekomstvast herinrichten van het OMS dient fasegewijs binnen de kaders van wet- en regelgeving plaats te vinden middels een zorgvuldige transitie, ook richting de burgers die al jaren gebruik maken van de OMS dienstverlening. Veiligheid en continuïteit m.b.t. de uitvoering van de kerntaken dient steeds zo goed mogelijk gewaarborgd te worden waarbij ook gelet moet worden op het voorkomen van nodeloze alarmeringen en onnodig uitrukken van de brandweer. Vanwege de overdracht van OMS meldingen op termijn naar het landelijke meldkamerdiensten-centrum (MDC) zullen nadelige effecten in de begroting ontstaan.

6. Voortraject en toepassing demarcatie huisvesting

De VNOG maakt gebruik van gemeentelijke gebouwen en gebouwen in eigendom. De gebruiksrelaties en beheerstaken zijn nog niet altijd (en nog niet voor alle locaties) uitgewerkt/vastgelegd. Ook de eigendomsrelaties van bepaalde middelen in de kazernes (bijv. inventaris, installaties) zijn soms niet vastgelegd. Helderheid omtrent gebruik, beheer, (financiële) verantwoordelijkheden en wederzijdse verwachtingen wordt beoogd in het project 'Demarcatie'.

7. Wet normalisering rechtspositie ambtenaren / Europese regelgeving

De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) heeft tot doel om per 1 januari 2020 de ambtelijke status van overheidspersoneel te wijzigen. Vanaf deze datum valt het overheidspersoneel (uitgezonderd Politie- en Defensiepersoneel) onder het reguliere arbeidsrecht (Burgerlijk Wetboek wordt van toepassing) en vervalt de ambtelijke aanstelling (wordt vervangen door een arbeidsovereenkomst).

De Wnra kan een groot effect hebben op het stelsel van de brandweezorg en kan leiden tot het (gedeeltelijke of volledig) einde van de vrijwillige brandweer. Gevolg hiervan kan een kostenstijging zijn van 30% tot 50% (circa € 3,2 tot € 4 mln) voor de vrijwilligersvergoedingen vanwege verplichte pensioenopbouw, sociale zekerheidsrechten, etc. Binnen het Burgerlijk Wetboek (BW) is de huidige rechtspositie van de vrijwilligers namelijk niet mogelijk. Ook de brandweervrijwilligers vallen dan onder het reguliere arbeidsrecht en worden dan werknemers. Er worden mogelijkheden onderzocht om ook het vrijwillig brandweerpersoneel uit te zonderen van de Wnra. Maar zelfs al zou dit lukken, dan is het ook nog mogelijk dat op grond van Europese regelgeving de huidige rechtspositie van brandweervrijwilligers aangepast moet worden.

8. Gevolgen Participatiewet

De Participatiewet verplicht overheden om een bepaald aantal doelgroepmedewerkers in te zetten in het kader van de vergroting van hun participatie. De VNOG heeft dit beperkt uitgewerkt. De Participatiewet biedt kansen om gebruik te maken van Social Return (bijv. inzet van doelgroepmedewerkers voor niet-repressieve activiteiten). Er is een financieel risico. Als niet voldaan wordt aan de Participatiewet zijn boetes mogelijk tot € 5.000 per fte.

9. Gevolgen evaluatie Wet veiligheidsregio's

De evaluatie van de Wet veiligheidsregio's vindt plaats in 2019. Afhankelijk van de uitkomsten van deze evaluatie kunnen er aanpassingen op de wet worden doorgevoerd, die bijvoorbeeld vanaf 2020 effect kunnen hebben. Wat dit effect is en of er financiële gevolgen zijn, is nu nog ongewis. Er kunnen bijvoorbeeld nieuwe eisen aan de veiligheidsregio's worden gesteld omtrent opkomsttijden, opleiding, functies en piketten.

10. Gevolgen Omgevingswet

In 2021 treedt de Omgevingswet in werking. In 2029 moet de wet zijn geïmplementeerd. De wet heeft gevolgen voor de VNOG als adviseur van het bevoegd gezag op de domeinen veiligheid en gezondheid. De VNOG moet een omslag maken van het adviseren op niveau van vergunningen naar advisering op niveau van omgevingsvisie en omgevingsplan. Dit vraagt onder meer andere competenties en vaardigheden, die waar mogelijk ontwikkeld moeten worden. De Omgevingswet is opgenomen op de Strategische Agenda van de VNOG. Op 1 november 2018 heeft het AB de Omgevingsvisie van de VNOG behandeld, waarin de ontwikkelingen zijn opgenomen. In 2019 wordt de visie concreet uitgewerkt en voorgelegd aan het AB. Vervolgens kunnen de (financiële) consequenties worden meegenomen in de Kadernota 2021-2024.

11. Wegvallen IOV-subsidiegelden

De VNOG krijgt circa € 130.000 IOV-subsidiegelden voor de werkzaamheden (advies en toezicht) die worden uitgevoerd bij BRZO bedrijven. Veel werkzaamheden hebben betrekking op bedrijven buiten de VNOG (Oost 5). Deze subsidie wordt verstrekt door het Landelijk Expertisecentrum Brandweer BRZO en is bedoeld om de kwaliteit van de inspecteurs op hoog niveau te houden. Er zijn een aantal waarschuwingen vanuit het land geweest dat de verwachting is dat deze gelden de komende jaren (mogelijk per 2020) worden afgebouwd tot 0. Met deze gelden zijn in eerste instantie twee formatieplaatsen bij afdeling Risicobeheersing bekostigd. Inmiddels is dit structureel in de formatie van RB opgenomen en komen de gelden terecht in de algemene dekkingsmiddelen.

12. Aanbestedingsrisico

De VNOG besteedt aan via aanbestedingsprocedures. Als diensten of producten als gevolg van aanbestedingsresultaten voordeliger kunnen worden ingekocht, leidt dit tot voordelen. Het kan echter ook voorkomen dat producten en diensten duurder worden als gevolg van een aanbestedingsuitkomst. Dit vormt een algemeen risico dat niet vooraf is

in te calculeren. De VNOG is van plan om de financiële gevolgen van aanbestedingen door te vertalen in de hoogte van de door het AB verstrekte krediet en dit als krediet-aanpassing aan het AB voor te leggen.

6. Financieel meerjarenperspectief 2020-2023

Overzicht van baten en lasten	2020				2021				2022				2023			
	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten
01 Programma Risicobeheersing	-	130.526	4.704.700	165.220	-	130.526	4.704.700	165.220	-	130.526	4.662.700	165.220	-	130.526	4.662.700	165.220
02 Programma Incidentbestrijding	-	-	11.948.507	14.640	-	-	11.948.507	14.640	-	-	11.948.407	14.640	-	-	11.948.407	14.640
Formatie incidentbestrijding			93.000				93.000				93.000				93.000	
Reparatie vrijwilligersbudget			880.000				880.000				880.000				880.000	
Reddingsbrigade			10.000				10.000				10.000				10.000	
Dagbezetting Doetinchem en Zutphen			100.000				100.000				100.000				100.000	
03 Programma Brandweerondersteuning	-	-	18.170.691	1.307.288	-	-	18.468.691	1.217.288	-	-	18.268.791	1.194.788	-	-	18.343.791	1.194.788
Keuringsdagen PPMO			90.000				90.000				90.000				90.000	
Onderhoud voertuigen			240.000				240.000				240.000				240.000	
Huurcontract Europaweg	195.000				195.000											
Appl.systemen GHOR-voertuigen (kapitaallasten)							7.740				7.680				7.620	
Besparingen services			-20.000				-20.000				-20.000				-20.000	
Dienstkleding			110.000				110.000				110.000				110.000	
Materialen vakbekwaam blijven en worden			60.000				60.000				60.000				60.000	
Chauffeurstrainingen			60.000				60.000				60.000				60.000	
Zagen onder spanning			35.000				35.000				35.000				35.000	
Vervanging bluspakken (kapitaallasten)							73.920				73.360				72.800	
Vervanging ademlucht (kapitaallasten)							54.108				53.707				53.306	
04 Programma Crisisbeheersing	-	-	1.293.900	-	-	-	1.292.900	-	-	-	1.292.900	-	-	-	1.291.900	-
Budget bevolkingszorg			10.000				10.000				10.000				10.000	
05 Programma GHOR	-	-	1.549.000	61.500	-	-	1.549.000	61.500	-	-	1.549.000	61.500	-	-	1.549.000	61.500
Vervallen inkomsten medisch manager				-61.500				-61.500				-61.500				-61.500
Vakbekwaam blijven operationeel functionarissen GHOR			57.000				57.000				57.000				57.000	
Vervanging operationele GHOR-kleding OvD	21.000															
06 Programma MON	-	-	2.673.960	1.282.756	-	-	2.673.960	1.282.756	-	-	2.673.960	1.282.756	-	-	2.673.960	1.282.756
07 Programma Bestuur en Bedrijfsvoering	-	-	10.967.900	5.100	-	-	11.337.900	5.100	-	-	11.257.900	5.100	-	-	11.218.900	5.100
Maandverloning vrijwilligers			20.000				20.000				20.000				20.000	
Tweede loopbaanbeleid brandweer			80.000				80.000				80.000				80.000	
Uitvoering informatiebeleidsplan			300.000				300.000				300.000				300.000	
Verplichte uitgave aan Instituut Fysieke Veiligheid			43.500				43.500				43.500				43.500	
Premiestijging verzekeringen			151.000				151.000				151.000				151.000	
Actief aanbieden vaccinatie	79.000						15.000				15.000				15.000	
Communicatie, werving vrijwilligers			15.000				15.000				15.000				15.000	
08 Programma Directie, Control en Staf	320.000	-	421.850	-	320.000	-	421.850	-	320.000	-	421.850	-	320.000	-	421.850	-
Projectkosten - landelijke meldkamer	25.000				25.000				25.000							
09 Algemene Dekkingsmiddelen	-	-	1.341.556	50.112.034	-	-	1.205.556	50.186.034	-	-	1.222.956	50.763.934	-	-	1.199.956	50.775.934
Reparatie personeelsbudget				-1.854.392				-1.854.392				-1.854.392				-1.854.392
Saldo verlaging BDuR en wegvallen kosten Meldkamer			85.000				85.000				85.000				85.000	
Technische correcties			-198.328	-165.220			-198.328	-165.220			-198.328	-165.220			-198.328	-165.220
Loon- en prijsindex 2020			1.387.000				1.387.000				1.387.000				1.387.000	
Verhoging gemeentelijke bijdragen				5.853.000				5.903.768				5.707.747				5.681.726
Verhoging BDuR ivm loon- en prijscompensatie 2020				156.000				156.000				156.000				156.000
Afrondingsverschillen			-284				-284				-284				-284	
10 Programma Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht	-	-	3.093.403	3.093.403	-	-	3.093.403	3.093.403	-	-	3.093.403	3.093.403	-	-	3.093.403	3.093.403
Totaal Exploitatie	640.000	130.526	59.773.355	59.969.829	540.000	130.526	60.455.123	60.004.597	345.000	130.526	60.149.502	60.363.976	320.000	130.526	60.160.481	60.349.955
Onttrekking/Toevoeging reserves	-	313.000	-	-	-	860.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Generaal	640.000	443.526	59.773.355	59.969.829	540.000	990.526	60.455.123	60.004.597	345.000	130.526	60.149.502	60.363.976	320.000	130.526	60.160.481	60.349.955

Bijlagen

Bijlage 1. Reparatie / onvermijdelijke kosten en keuzes**Reparatie personeelsbudget**

Personeelsbudget																																																																																						
PERS001	1.854.000 structureel Gezien het aandeel van de personeelskosten in de totale begroting van de VNOG vormt deze post het meest wezenlijke onderdeel van de begroting. De loonkosten van de VNOG, inclusief vrijwilligers, maken afgerond circa 60% van de totale kosten uit. Deze verhouding is anders dan bij de gemeentelijke exploitatie begrotingen; voor een gemeente ligt dat meer in lijn van circa 15%. Onder andere cao-stijgingen werken bij de VNOG daardoor veel meer door dan bij gemeenten het geval is. De hierna gepresenteerde benodigde reparatie op het personeelsbudget is onder andere het gevolg van autonome ontwikkelingen, zoals de afgesloten cao-gemeenten (cao-verhoging salarissen 1% (1-8-2017) en 1,5% (1-1-2018), de stijging van werkgeverslasten (van 25,5% naar 26,5%) en stijging IKB-budget (0,75%). De looncompensatie in de begroting 2018 bedroeg 1%. Dit is onvoldoende om de cao-verhoging en andere autonome ontwikkelingen te kunnen dekken. Bovendien treedt er in zijn algemeenheid steeds een vertragend effect op, omdat de VNOG al zeer vroegtijdig haar begrotingsuitgangspunten moet opstellen, waaronder de hoogte van de toe te passen loonindex. Dit is een gevolg van de gemeenschappelijke regeling en de gekozen werkwijze dat maar éénmaal per jaar, bij de Kadernota, financiële effecten worden voorgelegd. De Kadernota voor een bepaald jaar verschijnt echter al in het najaar van twee jaar daarvoor. Hierdoor sluit de raming van de loon- en prijsmutaties niet aan bij de daadwerkelijke ontwikkeling van zowel de loonkostenontwikkeling als de prijsontwikkeling. Zonder hierop te anticiperen blijft ieder jaar een tekort gehandhaafd bij de begroting ten opzichte van de realiteit als de daadwerkelijke loon- en prijsstijging hoger was dan de toegepaste indexering. Een tekort dat steeds groter wordt, gezien het cumulatieve effect. De gemeentelijke Commissie Van der Jagt – Van Arkel heeft aanbevelingen gedaan om hier een keer in te brengen. De opvolging van deze aanbevelingen volgt nog.																																																																																					
	<table><tr><th colspan="3">Personeelskosten 2020</th></tr><tr><td>Formatie 3.0</td><td></td><td>24.962.000</td></tr><tr><td>Medewerkers van werkbedrijf Lucrato</td><td></td><td>35.000</td></tr><tr><td>Onregelmatigheidstoelagen:</td><td></td><td></td></tr><tr><td>– Incidentbestrijding</td><td></td><td>294.000</td></tr><tr><td>– MON</td><td></td><td>118.000</td></tr><tr><td>Piketvergoedingen:</td><td></td><td></td></tr><tr><td>– ROF</td><td></td><td>589.000</td></tr><tr><td>– MON</td><td></td><td>32.000</td></tr><tr><td>Forensenvergoeding</td><td></td><td>269.000</td></tr><tr><td>Dienstreizen</td><td></td><td>83.000</td></tr><tr><td>Stelpost postcommandanten bij IB leidinggevend</td><td></td><td>124.000</td></tr><tr><td>Bovenschaligheid</td><td></td><td>600.000</td></tr><tr><td>Garantietoelagen</td><td></td><td>pm</td></tr><tr><td>Overwerk</td><td></td><td>pm</td></tr><tr><td>Saldo aan- en verkoop verlof</td><td></td><td>pm</td></tr><tr><td>Diverse andere kosten, ambtsjubilea, verhuiskosten, gratificaties</td><td></td><td>pm</td></tr><tr><td>Bijdrage in salariskosten van de MON:</td><td></td><td></td></tr><tr><td>– Veiligheidsregio IJsselland (VRIJ)</td><td></td><td>-518.000</td></tr><tr><td>– MON-beheer</td><td></td><td>-206.000</td></tr><tr><td>– Bijdrage VRIJ in onregelmatigheidstoelagen en piket MON</td><td></td><td>-58.000</td></tr><tr><td>Totaal op basis van cao 2018 plus 3,4% looncompensatie 2019 plus 3,5% 2020</td><td></td><td>26.324.000</td></tr><tr><td>Opleidingsbudget 2% van de loonsom</td><td></td><td>499.000</td></tr><tr><td>Te ramen in de primitieve begroting 2020</td><td></td><td>26.823.000</td></tr><tr><td>Waarvan beschikbaar:</td><td></td><td></td></tr><tr><td>– Looncompensatie 2020 en effect op 2% opleidingsbudget</td><td>883.000</td><td></td></tr><tr><td>– Opgenomen in primitieve begroting 2019 e.v.</td><td>24.086.000</td><td></td></tr><tr><td>Verschil</td><td>1.854.000</td><td></td></tr></table>	Personeelskosten 2020			Formatie 3.0		24.962.000	Medewerkers van werkbedrijf Lucrato		35.000	Onregelmatigheidstoelagen:			– Incidentbestrijding		294.000	– MON		118.000	Piketvergoedingen:			– ROF		589.000	– MON		32.000	Forensenvergoeding		269.000	Dienstreizen		83.000	Stelpost postcommandanten bij IB leidinggevend		124.000	Bovenschaligheid		600.000	Garantietoelagen		pm	Overwerk		pm	Saldo aan- en verkoop verlof		pm	Diverse andere kosten, ambtsjubilea, verhuiskosten, gratificaties		pm	Bijdrage in salariskosten van de MON:			– Veiligheidsregio IJsselland (VRIJ)		-518.000	– MON-beheer		-206.000	– Bijdrage VRIJ in onregelmatigheidstoelagen en piket MON		-58.000	Totaal op basis van cao 2018 plus 3,4% looncompensatie 2019 plus 3,5% 2020		26.324.000	Opleidingsbudget 2% van de loonsom		499.000	Te ramen in de primitieve begroting 2020		26.823.000	Waarvan beschikbaar:			– Looncompensatie 2020 en effect op 2% opleidingsbudget	883.000		– Opgenomen in primitieve begroting 2019 e.v.	24.086.000		Verschil	1.854.000		
Personeelskosten 2020																																																																																						
Formatie 3.0		24.962.000																																																																																				
Medewerkers van werkbedrijf Lucrato		35.000																																																																																				
Onregelmatigheidstoelagen:																																																																																						
– Incidentbestrijding		294.000																																																																																				
– MON		118.000																																																																																				
Piketvergoedingen:																																																																																						
– ROF		589.000																																																																																				
– MON		32.000																																																																																				
Forensenvergoeding		269.000																																																																																				
Dienstreizen		83.000																																																																																				
Stelpost postcommandanten bij IB leidinggevend		124.000																																																																																				
Bovenschaligheid		600.000																																																																																				
Garantietoelagen		pm																																																																																				
Overwerk		pm																																																																																				
Saldo aan- en verkoop verlof		pm																																																																																				
Diverse andere kosten, ambtsjubilea, verhuiskosten, gratificaties		pm																																																																																				
Bijdrage in salariskosten van de MON:																																																																																						
– Veiligheidsregio IJsselland (VRIJ)		-518.000																																																																																				
– MON-beheer		-206.000																																																																																				
– Bijdrage VRIJ in onregelmatigheidstoelagen en piket MON		-58.000																																																																																				
Totaal op basis van cao 2018 plus 3,4% looncompensatie 2019 plus 3,5% 2020		26.324.000																																																																																				
Opleidingsbudget 2% van de loonsom		499.000																																																																																				
Te ramen in de primitieve begroting 2020		26.823.000																																																																																				
Waarvan beschikbaar:																																																																																						
– Looncompensatie 2020 en effect op 2% opleidingsbudget	883.000																																																																																					
– Opgenomen in primitieve begroting 2019 e.v.	24.086.000																																																																																					
Verschil	1.854.000																																																																																					

	Toelichting: – € 1 mln. nominale ontwikkeling (loon, individueel keuzebudget, werkgeverslasten, opleidingsbudget) – € 348.000 ten onrechte opgenomen inkomsten detachering – € 234.000 reiskosten niet conform regeling begroot (mede door overgang naar één begroting) – € 270.000 weeffouten startformatie
IB006	Loonsom beroeps: Incidentbestrijding (IB) 93.000 structureel In de loop van 2018 heeft de directeur toestemming gegeven voor een uitbreiding met één officier IB in IJsselstreek bij de afdeling Incidentbestrijding. Dit is nog niet opgenomen in de formatie 3.0 en dus niet in (de verhoging van) de personeelsbegroting meegenomen. Tevens bleek een uitbreiding met 0,3 fte Postcommandant noodzakelijk. Voorgesteld wordt dit te repareren.

Reparatie vrijwilligersbudget

Naast de reeds genoemde personele kosten betaalt de VNOG ook vergoedingen voor de inzet van vrijwilligers. Voor het vrijwilligersbudget speelt het onderstaande:

	Vrijwilligersbudget
IB001	880.000 structureel Bij de Tweede Financiële Verkenning 2018 was een prognose opgenomen voor de overschrijding van de vergoeding aan vrijwilligers van € 1.053.000. Het werkelijke tekort in de jaarrekening 2018 is uitgekomen op € 1.137.000. Als gevolg van de overschrijding zijn maatregelen genomen om meer grip te krijgen op het budget. Allereerst is in beeld gebracht, afgestemd en scherper geformuleerd wat, hoeveel en waarvoor er mag worden gedeclareerd. Er is ook tijdelijk een extra controle stap aan het accorderingsproces toegevoegd om goed in beeld te krijgen waar er zich eventuele onduidelijkheden bij het declareren voordoen. In het laatste kwartaal van 2018 is de begroting voor de vrijwilligersvergoedingen van onderaf opgebouwd, om vanaf 2019 over een onderbouwd budget te beschikken. Dit is gebeurd op postniveau en ook door bij de postcommandanten de informatie op te halen. Dit is getoetst aan bijvoorbeeld het beleid "posten zijn de basis" voor de grootte van de post, aan het oefenjaarplan voor de geplande frequentie en duur van de oefeningen, en voor het aantal vrijwilligers dat een opleiding volgt of gaat volgen. <i>Ramingsgrondslagen 2019</i> Navolgende tabel geeft het benodigde budget aan voor de vrijwilligersvergoedingen. Deze begroting is opgesteld op basis van activiteiten van de posten, teams en afdelingen. Per activiteit is het aantal, frequentie, duur en tarief van de deelname aan de activiteiten bepaald om te komen tot een onderbouwing van de begroting. De vaste vergoeding is gebaseerd op de opgave van het huidige aantal vrijwilligers in de posten, de niet repressieve vrijwilligers, de postcommandanten met een vrijwillige aanstelling en de kosten voor piketregelingen binnen een aantal vrijwillige posten. De kosten voor uitrukuren zijn gebaseerd op het aantal vrijwilligers, de uitrukken van 2017 en de gemiddelde duur van een inzet, aangevuld met een percentage opkomst naar de kazerne zonder uitruk. 2018 is niet als uitgangspunt genomen omdat door de extreme droogte 2018 een jaar was met veel grote inzetten. De kosten van kazernerij zijn berekend op de kosten voor een nacht/avond/weekend bezetting door vrijwilligers op de posten Apeldoorn centrum, Zutphen en Doetinchem. Voor Apeldoorn is het niet een complete uitrukploeg maar een aanvulling op de bestaande beroeps 24-uurs bezetting. De kosten voor vakbekwaam blijven en ondersteunen (van het oefenen) zijn gebaseerd op de uren van vrijwilligers en instructeurs in het oefenprogramma van het team vakbekwaamheid en bevat naast de wekelijkse oefenavond (voor de duur van 2 uur) minus vakanties, de realistische trainingen op externe oefencentra en de specialistische trainingen voor bijvoorbeeld de functies bevelvoerder en chauffeur. De kosten voor vakbekwaam worden (opleiden) zijn gebaseerd het aantal benodigde uren voor een opleiding in combinatie met het aantal beschikbare opleidingsplekken op de opleidingskalender van het team vakbekwaam worden.

Vrijwilligersvergoedingen	2018	2018	2019
	begroting	verwachte rekening	begroting
vaste vergoeding	€ 850.000	€ 1.043.446	€ 1.035.000
Inzeturen	€ 1.600.000	€ 2.061.973	€ 1.600.000
kazernering*)	€ 950.000	€ 1.124.490	€ 965.000
vakbekwaam blijven	€ 1.600.000	€ 1.572.286	€ 1.805.000
vakbekwaam worden	€ 400.000	€ 661.330	€ 420.000
vakbekwaam ondersteunen	€ 360.000	€ 274.404	€ 275.000
PPMO baanleider	€ 50.000	€ 111.793	€ 130.000
Keuringen	€ 30.000	€ 34.480	€ 35.000
brandveilig leven	€ 20.000	€ 11.964	€ 20.000
Vergaderen	€ 75.000	€ 68.606	€ 70.000
Onderhoud	€ 110.000	€ 144.378	€ 145.000
Declaraties	€ 145.000	€ 214.544	€ 215.000
Overig	€ 120.000	€ 206.528	€ 235.000
Totaal	€ 6.310.000	€ 7.530.222	€ 6.950.000
Inclusief werkgeverslasten 7%	€ 6.751.700	€ 7.951.693	€ 7.436.500
Looncompensatie 2019 3,4%			€ 7.690.000
vastgestelde begroting 2019			€ 6.810.962
Verschil			€ -880.000

*) kazernering avond/nacht/weekend.

Bedragen zijn afgerond

Bovenstaande tabel laat zien, dat in de VNOG met het huidige beleid, bovenstaande kosten gemoed zijn met repressieve en niet-repressieve vrijwilligers. In de medio 2018 vastgestelde begroting voor 2019 is 6,8 miljoen opgenomen. Dat betekent derhalve dat er een tekort is van 880.000.

In 2019 gaat de VNOG verder met het in 2018 ingezette monitoren en bijsturen van het vrijwilligersbudget en het analyseren van de cijfers. Bovenstaande tabel is de rapportagebasis, die de VNOG in de Financiële Verkenningen zal opnemen – en als het kostenverloop daartoe aanleiding geeft, ook tussentijds. Het verloop wordt maandelijks binnen de afdeling Incidentbestrijding en in het MT gevolgd.

Verklaring verschil met de begroting 2018

Het hogere benodigde budget heeft een aantal hoofdoorzaken:

1. In 2018 is de regeling niet repressieve vrijwilligers (NRV) ingevoerd. Doel van deze regeling was het voor vrijwilligers, die niet repressief inzetbaar (meer) zijn, maar toch nog werkzaamheden voor ons willen verrichten, een aanstelling en een vergoeding te kunnen geven. Hiervoor had vóór 2017 ieder cluster zijn eigen regelingen. Dit is geharmoniseerd. Bij het opstellen van de regeling is er vanuit gegaan, dat dit om ongeveer 60 mensen zou gaan. In de uitvoering blijkt, dat ("wel") repressieve vrijwilligers, die ook niet-repressieve werkzaamheden uitvoeren niet volgens hun uurvergoeding horend bij hun vrijwillige aanstelling hebben gedeclareerd, maar op basis van de regeling niet-repressief. Dit heeft een verhoging van de vergoeding tot gevolg, omdat het tarief uit de regeling NRV substantieel hoger is. Onder deze regeling vallen ook de vrijwillige postcommandanten.
2. Daarnaast blijkt in de praktijk, dat de ondersteuning aan de posten, die in het document "Posten zijn de basis" is geformuleerd, door de VNOG (beroepsorganisatie) niet volledig geleverd kan worden, omdat hiervoor de capaciteit ontbreekt. Om toch een aantal taken te regelen, worden hiervoor vrijwilligers ingezet.
3. In 2018 is de nieuwe Regeling Operationele Functionarissen (ROF) van kracht geworden. Het gaat hierbij om het regelen van de diverse piketfuncties. In het verleden werden de functionarissen hiervoor benoemd vanuit hun beroepsaanstelling bij de VNOG. Tot de medewerkers van de VNOG behoren sinds een aantal jaren ook de vrijwilligers. Zij komen ook voor deze functies in aanmerking, maar ontvangen dan naast de piketvergoeding, welke is opgenomen in de begroting, ook een jaarvergoeding vanuit de CAR/UWO voor deze functie. Deze vrijwillige piketfunctionarissen zijn ook hard nodig om de piketten te vullen, omdat er anders niet voldoende mensen voor zijn.
4. In onze regio zijn twee logistieke eenheden actief. Deze eenheden verzorgen de logistiek t.b.v. de brandweerposten/brandweerinzet, zoals catering, ademlucht-vervoer, etc. bij o.a. (grote) inzetten. Basis voor deze eenheden is het door de Raad van Brandweercommandanten vastgestelde document Grootschalig Brandweeroptreden. Wij hebben 2 pelotons, omdat wij anders niet aan de opkomsttijden kunnen voldoen in verband met de oppervlakte van onze regio.
5. Voor 2019 wordt een stijging van de loonsom verwacht van 3,4% conform de percentages opgenomen in de septembercirculaire van het gemeentefonds. Daarmee is in de nieuwe berekening ook rekening gehouden. Voor 2020 wordt uitgegaan van een stijging van 3,5% op grond van dezelfde circulaire. De vrijwilligersvergoedingen stijgen mee met de cao-gemeenten waar-

	over op dit moment onderhandeld wordt. De begrote verhoging van het vrijwilligersbudget als geheel bedraagt 880.000, waarvan 253.000 voor de loonindex. De reële stijging bedraagt dus 627.000, die voor ruim 200.000 is toe te schrijven is aan de regeling NRV, voor ruim 100.000 aan de ROF / Logistieke eenheden en voor ca. 300.000 aan ondersteuning van de posten door vrijwilligers en overige verschillen die in 2019 nog nader onderzocht zullen worden. De toekomstige ontwikkelingen voor het vrijwilligersbudget (2021 e.v.) staan in bijlage 5.
--	--

Reparatie exploitatie/onvermijdelijke kosten

	Onderwerp	Incidenteel	Structureel	Toelichting
IB007	Reddingsbrigade		10.000	De taak van het in stand houden Nationale Reddingsvloot is van de rijksoverheid verschoven naar de regio's maar het betreffende budget is niet mee gekomen.
BO001	Keuringsdagen PPMO (Vakbekwaam blijven)		90.000	In 2017 zijn de kosten die benodigd waren voor het landelijk verplichte PPMO middels een stelpost in de begroting opgenomen. Omdat de VNOG in de loop van 2017 het PPMO heeft geïmplementeerd, was er nog geen onderbouwde informatie beschikbaar om een definitieve raming in de begroting op te nemen. In 2017 en vooral 2018 (het eerste volledige PPMO-jaar) is gebleken dat het feitelijk benodigde aantal keurings-, herkeurings- en aanstellingskeuringsdagen hoger ligt (van 500 naar 675 te keuren medewerkers) en dat het beschikbare budget onvoldoende is vanwege lichte toename in tarieven. Hierbij speelt ook dat het personeelsbestand ouder wordt en er daardoor vaker moet worden gekeurd.
BO002	Onderhoud voertuigen		240.000	De in 2016 op het onderhoudsbudget toegepaste taakstellende korting bij de zerobased begroting (gespreid over drie jaar) is te groot gebleken. Het benodigde budget, op basis van doorrekeningen, rapport United Quality (benchmark) en het rapport van de Evaluatie Jaarrekening 2017 is hoger. Het toegenomen en langzaam ouder wordende wagenpark brengt extra onderhoudskosten met zich mee. Het onderhoud wordt nu in de minimale variant uitgevoerd en het is vanuit veiligheidsoogpunt onverantwoord om budgetten zo langdurig laag te houden. De hoogte van de onderhoudsbegroting hangt rechtstreeks samen met het aantal voertuigen. Het gewenste aantal voertuigen is afhankelijk van de wijze van organiseren van de brandweerzorg, waarover in de toekomst, beginnend in de bestuurs-tweedaagse in september en in de Kadernota 2021-2024, nadere voorstellen zullen worden gedaan.
BO009	Huurcontract kantoor Europaweg Apeldoorn door langer blijven (2019, 2020, 2021)	195.000 (2020, 2021)		Vanaf 2019 is er een taakstelling van 150.000 doorgevoerd met als opdracht deze te realiseren op de huur Europaweg (totale huurbudget, incl. servicekosten bedraagt ruim 650K). De huurovereenkomst met de Nationale Politie liep eind 2018 af. De VNOG gaat het pand echter pas uiterlijk verlaten wanneer de nieuwe meldkamer in gebruik wordt genomen. Gevolg hiervan is dat de taakstelling in de jaren 2019, 2020 en 2021 niet zal worden gerealiseerd. In de kostenraming gaan we ervan uit dat de kostentaakstelling van 150.000 met ingang van 2022 gerealiseerd kan worden. Doordat de

				VNOG nog moet blijven op de Europaweg blijven ook de servicekosten (45.000) van kracht.
GH001	Vervallen detachingsinkomsten medisch manager		61.500	De detachering van een medewerker aan het Witte Kruis is een aantal jaren geleden gestopt. Betreffende medewerker wordt ingezet voor noodzakelijk taken bij de GHOR. De VNOG begroting is hier ten onrechte niet op aangepast. De niet ontvangen detachingsinkomsten worden nu wel afgeraamd.
BV001	Maandverloning vrijwilligers		20.000	Mede op verzoek van de OR is in 2017 overgegaan naar een maandelijks verloning voor vrijwilligers (i.p.v. per kwartaal). Dit brengt structureel meerkosten met zich mee. Voordeel van een maandverloning is dat vrijwilligers maandelijks inkomsten op maandelijks uitgaven kunnen afstemmen. Voor de VNOG brengt een maandverloning de mogelijkheid met zich mee om maandelijks te monitoren.
BV004	Tweede loopbaanbeleid brandweer (bezwarende functies)		80.000	Het tweede loopbaanbeleid is bestaand beleid voor beroepsmedewerkers brandweer met een bezwarende repressieve functie (posten Apeldoorn Zuid (Saba) en Vosselmanstraat te Apeldoorn), conform de CAR-UWO en eerdere besluitvorming in het voormalige cluster EVA en de gemeente Apeldoorn. Het bedrag is een jaarlijks gemiddelde over 20 jaar, uitgaande van 48 medewerkers. De kosten betreffen portfolioanalyse, EVC-trajecten, opleidingskosten, loopbaanbegeleiding. Het gaat hier om een gecombineerde verantwoordelijkheid en eigenaarschap van medewerkers en werkgever. Voor de daadwerkelijke uitvoering van dit beleid (inclusief achterstallig onderhoud) is onvoldoende dekking.
BV007	Uitvoering Informatiebeleidsplan		300.000	Als uitwerking van de Strategische Agenda, binnen de organisatiedoelstellingen van 'informatiegestuurd' en 'risicogericht', is een meerjarig Informatiebeleidsplan vastgesteld. In het vastgestelde projectenportfolio van eind 2016 is een prognose van stijging van de exploitatiekosten van de ICT gegeven. De onderdelen 'connectiviteit, telecom en licenties' zijn de grootste veroorzakers van de stijging. In plaats van voor acht gaat het netwerk zich over 60 locaties uitstrekken, Skype als communicatiemiddel is geïntroduceerd en de VNOG haalt meer applicaties & technieken in huis om de (kwalitatief inhoudelijke) ambities te kunnen ondersteunen; o.a. Precomm, PPMO, LiveEvents, Commant, SharePoint, Cognos, etc. Deze investering in informatievoorziening draagt direct bij aan de toekomst en maatschappelijke opgave van de organisatie. Het is daarbij van belang om te onderkennen dat IT steeds meer op basis van abonnementen in de cloud wordt verworven i.p.v. fysieke hardware/software die herkenbaar is af te schrijven. De kostenstijging was in de Kadernota 2018 – 2022 reeds verwoord, zonder een beslag te leggen op extra financiële middelen. De verwachting was dat de kosten 2018 en 2019 via verwachte overschotten konden worden gedragen. In de Kadernota 2020 zou dan in structurele dekking worden voorzien. In tegenstelling tot de verwachtingen komen de kosten echter al per 2019 tot uiting. De verwachte overschot-

				ten doen zich namelijk in 2019 niet voor.
BV011	Verplichte bijdrage aan IFV		43.500	Het landelijke Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) heeft haar in rekening gebrachte bijdrage per 2019 verhoogd. De zienswijze van de VNOG om dit niet te doen, heeft het IFV bestuur niet overgenomen. VNOG is verplicht om deel te nemen aan het IFV.
BV012	Verzekeringen (onontkoombare premiestijging)		151.000	<i>Wagenpark:</i> Met ingang van 1 januari 2018 is een nieuwe polis voor de verzekering van het wagenpark afgesloten, na een collectieve aanbesteding van acht veiligheidsregio's. Doordat in het verleden deze polis buitengewoon gunstig was ingekocht, worden alle betrokken veiligheidsregio's met een stijging van de zogenaamde Total Cost of Ownership geconfronteerd. <i>Ongevallenverzekering:</i> Met de aanbesteding van de ongevallenverzekering is in 2018 gestart met grotendeels dezelfde collega-veiligheidsregio's. Ook hier was de oude polis zeer gunstig ingekocht. Deze markt staat onder druk, zodat landelijk premies stijgen. Deze effecten leiden samen tot het genoemde bedrag.
AD003	Projectkosten Landelijke meldkamer	25.000 (2020, 2021, 2022)		De vijf veiligheidsregio's in het oosten van het land, die straks onder de oostelijke locatie van de landelijke meldkamer gaan vallen, hebben afgesproken om via een gezamenlijke projectgroep de transitie te begeleiden. De regio's hebben afgesproken de kosten voor de projectgroep samen te dragen. De kosten t/m 2022 bedragen voor elke regio 25.000 per jaar.

Reparatie exploitatie/onvermijdelijke kosten per 2020

	Onderwerp	Incidenteel	Structureel	Toelichting
GH004	Vervangen operationele GHOR kleding OVDG'en	21.000		GGD GHOR Nederland heeft besloten om met de OVDG kleding aan te sluiten op het nieuwe beschermde ontwerp van de ambulancekleding. Voor veiligheid, herkenbaarheid en draagmak bij diverse weersomstandigheden is een pakket van meerdere kledingstukken noodzakelijk. Voor uniformiteit en herkenbaarheid is totale vervanging in één keer gewenst. In 2020 wordt de kleding aangeschaft. Afhankelijk van de uitkomsten van de landelijke aanbesteding in 2019 wordt helder of de beschikbare budgetten voldoende zijn om de reguliere vervanging in de jaren daarna te kunnen doen.
BV013	Actief aanbieden vaccinatie	64.000	15.000	Momenteel bestaat op enkele plaatsen in onze regio de mogelijkheid dat medewerkers IB deelnemen aan een vaccinatieprogramma, en in andere delen van het werkgebied niet. Dit onderwerp is nog niet geharmoniseerd. De vaccinatie wordt momenteel niet-actief aangeboden. Het is een wettelijke verplichting om vaccinatie aan te bieden; personeel kan zelf kiezen of ze hier gebruik van wil maken. Bij een actieve aanbieding aan al het repressieve personeel zijn er meerkosten. Per medewerker kost de juiste vaccinatie ongeveer € 160. Met een grove schatting gaan we uit van 400 nieuwe medewerkers aan wie in de afgelopen 3 jaar

				geen vaccinatie is aangeboden en die dat wel zouden willen. Daarmee komt de schatting voor een inhaalslag op $400 \times 160 = 64.000$. We zouden actief moeten gaan aanbieden, aan elke nieuwe medewerker en registreren of hij / zij wel of niet gebruik gemaakt heeft van deze regeling. Daarbij moet ook worden bekeken hoe en waar we dit gaan registreren. Voor nieuwe instroom en herhalingsprogramma is structureel 15.000 nodig.
AD002	Landelijke Meldkamer: verlaging BDUR 2020		635.000	Ingaande 2020 gaat het Rijk € 14 mln. minder aan de veiligheidsregio's uitkeren (BDUR). Voor de VNOG betekent dit een verlaging van 635.000. Deze uitname houdt verband met de komst van de landelijke meldkamer. De 14 miljoen is de structurele bijdrage voor de veiligheidsregio's in de kosten van het beheer van de 10 samengevoegde meldkamers. De beheerkosten bestaan uit de kosten voor gezamenlijke ICT, huisvesting, facilitaire voorzieningen en de personele kosten die met dit beheer samenhangen.
MN003	Landelijke Meldkamer: besparing		-550.000	De Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) wordt naar verwachting per 2020 ingevoerd. In het landelijke transitie akkoord staat dat er landelijk € 50 miljoen bezuinigd zal worden op het oorspronkelijke bedrag van € 200 miljoen voor de meldkamers. De taakstelling zal niet eerder dan in 2020 tot uiting gaan komen. De VNOG ging altijd uit van een budgettair neutrale transitie voor de VNOG van de MON naar de Landelijke meldkamer (dezelfde kwaliteit blijft en er gaat geen extra budget naar de meldkamer). Naar nu blijkt is de structurele uitname uit de Rijksbijdrage BDUR in verband met de LMS 85.000 hoger dan wat de VNOG nu betaalt voor de MON. De uitname bedraagt 635.000, de MON kost de VNOG nu 550.000. Per saldo bedraagt het nadeel 85.000. De uitname uit de BDUR komt administratief tot uiting in programma 9 (Algemene dekkingsmiddelen) van de VNOG begroting. De verwachting is dat op termijn door inverdieneffecten het nadeel opgeheven kan worden. Zodra dit het geval is, zal de VNOG dit melden, via de reguliere rapportages of separaat. Voor de frictiekosten is incidenteel vanuit het Rijk 500.000 beschikbaar.

	Onderwerp	Incidenteel	Structureel	Toelichting
BO014	Brandweerondersteuning – Services besparingen		-20.000	Door verdere digitalisering is er een afname in kosten voor drukwerk, kopieerkosten en kosten voor kantoorbenodigdheden. Bovendien is er inmiddels één nieuw contract voor alle kantoorbenodigdheden, daarmee is ook een besparing gerealiseerd. De besparing raakt de service aan de posten niet.
TC001	Technische correcties		-33.000	Per saldo effect van verwerking technische correcties voormalige clusterbegrotingen. Zie bijlage 4 van de Kadernota 2020-2023.

Gewenste reparaties en keuzes 2020

	Onderwerp	Incidenteel	Structureel	Toelichting
IB005	Vrijwilligersbudget: dagbezetting Doetinchem en Zutphen		100.000 Hier als structureel gepresenteerd, maar bestuurlijk wordt nog overwogen of dit onderdeel blijft bestaan.	Om de dagbezetting op de posten Zutphen en Doetinchem te garanderen is er extra personeel nodig. Veelal worden deze diensten ingevuld door VNOG personeel en brandweervrijwilligers. De extra kosten voor het inroosteren van vrijwilligers zijn niet begroot. Deze kosten drukken dus (extra) op de loonsom van de vrijwilligers. De kosten zijn afhankelijk van het aantal ingeroosterde vrijwilligers. Voor 2019 is de inschatting 100.000. In 2019 wordt beleid geformuleerd.
BO005	Correctie exploitatie dienstkleding		110.000	Er is in 2017 een kledingreglement opgesteld (centraal voor de VNOG, maar in lijn met het landelijke reglement) op basis waarvan kledingpakket per medewerker (beroeps- en vrijwillig) zijn samengesteld. Het budget voor dienstkleding is altijd al krap geweest. Op basis van dit reglement en het declaratiebedrag (300 per beroepsmedewerker per jaar en 150 per vrijwilliger per jaar) kan een inschatting worden gegeven van de benodigde omvang van het budget: 200 beroeps mensen x 300 = 60.000 1.400 vrijwilligers x 150 = 210.000 Totaal benodigd: 270.000 Nu beschikbaar: 160.000 Structureel aanvullend nodig: 110.000
BO006	Materialen Vakbekwaam blijven en Vakbekwaam worden		60.000	Er is door de afdeling Incidentbestrijding een lijst met oefenmaterialen per post vastgesteld. Op deze lijst zijn de materialen per type post (A, B, C en D) benoemd. Om de oefenmaterialen op een basis niveau te houden (vervanging en onderhoud) is het budget ontoreikend.
BV008	Communicatie: werving vrijwilligers		15.000	Op basis van berekeningen van de afdeling Incidentbestrijding zullen circa 96 vrijwilligers per jaar geworven moeten worden. Er is momenteel geen wervingsbudget. De wervingscampagnes bevatten diverse onderdelen, zoals acties via sociale media, reguliere media, presentatiemiddelen (rolbanners, vlaggen, spandoeken), gerichte brieven, verbetering van de verouderde VNOG website (incl. voldoen aan nieuwe eisen Wet digitale overheid), aanpassen corporate brochure naar de laatste organisatiewijzigingen, middelen voor uitdragen eenduidige communicatie (bijv. animaties) en VNOG 'strooigoed' (pennen/sleutelhangers/etc.).
CB004	Budget bevolkingszorg		10.000	Bij de vaststelling van het organisatieplan VNOG in 2016 is het Bureau Bevolkingszorg structureel als onderdeel van de afdeling Crisisbeheersing ingesteld, met een formatie van 2,9 fte. Deze formatie is structureel opgenomen in de begroting van de VNOG. Maar in de begroting van de VNOG is (afgezien van de personeelslasten van het Bureau Bevolkingszorg) geen werkbudget opgenomen voor het Bureau Bevolkingszorg. Dit heeft er de afgelopen jaren toe geleid dat wanneer de VNOG kosten maakt t.b.v. de Oranje kolom elke keer gezocht moet worden naar de dekking. Vanuit de gemeenten is daarbij steeds een beroep gedaan op de

				VNOG begroting, meer specifiek het budget van CB. Het gaat dan om: – Activiteiten die de VNOG ten behoeve van de oranje kolom organiseert (bv de Oranje dag, afscheidslunch leden Coördinerend Secretarissen Overleg (CSO), het laten uitvoeren van het onderzoek 'Foto Bevolkingszorg', de meerkosten van het organiseren van GBT-trainingen op maat, Vakbekwaamheidsactiviteiten voor de informatiemanagers) – Materialen en middelen die ten behoeve van de oranje kolom worden aangeschaft (zoals pagers, maar ook benodigde middelen voor de derde piketpoule van gemeentelijke informatiemanagers) – Doorbelasting van het IFV voor Bevolkingszorg (10.000) De totale kosten bedragen 45.000. In het CSO van 31 oktober 2018 is aangegeven dat het Bureau Bevolkingszorg binnen de begroting van de VNOG financieel vertaald dient te worden. Nu wordt voorgesteld om voor de IFV doorbelasting middelen over te hevelen en mogelijke aanvullende kosten anders te dekken, eventueel via aparte facturen aan (betreffende) gemeenten.
BO015	Chauffeurstrainingen (Vakbekwaam blijven)		60.000	Na het volgen van de opleiding tot Brandweerschouffeur krijgen de chauffeurs geen trainingen meer om vakbekwaam te blijven als chauffeur. Om verschillende redenen is er een noodzaak om chauffeurs ook blijvend vakbekwaam te houden: – Vernieuwde wet- en regelgeving rondom rijden met voorrangsvoertuigen (m.n. rijden met Optische en Geluidssignalen); – De persoonlijke juridische verantwoordelijkheid die een chauffeur heeft bij ongevallen; – Het aantal schadegevallen binnen de regio evenals de toename van het aantal ongelukken met dienstverleningsvoertuigen op weg naar een incident; – Goed werkgeverschap. Er zijn landelijk geen criteria meegegeven voor de frequentie en hoeveelheid trainingen. Een interregionaal advies luidt om één keer per jaar een rijvaardigheidstraining te doen. In afstemming met de afdeling Incidentbestrijding is gekozen om de chauffeurstrainingen eens in de drie jaar aan te bieden. Daarnaast zijn er nog specifieke modules (voertuigbeheersing op de baan, rijnsimulator, etc.) die over een langere periode aangeboden kunnen worden. Het voorgestelde trainingsprogramma bestaat uit een theoriedeel en een praktijktraining (zonder de specifieke modules) en het is de bedoeling dat in een tijdbestek van 3 jaar alle chauffeurs zowel theorie als praktijk hebben gehad. Daarna volgt een nieuwe cyclus, waarin (indien al mogelijk) 6 oostelijke regio's gezamenlijk optreden. Zolang deze 'bovenregionale rijnschool' er nog niet is, kan van externe aanbieders gebruik worden gemaakt.

				Het bedrag per chauffeur bedraagt € 255, rekening houdend met ongeveer 700 chauffeurs. Het (relatief hoge) aantal chauffeurs in onze regio bepaalt ook de hoogte van het bedrag.
BO016	Zagen onder spanning (Vakbekwaam blijven)		35.000	De meeste vrijwilligers kunnen goed overweg met motorzagen in standaard situaties. Toch komen er vaak situaties voor die meer inzicht en vaardigheden van de zager vergen. Omdat dit gevaarlijke situaties op kan leveren voor de zager (en zijn omgeving) zijn er per post 8 tot 12 specialisten opgeleid en zij worden geoefend. Het oefenprogramma is verdeeld over zes jaar, waarbij in de eerste 3 jaar één scholingsdag wordt georganiseerd. En in de tweede 3 jaar één bijscholingsdag.
BO017 GH005	Vakbekwaam blijven Operationele Functionarissen / GHOR		57.000	Er zijn relatief weinig mono-brandweer praktijktrainingsweken voor de Regionale Operationele Functionarissen (ROF: de Officieren van Dienst, etc.). Er is geen wettelijke eis, maar de VNOG scoort op dit gebied in vergelijking met andere regio's ondermaats en voldoet niet aan branchestandaarden. In het kader van bezuinigingen is het aantal trainingsweken de afgelopen jaren afgebouwd. Het monodisciplinaire leerbeleidsplan OTO GHOR VNOG 2018-2021 beschrijft het leerbeleid voor de komende vier jaren van de leeractiviteiten voor de operationele functionarissen GHOR. Hierbij wordt gestreefd naar duurzame inzetbaarheid van medewerkers, professionaliseren van de operationele organisatie en het behouden van kennis door samenwerking. Dit vraagt om een brede en flexibele manier van leren, met meer maatwerk, toegespitst op de specifieke behoeften van de functionaris. Om de maatwerkthema's/-activiteiten te kunnen inrichten / uitvoeren, is extra budget nodig.

Reparatie kapitaallasten / Kapitaallast vanwege nieuwe kredieten 2020

	Onderwerp			Toelichting
KAP001	Reparatie kapitaallastenbudget	2020: 2021: 2022: 2023:	N.v.t. 100.000 700.000 715.000	Voor de komende jaren wordt er een toename van de kapitaallasten verwacht en daarom is reparatie nodig. Dit gaat spelen vanaf 2021, voor 2020 is nog geen reparatie nodig. De stijging van de kapitaallasten is ontleend naar zijn oorzaken, overeenkomstig de maatregelen die de gemeentelijke Commissie heeft voorgesteld. In bijlage 6 is een uitgebreide toelichting opgenomen.
In 2019 vindt besluitvorming plaats over een aantal nieuwe kredieten 2020 cq waarvan uitvoering/afronding in 2020 plaatsvindt, zie hieronder. Conform vastgesteld VNOG beleid komen de kapitaallasten pas tot uiting in het jaar daarop volgend, dus per 2021. Omdat de VNOG lineair afschrijft, dalen de kapitaallasten geleidelijk (onderstaande bedragen zijn inclusief rente. Bedragen t/m 2023 zijn gepresenteerd).				
BO029	Vervanging bluspakken (kapitaallast)	2021: 2022: 2023:	73.920 73.360 72.800	Dit betreft vervroegde vervanging waardoor alle vrijwilligers worden voorzien van een tweede uitrukpak. Het huidige pak wordt vervangen voor een nieuw uitrukpak en het huidige uitrukpak kan dienst gaan doen als reservepak. Het huidige pak is nagenoeg financieel afgeschreven maar technisch nog niet. In die gevallen dat het eerste pak wordt gereinigd, kan het tweede pak dan worden ingezet. Hiermee wordt voldaan aan eisen rondom arbeidshygiëne.
				Met het nieuwe type uitrukpak kunnen inci-

				dentbestrijders veiliger, schoner en effectiever werken onder andere door het snel kunnen uittrekken van de buitenjas. Daarnaast zijn alle uitrukpakken in de VNOG in de toekomst gelijktijdig afgeschreven waardoor deze uniformiteit blijvend is.
BO030	Vervanging ademlucht (kapitaallast)	2021: 2022: 2023:	54.108 53.707 53.306	Het project Ademlucht behelst de vervanging van ademluchttoestellen en de bijpassende apparatuur in de ademluchtwerkplaatsen. Het budget is niet toereikend: – Het oorspronkelijke krediet is gebaseerd op aantallen waarop werd afgeschreven. Echter, 2 clusters schaften deels toestellen en apparatuur ten laste van de exploitatie aan en deze aantallen waren niet meegenomen in het Meerjaren Investeringsprogramma (MJIP). – Het krediet in het MJIP is gebaseerd op vervanging gefaseerd in de tijd. Dat is om praktische redenen bijzonder onhandig. Want de kans bestaat dat hierdoor verschillende typen/merken toestellen (nieuw versus oud) in omloop komen (blijven), waardoor repressie, onderhoud en logistiek niet eenduidig kan worden ingericht. Als bijv. voor verschillende typen ook verschillende wasmachines en testapparatuur moet worden aangeschaft en er meer logistieke bewegingen nodig zijn om de juiste apparatuur op de juiste plek te krijgen dan leidt dat tot extra kosten en inefficiency. – Er ontstaat een eenmalige last in de vorm van boekwaardeverlies van nog niet afgeschreven toestellen.
GH003	Informatiegestuurd werken: applicaties/systemen GHOR voertuigen (kapitaallast)	2021: 2022: 2023:	7.740 7.680 7.620	Om het informatiegestuurd werken in te voeren, zijn applicaties/systemen op de GHOR-voertuigen nodig. Het betreft hier vervanging en/of aanpassing van bestaande applicaties/systemen op deze voertuigen. Totale investering bedraagt 30.000, vervanging conform afschrijvingstermijnen (4 jaar).

Bijlage 2. Gemeentelijke bijdragen 2020

De bijdragen voor de VNOG worden bij de gemeenten in rekening gebracht met als verdeelsleutel de procentuele verdeling tussen de gemeenten uit de betreffende jaarschijf van het verdeelmodel. Het verdeelmodel is op zijn beurt gebaseerd op de verhouding per gemeente van het in de algemene uitkering van het gemeentefonds opgenomen bedrag voor het cluster openbare orde en veiligheid/brandweer en rampenbestrijding. In onderstaande tabel is rekening gehouden met het besluit van het algemeen bestuur van 30 juni 2016, waarbij de ingroei van het verdeelmodel op 5 jaar is vastgesteld.

Het verdeelmodel is ingegaan per 2017 en kent een ingroeipad; in het vijfde jaar na invoering is het verdeelmodel volledig van kracht (per 2021). In 2020 vindt voor het jaar 2021 een herijking van de verdeelsleutel plaats. Hiermee is in onderstaande tabel nog geen rekening gehouden. Dit is opgenomen in artikel 22, lid 4 van de gemeenschappelijke regeling VNOG: "De verhouding per gemeente (...) wordt één maal per vier jaar vastgesteld op basis van de laatste septembercirculaire (...) en geldt als verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen in de volgende vier jaren."

In onderstaande tabel is ook het effect van de begrotingswijziging 2019 weergegeven. Deze wijziging heeft een incidenteel karakter en speelt verder geen rol bij het bepalen van de bijdragen voor 2020. De bijdrage voor 2020 is gebaseerd op de oorspronkelijke bijdrage voor 2019 met daarbij opgeteld het effect van de Kadernota 2020 en de loon- en prijscompensatie 2020.

Bijdragen 2019	40.291.143
Effect Kadernota	4.622.000
Loon- en prijscompensatie 2020	1.231.000
Bijdragen 2020	46.144.143

Gemeente	percentage voor 2019	Bijdragen gemeenten 2019	Begrotingswijziging 2019	percentage voor 2020	Effect Kadernota 2020	Indexering 2020	Bijdragen gemeenten 2020	percentage voor 2021	Bijdragen gemeenten 2021
Aalten	3,27	1.316.669	147.035	3,27	150.982	40.212	1.507.338	3,27	1.506.737
Apeldoorn	21,63	8.714.626	973.181	21,24	981.486	261.404	9.798.751	20,84	9.616.921
Berkelland	5,36	2.159.549	241.162	5,55	256.506	68.317	2.560.852	5,74	2.648.442
Bronckhorst	4,90	1.972.692	220.295	4,89	226.036	60.201	2.256.654	4,88	2.254.047
Brummen	2,40	966.601	107.942	2,42	111.698	29.749	1.115.143	2,43	1.123.268
Doetinchem	6,83	2.753.306	307.468	6,71	310.097	82.590	3.095.879	6,58	3.038.487
Elburg	2,62	1.056.171	117.945	2,64	121.893	32.464	1.216.925	2,65	1.224.252
Epe	3,70	1.489.635	166.351	3,86	178.208	47.463	1.779.155	4,01	1.852.279
Ermelo	3,34	1.345.626	150.269	3,41	157.428	41.928	1.571.693	3,47	1.602.285
Harderwijk	5,23	2.106.077	235.190	5,06	234.075	62.342	2.336.909	4,90	2.261.795
Hattem	1,29	518.380	57.889	1,26	58.385	15.550	582.895	1,24	572.105
Heerde	2,09	842.015	94.030	2,07	95.493	25.433	953.366	2,04	942.400
Lochem	4,29	1.730.226	193.218	4,42	204.244	54.397	2.039.089	4,54	2.096.605
Montferland	4,12	1.660.326	185.412	4,17	192.844	51.361	1.925.277	4,22	1.949.036
Nunspeet	3,46	1.395.588	155.848	3,36	155.089	41.306	1.548.348	3,25	1.498.373
Oldebroek	2,67	1.074.930	120.040	2,69	124.243	33.090	1.240.394	2,71	1.249.706
Oost Gelre	3,54	1.425.506	159.189	3,60	166.410	44.321	1.661.367	3,66	1.690.149
Oude IJsselstreek	4,47	1.800.034	201.014	4,44	205.305	54.680	2.049.680	4,42	2.037.839
Putten	2,70	1.089.088	121.621	2,70	124.979	33.286	1.247.736	2,70	1.248.175
Voorst	2,86	1.151.642	128.606	2,90	133.990	35.686	1.337.700	2,94	1.356.462
Winterswijk	3,33	1.342.839	149.958	3,50	161.693	43.065	1.614.279	3,66	1.690.648
Zutphen	5,91	2.379.617	265.737	5,86	270.916	72.154	2.704.715	5,82	2.684.132
Totaal:	100	40.291.143	4.499.400	100	4.622.000	1.231.000	46.144.143	100	46.144.143

Bijlage 3. Overzicht programma 10.

Het programma 10 wordt één op één met alleen de betrokken gemeenten verrekend. Het gaat hier om drie kazernes die in eigendom van de VNOG zijn (Apeldoorn-Saba, Doetinchem, Harderwijk). Daarnaast om de kazernes binnen de gemeente Epe. Als laatste punt gaat het om de afwikkeling van de financiële gevolgen van individuele afspraken met gemeenten, zoals het overgangsrecht met de gemeenten Apeldoorn en Doetinchem. Verschillen tussen de in rekening gebrachte voorschotten en de uiteindelijke kosten blijken bij de jaarrekening en worden dan met de desbetreffende gemeente verrekend.

Gemeente		Individueel per gemeente af te rekenen	
		overgangsrecht	kazernes
Apeldoorn		750.391	1.010.912
Doetinchem		159.000	526.400
Epe		-	56.000
Harderwijk		-	502.000
Totaal:		909.391	2.095.312

Bijlage 4. Financieel-technische correcties clusterverleden

1. Inleiding

Bij de overgang van de clusters naar de nieuwe VNOG is in de begrotingstechnische verwerking een aantal (financiële) onzuiverheden geïdentificeerd die gecorrigeerd moeten worden. De VNOG hanteert hierbij de volgende uitgangspunten:

Uitgangspunt 1.

Taken en voorzieningen die naar hun aard voor alle gemeenten worden uitgevoerd resp. in stand gehouden, zoals omschreven in de basisdocumenten van de organisatie, dan wel waar alle gemeenten van profiteren, worden bekostigd door alle 22 gemeenten samen, via het verdeelmodel. De uitgaven en inkomsten hiervan zijn opgenomen in de algemene VNOG begroting (in programma's 1 tot en met 9).

Uitgangspunt 2.

Taken en voorzieningen die de VNOG uitvoert resp. in stand houdt voor één of enkele gemeente(n) worden één-op-één met de betreffende gemeente(n) verrekend, waar mogelijk op basis van nacalculatie. Deze zgn. plustaken en de verrekening, zijn opgenomen in programma 10 van de begroting.

Uitgangspunt 3.

Tenslotte zijn er taken die de VNOG niet (meer) zal uitvoeren. Deze taken worden teruggelegd bij de juiste partij. De VNOG begroting wordt dienovereenkomstig verlaagd.

Met behulp van deze uitgangspunten is voor de nu geïdentificeerde te corrigeren punten deze bijlage opgesteld, inclusief de financiële gevolgen en herverdeel effecten voor de gemeenten.

De onderwerpen zijn:

a. Bijdrage in Veluws Bosbrandweer Comité (Elburg, Hattem, Heerde, Oldebroek)b. Beheer bluswatervoorziening (Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Hattem, Heerde, Lochem, Montferland, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk, Zutphen)c. Egalisatiereserve materieel (Epe)d. "Huur" centrale kantoorlocaties (Apeldoorn, Doetinchem, Elburg, Harderwijk, Oost Gelre, Zutphen)e. Huisvestingskosten (exploitatie) kazerne Zutphen (Zutphen)f. Stallingsvergoeding (Apeldoorn, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk en Oude IJsselstreek)g. Kosten bouwadvisering (Apeldoorn en Epe)

De onderwerpen d., e. en f. raken aan de dossiers "huisvestingsplan" en "demarcatie". Deze onderwerpen gaan over een toekomstvisie op een efficiënte huisvesting van de VNOG, resp. over de taakverdeling voor de zorg van de opstallen, die door de VNOG gebruikt worden. Daarmee raken ze alle gemeenten.

Deze bijlage bevat correcties voor onderwerpen uit het verleden, die specifiek één of enkele gemeenten betreffen. Daarna kunnen over het huisvestingsplan en demarcatie voorstellen gedaan worden. Eerst het één, dan het ander.

2. Correcties

1. De betaling van de contributie aan het VBC voor vier gemeenten te beëindigen.
2. Het beheer van de bluswatervoorziening en de daarmee gepaard gaande uitgaven te beëindigen.

3. De begrotingspost voor de dotatie aan de egalisatiereserve materieel Epe te verwijderen uit de VNOG begroting.
4. De gemeenten Apeldoorn, Doetinchem, Elburg, Harderwijk, Oost Gelre en Zutphen die voorzien in centrale locaties met een regionale functie een compensatie te betalen voor de extra exploitatiekosten die het gevolg zijn van regionaal gebruik.
5. De exploitatiekosten van de kazerne Zutphen niet meer te betalen; voor 2017 tot en met 2019 afrekenen met Zutphen.
6. De regeling stallingsvergoeding in te trekken met ingang van 1 januari 2019.
7. De bijdrage voor bouwadvisering van Apeldoorn en Epe aan de VNOG uit de VNOG begroting te verwijderen en de algemene bijdrage aan de VNOG hiervoor te verhogen.

Paragraaf 4 Bevat een toelichting op de correcties.

Het AB heeft, op advies van de Commissie Middelen, besloten om financiële zaken zoveel mogelijk in één keer te agenderen. Daarom worden deze correcties ingevoegd in de Kadernota 2020-2023. De gemeenten zijn ambtelijk individueel en via het FAO geïnformeerd over deze bijlage bij de Kadernota 2020-2023.

3. Financiële consequenties

Uit het algemene deel van de VNOG begroting wordt voor € 441.894 aan taken verwijderd. De gemeentelijke bijdrage gaat met dit bedrag structureel omlaag. Het betreft:

• VBC	6.699
• Beheer bluswatervoorziening	203.315
• Begrotingspost Egalisatiereserve materieel Epe	54.324
• Huisvestingskosten Zutphen	<u>177.556</u>
	441.894

De gemeentelijke bijdrage wordt met ingang van 2020 verhoogd met € 243.566 voor een bijdrage in de extra exploitatiekosten van centrale kantoor- c.q. werklocaties, omdat deze meer dan andere locaties een regionale functie vervullen. Het betreft:

• Doetinchem	58.000	
• Harderwijk	58.000	
• Zutphen	58.000	
• Groenlo	8.000	: € 40.000 al begroot, dus Oost Gelre ontvangt € 48.000
• Apeldoorn-Saba	48.000	
• Elburg	<u>13.566</u>	
	243.566	

De kosten voor advisering door de afdeling Risicobeheersing blijven gelijk, maar de separate bijdrage uit Apeldoorn en Epe komt per 2020 te vervallen en wordt vervangen door een verhoging van de gemeentelijke bijdrage (165.220).

Per saldo wordt de VNOG begroting en de gemeentelijke bijdrage structureel verlaagd met € 33.108 (-441.894 + 243.566 + 165.220). Deze verlaging wordt over de 22 gemeenten verdeeld conform de percentages van het verdeelmodel.

Paragraaf 5 bevat een overzicht van de financiële effecten voor de individuele gemeenten.

4. Toelichting correcties

a. Bijdrage Veluws Bosbrandweer Comité (€ 6.699)

Diverse gemeenten participeren in het Veluws Bosbrandweer Comité (VBC) en betalen hiervoor via hun eigen begroting. In het voormalige cluster Veluwe Noord (Elburg, Hattem, Heerde, Oldebroek) werden deze kosten echter via de clusterbegroting betaald. Bij het omzetten van de clusterbegrotingen naar de VNOG begroting zijn deze budgetten toegevoegd aan de begroting van de VNOG. NB de VNOG zelf is óók deelnemer aan het VBC en betaalt daarvoor haar bijdrage. Dat staat hier los van.

Correctie

Omdat het hier een eigen lidmaatschap van deze vier gemeenten betreft en andere gemeenten zelf hun lidmaatschap rechtstreeks voldoen, stopt VNOG met het voldoen van deze contributie. De vier gemeenten gaan per 1-1-2020 voortaan zelf de rekening van het VBC betalen. De VNOG begroting wordt structureel verlaagd.

b. Beheer bluswatervoorziening (€ 203.315)

Bluswatervoorziening bestaat uit: brandkranen, geboorde putten en open water. De taken bij de bluswatervoorziening zijn: betalen Vitens brandkraancontract, periodiek onderhoud van brandkranen (= taak van Vitens), periodieke schouw van brandkranen, aanleg van geboorde putten, periodieke doormeting van putten, aanleg open water, ontsluiting open water, beheer open water.

Al deze taken zijn in principe voor de gemeenten / grondeigenaren. Het AB heeft op 14 december 2017 besloten dat deze taken niet collectief aan de VNOG worden gemandateerd. Vanuit het clusterverleden voert de VNOG de volgende beheerstaken nog wel uit in 16 gemeenten (zie paragraaf 6 voor een specificatie):

- Betalen van aan VNOG doorbelaste nota's Vitens brandkraancontract in **vier** gemeenten (Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oude IJsselstreek).
- Schouw brandkranen in **acht** gemeenten (Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk).
- Auto en materialen ter beschikking gesteld voor schouw brandkranen in **vier** gemeenten (Elburg, Hattem, Heerde, Oldebroek).
- Aanleg van geboorde putten in 2017 in **één** gemeente (Bronckhorst, eenmalig).
- Periodiek doormeten putten in **negen** gemeenten (Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Lochem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Zutphen).

Dit is niet in lijn met voornoemd AB besluit.

Correctie

Het betreft hier taken die elk voor zich steeds voor een beperkt aantal gemeenten wordt uitgevoerd. Het overgrote deel van de gemeenten voert de taken zelf uit c.q. laat die door derden uitvoeren. Het zijn geen regionale taken. Vanwege de Wet Markt en Overheid mag de VNOG veel van dit soort taken, waar de markt in kan voorzien, niet uitvoeren. In lijn met het besluit van het AB van 14 december 2017 worden deze taken geschrapt uit de VNOG begroting. De betreffende gemeenten gaan per 1-1-2020 voortaan zelf deze taken uitvoeren. Het jaar 2019 kan gebruikt worden om dit in te regelen in overleg tussen gemeenten en VNOG. De VNOG begroting wordt structureel verlaagd.

c. Egalisatiereserve materieel (€ 54.324)

In de clusterbegroting van cluster EVA was een jaarlijkse storting opgenomen aan een egalisatiereserve voor afschrijving van materieel Epe. Bij het opheffen van de clusters zijn alle voormalige cluster-egalisatiereserves uitgekeerd aan de gemeenten (ook aan Epe). Per abuis is de begrotingspost voor de jaarlijkse storting niet uit de begroting 2017 e.v. van de VNOG verwijderd. Sinds 2017 heeft er vanuit deze begrotingspost geen feitelijke storting in een reserve plaatsgevonden en is er dus geen reserve opgebouwd.

Correctie

Omdat deze begrotingspost geen doel meer dient, kan hij vervallen. De VNOG begroting wordt structureel verlaagd.

d. "Huur" centrale kantoorlocaties (€ 243.566)

Er zijn, naast de hoofdzetel Apeldoorn-Europaweg, centrale kantoor- en werklocaties waar regiobrede werkzaamheden worden verricht. Het betreft de locaties Apeldoorn-Saba, Elburg, Doetinchem, Groenlo, Harderwijk en Zutphen. Voor de meeste van deze locaties wordt "huur" (een compensatie voor de extra exploitatiekosten die het gevolg zijn van regionaal gebruik) betaald aan de gemeente die de locatie ter beschikking stelt. De "huur" vergoeding dekt niet de totale gemeentelijke exploitatiekosten van een regionale kazerne, maar dient alleen ter compensatie van de extra gemeentelijke kosten voor de extra m² en het intensievere gebruik van de locatie.

De huidige kosten voor de kazernes zijn historisch bepaald. Het betreft: Elburg, Doetinchem, Groenlo en Harderwijk.

Correctie

Vanuit het clusterverleden is er geen huurvergoeding voor de locaties Zutphen en Apeldoorn-Saba geregeld (voor Apeldoorn-Saba loopt de verantwoording via het programma 10, dat 1:1 met de gemeente Apeldoorn wordt afgerekend). Dit wordt gecorrigeerd door in de begroting van de VNOG ook voor deze locaties een "huur" vergoeding op te nemen. De te betalen vergoeding voor Apeldoorn-Saba wordt dan net als de andere locaties begroot in het programma Brandweerondersteuning.

Begrotingswijziging huurvergoeding:

• Doetinchem	58.000	
• Harderwijk	58.000	
• Zutphen	58.000	
• Groenlo	8.000	: € 40.000 al begroot, dus Oost Gelre ontvangt € 48.000
• Apeldoorn-Saba	48.000	
• Elburg	13.566	
	243.566	

De gemeente Zutphen en Apeldoorn krijgen dus voortaan ook een huurvergoeding. Deze wordt vastgesteld op: € 58.000 (Zutphen), resp. € 48.000 (Apeldoorn-Saba)

Aangezien het gebruik van de locaties Harderwijk, Doetinchem en Zutphen vergelijkbaar is, wordt de huurvergoeding daar gelijkgetrokken (€ 58.000). Het gebruik van de locaties Groenlo en Apeldoorn-Saba is ook vergelijkbaar (€ 48.000). Het gebruik van de locatie Elburg is beperkter en wordt vastgesteld op € 13.566.

Voor deze centrale werklocaties geldt dat hier door de betreffende gemeenten tevens relatief grote investeringen zijn gedaan, omdat deze meer dan de andere locaties een regionale functie hebben.

De gemeentelijke bijdrage wordt verhoogd met € 243.566.

Het toekomstige Huisvestingsplan VNOG kan tot gevolg hebben dat bepaalde kantoorlocaties op termijn niet meer gebruikt gaan worden of dat het gebruik juist wordt geïntensiveerd. De huurvergoeding kan dan worden aangepast.

e. Huisvestingskosten Zutphen (€ 177.556)

In de begroting van het voormalige cluster IJsselstreek was een budget opgenomen voor "Gebouwgebonden kosten" van de kazerne Zutphen, te weten de kosten van elektriciteit, gas, water, belastingen, verzekeringen, kosten vervanging inventaris, schoonhouden en onderhoud gebouw. Dit budget is in de nieuwe VNOG begroting vanaf 2017 blijven staan, in tegenstelling tot de exploitatiekosten voor de andere kazernes. Alleen voor de kazerne Zutphen worden deze exploitatiekosten door de VNOG betaald. In de 21 andere gemeenten zijn deze kosten voor rekening van de gemeente, passend bij eerdere besluiten van het AB. Exploitatie van kazernes is geen taak van de VNOG.

Om te voorkomen dat alle 22 gemeenten via het financiële verdeelmodel aan deze kosten meebetalen, dient er een correctie plaats te vinden.

Correctie

Het budget wordt geschrapt uit de VNOG begroting. De begroting van de VNOG wordt met ingang van 2020 structureel verlaagd. Zutphen dient voortaan zelf deze kosten te voldoen. Daar waar nodig worden tenaamstellingen van nutscontracten aangepast. Voor de jaren 2017-2018-2019 wordt een afrekening opgesteld als volgt:

3 jaren x € 177.556	532.668
Af: compenseren voor regionale functie kazerne á 58.000 / jr	174.000
Af: al betaald aandeel Zutphen via algemene bijdrage á 10.000 / jr	30.000
Te betalen door Zutphen aan VNOG in 2019	328.668

f. Stallingsvergoeding (€ 33.600)

Het AB heeft in 2007 een stallingsvergoedingsregeling vastgesteld. Toen was er namelijk nog een duidelijk onderscheid tussen gemeentelijk en regionaal materieel. Gemeenten kregen voor het stallen van regionaal materieel een vergoeding. De regeling is tot op heden niet ingetrokken, hoewel het onderscheid tussen regionaal en gemeentelijk materieel niet meer bestaat. De centrale werklocaties die meer dan andere locaties een regionale functie hebben en waarvoor investeringen zijn gedaan worden hiervoor gecompenseerd via een huurvergoeding (zie d.).

Correctie

Het onderscheid in materieel bestaat niet meer. De regeling wordt met ingang van 2019 opgeheven.

g. Kosten bouwadvisering Apeldoorn en Epe (€ 165.220)

De gemeenten Apeldoorn en Epe hebben in het clusterverleden wel het personeel, maar niet hun volledige brandweer-formatiebudget overgedragen aan cluster EVA. In plaats daarvan kon het cluster EVA de verstrekte bouwadviezen bij Apeldoorn (€ 104.000) en Epe (€ 61.000) in rekening brengen, op nacalculatiebasis. Dit was een inkomst voor het cluster, ter dekking van de personeelskosten van het cluster.

Tot en met 2016 heeft de VNOG hiervoor rekeningen verstuurd op basis van werkelijke kosten. Deze werkwijze was uniek voor cluster EVA. In 2017 is hiervoor géén factuur gestuurd naar de gemeenten Apeldoorn en Epe. In 2018 is wel een factuur gestuurd – en wel ter grootte van het begrote bedrag.

Het basisbedrag van Apeldoorn en Epe bij de invoering van het verdeelmodel was hierdoor lager dan bij de andere gemeenten. Die hebben hun middelen ingebracht inclusief het budget voor advieskosten, Apeldoorn en Epe niet. Dit wordt nu gecorrigeerd.

Correctie

In 2018 en 2019 wordt het begrote bedrag voor de advisering nog per factuur geïnd bij de gemeenten Apeldoorn en Epe. Vanaf 1-1-2020 wordt het sturen van separate facturen aan de gemeenten Apeldoorn en Epe beëindigd en wordt de algemene gemeentelijke bijdrage aan VNOG begroting structureel verhoogd met dit bedrag.

5. Specificatie effect correcties

De volgende taken worden uit de algemene begroting VNOG gehaald. De gemeentelijke bijdrage wordt structureel met deze bedragen verlaagd. Voor 2020 is dit verdeeld volgens de percentages van het verdeelmodel (percentages 2020)¹:

Gemeente	Percentage verdeelmodel in 2020	Veluws bosbrw Comité	Beheer bluswater	Egal. reserve afschr. Epe	Huisvesting Zutphen	Totaal
Aalten	3,27%	219	6.648	1.776	5.806	14.450
Apeldoorn	21,24%	1.423	43.184	11.538	37.713	93.858
Berkelland	5,55%	372	11.284	3.015	9.854	24.525
Bronckhorst	4,89%	328	9.942	2.656	8.682	21.609
Brummen	2,42%	162	4.920	1.315	4.297	10.694
Doetinchem	6,71%	450	13.642	3.645	11.914	29.651
Elburg	2,64%	177	5.368	1.434	4.687	11.666
Epe	3,86%	259	7.848	2.097	6.854	17.057
Ermelo	3,41%	228	6.933	1.852	6.055	15.069
Harderwijk	5,06%	339	10.288	2.749	8.984	22.360
Hattem	1,26%	84	2.562	684	2.237	5.568
Heerde	2,07%	139	4.209	1.125	3.675	9.147
Lochem	4,42%	296	8.987	2.401	7.848	19.532
Montferland	4,17%	279	8.478	2.265	7.404	18.427
Nunspeet	3,36%	225	6.831	1.825	5.966	14.848
Oldebroek	2,69%	180	5.469	1.461	4.776	11.887
Oost Gelre	3,60%	241	7.319	1.956	6.392	15.908
Oude IJsselstreek	4,44%	297	9.027	2.412	7.883	19.620
Putten	2,70%	181	5.490	1.467	4.794	11.931
Voorst	2,90%	194	5.896	1.575	5.149	12.815
Winterswijk	3,50%	234	7.116	1.901	6.214	15.466
Zutphen	5,86%	393	11.914	3.183	10.405	25.895
Totaal	100%	6.699	203.315	54.324	177.556	441.894

¹ In 2021 worden (conform ingroeipad verdeelmodel) de percentages van het verdeelmodel aangepast. De gemeentelijke bijdrage wordt dan volgens de nieuwe percentages over de 22 gemeenten verdeeld.

Individuele gemeenten krijgen per 2020 de volgende kosten / minder inkomsten:

Gemeente	Veluws bosbrandweer	Beheer bluswater	Huur locaties	Huisvesting Zutphen	Stallingskosten	Bouwkostenad visering	Totaal
Aalten		4.000	7.965			5.403	17.367
Apeldoorn		2.375	51.733		12.600	35.093	101.801
Berkelland		6.400	13.518			9.170	29.088
Bronckhorst		40.000	11.910			8.079	59.990
Brummen		95	5.894			3.998	9.988
Doetinchem		57.000	16.343			11.086	84.430
Elburg	1.952		6.430		2.100	4.362	14.844
Epe			9.402		2.100	6.377	17.879
Ermelo			8.306		2.100	5.634	16.040
Harderwijk			12.324		8.400	8.360	29.085
Hatterij	851		3.069			2.082	6.002
Heerde	1.811		5.042			3.420	10.273
Lochem		4.750	10.766			7.303	22.818
Montferland		31.500	10.157			6.890	48.546
Nunspeet			8.184			5.551	13.735
Oldebroek	2.085		6.552			4.444	13.081
Oost Gelre		3.100	8.768			5.948	17.816
Oude IJsselstreek		46.500	10.814		6.300	7.336	70.950
Putten			6.576			4.461	11.037
Voorst			7.063			4.791	11.855
Winterswijk		1.800	8.525			5.783	16.108
Zutphen		5.795	14.273	177.556		9.682	207.306
Totaal	6.699	203.315	243.566	177.556	33.600	165.220	830.038

Effect per saldo per individuele gemeente:

Gemeente	Gemeente krijgt terug	Gemeente krijgt aan kosten	Extra inkomst gemeente	Voordeel/ nadeel 2020	Vanaf 2021 is het nieuwe verdeelmodel volledig ingevoerd:	Voordeel/ nadeel per 2021
Aalten	14.450	-17.367		-2.917		-2.917
Apeldoorn	93.858	-101.801	48.000	40.057		39.925
Berkelland	24.525	-29.088		-4.563		-4.500
Bronckhorst	21.609	-59.990		-38.381		-38.384
Brummen	10.694	-9.988		706		710
Doetinchem	29.651	-84.430	400	-54.378		-54.421
Elburg	11.666	-14.844	8.000	4.822		4.825
Epe	17.057	-17.879		-822		-772
Ermelo	15.069	-16.040		-971		-951
Harderwijk	22.360	-29.085	8.000	1.275		1.222
Hatterij	5.568	-6.002		-434		-440
Heerde	9.147	-10.273		-1.126		-1.136
Lochem	19.532	-22.818		-3.287		-3.247
Montferland	18.427	-48.546		-30.119		-30.103
Nunspeet	14.848	-13.735		1.112		1.076
Oldebroek	11.887	-13.081		-1.194		-1.188
Oost Gelre	15.908	-17.816	8.000	6.092		6.112
Oude IJsselstreek	19.620	-70.950		-51.330		-51.337
Putten	11.931	-11.037		894		894
Voorst	12.815	-11.855		960		973
Winterswijk	15.466	-16.108		-641		-588
Zutphen	25.895	-207.306	58.000	-123.411		-123.424
Totaal	441.982	-830.038	130.400	-257.655		-257.672

Verklaring per saldo nadeel gemeenten:

Extra inkomst gemeenten compensatie exploitatie	130.400
Uitname overbodige begrotingspost	54.324
Betalen gemeenten compensatie exploitatie	-243.566
Opheffen stallingskostenvergoeding	-33.600
Bouwadvisering in algemene bijdrage	-165.220
	-257.662

Effect op de VNOG begroting:

	Verlaging bijdrage (geschrapte taken)	Verhoging bijdrage (huur locaties)	Verhoging bijdrage (bouwkostenadvisering)	Eindeffect
VNOG	-441.894	243.566	165.220	-33.108
		408.786		

De gemeentelijke bijdrage aan de VNOG (van de 22 gemeenten samen) wordt per saldo per 2020 structureel verlaagd met € 33.108.

6. Specificatie bluswatervoorziening (5 november 2018) (€ 203.315)

	Brandkranen		Geboorde putten		Open water	Divers onderhoud ⁸
	Betalen Vitens brandkraancontract	Periodieke schouw brandkranen	Aanleg van geboorde putten	Periodiek ⁶ door-meten putten	Aan-leg/ontsluiten/ ⁷ beheer open water	
Aalten	Gemeente	VNOG, € 1.700 ¹	Gemeente	VNOG, € 2.300	Gemeente / burger	VNOG € 96.000 onderhoud
Apeldoorn	Gemeente	Gemeente	Gemeente	VNOG, € 2.375	Gemeente / burger	
Berkelland	Gemeente	VNOG, € 4.300 ¹	Gemeente	VNOG, € 2.100	Gemeente / burger	
Bronckhorst	VNOG, € 30.000	VNOG, € 8.000 ¹	VNOG, ↓ ⁵	VNOG, € 2.000	Gemeente / burger	
Brummen	Gemeente	Gemeente	Gemeente	VNOG, € 95	Gemeente / burger	
Doetinchem	VNOG, € 47.000	niemand, € 10.000 ²	Gemeente	Gemeente	Gemeente / burger	
Elburg	Gemeente	VNOG: auto, etc. pm ³	Gemeente	Gemeente	Gemeente / burger	
Epe	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente / burger	
Ermelo	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente / burger	
Harderwijk	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente / burger	
Hatterij	Gemeente	VNOG: auto, etc. pm ³	Gemeente	Gemeente	Gemeente / burger	
Heerde	Gemeente	VNOG: auto, etc. pm ³	Gemeente	Gemeente	Gemeente / burger	
Lochem	Gemeente	Gemeente	Gemeente	VNOG, € 4.750	Gemeente / burger	
Montferland	VNOG, € 25.000	niemand, € 6.500 ⁴	Gemeente	Gemeente	Gemeente / burger	
Nunspeet	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente / burger	
Oldebroek	Gemeente	VNOG: auto, etc. pm ³	Gemeente	Gemeente	Gemeente / burger	
Oost Gelre	Gemeente	VNOG, € 2.800 ¹	Gemeente	VNOG, € 300	Gemeente / burger	
Oude IJsselstreek	VNOG, € 29.000	niemand, € 7.500 ⁴	Gemeente	VNOG, € 10.000	Gemeente / burger	
Putten	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente / burger	
Voorst	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente / burger	
Winterswijk	Gemeente	VNOG, € 1.800 ¹	Gemeente	N.v.t.	Gemeente / burger	
Zutphen	Gemeente	Gemeente	Gemeente	VNOG, € 5.795	Gemeente / burger	
	€ 131.000	€ 42.600	€ -	€ 29.715	pm	
Totaal: € 203.315						

¹ In de gemeenten Aalten, Berkelland en Winterswijk en bij de posten Lichtenvoorde, Steenderen en Vorden voeren verenigingen van oud-leden de schouw op brandkranen uit. In de plaatsen Hengelo, Zelhem en Groenlo ligt dit bij vrijwilligers van de betreffende posten. In Bronckhorst hebben er in 2017 echter geen (achterhaalbare) boekingen plaatsgevonden. Op basis van een normbedrag per kraan (dat een extern bedrijf rekent) en het totaal aantal kranen, is dit totaalbedrag voor Bronckhorst bepaald.

² In Doetinchem voerde een clustermedewerker de schouw uit, binnen de uren van zijn functie. Het exacte aantal uren en bijbehorende bedrag is achteraf lastig te achterhalen. Op basis van een normbedrag per kraan (dat een extern bedrijf rekent) en het totaal aantal kranen, is dit totaalbedrag voor Doetinchem bepaald.

³ In Elburg, Hatterij, Heerde en Oldebroek voorziet VNOG in een auto (incl. brandstof) en materialen voor het schouwwerk. Het betreft een afgeschreven auto van de VNOG (2007), die voor circa 20 uur in de week voor schouwwerk gebruikt wordt. Het schouwwerk zelf wordt uitgevoerd door een medewerker van de werkvoorziening die door deze vier gemeenten wordt betaald.

⁴ In Montferland en Oude IJsselstreek werd door het cluster een extern bedrijf ingehuurd voor de schouw. De laatste rekening is uit 2016, in 2017 heeft geen schouw plaatsgevonden.

⁵ In 2017 zijn er in de gemeente Bronckhorst op kosten van de VNOG twee geboorde putten aangelegd (€ 9.300), maar dit is niet een structurele activiteit. Vandaar dat dit verder buiten de berekeningen is gehouden.

⁶ In de gemeenten Aalten en Berkelland en bij de posten Lichtenvoorde, Steenderen en Vorden voeren verenigingen van oud-leden het doormeten van de putten uit. In de plaatsen Apeldoorn, Hengelo, Zelhem en Groenlo ligt dit bij vrijwilligers van de betreffende posten. In de gemeenten Brummen, Lochem, Oude IJsselstreek en Zutphen heeft de VNOG in 2017 voor deze taak een extern bedrijf ingeschakeld. De verenigingen van oud-leden rekenen met € 25,00 per put. Het huidige externe bedrijf rekent € 95,00 per put. Dit is een scherp tarief, kosten liggen eerder op € 150,00 per put.

⁷ Het beheer van open water betreft toegankelijkheid daarvan (voor de brandweer toegankelijk maken van plassen, vijvers, beken, etc.) en de bruikbaarheid (voorkomen dichtgroeien door beplanting, ijsvrij houden, droog komen te staan, etc.), alsmede de periodieke controle op toegankelijkheid/bruikbaarheid. Deze vorm van beheer staat relatief in de kinderschoenen.

⁸ Voor divers (spoed) onderhoud en klein onderhoud heeft VNOG een regio-breed budget. Van dit budget worden momenteel ook een deel van de hierboven aangegeven taken bekostigd. Bij een taakoverdracht aan de gemeenten zal dit deels ten laste komen van dit onderhoudsbudget (€ 96.000, specificatie: 6331034009 – 34301 Klein onderhoud bluswatervoorziening (€ 48.000) en 6335034009 – 34313 Klein onderhoud bluswatervoorziening (€ 48.000)). Voor de verrekening van het Vitens contract is het budget: 6331034009 – 34314 Brandkraancontract Vitens (€ 132.000).

Bijlage 5. Ontwikkelingen 2021-2023

In deze bijlage worden de ontwikkelingen voor 2021 e.v. geschetst (bijlage 6 geeft een nadere toelichting op de ontwikkeling van de investeringen en kapitaallasten). Het gaat o.a. om zaken uit de Strategische Agenda 2017-2021 waarvan de structurele kosten of besparingen nog niet of nog niet volledig zijn uitgewerkt en/of andere beleidsontwikkelingen. Voor de jaren 2021 e.v. kunnen de financiële effecten alleen globaal en onder voorbehoud worden genoemd, dan wel als P.M. post. Deze zaken hebben nog geen (financieel) effect op 2020.

Er volgt hiervoor nog afweging en visievorming door het VNOG bestuur. De afweging hangt samen met nog te voeren diepgaandere discussies en keuzes in het VNOG bestuur over opgaven, taken en de toekomst van de organisatie. Er is tijd nodig om deze discussie te voeren; dit zal gedurende het jaar 2019 gaan plaatsvinden. Zaken kunnen vervolgens verwerkt worden in de Kadernota 2021-2024, die naar verwachting in december 2019 zal verschijnen, of waar nodig in de Kadernota's daarna.

Ontwikkelingen 2021-2023

Personeelsbudget (dagdienst)

IB010 Organisatie / werkwijze IB

Bedrag: ca. € 250.000 / P.M.

In de huidige werkwijze worden capaciteitsproblemen ervaren; de indruk is dat de beroepsformatie van de afdeling IB te klein is om de posten op het gewenste niveau te kunnen ondersteunen c.q. andere taken uit goed te kunnen voeren. Dit is mede aanleiding voor het opnieuw bezien van de organisatie van (dit deel van) de brandweerzorg, waaronder het samenspel tussen de beroeps- en de vrijwillige organisatie onder leiding van de nieuwe directeur / afdelingshoofd IB.

Vrijwilligersbudget (programma 2. Incidentbestrijding)

IB012/014/015/016/017 Ontwikkelingen vrijwilligersbudget

Bedrag: PM

Ontwikkelingen kunnen ertoe leiden dat er op termijn extra middelen benodigd zijn voor het vrijwilligersbudget vanaf 2021 óf dat besparingen mogelijk worden. Veel is daarbij afhankelijk van de wijze van organiseren en van keuzes en ambities van het bestuur. De volgende ontwikkelingen spelen onder andere een rol:

- In 2019 wordt nieuw beleid omtrent onderhoud Materieel en Logistiek uitgewerkt, dat per 2020 kan ingaan, waarin ook helder wordt wat de rol/inzet van vrijwilligers daarbij kan/zal zijn. De verwachting op dit moment is dat door dit nieuwe beleid er mogelijk meer middelen nodig zullen zijn dan de € 145.000 die nu voor uren onderhoud is geraamd. Het is in dit stadium nog niet helder welk bedrag hiermee gemoeid zal zijn.
- Het is mogelijk dat het, als gevolg van (al dan niet onvoorziene) operationele problemen, noodzakelijk wordt om op bepaalde plekken over te gaan tot variabele voertuigbezetting om (langdurige) buitendienststelling van posten te voorkomen. Binnen de Strategische Agenda 2017-2020 valt de bestuursopdracht om het onderwerp te bezien en uit te werken. Afhankelijk van de bestuurlijke keuzes, het te maken beleidskader en de daadwerkelijke omstandigheden die zich dan voordoen, kunnen er financiële gevolgen optreden voor het vrijwilligersbudget.
- Het model 'Optimalisering specialismen' is in ontwikkeling, afhankelijk van de uitwerking en implementatie kunnen er (eenmalige) frictiekosten ontstaan. Na implementatie kan het financiële effect zowel positief als negatief uitpakken. Daarbij gaat het om zaken als:
 - o Sluiten/herverdelen van posten
 - o Wel/niet kazerneren
 - o Paraatheid posten
 - o Variabele voertuigbezetting
- Een onderdeel van de Strategische Agenda 2017-2020 is de toekomstbestendigheid, spreiding en paraatheid. Afhankelijk van de uitwerking en bestuurlijke keuzes/uitgesproken ambities in 2019 en 2020 kunnen er financiële gevolgen zijn.
- Een onderdeel van de Strategische Agenda 2017-2020 is het (blijvend) vinden van voldoende (vrijwillig) personeel; daarbij spelen ook de demografische ontwikkelingen. Als gevolg van deze ontwikkelingen (krimp, vergrijzing, ontgroening) kan het op termijn nodig worden om maatregelen te nemen om voldoende bezetting te houden, met financiële gevolgen. In 2019/2020, als de uitwerking van dit onderdeel zal verschijnen, kunnen keuzes worden gemaakt.

Programma 1. Risicobeheersing

RB001/003/004/010/011 Uitvoering geven aan Strategische Agenda: Omgevingswet

Bedrag: PM

Op 1 november 2018 heeft het AB de Omgevingsvisie van de VNOG behandeld, waarin de ontwikkelingen van de komende Omgevingswet zijn opgenomen. De Omgevingswet maakt deel uit van de Strategische Agenda van de VNOG en heeft grote gevolgen voor de organisatie. In 2019 wordt de visie concreet uitgewerkt en wordt de uitwerking voorgelegd aan het AB. Vervolgens kunnen de (financiële) consequenties worden meegenomen in de Kadernota 2021-2024.

Dit raakt diverse afdelingen van de VNOG, niet alleen Risicobeheersing, maar ook Crisisbeheersing, GHOR en Bedrijfsvoering (multi benadering). Er zijn ontwikkelingen te verwachten op:

- Formatie (voor beleidsniveau (visie- en planvorming) en uitvoeringsniveau (vergunningstrajecten).
- Benodigde opleidingen (incidenteel – bijscholing en structureel – bijblijven).
- Communicatie algemeen (over het effect van de invoering van de Omgevingswet)
- Risicocommunicatie (thematisch over onderwerpen als duurzaamheid, klimaatverandering, innovaties, natuurgebieden).

RB008 Zelfredzaamheid en inwonerparticipatie: uren t.b.v. georganiseerde voorlichtingsactiviteiten/ voldoende (vrijwillig) personeel

Bedrag: PM

Voor de uren aan in te zetten vrijwillig personeel is 20.000 beschikbaar bij Incidentbestrijding (loonsom vrijwilligers) t.b.v. stimulering/begeleiding zelfredzaamheid en inwonerparticipatie. Omdat zelfredzaamheid en inwonerparticipatie een vlucht gaan nemen, zullen er naar verwachting extra middelen nodig zijn om brandweermensen voor te bereiden en in te zetten op activiteiten daaromtrent. Na analyse kan hiervan een financiële vertaling worden gemaakt.

Programma 3. Brandweerondersteuning

BO022 (Landelijke) ontwikkelingen Vakbekwaam blijven

Bedrag: PM

Er spelen diverse (landelijk en regionale) ontwikkelingen voor het Vakbekwaam blijven, die volgen uit nieuwe inzichten en werkwijzen voor de brandweer, nieuwe (landelijke of regionale) richtlijnen, procedures en protocollen, of nieuwe materialen. Dat zijn onder andere:

Hernieuwde kijk op brandbestrijding, Werken op hoogte, Implementatie veeredtakels, Slangenbundels, Visie IBGS (o.a. schuim), Model voertuigbezetting, Bluswaterlogistiek (o.a. WTS), Ademlucht, SBO/GBO, Implementatie slagkracht 2.0., Gevolgen RI&E, Gevolgen landelijke agenda brandweezorg 2018-2022

Afhankelijk van te maken keuzes en het ambitieniveau zullen budgetten op termijn wel of niet toereikend zijn. Wil de VNOG blijven met de landelijke ontwikkelingen, zullen de uitkomsten van de landelijke agenda moeten worden meegenomen. Hierbij speelt ook een herbezinning op de huidige inrichting van het realistisch oefenen (manier, intensiteit, wel of niet verplicht), die tot besparingen of meerkosten kan leiden.

BO024 Duurzaamheid / Energietransitie

Bedrag: PM

Vanwege de energietransitie en toegenomen duurzaamheidseisen volgend uit de wereldwijde maatregelen, wet- en regelgeving tegen de klimaatveranderingen, kunnen er meerkosten gaan ontstaan voor alternatief materieel en innovatieve materialen, alsook verduurzaming van panden. Wat betreft de footprint moeten er (bestuurlijke) ambities worden geformuleerd.

BO025 Gevolgen Integraal Huisvestingsplan en Demarcatie

Bedrag: PM

Per 2021 verlaat de VNOG het kantoorpand Europaweg te Apeldoorn. De teams moeten geherhuisvest worden, hiervoor is een Integraal Huisvestingsplan nodig, dat de totale huisvesting van de kantoororganisatie over alle locaties en opties voor centrale en decentrale huisvesting beschouwt. Dit plan moet in 2019/2020 tot stand komen, waarbij keuzes worden gemaakt. De financiële gevolgen van die keuzes komen vanaf 2021 tot uiting. Onder de term "demarcatie huisvesting" valt het vraagstuk welke partij (gemeente of VNOG) welke huisvestingstaak in de 56 kazernes uitvoert en/of bekostigt. In overleg tussen de gebruiker van de panden (VNOG) en de eigenaar (veelal de gemeenten) moeten hier afspraken over worden gemaakt. Hierover moet in 2019/2020 duidelijkheid komen. Afhankelijk van de keuzes en afspraken kunnen er financiële gevolgen zijn, dit vervolgens vanaf 2021 tot uiting kunnen komen.

BO026 Ontwikkeling dienstverleningsconcept

Bedrag: PM

In het kader van de Strategische Agenda wordt de dienstverlening richting de 56 posten versterkt, hieronder valt onder andere de ontwikkeling van een frontoffice richting de posten, met een compleet aanbod (administratie, HRM, ICT, Vakbekwaamheid, M&L en Facilitair), die ruim bereikbaar en beschikbaar is (venstertijden, danwel invoering bepaalde piketten). In dit dienstverleningsconcept past ook de ontwikkeling van het service-niveau. Er zal sprake zijn van een geleidelijke invoering van de frontoffice. Eerst zal de uitkomst (en uitrol) van de ondersteunende computersystemen volgen (aanbesteding 2019, implementatie 2020). De software achter de frontoffice is dan geregeld. In 2020 volgt de nadere uitwerking en in 2021 de verdere opbouw.

Programma 4. Crisisbeheersing

CB007 Operationaliseren verbeteringen in Crisiscommunicatie (communicatie tijdens een crisis), teneinde uitvoering te geven aan Strategische Agenda

Bedrag: PM

Samenwerking tussen gemeenten, (het perspectief van) de Veiligheidsregio en crisispartners is van groot belang. Uitdaging daarbij is dat overheid, crisispartners en/of private partijen dezelfde boodschap uitstralen. CB wil samen met communicatie VNOG en gemeenten werken in 2019 aan de implementatie van de quick wins en aan onderzoek naar de huidige structuur en de bestuurlijke dilemma's. In de loop van 2019 worden de aanbevelingen in het DB gebracht waarna implementatie gaat plaatsvinden.

Programma 5. GHOR

GH002 Informatiegestuurd werken witte kolom

Bedrag: 100.000 structureel

In het kader van de doorontwikkeling en intensivering van de informatiegestuurde besluitvorming binnen de witte kolom worden de volgende activiteiten ondernomen:

- Met 5 GHOR regio's, 24/7 een gezamenlijk risicobeeld geneeskundig opstellen.
- Dynamische operationele informatie in het veld beschikbaar.
- Alarmeren van burgers voor ondersteuning crisisorganisatie.
- Dynamisch en flexibel alarmeren van GHOR functionarissen en ketenpartners

De verwachte resultaten zijn:

1. 24/7 een geneeskundig risicobeeld bij/op en voor de LMS Oost Nederland.
2. De "witte kolom" aangesloten bij de VIC ontwikkelingen.
3. Actuele en incidentgerichte informatie beschikbaar voor de OVDG en ACGZ.
4. Burgers worden ingezet ter ondersteuning van de geneeskundige crisisorganisatie.
5. Medewerkers en ketenpartners zijn op diverse wijze flexibel te alarmeren.

GH007 Implementatie GHOR beleid en uitvoeringsplan zelfredzaamheid / burgerparticipatie

Bedrag: PM

De visie wordt in de loop van 2019 uitgewerkt in een beleid en uitvoeringsplan. De implementatie volgt daarna, in afstemming met GHOR IJsselland en de VNOG (project Burgerkracht) en bij voorkeur met de Oost-5 partners en landelijk GGD/GHOR-Nederland.

Programma 7. Bedrijfsvoering

BV014 Invulling functie Ciso

Bedrag: PM

Volgens de nieuwe Privacywet (AVG) moet de VNOG beschikken over een Chief Information Security Officer (Ciso). Deze rol heeft de VNOG tijdelijk ingevuld binnen de bestaande formatie, maar dit gaat ten koste van bestaande werkzaamheden en is op de lange termijn niet houdbaar. Bezien moet worden hoe hier ruimte voor te maken. Dit kan leiden tot meerkosten.

BV016 Arbo – gevolgen uitvoering Arbocatalogus, RI&E, etc.

Bedrag: PM

In 2018 is de RI&E uitgevoerd. Het definitieve rapport zal begin 2019 verschijnen en dan kan er ook een plan van aanpak worden opgesteld, waarin zal staan hoe de punten uit de RI&E zullen worden aangepakt. In 2018 is de landelijke Brandweer Arbo catalogus vastgesteld. Hierin zijn door de branche de Arbo doelvoorschriften van de overheid uitgewerkt. De catalogus bevat verplichte en aanbevolen/geadviseerde protocollen. Om de protocollen uit te voeren, zijn extra middelen nodig. Uit de RI&E en de Arbocatalogus volgen diverse acties voor de VNOG, of zullen gaan volgen in de loop van 2019. Bepaalde onderwerpen zijn inmiddels opgepakt, of beschreven bij de afdeling die hier primair voor verantwoordelijk is.

BV017 Aansluiten vrijwilligers op VNOG-domein

Bedrag: PM

Het betreft de toegang van met name de vrijwilligers tot diverse applicaties (bv. ELO, brandweer app, handboek vrijwilligers, etc.) en andere onderdelen van het VNOG domein. In het kader van het project Prio1! draagt deze ontsluiting van informatie bij tot een betere verbinding tussen de posten/vrijwilligers en de ondersteunende VNOG organisatieonderdelen. Er kan hier mogelijk ook een besparing van uitgaan op de langere termijn. Hiertoe dient eerst een business case opgesteld worden.

BV018 Vergroten communicatiebewustzijn medewerkers i.v.m. toenemende invloed sociale media

Bedrag: PM

De impact van sociale media op organisaties wordt steeds groter. Dat geldt zeker ook voor de VNOG. Lang niet alle medewerkers zijn voldoende bewust van de betekenis en de effecten van (social) media. Om dit bewustzijn te vergroten is het nodig om hier (extra) aandacht aan te besteden. Mogelijk wordt dit opgenomen in de vernieuwing van de reguliere leergang. Indien niet, dan moet VNOG zelf hiervoor iets organiseren, wat meerkosten met zich zal meebrengen.

BV019 Aanbevelingen uit Archiefrapportage 2016-2017

Bedrag: PM

Op 13 december 2018 heeft het AB de rapportage 2016-2017 over het archief behandeld. Vier van de zeven aanbevelingen uit deze rapportage worden uitgevoerd. De uitvoering van drie aanbevelingen kan in 2021 worden opgepakt, het betreft:

- Start een project voor organisatiebreed introduceren van een digitale handtekening, incl. de mogelijke afschaffing van de [fysieke] handtekening.
- Initieer een kort (haalbaarheids)onderzoek naar voordelen van structurele vervanging / substitutie.
- Huur tijdelijk extra, specifieke DIV-capaciteit in t.b.v. digitale initiatieven en projecten, aangezien de huidige DIV-formatie onvoldoende groot is om naast reguliere werkzaamheden ook de veelheid aan nieuwe initiatieven te ondersteunen.

Bijlage 6. Investerings en kapitaallasten

1. Ramingsgrondslagen

In het rapport van de Evaluatie jaarrekening 2017 is een analyse van de investeringen en kapitaallasten opgenomen. Dit rapport bevat 34 aanbevelingen, waarvan 13 over de investeringen/kapitaallasten, die inmiddels vrijwel allemaal zijn afgerond. Een overzicht van de stand van alle aanbevelingen is opgenomen in bijlage 8.

Het budget voor kapitaallasten berust op de volgende ramingsgrondslagen:

- Het MJIP (meerjarig investeringsprogramma) is compleet gemaakt, met dit voorbehoud dat nog een laatste controle moet gebeuren.
- De investeringen zijn onderscheiden naar vervanging (opgenomen in deze paragraaf) en uitbreiding.
- De verdeling van investeringen over de jaarschijven 2020 tot en met 2023 is bepalend voor het jaar waarvoor (in de begroting) de kredieten worden aangevraagd. Na het beschikbaar stellen van het krediet worden verplichtingen aangegaan (bijvoorbeeld door het starten van een aanbestedingsprocedure).
- Er is gerekend met toevoegingen en onttrekkingen aan de egalisereserve conform het vastgestelde beleid.
- De afschrijvingstermijnen zijn herzien (besluit DB van 29 november 2018). Er wordt lineair afgeschreven conform ons beleid. Over de restant boekwaarden van reeds aanwezige activa zijn de afschrijvingen vanaf 2019 berekend over de resterende looptijd conform de herziene afschrijvingstermijnen (vanaf activa met een boekwaarde > € 10.000).
- De omslagrente bedraagt 0,8% en wordt berekend over de boekwaarde aan het begin van het jaar plus de helft van de voorgenomen investeringen in het begrotingsjaar.
- De voorgenomen investeringen zijn geraamd inclusief prijsindex en BTW. Gerekend is met een stijging van 1,5% per jaar voor duurzame goederen (percentage voor 2020 uit de septembercirculaire gemeentefonds 2018).
- De kapitaallasten tenslotte, zijn geraamd na verwerking van bovenstaande punten, uitgaande van 100% van de bestaande boekwaarden en 85% van de voorgenomen investeringen.

Op advies van de gemeentelijke Commissie Van der Jagt / Van Arkel wordt het effect van de "BTW-BDUR problematiek" niet 1:1 vertaald in (een "claim" op) een hoger benodigd budget voor kapitaallasten. De stijging van de kapitaallasten als geheel kan op middellange termijn bestuurlijk worden afgewogen in de bredere context van deze en volgende Kadernota's.

De voorziene stijgingen als gevolg daarvan hogere gemeentelijke bijdragen, wordt gedempt door de inzet van de egalisereserve.

2. Meerjarig investeringsprogramma (MJIP)

In de bijgewerkte MJIP staan de volgende bedragen voor vervangingsinvesteringen voor de komende jaren. De eerste regel bevat de bedragen van de aan te vragen kredieten; de tweede regel 85% daarvan (voor de berekening van de kapitaallast).

Jaar	2020	2021	2022	2023
MJIP Investerings 100%	14.746.686	1.645.325	6.990.752	8.954.800
MJIP Investerings 85%	12.534.683	1.398.526	5.942.139	7.611.580

In 2018 zijn niet alle voorgenomen investeringen uitgevoerd. Bij de jaarrekening 2018 zullen er nog investeringen met een totaal kredietbedrag van € 4,7 miljoen worden doorgeschoven, conform één van de aanbevelingen uit de Evaluatie jaarrekening 2017.

Voorgenoemde investeringsplanning fluctueert sterk. Waarschijnlijk vindt in werkelijkheid een gelijkmatiger spreiding van de uitgaven plaats, waarin uitgaven die nu in 2019 en 2020 geraamd zijn, doorschuiven naar 2021. Dit is inherent aan de wijze van ramen: éérst het krediet, dan het investeringsproject en de aanbesteding, en tenslotte de uitvoering en het doen van de uitgaven. De kapitaallasten schuiven in dat geval op.

De belangrijkste uitgaven betreffen vervangingen van:

- MDT's
- Ademlucht
- Redgereedschap
- Slangenwagens
- Tankautosputten
- Hulpverleningsvoertuigen
- Warmtebeeldcamera's
- ICT middelen

3. Ontwikkeling kapitaallasten 2020-2023

Jaar	Boekwaarde begin jaar	Investerings (obv 85%)	Afschrijvingen	Boekwaarde einde jaar	Rente (0,8%)	Benodigd budget kapitaallasten kadernota	Opgenomen kapitaallasten MJB 2019 - 2022	Budgettair effect
2020	40.130.471	12.534.683	5.395.153	47.270.002	371.183	5.766.336	5.453.717	-312.619
2021	47.270.002	1.398.526	6.030.925	42.637.603	383.754	6.414.680	5.453.717	-960.963
2022	42.637.603	5.942.139	5.788.817	42.790.925	364.869	6.153.687	5.453.717	-699.970
2023	42.790.925	7.611.580	5.795.761	44.606.743	372.774	6.168.535	5.453.717	-714.818

Tabel is exclusief de kazernes in eigendom, die 1:1 worden verrekend met betreffende gemeenten (programma 10).

Voor de komende jaren wordt er een toename van de kapitaallasten verwacht. De kolom "benodigd budget kapitaallasten kadernota" laat zien wat de omvang van de totale kapitaallasten (afschrijving en rente) in de komende jaren zal zijn. Door het toepassen van de nieuwe ramingsgrondslagen conform de Evaluatie Jaarrekening 2017 en het rapport van de gemeentelijke Commissie fluctueert dit bedrag, waar in de voorbije jaren een constant bedrag werd begroot.

4. Analyse

Hieronder wordt de stijging van de kapitaallasten ontleed naar zijn oorzaken, overeenkomstig de maatregelen die de gemeentelijke Commissie heeft voorgesteld.

Maak het MJIP compleet

In totaal zijn er items met een waarde van € 3,8 mln. toegevoegd aan het MJIP. Dit betreft voornamelijk zaken in de facilitaire en IT sfeer, maar ook brandweermaterialen. Het betreft zaken die al aanwezig waren bij de VNOG, maar die nog niet in het MJIP waren opgenomen. Hierdoor stijgen de kapitaallasten met gemiddeld bijna € 300.000, die zich echter ongelijkmatig over de jaren voor zal doen.

Herzie de afschrijvingstermijnen

In het DB van 29 november 2018 zijn de afschrijvingstermijnen aangepast. Aanleiding hiervoor was dat deze voor een aantal items niet meer realistisch waren. Sommige termijnen zijn verkort; andere termijnen verlengd.

Echter, ook het jaar van vervanging verandert door de andere termijnen. Tenslotte worden de restant boekwaarden van de huidige activa met andere termijnen (en dus bedragen) afgeschreven. Dit alles leidt per saldo tot lagere kapitaallasten met gemiddeld bijna € 300.000, die zich echter ongelijkmatig over de jaren voor zal doen.

Pas de prijsindex toe op investeringen

In de nieuwe kapitaallasten berekeningen wordt rekening gehouden met een jaarlijkse inflatie van 1,5%. Tot en met het jaar 2023 wordt er jaarlijks met dit percentage gerekend. Als gevolg hiervan stijgen de kapitaallasten met circa € 100.000.

De al vastgestelde kredieten voor 2018 en 2019 worden niet geïndexeerd. Door de aanpassing van de kredieten aan het aanbestedingsresultaat, conform één van de aanbevelingen, wordt het effect van prijsstijgingen meegenomen. De prijsindex voor de nog te voteren kredieten van 2020 (die vanaf 2021 doorwerken in de kapitaallasten) en verdere jaren is verwerkt vanaf de start van het nieuwe MJIP.

Begroot de kapitaallasten op 100% van bestaande boekwaarden en 85% van voorgenomen investeringen

Het budget voor kapitaallasten was vastgeklikt op een gemiddelde last, waarbij de totale kapitaallasten met 15% werden gekort. De onderliggende aanname dat slechts 85% van de voorgenomen investeringen tot uitvoering komen, betreft echter alleen de toekomst. Vanaf nu wordt dus over 100% van de boekwaarden en afgesloten kredieten de kapitaallast begroot. Dit effect is berekend over de jaren 2020-2023 op ca. € 850.000 aan méér kapitaallasten.

De vier effecten bij elkaar (2023):

• Compleet maken MJIP	- 300
• Herzie afschrijvingstermijnen	+300
• Prijsindex	- 100
• Plus 15% boekwaarden in kapitaallast	- 850
Totaal	- 950

Hiermee is de stijging van de kapitaallasten op termijn verklaard, die de gemeentelijke Commissie heeft voorspeld. De structureel stijgende tendens zal zich in een "grillige", ongelijkmatige lijn kunnen effectueren.

5. Inzet egalisatiereserve kapitaallasten / materieel

Ter dekking van de fluctuaties in de kapitaallasten wordt de 'egalisatiereserve kapitaallasten' ingezet. De stand van deze reserve op 1 januari 2019 is € 950.000 (na de toevoeging van het overschot op de kapitaallasten 2018). De ontwikkeling van deze reserve wordt voortaan meegenomen in de P&C cyclus.

Het effect van de kapitaallasten op het saldo van deze Kadernota 2020-2023 – en daarmee op de bijdragen van de gemeenten in de komende jaren – is als volgt:

Jaar	Budgettair effect	Stand reserve 1 januari	Dotatie/ onttrekking reserve	Stand reserve 31 december	Effect gemeente-lijke bijdrage
2019	213.670	959.888	213.670	1.173.557	0
2020	-312.619	1.173.557	-312.619	860.939	0
2021	-960.963	860.939	-960.963	0	-100.024
2022	-699.970	0	0	0	-699.970
2023	-714.818	0	0	0	-714.818

In het meerjarig perspectief (hoofdstuk 6) is dit verwerkt.

6. Toekomst; mogelijke veranderingen van het beeld

Hieronder wordt een aantal factoren beschreven die voorgenoemd beeld kunnen beïnvloeden:

1. Nieuw beleid: door het doen van uitbreidingsinvesteringen, via de Kadernota's door het Algemeen Bestuur te besluiten, zullen de kapitaallasten kunnen stijgen. In de Kadernota moet dan ook de dekking zijn aangegeven.
2. Door het afstoten of niet vervangen van materieel en materiaal, bijvoorbeeld voortvloeiend uit nieuwe ideeën over de organisatie van de brandweezorg of door bezuinigingen, kunnen de kapitaallasten gaan dalen.
3. Indien materieel / materiaal technisch of functioneel onbruikbaar zou worden, leidt dit tot éénmalige afwaardering van de restant boekwaarde. Deze zal dan ten laste van de egaliseringsreserve worden gebracht.
4. Het tempo van uitvoering van de projecten en de investeringsuitgaven zal afwijken van de planning. Voor een deel is dit inherent aan de inrichting van de P&C cyclus (eerst een krediet, dan pas beginnen). Daarnaast kan dit het gevolg zijn van bewuste keuzes (nieuwe werkwijzen en dus andere investeringen worden overwogen), maar ook van tegenvallers in de uitvoering van projecten of in aanbestedingstrajecten.
5. Zoals aangegeven in de rapportage van de gemeentelijke Commissie vervangt de VNOG geen materieel / materialen louter en alleen omdat de afschrijvingstermijn verlopen is. Ook hierdoor is dus een verschuiving van investeringen en de daarmee gepaard gaande kapitaallasten naar latere jaren denkbaar.
6. Indien aanbestedingsresultaten afwijken van de raming worden kredieten hier in de toekomst bij financiële verkenningen op aangepast.
7. De omslagrente is nu geraamd op 0,8%. Dat is vrij laag. Afhankelijk van macro-economische ontwikkelingen kunnen de tarieven op de kapitaalmarkt stijgen. Dit kan een fors financieel effect hebben. In de gemeente Apeldoorn wordt bijvoorbeeld thans gerekend met een omslagrente van 1,4%. Ter illustratie: een stijging van 0,1% komt overeen met een extra rentelast van circa € 45.000 per jaar.
8. De financiële gevolgen van het onderwerp demarcatie zijn niet meegenomen in deze paragraaf.

7. Totaalbeeld investeringen

Onderstaande tabel geeft een globaal inzicht in de aard en samenstelling van de investeringen en het financieel volume ervan.

Soort Activa	Aanschafwaarde
Totaal	80.600
Rollend (en varend) materieel	61.400
Inventaris	4.500
Persoonlijke bescherming	6.000
Werkplaatsapparatuur	1.100
IT/infrastructuur	6.000
ICT werkstations en monitoren	800
Overig	800

Bedragen x1.000

Bijlage 7. Eerste opzet opgavegerichte begroting

In onderstaand overzicht zijn huidige begrotingsonderdelen van de acht operationele programma's toebedeeld aan de zeven opgaven van de organisatie. Dit is een eerste stap om op termijn meer opgavegericht te kunnen sturen.

Maatschappelijke opgave: "Minder incidenten, slachtoffers en schade"							
Opgaven:	1. Voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crises	2. Bestrijden van incidenten, rampen en crises	3. Herstel van ontwrichte situaties	4. Risicogericht werken	5. Informatiegestuurd werken	6. Zelforganiserend vermogen stimuleren	7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering voeren
1 RB	brandpreventie weken RB			ontwikkeling MRI	innovatie informatiegestuurd	projecten	zorg voor personeel RB
1 RB	educatie RB			innovatie risicobewustzijn			scholing doorontwikkeling programma RB
1 RB	brandrisicoprofiel						advieswerkzaamheden RB
1 RB	brandonderzoek						
2 IB	vrijwilligers brandweer	vrijwilligers brandweer	nazorg evaluatie IB				zorg voor personeel IB
2 IB		open dagen					personeelsverenigingen IB
2 IB		bijkomende kosten inzet					oud leden apeldoorn IB
2 IB		oefenen voor GSO					
3 BO		vakbekwaam worden BO					zorg voor personeel BO
3 BO		oefenen					kennis en ontwikkeling innovati BO
3 BO		PPMO					kennis en ontwikkeling onderzoek BO
3 BO		voertuigen					services huisvesting
4 CB		moto/multi vakbekwaamheid					zorg voor personeel CB
5 GHOR		GHOR voorzieningen					zorg voor personeel GHOR
5 GHOR		opleiding ROLL					
5 GHOR		GHOR trainen en oefenen					
5 GHOR		materieel GHOR					
6 MON							zorg voor personeel MON
6 MON							MON gemeenschappelijke kolomkosten
6 MON							MON niet geoormerkt
7 BV							algemene communicatie
7 BV							IFV
7 BV							verzekeringen materieel
7 BV							verzekeringen personeel
7 BV							connectivity
7 BV							licenties
7 BV							HRM assesment vrijwilligers
7 BV							HRM assesment beroeps
7 BV							HRM salarisadministratie
7 BV							arbo bedrijfskundige zorg
8 DC&S							vertrouwenspersoon
8 DC&S							OR adviezen
8 DC&S							innovatiebudget
8 DC&S							risicomanagement

Bijlage 8. Voortgang aanbevelingen uit eindrapport Evaluatie jaarrekening 2017

	Aanbeveling	Hoe	Planning	Stand
	Categorie "Financiën op orde"	Meenemen in P&C docs		
1.	Blijf de vacaturestop handhaven en toepassen.	Overzicht opstellen.	AB nov 2018: TFV2018	Gedaan in TFV 2018.
2.	Ga terughoudend om met inhuur.	Budgethouders	continue	
3.	Bestem de bestemmingsreserve Bedrijfsvoering [=positief saldo van de Jaarrekening 2017] zoveel mogelijk als buffer voor het opvangen van een waarschijnlijke overschrijding van personeelskosten in 2018. Zoek voor 2019 en verder naar een structurele oplossing.	Ter overweging bij jaarrekening 2018.	AB jun 2019: JR2018	Wordt afgewogen bij jaarrek 2018.
4.	Voeg conform spelregels het voordeel op de kapitaallast 2018 toe aan de egaliseringsreserve (...).	Af te wegen bij bestemming resultaat 2018.	AB jun 2019: JR2018	Gedaan bij opstellen jaarstukken 2018.
5.	Onderzoek of er in 2018 kredieten met een afschrijvingswaarde van € 180.000 doorgeschoven kunnen worden naar 2019, zodat voor 2019 de nullijn nog gehandhaafd kan worden voor de kapitaallasten.	Jaarrekening 2018, onderdeel van overheveling kredieten.	AB jun 2019: JR2018	Onderdeel jaarrek 2018, overheveling kredieten.
6.	Overweeg om de begroting voor 2018 met een bedrag van € 26.526 neerwaarts bij te stellen, naar het niveau van de werkelijke inkomsten vanuit de provinciale subsidie 'Impuls Omgevingsveiligheid' (af te ronden op € 104.000).	Afweging mogelijk bij Eerste Financiële Verkenning 2019	DB jun 2019: EFV2019	Mogelijk bij Eerste Fin. Verkenning 2019.
7.	Overweeg bij de Kadernota 2020 om de doorgevoerde korting op het budget onderhoud voertuigen per 2020 weer ongedaan te maken. Verhoog het budget met € 300.000.	Bezien in het geheel van de exploitatie BO	AB mrt 2019: Kadernta 2020	Zie Kadernota 2020-2023
8.	Overweeg om voor 2019 en 2020 de taakstelling van € 150.000 op het huurbudget te schrappen ivm aanhouden 4 ^e en 5 ^e etage Europaweg.	Begrotingswijziging	AB mrt 2019: Kadernta 2020	Zie Kadernota 2020-2023
9.	Overweeg bij de Kadernota 2020 om het budget voor huur, € 115.800, op een realistisch niveau te brengen (...)	Meenemen in traject Kadernota 2020	AB mrt 2019: Kadernta 2020	Zie Kadernota 2020-2023
10.	Overweeg bij de Kadernota 2020 om het budget voor ICT-/ Informatiekosten te verhogen met € 300.000 per 2020.	Meenemen in traject Kadernota 2020	AB mrt 2019: Kadernta 2020	Zie Kadernota 2020-2023
11.	Beschouw hoe het verwachte structurele voordeel binnen de exploitatie (...) kan worden ingezet (herverdeling binnen de exploitatie) ter dekking van de verwachte tekorten in de exploitatie. Breng de restanttekorten in bij het traject van de Kadernota 2020.	Meenemen in traject Kadernota 2020	AB mrt 2019: Kadernta 2020	Meegewogen bij opstellen Kadernota 2020-2023
	Categorie "Sturen op financiën"	Uitwerken in voorstellen		
12.	Geef prioriteit aan het herzien van de werkwijze rondom de personeelsbegroting per 2020 (kadernota 2020 (...), conform bijlage 3.	Meenemen in traject Kadernota 2020.	AB mrt 2019: Kadernota 2020	Zie Kadernota 2020-2023
13.	Herzie jaarlijks het Meerjaren Investeringsprogramma (MJIP) (o.a. op volledigheid, actuele markt- en prijsontwikkelingen, etc.) en de daaruit voortvloeiende prognoses van de	Meenemen in traject Kadernota 2020.	AB mrt 2019: Kadernta 2020	Zie Kadernota 2020-2023

	afschrijvingslast. Bezie het effect van in het verleden genomen besluiten over de BTW over investeringen in relatie tot de BDUR en de hoogte van de gemeentelijke bijdrage en doe hier een voorstel over. Maak voor belangrijke activagroepen inzichtelijk welk materieel (en hoeveel daarvan) VNOG bezit en geef hiervan het totaal van de vervangingswaarde weer.			
14.	Leg de berekeningsgrondslag voor de kapitaallasten vast: 85% ramen over de toekomstige investeringen, 100% over de gedane investeringen.	Kadernota 2020 (ramingsgrondslagen).	AB mrt 2019: Kadernota 2020	Zie Kadernota 2020-2023
15.	Pas kredieten aan, al naar gelang het aanbestedingsresultaat (naar boven en naar beneden). Neem dit mee als onderdeel van de Fin. Verkenning.	Verwerken in begrotingswijziging.	AB nov 2018: Diverse begr. wijzigingen 2018	Vastgesteld in AB nov 2018
16.	Onderscheid kredietvoorstellen consequent naar vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen c.q. die beleidsinhoudelijke wijzigingen betreffen en/of overschrijdingen.	Meenemen bij kredietaanvraag	AB nov 2018: aanvraag kredieten 2019	Vastgesteld in AB nov 2018
17.	Sta in het MJIP vervangingsinvesteringen ("oud voor nieuw") toe. Leg besluitvorming over het andere type investeringen, tot een bepaalde grens, bij DB (validatie achteraf in AB) om slagvaardigheid te vergroten.	Update Financiële verordening	AB dec 2018: Verordening	Vastgesteld in AB dec 2018
18.	Laat bij de aanvraag van een krediet altijd toetsen op de onderbouwing, de noodzaak, de gevolgen voor de exploitatie etc.	Fin adviseurs bevragen budgethouders	continu	
19.	Beoordeel de huidige afschrijvingstermijnen en stel ze waar nodig bij naar reële waarde.	Nieuwe lijst met afschrijvingstermijnen	DB nov 2018	Vastgesteld in DB nov 2018
20.	Pas de reeds vastgestelde spelregels rondom de 'egaliseringsreserve afschrijvingen' toe.			Wordt opgepakt als aangegeven bij aanbeveling 4.
21.	Neem de ontwikkeling van de egaliseringsreserve voortaan mee in de P&C cyclus bij het onderdeel kredieten.	Zie P&C-documenten, bijlage.	AB nov 2018: TFV2018	Gedaan in TFV 2018
22.	Pas vanaf 2020 de begroting kapitaallast aan op basis van het MJIP.		AB mrt 2019: Kadernota 2020	Zie Kadernota 2020-2023
23.	Schets het meerjarig beeld van de kredieten bij de Kadernota en de begroting.	Zie aanbeveling 13 en 26. Beeld ofwel ter info, of ter vaststelling naar AB.	- AB mrt 2019: Kadernota 2020 - AB jun 2019: Begroting 2020	Volgt bij Begroting 2020.
24.	Zet geen structurele personeelsleden meer in op incidentele gelden (bijv. vanuit de provinciale subsidie).	Budgethouders	continu	
25.	Zorg ervoor dat bij uitbreiding van het wagenpark ook de onderhoudsbudgetten structureel worden opgehoogd.	Opstellen ramingsgrondslag per type voertuig	continu	
26.	Houd rekening met uitkomsten van aanbestedingen bij (toekomstige) ramingen.	Meenemen bij kredietaanvraag	AB nov 2018: aanvraag kredieten 2019	Vastgesteld AB nov 2018
27.	Zorg voor definitieve afronding van het Demarcatie huisvesting project.	Loopt	Loopt	Loopt
	Categorie "Sturen op opgaven, doelen en activiteiten"	Landt in Kadernota en Programmabegroting		
28.	Voer het gesprek over de doelen die gewenst zijn. Maak aan de hand daarvan onderbouwde keuzes.	Projectmatig, starten met IB en BO	AB 2019	Volgt bij begroting 2020 en daarna tweedaagse AB sep

				2019 / Kadernota 2021
29.	Vereenvoudig P&C-instrumentarium (minder instrumenten).	Inzichtelijk maken via kwaliteitszorgsysteem	volgt	
30.	Maak het P&C-instrumentarium inhoudelijker (meer over doelen, minder over activiteiten) en aansprekender (zie andere VNOG presentatievormen als voorbeeld). Formuleer de begrotingsprogramma's vanuit de maatschappelijke opgave.	Projectmatig, starten met IB en BO	AB 2019	Volgt bij begroting 2020 en daarna tweedaagse AB sep 2019 / Kadernota 2021 e.v.
31.	Laat de verantwoording in de P&C-documenten minder financieel gericht en meer inhoudelijk zijn.	Projectmatig, starten met IB en BO	AB 2019	Starten jaarrek 2018, daarna Verkenningen 2019.
32.	Sluit de instrumenten beter op elkaar aan.	Inzichtelijk maken via kwaliteitszorgsysteem	volgt	
33.	Leg meer het verband tussen wat er bereikt (gaat) worden en wat het kost.	Projectmatig, starten met IB en BO	AB 2019	Volgt bij begroting 2020 en daarna tweedaagse AB sep 2019 / Kadernota 2021 e.v.
34.	Onderzoek de optie van een werkwijze met plustaken voor individuele gemeente.	Vooralsnog getemporeerd.	On hold.	

Concept Programmabegroting 2020-2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding	4
2. Missie, visie, doelen, opgaven, kernwaarden	5

Deel I: Primitieve begroting 2020-2023

3. Programma's	8
Programma 1. Risicobeheersing	
Programma 2. Incidentbestrijding	
Programma 3. Brandweerondersteuning	
Programma 4. Crisisbeheersing	
Programma 5. GHOR	
Programma 6. Meldkamer Oost Nederland	
Programma 7. Bedrijfsvoering	
Programma 8. Directie en Control	
Programma 9. Algemene dekkingsmiddelen	
Programma 10. Kazernes in eigendom / overgangsrecht	
4. Paragrafen	29
4.1. Weerstandsvermogen en risicomanagement	
4.2. Onderhoud kapitaalgoederen	
4.3. Financiering / treasury	
4.4. Bedrijfsvoering	
4.5. Verbonden partijen	
Bijlagen	45
Bijlage 1. Kerngegevens	
Bijlage 2. Overzicht baten en lasten (voor Kadernota)	
Bijlage 3. Overzicht programma 10.	
Bijlage 4. Overzicht reserves en voorzieningen	
Bijlage 5. Overzicht taakvelden	
Bijlage 6. Beleidsindicatoren	
Bijlage 7. Geprognoseerde meerjarenbalans	
Bijlage 8. Opgavegericht begroten: overzicht van de beleidsdoelen van de programma's gerelateerd aan de opgaven	

Deel II: Effect Kadernota 2020-2023

5. Samenvatting Kadernota 2020-2023	54
6. Eerste wijziging begroting 2020	56
Bijlagen	57
Bijlage 9. Gemeentelijke bijdrage 2020 (na Kadernota)	
Bijlage 10. Overzicht baten en lasten (na Kadernota)	

Voorwoord

Voor u ligt de meerjaren programmabegroting 2020-2023 van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG).

Deze begroting is een uitwerking, namelijk de eerste jaarschijf, van de Kadernota 2020-2023, die na een bewogen proces over de financiële situatie van de VNOG door het Algemeen Bestuur is vastgesteld op 28 maart 2019. De Kadernota wordt – gezamenlijk met deze begroting – ter kennisname respectievelijk zienswijze naar de deelnemende gemeenten gezonden.

Dit is een cruciale stap. In de raden van de deelnemende gemeenten moet immers het antwoord worden gegeven op de vraag welke veiligheidsregio in Noord- en Oost-Gelderland nodig is – op welke wijze en op welk niveau de crisisbeheersing en brandweerzorg georganiseerd moeten worden – en welke kosten daarmee gemoeid mogen gaan.

In dit (beleidsarme) begrotingsvoorstel wordt nog geen antwoord gegeven op deze fundamentele vragen. In de Kadernota 2021-2024 zal dit wel aan de orde komen. De opbrengst van de bestuursopdracht aan de nieuwe directeur, alsmede een uitwerking van de Strategische Agenda liggen dan in enkele scenario's voor. Indien mogelijk en gewenst kan een keuze voor één van die scenario's – als die al in 2020 leidt tot veranderingen in beleid, uitvoering en financiën – in een voorstel tot wijziging van deze begroting 2020 opgenomen worden.

Volstrekt helder is dat eerst overtuigende stappen gezet moeten worden in de richting van "een VNOG in control." Het is eerst en vooral zaak dat *iedereen* in en om de VNOG in een open en professionele cultuur het werk verricht, afspraken maakt en elkaar daarop aanspreekt.

Dit is de belangrijkste uitdaging voor bestuur en medewerkers van de VNOG. Ik verwacht dat deze begroting een basis biedt om deze uitdaging het hoofd te bieden. De inwoners, bedrijven en instellingen in onze gemeenten verdienen een veilig Noord- en Oost-Gelderland. Het bestuur van de VNOG, de beroeps- en vrijwillige medewerkers willen zich hier optimaal voor inzetten.

Harm-Jan van Schaik
Portefeuillehouder Middelen VNOG

1. Inleiding

De VNOG werkt in 2020 onverminderd aan haar maatschappelijke opgave: "*Minder incidenten, slachtoffers en schade*". In het organisatieplan van de VNOG is deze hoofdpoging uitgewerkt in de volgende opgaven:

1. Het voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crisis.
2. Het bestrijden van incidenten, rampen en crisis.
3. Herstel na een ontwrichte situatie.
4. Risicogericht werken.
5. Informatiegestuurd werken.
6. Zelforganiserend vermogen stimuleren.
7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering voeren.

Samen met vele stakeholders zorgt de VNOG voor de kwaliteit en efficiency van de brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding. Daarvoor staan het brandweerpersoneel en de crisisorganisatie paraat, worden medewerkers opgeleid, geoefend en getraind en wordt materieel en materiaal gekocht en onderhouden. De VNOG verstrekt risicogerichte adviezen, geeft voorlichting, verzorgt beleidsadvisering en communicatie en voert haar administratie uit.

In 2016 is een aantal kortingen op de budgetten toegepast als gevolg van een veronderstelde lucht in de begroting. Echter bleek in 2018 uit diverse rapporten dat voor bepaalde budgetten de begroting, na de toegepaste kortingen sinds 2016 en de jaren daarvoor, niet meer in overeenstemming te zijn met de daadwerkelijke (vaak onvermijdelijke) kosten, taken en ambities. Er waren reparaties en keuzes nodig om de VNOG op de lange duur financieel gezond te houden en de maatschappelijke opgave van de organisatie te kunnen (blijven) uitvoeren.

Dat is via de Kadernota 2020-2023 opgepakt. Met deze Kadernota is een begin gemaakt met de structurele oplossing van knelpunten (reparaties). In deze begroting 2020-2023 is dat verwerkt. Daarmee is de VNOG er nog niet. Voor diverse onderwerpen, fundamentele keuzes en de voorbereiding op toekomstige ontwikkelingen vindt afweging en visievorming door het VNOG bestuur plaats. Dat gaat onder andere gebeuren in de bestuurlijke tweedaagse in september 2019 (en het traject in de aanloop daar naartoe), via de Strategische Agenda 2017-2020, de in 2019 uitgevoerde Agenda Versterking VNOG en de Bestuursopdracht aan de directeur. In volgende Kadernota's zullen de keuzes van het bestuur daarna worden verwerkt. En waar nodig/mogelijk wordt de begroting tussentijds bijgesteld.

Een belangrijke ontwikkeling is het voornemen om de begroting meer opgavegericht te gaan opbouwen. Op basis van die opgaven, de ambities van het bestuur voor deze opgaven en de keuzes die het bestuur daaromtrent vervolgens maakt, wordt de begroting vormgegeven. Deze nieuwe insteek vergt tijd. In de nu voorliggende begroting zijn de eerste stappen daartoe gezet.

Leeswijzer

Deze begroting bestaat uit twee delen. In deel I is de primitieve begroting 2020 opgenomen. Deze begroting sluit aan op de begroting 2019 en beschrijft het huidige beleid. In deze begroting zijn al wel de eerste stappen gezet naar een nieuwe opgavegerichte opbouw van de begroting. Zo zijn de beleidsdoelen van de programma's gelinkt aan de organisatiebrede opgaven.

In deel II is het effect van de vastgestelde Kadernota 2020-2023 op hoofdlijnen beschreven. Dit betreft de toegepaste reguliere loon- en prijsindex voor 2020 en de toegepaste reparaties op de begroting voor 2020 e.v. Daarna volgen diverse bijlagen, waaronder bijlage 8 met het (financiële) eindbeeld van de begroting 2020-2023 voor de gemeenten.

2. Missie, visie, doelen, opgaven, kernwaarden

Inleiding

De basis voor de veiligheidsregio is haar wettelijke taak. De VNOG heeft haar missie, visie en opgaven hiervan afgeleid. De wettelijke kerntaken zijn in het kort:

1. het inventariseren van risico's;
2. het adviseren van het bevoegd gezag hierover;
3. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders;
4. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
5. het instellen en in stand houden van een brandweer;
6. het instellen en in stand houden van een GHOR;
7. het voorzien in de meldkamerfunctie;
8. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
9. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening (intern en met andere organisaties die betrokken zijn bij de genoemde taken).

Missie en visie

De missie van de VNOG luidt: "Samen werken aan veiligheid". De visie is: "Samen maken we ons sterk voor de kwaliteit en efficiency van de brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg en crisisbeheersing en rampenbestrijding".

Daarvoor:

- signaleert de VNOG maatschappelijke ontwikkelingen, speelt hier alert en proactief op in en stemt haar beleid en taakuitvoering hierop af.
- is de VNOG richtinggevend op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing en neemt initiatief en zorgt voor coördinatie tussen gemeenten en alle betrokken organisaties op dit gebied.
- zorgt de VNOG (met haar vrijwilligers en beroeps) samen met haar partners voor een snelle en goede brandweezorg, geneeskundige hulpverlening en bevolkingszorg aan de inwoners van de regio.
- stimuleert de VNOG burgers, instellingen en bedrijven tot zelfredzaamheid en het nemen van eigen verantwoordelijkheid.
- zorgt de VNOG door gekwalificeerde medewerkers (vrijwillig en beroeps), die met passie, plezier en ambitie werken, voor een optimale voorbereiding op incidenten, rampen en crises.

Opgaven

De maatschappelijke opgave voor de VNOG is: "Minder incidenten, slachtoffers en schade". Deze hoofdopgave is in het organisatieplan van de VNOG uitgewerkt in een aantal opgaven/doelstellingen:

1. Het voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crises
2. Het bestrijden van incidenten, rampen en crises
3. Herstel van ontwrichte situaties

Daarbij is in het organisatieplan vastgesteld hoe hier uitvoering aan wordt gegeven:

4. Risicogericht werken: De VNOG legt zich toe op de taak van adviseur (brand-) veiligheid en zelfredzaamheid op basis van risico's. Het risicoprofiel vormt hiervoor de basis. Ook de repressieve organisatie is gebaseerd op risico's
5. Informatiegestuurd werken: Goede besluitvorming en effectieve inzet wordt mogelijk gemaakt doordat de betrokken spelers een actueel gedeeld beeld van de situatie hebben. Daarbij is het doel: altijd juiste informatie, in de juiste vorm, op het juiste moment op de juiste plaats te hebben.
6. Zelforganiserend vermogen stimuleren: De VNOG vindt het belangrijk om burgers, bedrijven en instellingen op basis van deskundig advies over (brand-)veiligheid in de gelegenheid te stellen om zelf te kiezen voor een meer (brand-)veiligere situatie. De

VNOG stimuleert ontwikkelingen die uit de samenleving komen en maakt plannen op basis van behoeften in de samenleving.

Ook is in het organisatieplan een opgave voor de bedrijfsvoering geformuleerd:

7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering voeren: Een organisatie waarbij sprake is van eenduidigheid in beleid en aansturing, een solide financiële positie en beheersing en een rechtvaardige en transparante financiering. De VNOG is een organisatie waar met passie, plezier en ambitie samengewerkt wordt aan de veiligheid van de samenleving. De medewerkers staan centraal in de organisatie en krijgen de ruimte om te leren en te ontwikkelen.

In totaal zijn er zeven opgaven geformuleerd.

Kernwaarden

Er zijn vijf kernwaarden: "Transparant, Eerlijk, Betrokken, Daadkrachtig, Professioneel".

De organisatie is transparant. De VNOG maakt heldere afspraken over haar doelen en resultaten, zodat duidelijk is wat zij wil bereiken en hoe ze dat doet. De VNOG is een overheidsorganisatie die werkt met publieke middelen. De VNOG is toegankelijk, open en aanspreekbaar en kan haar handelen verantwoorden, zowel intern als extern. De VNOG conformeert zich aan gemaakte afspraken en is ook duidelijk over hetgeen ze niet (kan) doen en waarom.

De organisatie is eerlijk. We doen wat we zeggen en we zeggen wat we doen. We zijn consequent en te vertrouwen. Ook bij tegenwind houden we koers.

De organisatie is betrokken. Omgeving, bestuur en medewerkers voelen zich gezien, gehoord en gewaardeerd. De VNOG heeft hart voor het vak, haar missie en elkaar. De VNOG is ondernemend, uitnodigend, inlevend, denkt mee en biedt kansen.

De organisatie is daadkrachtig. Ze hakt knopen door, is besluitvaardig en weet van aanpakken. De VNOG heeft een duidelijke visie en heldere doelen geformuleerd. Iedereen heeft de verantwoordelijkheid om zijn of haar bijdrage te leveren aan de organisatie en die verantwoordelijkheid wordt genomen. Daar zetten we ons voor in en spreken we elkaar op aan. De VNOG is doelgericht en zorgt ervoor dat zij resultaten tijdig behaalt.

De organisatie is professioneel. De VNOG verstaat haar vak en levert kwaliteit. Medewerkers zijn opgeleid voor hun taken en werkzaamheden. De diensten en producten voldoen aan professionele kwaliteitseisen, standaarden of normen. De VNOG kijkt kritisch naar wat haar handelen teweegbrengt en of het goed is wat ze doet.

Strategische Agenda 2017-2020

De VNOG streeft naar meer veiligheid en naar minder slachtoffers, minder incidenten en minder schade. Hiervoor is het cruciaal om in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen zoals vergrijzing, krimp, de informatiemaatschappij en burgerschap. Deze onderwerpen maken deel uit van de Strategische Agenda 2017-2020. Het AB heeft in 2017 de Strategische Agenda vastgesteld.

Op deze agenda staan onderwerpen die de komende jaren bestuurlijke keuzes en/of prioriteit vragen. Het zijn de onderwerpen die voor de toekomst van belang zijn en waar de organisatie zich op moet voorbereiden. De onderwerpen komen overeen met thema's die ook op de landelijke agenda staan, zoals voldoende (vrijwillig) personeel, een toekomstbestendig model voor spreiding en paraatheid, versterking bevolkingszorg, zelfredzaamheid en inwonerp participatie, de komende Omgevingswet en informatievoorziening. Het doel van de agenda is om de ambities te bepalen en prioriteiten te stellen, zodat de VNOG tijdig kan inspelen op ontwikkelingen en voorbereid is op de toekomst.

Deel I: Primitieve programmabegroting 2020-2023

3. Programma's

Opgaven

Zoals hiervoor aangegeven heeft de VNOG zeven opgaven. Die volgen uit de maatschappelijke hoofdoopgave van de organisatie ("Minder incidenten, slachtoffers en schade") en de uitwerking daarvan in het organisatieplan. De opgaven zijn een uitvloeisel van de wettelijke taken van de veiligheidsregio en de missie en visie van de VNOG:

1. Het voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crisis.
2. Het bestrijden van incidenten, rampen en crisis.
3. Herstel na een ontwrichte situatie.
4. Risicogericht werken.
5. Informatiegestuurd werken.
6. Zelforganiserend vermogen stimuleren.
7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering voeren.

Opgavegericht

Het dagelijks bestuur heeft de opdracht gegeven om de begroting vanaf 2020 meer op-
gavegericht in te richten. Door het opgavegericht begroten toe te passen, wordt beoogd
doelgerichter keuzes te kunnen maken en (bij) te kunnen sturen. Alle inspanningen die
de organisatie verricht dienen in het teken te staan van de opgave van de organisatie. De
inspanningen zullen hier dan ook aan getoetst worden.

De organisatiestructuur is leidend bij het opstellen van de begroting. Door het opgavege-
richt begroten wordt dit aangevuld met een benadering vanuit de opgaven van de orga-
nisatie, opdat ook hierover informatie wordt gegenereerd en sturing kan plaatsvinden.
Dit vraagt om een aanvulling van sturing van afdelingen & activiteiten met een integrale
benadering vanuit de opgaven.

Op basis van de opgaven, de ambities van het bestuur voor deze opgaven en de keuzes
die het bestuur daaromtrent vervolgens maakt, wordt financieel inzicht gegeven. Dit be-
tekent dat inzichtelijk wordt wat geïnvesteerd wordt op de verschillende opgaven en
waar bijsturing noodzakelijk is.

Eerste stappen in 2020

In deze begroting 2020 zijn hiervoor de eerste stappen gezet. De afdelingsprogramma's
zijn meer vanuit de zeven opgaven gezien. In deze begroting is een verband gelegd tus-
sen opgaven – beleidsdoelen – activiteiten – middelen, als eerste stap naar een meer
opgavegerichte begroting.

Bij elk programma is aangegeven aan welke opgave(n) dit programma bijdraagt. Vervol-
gens is per programma per opgave beschreven welke beleidsdoelen binnen dat pro-
gramma worden nagestreefd (de vraag: "wat willen we bereiken"). En daarna zijn per
beleidsdoel de concrete activiteiten voor 2020 beschreven (vraag: "wat gaan we er voor
doen"). Op die manier wordt dus helder wat er binnen een programma voor een bepaal-
de opgave aan activiteiten wordt uitgevoerd. Tenslotte zijn per programma de beschikba-
re middelen weergegeven (vraag: "welke middelen hebben we daarvoor beschikbaar").

In bijlage 8 is er voorts één totaaloverzicht opgenomen van alle beleidsdoelen van de
programma's, verdeeld over de zeven opgaven. Zo wordt in één oogopslag helder welke
beleidsdoelen er organisatiebreed voor elk van de zeven opgaven zijn geformuleerd en
welke opgaven de nadruk krijgen.

In het kader van het opgavegericht werken, kan het bestuur kiezen om een bepaalde
opgave meer of minder aandacht te geven. Op grond van die keuzes wordt helder welke
beleidsdoelstellingen dan meer, minder (of niet meer) behaald kunnen worden, dan wel
of nieuwe beleidsdoelen bepaald moeten worden. En daarmee wordt dan ook helder wel-
ke activiteiten (die immers onder elk beleidsdoel zijn geformuleerd) geschrapt / gemin-

derd, geïntensiveerd of aangevuld moeten worden. Hoe directer middelen aan activiteiten en beleidsdoelen zijn verbonden, hoe meer het daarmee ook mogelijk wordt om keuzes over opgaven, ook financieel door te rekenen.

In deze begroting 2020 hebben de programma's '2. Incidentbestrijding' en '3. Brandweerondersteuning' voor het opgavegericht begroten nog een verdere verdiepingsslag gemaakt, zie de programmabeschrijvingen hierna.

Programma: 1. Risicobeheersing

Programmahouder: dhr. M. Boumans

Budgethouder: dhr. J. Wesselink, wnd. afdelingshoofd Risicobeheersing

Opgaven: welke opgaven voert Risicobeheersing uit?

4. Risicogericht werken
5. Informatiegestuurd werken
6. Het stimuleren van het zelforganiserend vermogen
7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering voeren

Beleidsdoelen: wat willen we bereiken per opgave?

4. *Risicogericht adviseren*: De ontvangers van onze risicogerichte adviezen zijn meer genegen om daadwerkelijk maatregelen te treffen, omdat zij risicobewuster zijn en vanuit een integraal risicobeeld handelen, vanuit de eigen verantwoordelijkheid.
5. *Informatiegestuurd werken*: Acteren daar waar de meeste veiligheidswinst te behalen valt, doordat bekend is waar de risico's het grootste zijn en het meest beïnvloedbaar.
6. *Vergroten van het risicobewustzijn en het zelforganiserend vermogen*: Ondersteuning van het zelforganiserend vermogen van de samenleving (Burgerkracht), zodat burgers goed zijn voorbereid op incidenten, rampen en crises.
7. *Doorontwikkeling van risicobeheersing in het kader van de Omgevingswet*: Basis leggen voor integrale veiligheidsadvisering (gezondheid-, water-, milieu- en brandveiligheid) aan gemeenten met het doel gemeenten vroegtijdig te kunnen ondersteunen bij ontwikkelingen in het fysieke domein.

Activiteiten: wat gaan we daarvoor doen?

4. *Risicogericht adviseren*
 - De afdeling Risicobeheersing (hierna: RB) brengt gevraagd en ongevraagd advies uit op basis van het periodiek herijkte risicoprofiel brandweer.
 - RB stelt een strategisch opleidingsplan '*vakbekwaam worden en blijven binnen RB*' op en voert dit uit. Hiervoor monitort RB de kwaliteit van de medewerkers.
 - Per natuurgebied brengt RB een gebiedsgericht advies uit (met de afdeling IB).
 - RB werkt vanuit een activiteitenjaarplan en implementeert hiermee de taakopvatting RB binnen de gemeenten van de VNOG.
5. *Informatiegestuurd werken*
 - RB verzamelt, koppelt, analyseert en gebruikt gegevens tbv het risicoprofiel brandweer.
 - RB werkt aan (en met) een dynamisch, periodiek herijkt risicoprofiel brandweer dat gekoppeld is aan het slagkrachtmodel en de operationele prestaties.
 - Het objectregistratiesysteem FirstWatch wordt doorontwikkeld.
 - RB werkt aan de doorontwikkeling van het MRI team.
 - Onderzoek vindt plaats naar het efficiënter/effectiever tekenen van bereikbaarheidskaarten.
 - RB realiseert dat object- en omgevingsinformatie vanuit verschillende databronnen eenduidig en tijdig bij operationele eenheden gebruikt worden.
6. *Vergroten van het risicobewustzijn en het zelforganiserend vermogen*
 - RB stelt een uitvoeringsplan brandveilig leven op en voert dit uit.
 - RB organiseert een regionale faciliteit voor scholen en organisaties/instellingen voor brandveiligheid.
 - RB analyseert risico- en doelgroepen en maakt de effecten van gedragsbeïnvloeding en publiekscampagnes meetbaar.
 - Het netwerk '*achter de voordeur bij kwetsbaren*' wordt georganiseerd door RB.

7. Doorontwikkeling van risicobeheersing in het kader van de Omgevingswet

- RB stelt een eenduidig regionaal uitvoeringsplan op met bijbehorende regionale procesbeschrijving in het kader van onnodige en onechte meldingen terugdringen.
- RB zoekt naar middelen waardoor het werk efficiënter, effectiever en klantvriendelijker kan worden uitgevoerd.
- RB zal een bijdrage leveren aan het risicocommunicatieplan.
- RB bouwt verder aan een goede samenwerkingsrelatie met onze 22 gemeenten, de omgevingsdiensten en Oost-5 en werkt aan nieuwe allianties om daarmee een basis leggen voor integrale veiligheidsadvisering (gezondheid-, water-, milieu- en brandveiligheid) aan gemeenten.
- RB zet in op samenwerking en maakt belangen zichtbaar maken tussen beheersen en bestrijden door ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving te vertalen naar de (on)mogelijkheden in het tactisch operationeel optreden.

Middelen: welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

01 Programma Risicobeheersing	Voorlopige JR 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Lasten							
Risicobeheersing Algemeen	4.242.142	3.907.508	4.498.700	4.498.700	4.456.700	4.456.700	4.456.700
Bewustwording c.a.	365.528	236.171	206.000	206.000	206.000	206.000	206.000
Resultaat Lasten	4.607.670	4.143.679	4.704.700	4.704.700	4.662.700	4.662.700	4.662.700
Baten							
Bijdrage provincie	145.567	130.526	130.526	130.526	130.526	130.526	130.526
Gemeentelijke bijdrage anders		165.220	165.220	165.220	165.220	165.220	165.220
Overige goederen en diensten	17.540						
Bijdrage UWV							
Resultaat Baten	163.107	295.746	295.746	295.746	295.746	295.746	295.746
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat	4.444.563	3.847.933	4.408.954	4.408.954	4.366.954	4.366.954	4.366.954

Programma: 2. Incidentbestrijding

Programmahouder: dhr. M. Boumans

Budgethouder: dhr. D.G.L. Kransen, afdelingshoofd Incidentbestrijding

Opgaven: welke opgaven voert Incidentbestrijding uit?

- 2. Bestrijden van incidenten, rampen en crises
- 5. Informatiegestuurd werken
- 7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering voeren

De afdeling Incidentbestrijding (IB) doet dit door het primaire proces van de brandweer – het bestrijden van incidenten – uit te voeren. Om dit mogelijk te maken:

- Wordt de basis van de brandweezorg bepaald door risicogericht te werken,
- Wordt in 22 gemeenten – 24-uur per dag – door repressieve medewerkers paraatheid geleverd.
- Wordt gewerkt vanuit de deelprocessen repressie, paraatheid, nazorg en operationele voorbereiding.
- Zijn de repressieve medewerkers bekwaam om hun taak veilig en doeltreffend uit te voeren.

De kaders voor opgave 2 liggen vast in het beleid '*posten zijn de basis*' en '*slagkracht*'. Opgave 7 zorgt dat de activiteiten van de afdeling zijn gespiegeld aan de financiële mogelijkheden van de organisatie.

De opgaven zijn met elkaar in evenwicht gebracht. Dit is merkbaar omdat:

- Repressieve medewerkers slechts geworven worden bij operationele behoefte:
 - Uitgangspunt is het beleid '*posten zijn de basis*'.
 - Randvoorwaarde is opleidingscapaciteit van de afdeling Brandweerondersteuning, in relatie tot de beschikbare financiën.
- Er maxima worden gesteld aan het aantal activiteiten per jaar en de vergoeding daarvoor (bijvoorbeeld aan het aantal wedstrijdplougen per jaar).
- De planning voor oefening en training is afgestemd op opgave 2 en 7:
 - Oefeningen worden slechts georganiseerd indien ze in de jaarplanning zijn opgenomen (uitzonderingen nemen de plaats in van geplande oefeningen).
 - Oefeningen passen bij een acceptabele belasting van de repressieve medewerker.
- Budgetten zijn afgestemd op de activiteiten van de afdeling (dit is mogelijk omdat in 2018 inzicht is gekregen in de kostenopbouw van de werkprocessen).

In 2019 leiden de keuzes én ambities van het bestuur tot bijstelling van het beleid. Dit heeft invloed op de manier waarop uitvoering wordt gegeven aan de drie opgaven.

Beleidsdoelen: wat willen we bereiken per opgave?

- 2. en 7. *Repressie*: Levering van tijdige, effectieve en kwalitatieve brandweezorg, die is afgestemd op de risico's in het gebied van de VNOG.
- 2. en 7. *Paraatheid*: Uitvoering van zo snel mogelijke, adequate en professionele brandweezorg aan burgers, bedrijven en instellingen.
- 5. *Operationele voorbereiding*: Voorbereiding op incidenten die door de brandweer worden bestreden.
- 7. *Nazorg*: Levering adequate nazorg aan de repressieve medewerkers.

Activiteiten: wat gaan we daarvoor doen?

2. en 7. Repressie en Paraatheid

De afdeling richt de parate organisatie in:

- Brandweezorg wordt geleverd vanuit een fijnmazig netwerk van brandweerposten.
- Mensen en middelen worden ingezet om incidenten te bestrijden.

- a. Het optimum wordt gevonden aan de hand van het slagkrachtmodel en de spreiding (risicogericht werken).
- b. De repressieve medewerkers werken veilig en doeltreffend (bekwaam)
- Grootschalig optreden van de brandweer is mogelijk vanuit de basis van de brandweer en de Regeling Operationeel Functionarissen.
- De brandweereenheid die als eerste op de incidentlocatie aanwezig kan zijn wordt gealarmeerd en begint met de bestrijding van het incident.
- Met aandacht voor arbeidsveiligheid tijdens én na het repressief optreden.

5. Operationele Voorbereiding:

De afdeling werkt informatie-gestuurd:

- IB heeft actuele informatie beschikbaar (de inzetprocedures op de brandweereenheden zijn actueel).
- IB beschikt over actuele planvorming en sluit aan op het brandrisicoprofiel.

De afdeling werkt actief aan de (door)ontwikkeling van de wijze waarop incidenten worden bestreden:

- Vanuit 'posten zijn de basis' draagt de afdeling zorg voor de kaders voor opleiden en oefenen en voor kaders voor het beheer en de aanbesteding van materieel.
- IB zorgt voor kwalitatieve en uniforme procedures.
- IB ontwikkelt een integraal vrijwilligersbeleid.
- IB voert het beleid voor de jeugdbrandweer uit.
- IB deelt informatie met relevante partners.
- De brandweerinzet wordt uitgevoerd binnen de ROF.

7. Nazorg

De afdeling beheert nazorg door:

- Het initiëren van evaluaties van de rol van de brandweer bij de bestrijding van incidenten.
- Personeel te ondersteunen die traumatische ervaringen hebben opgedaan tijdens het bestrijden van incidenten.
- Regie te voeren over de arbeidshygiëne bij de brandweer.

Middelen: welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

02 Programma Incidentbestrijding	Voorlopige JR 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Lasten							
Incidentbestrijding algemeen	5.281.269	3.828.471	4.808.700	4.808.700	4.808.700	4.808.700	4.808.700
Jeugdbrandweer	13.286	41.232	40.147	40.147	40.047	40.047	40.047
Vrijwilligersvergoedingen	7.963.477	6.674.155	6.818.100	6.818.100	6.818.100	6.818.100	6.818.100
Operationele voorbereiding	12.317	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000
Bijdragen personeelsverenigingen c.a. en bijkomende kosten inzet	310.025	236.560	236.560	236.560	236.560	236.560	236.560
Resultaat Lasten	13.580.374	10.825.418	11.948.507	11.948.507	11.948.407	11.948.407	11.948.407
Baten							
Jeugdbrandweer	11.824	14.640	14.640	14.640	14.640	14.640	14.640
Overige inkomsten	11.783	-	-	-	-	-	-
Resultaat Baten	23.607	14.640	14.640	14.640	14.640	14.640	14.640
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	5.436	-	-	-	-	-	-
Resultaat	13.562.203	10.810.778	11.933.867	11.933.867	11.933.767	11.933.767	11.933.767

Programma:

3. Brandweerondersteuning

Programmahouder: dhr. M. Boumans

Budgethouder: dhr. D. de Vries, afdelingshoofd Brandweerondersteuning

Opgaven: welke opgaven voert Brandweerondersteuning uit?

1. Voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crises
2. Bestrijden van incidenten, rampen en crises
4. Risicogericht werken
5. Informatiegestuurd werken
6. Zelforganiserend vermogen stimuleren
7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering

De afdeling Brandweerondersteuning doet dit door de primaire processen te ondersteunen, in het bijzonder de 56 brandweerposten en twee logistieke posten voor: Materieel & Logistiek, Services, beheer Regionaal Brandmeldsysteem, Facilitaire Zaken, Huisvesting, Vakbekwaamheid en Kennis & Ontwikkeling.

Beleidsdoelen: wat willen we bereiken per opgave?

- 1/2/4/5/7. *Voldoende materieel 24/7 op uitruk of beschikbaar voor oefenen / opleiden.*
- 2/4/5/6/7. *Voldoende bevoegd personeel ten behoeve van operationeel optreden.*
- 1/2/4/5/6/7. *Voldoende vakbekwaam houden van brandweerblieden.*
- 1/2/5/6/7. *Bevorderen lerend vermogen als voorwaarde om te leren.*
- 1/2/4/5/6/7. *Adequate huisvesting (doelmatige, efficiënte en effectieve huisvesting voor alle medewerkers en werkprocessen).*

De afdeling Brandweerondersteuning (BO) wil een betrouwbare, veilige, professionele en klantgerichte ondersteuning van de primaire processen.

BO is verantwoordelijk voor het materieel en de logistiek binnen de brandweerkolom, het opleiden en geoefend houden van (aspirant)- brandweerpersoneel. Tevens is de afdeling verantwoordelijk voor de interne dienstverlening en beheert de gehuurde werklocaties, kazernes en oefenterreinen.

De afdeling wil een bijdrage leveren aan het voorkomen, beperken en bestrijden van incidenten, rampen en crises (opgave 1). BO maakt keuzes op basis van risicogerichte criteria (opgave 4) en maakt werk van een informatiegestuurde afdeling (opgave 5). Daar waar het kan, stimuleert BO het zelforganiserend vermogen van de afdeling (opgave 6). De afdeling werkt met veel mensen en levert dienstverlening voor veel mensen. Een mensgerichte en doelmatige bedrijfsvoering is daarom essentieel (opgave 7).

Activiteiten: wat gaan we daarvoor doen (per beleidsdoel/opgave)?

- 1/2/4/5/7. *Voldoende materieel 24/7 op uitruk of beschikbaar voor oefenen/opleiden.*
- (1) BO zorgt ervoor dat er voldoende materieel beschikbaar is voor opleiden en oefenen van het repressieve personeel.
 - (2) BO zorgt voor materieel, omdat dit cruciaal is om incidenten te bestrijden; dit moet beschikbaar en veilig zijn om in te zetten.
 - (4) Wat 'voldoende materieel' is wordt gebaseerd op het vastgestelde beleid 'slagkracht' en het risicoprofiel.
 - (5) Het beheer en onderhoud van materieel wordt gebaseerd op informatie uit voertuigmanagement.
 - (7) Door schaalvergroting wordt aantoonbaar efficiënter en effectiever gewerkt en ingekocht.

2/4/5/6/7. Voldoende bevoegd personeel ten behoeve van operationeel optreden.

- (2) BO zorgt voor opleiding personeel, want opgeleid personeel is cruciaal om incidenten te bestrijden en personeel moet bevoegd zijn om dat te doen.
- (4) Op basis van het dashboard van RB en slagkracht bepaalt de VNOG welke sterkte per post nodig is.
- (5) Wat 'voldoende personeel' is, wordt gebaseerd op informatie inzake slagkracht en de noodzakelijke bezetting per post conform het vastgestelde beleid.
- (6) BO beziet waar het kan ondersteunen bij het voorbereiden op het opleiden van burgers in een repressieve taak.
- (7) BO organiseert leergangen efficiënt en met gecontroleerde instroom, met oog voor de persoonlijke situatie van de vrijwilliger.

1/2/4/5/6/7. Voldoende vakbekwaam houden van brandweerlieden.

- (1) BO zorgt voor (behoud van) goede vakkennis; goed geoefend personeel met goede vakkennis neemt tijdens incidenten de juiste beslissingen om erger te voorkomen.
- (2) BO organiseert/faciliteert oefening om het personeel geoefend te houden, omdat dit cruciaal is om incidenten te bestrijden; het personeel moet bekwaam zijn om dat te doen.
- (4) Op basis van het dashboard van RB bepaalt de VNOG welke post wat moet beoefenen en op welke wijze.
- (5) Op basis van vastgelegde informatie weet BO wanneer een brandweerman/-vrouw vakbekwaam is.
- (6) BO faciliteert dat posten in staat zijn om de eigen vakbekwaamheid voor een deel zelf te onderhouden.
- (7) BO beoogt dat oefeningen passen bij de status van repressieve medewerker. En BO bewaakt dat oefenen tegen een goede prijs/kwaliteit verhouding plaatsvindt.

1/2/5/6/7. Bevorderen lerend vermogen als voorwaarde om te leren.

- (1) BO zorgt ervoor dat leerpunten (intern en extern) doorwerken in procedures en oefeningen, zowel bij teams M&L als teams Vakbekwaamheid.
- (2) BO beoogt dat leerpunten (intern en extern) herkenbaar in de praktijk worden gebracht.
- (5) BO zorgt ervoor dat conclusies en aanbevelingen uit evaluaties worden opgevolgd en dit wordt gemonitord.
- (6) BO stimuleert zelfreflectie. Zelfreflectie en weten wat je kunt, of wat het team kan, bevordert zelforganiserend vermogen: werken vanuit de bedoeling die centraal bepaald en doorleefd is.
- (7) BO gaat na of aanbevelingen uit de incidentevaluaties in de praktijk ook echt helpen.

1/2/4/5/6/7. Adequate huisvesting: doelmatige, efficiënte en effectieve huisvesting voor alle medewerkers en werkprocessen.

- (1) BO zorgt ervoor dat de inrichting van de post gebaseerd is op het totale werkveld van opleiden, uitruk en ondersteuning herstel.
- (2) BO zorgt ervoor dat de logistieke routing van de post bijdraagt aan een snelle doorstroom van de uitruk.
- (4) BO bewaakt dat de locatie van de posten gebaseerd is op het risicoprofiel, het vastgestelde beleid slagkracht en operationele spreiding.
- (4) BO beziet de spreiding van werklocaties vanuit zowel paraatheid als werkprocessen en werkvelden.
- (5) BO baseert het onderhoud en beheer op meerjarenplannen.
- (6) BO anticipeert op het gebied van huisvesting op energietransitie en duurzaamheid.
- (7) BO zorgt voor service en is dienstverlenend, passend bij de 24/7 organisatie, voor zowel beroeps als vrijwilligers.
- (7) BO beoogt dat posten en werklocaties een doelmatige en prettige werksfeer hebben.

Overzicht van de activiteiten verdeeld over de opgaven:

<i>Beleidsdoelen:</i>	Opgave 1. Voorkomen en beperken etc.	Opgave 2. Bestrijden van incidenten etc.	Opgave 4. Risicogericht werken	Opgave 5. Info. gestuurd werken	Opgave 6. Zelforganiserend verm. Etc.	Opgave 7. Doel. en mens. Bedrijfsv.
<i>Voldoende materieel 24/7 op uitruk houden</i>	Voldoende materieel voor opleiden en oefenen van het repressieve personeel.	Materieel is cruciaal om incidenten te bestrijden en moet beschikbaar en veilig zijn.	Wat <u>voldoende</u> materieel is, wordt gebaseerd op slagkracht en het risicoprofiel.	Het beheer en onderhoud wordt gebaseerd op informatie uit voertuigmanagement.		Door schaalvergroting wordt efficiënter en effectiever gewerkt en ingekocht.
<i>Voldoende bevoegd personeel ten behoeve van operationeel optreden</i>		Personeel is cruciaal om incidenten te bestrijden en moet bevoegd zijn om dat te doen.	Op basis van dashboard RB en slagkracht bepalen welke sterkte per post nodig is.	Wat <u>voldoende</u> personeel is wordt gebaseerd op info inzake slagkracht en noodzakelijke bezetting per post.	Voorbereiden op opleiden van de burgers in een repressieve taak.	Leergangen worden efficiënt en met gecontroleerde instroom georganiseerd, met oog voor de persoon.
<i>Vakbekwaam houden van brandweerlieden</i>	Goede vakken-nis en geoefend personeel neemt tijdens incidenten de juiste beslissingen.	Personeel is cruciaal om incidenten te bestrijden en moet bekwaam zijn om dat te doen	Op basis van dashboard RB bepalen welke post wat moet beoefenen en op welke wijze.	We weten wanneer een brandweerman/vrouw vakbekwaam is.	Posten zijn in staat om de eigen vakbekwaamheid voor een deel zelf te onderhouden.	Oefenen moet passen bij de repressieve medewerker. En tegen goede prijs/kwaliteit.
<i>Bevorderen lerend vermogen als voorwaarde om te leren</i>	Leerpunten (intern en extern) werken door in procedures en oefeningen (M&L, VB).	Leerpunten (intern en extern worden herkenbaar in de praktijk gebracht.		Conclusies en aanbevelingen uit evaluaties worden opgevolgd / dit wordt gemonitord.	Zelfreflectie bevordert zelfor. vermogen: werken vanuit de (centrale) bedoeling.	Nagaan of aanbevelingen uit de incidentevaluaties in de praktijk ook echt helpen.
<i>Huisvesting is doelmatig, efficiënt en effectief voor alle medewerkers en werkprocessen</i>	De inrichting van de post is gebaseerd op het totale werkveld van opleiden, uitruk en ondersteuning herstel.	De logistieke routing van de post is gebaseerd op een snelle doorstroom van de uitruk.	Locatie posten op basis van risicoprofiel, slagkracht en operationele spreiding. Spreiding van werklocaties gezien vanuit paraatheid, werkprocessen en werkvelden.	Onderhoud en beheer gebaseerd op meerjarenplannen.	Anticiperen op energietransitie en duurzaamheid.	Service en dienstverlening, passend bij de 24/7 organisatie (voor beroeps en vrijwilligers). Posten en werklocaties hebben een doelmatige en prettige werksfeer.

Middelen: welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

03 Programma Brandweerondersteuning	Voorlopige JR 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Lasten							
Brandweerondersteuning algemeen	9.591.336	9.253.082	10.762.800	11.061.100	10.861.200	10.936.200	10.936.200
Vakbekwaam Worden	1.906.312	1.805.613	1.806.000	1.806.000	1.806.000	1.806.000	1.806.000
Vakbekwaam Blijven	1.171.618	1.040.000	984.000	984.000	984.000	984.000	984.000
Materiaal en Logistiek	3.249.694	2.516.509	2.520.000	2.520.000	2.520.000	2.520.000	2.520.000
Services	1.383.078	1.306.343	1.287.000	1.287.000	1.287.000	1.287.000	1.287.000
RBS	868.572	1.051.582	810.891	810.591	810.591	810.591	810.591
Resultaat Lasten	18.170.610	16.973.129	18.170.691	18.468.691	18.268.791	18.343.791	18.343.791
Baten							
Brandweerondersteuning algemeen	261.024	-	-	-	-	-	-
Vakbekwaam Worden	425	-	-	-	-	-	-
Vakbekwaam Blijven	-	-	-	-	-	-	-
Materiaal en Logistiek	455	-	-	-	-	-	-
Services	590	-	-	-	-	-	-
RBS	1.354.818	1.430.831	1.307.288	1.217.288	1.194.788	1.194.788	1.194.788
Resultaat Baten	1.617.312	1.430.831	1.307.288	1.217.288	1.194.788	1.194.788	1.194.788
Reserves							
Onttrekking	421.698	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	176.842	-	-	-	-	-	-
Resultaat	16.308.443	15.542.298	16.863.403	17.251.403	17.074.003	17.149.003	17.149.003

Programma: 4. Crisisbeheersing

Programmahouder: mevr. A.H. Bronsvoot
 Budgethouder: dhr. J. Wesselink, afdelingshoofd Crisisbeheersing

Opgaven: welke opgaven voert Crisisbeheersing uit?

4. Risicogericht werken
5. Informatiegestuurd werken
6. Zelforganiserend vermogen stimuleren

De afdeling Crisisbeheersing doet dit door: het in stand houden van de regionale crisisorganisatie conform de uitgangspunten in het regionaal crisisplan. Voorbereiden crisisorganisatie op bestrijding van incidenten, rampen en crises, specifiek op de geprioriteerde risico's uit het regionaal risicoprofiel. Initiëren, stimuleren en coördineren van verbeteringen in de crisisorganisatie. Verbinden van partijen waarmee tijdens incidenten, rampen en crises wordt samengewerkt.

Beleidsdoelen: wat willen we bereiken per opgave?

4. *Risicogerichte aanpak*: Bij incidenten, rampen en crises is de regionale crisisorganisatie in staat om flexibel, slagvaardig en outputgericht op te treden (crisisbeheersing) en specifiek te acteren op de risico's uit het regionaal risicoprofiel.
5. *Informatie gestuurd optreden*: Informatie gestuurd functioneren van de regionale crisisorganisatie. Invulling geven aan de coördinerende rol op de informatie uitwisseling tussen de partners.
6. *Zelforganiserend vermogen*: Vergroting van de weerbaarheid en zelfredzaamheid van de inwoners, bedrijven / instellingen en crisispartners in de regio.

Activiteiten: wat gaan we daarvoor doen?

4. *Risicogerichte aanpak*
 - CB coördineert in samenwerking met gemeenten en crisispartners de herziening en vaststelling van het regionaal risicoprofiel.
 - CB implementeert en geeft uitvoering aan het regionaal crisisplan dat in 2019 is vastgesteld.
 - CB geeft uitvoering aan het jaarprogramma multidisciplinair opleiden, trainen, oefenen.
 - CB beheert de afsprakenlijsten bij de convenanten met crisisbeheersing en organiseert netwerkbijeenkomsten met de crisispartners
 - CB ondersteunt gemeenten door middel van het bureau Bevolkingszorg in hun activiteiten als Oranje kolom
5. *Informatiegestuurd optreden*
 - CB zorgt ervoor dat crisispartners zijn aangesloten op het netcentrisch systeem.
 - CB stelt de vastgestelde operationele informatie digitaal beschikbaar voor alle crisisfunctionarissen in het veiligheidsportaal
 - CB onderhoudt de netcentrische werkwijze in de crisisorganisatie door middel van multidisciplinaire opleidingen, trainingen en oefeningen.
 - CB draagt regiobreed bij aan kennis- en informatiemanagement waarbij gebruik gemaakt wordt van de faciliteiten die het VeiligheidsinformatieKnooppunt biedt.
 - CB onderhoudt de regionale poules voor operationele informatievoorziening (informatiemanagers, informatie coördinatoren en plotters) en de faciliteiten die hiervoor nodig zijn.
6. *Zelforganiserend vermogen*
 - CB organiseert netwerkbijeenkomsten om een platform te bieden aan crisispartners ter bevordering van het zelforganiserend vermogen.

Middelen: welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

04 Programma Crisisbeheersing	Voorlopige JR 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Lasten							
Crisisbeheersing Algemeen	1.073.438	1.029.491	1.188.900	1.187.900	1.187.900	1.186.900	1.186.900
Vakbekwaamheid Multi	54.186	105.000	105.000	105.000	105.000	105.000	105.000
Resultaat Lasten	1.127.624	1.134.491	1.293.900	1.292.900	1.292.900	1.291.900	1.291.900
Baten							
Crisisbeheersing Algemeen	19.230	-	-	-	-	-	-
Resultaat Baten	19.230	-	-	-	-	-	-
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	65.001	-	-	-	-	-	-
Resultaat	1.173.394	1.134.491	1.293.900	1.292.900	1.292.900	1.291.900	1.291.900

Programma:

5. GHOR

Programmahouder: mevr. A. Vermeulen

Budgethouder: dhr. S. Bambang Oetomo, afdelingshoofd GHOR

Opgaven: welke opgaven voert de GHOR uit?

1. Voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crises
2. Bestrijden van incidenten, rampen en crises
3. Herstel na een ontwrichte situatie
4. Risicogericht werken
5. Informatiegestuurd werken
6. Zelforganiserend vermogen stimuleren

Beleidsdoelen: wat willen we bereiken per opgave?

1. *Voorzien in (structurele) advisering over veiligheid en gezondheid:* Advisering betreft veelal een signalerings- en adviesfunctie aan het bevoegd gezag.
2. *Voorzien in een flexibele operationele organisatie (24/7):* De GHOR heeft een beperkte groep, goed opgeleide en geoefende, operationele functionarissen beschikbaar die samenwerken met de netwerkpartners.
3. *Organiseren van psychosociale hulpverlening na incidenten:* Het doel van deze nazorg is om de gevolgen voor de getroffen en zoveel mogelijk te beperken en hen in staat te stellen zo spoedig mogelijk hun dagelijks leven weer op te pakken.
4. *Ondersteunen van zorgpartners in hun crisisvoorbereiding en plannen voor zorgcontinuïteit.*
5. *Invulling van het informatiegestuurd werken in de witte kolom:* Samen met andere afdelingen van de VNOG, ketenpartners en omliggende GHOR-regio's.
6. *Zelfredzaamheid en burgerparticipatie stimuleren:* In afstemming met de activiteiten op dit gebied van andere VNOG afdelingen, ketenpartners en omliggende GHOR-regio's.

Activiteiten: wat gaan we daarvoor doen?

1. *Voorzien in advisering*
 - De GHOR adviseert onder andere bij evenementen, gebouwde omgeving, zorgcontinuïteit, ingrijpende gebeurtenissen en sociale veiligheid.
 - In 2020 geeft de GHOR uitvoering aan het in 2019 vast te stellen beleidsplan advisering GHOR.
2. *Voorzien in een flexibele operationele organisatie (24/7):*
 - De GHOR werkt samen met vertegenwoordigers van zorgorganisaties en multidisciplinaire partners. Samen met de regionale ambulancevoorziening (RAV) en het Nederlandse Rode Kruis investeert de GHOR in het opleiden, trainen en oefenen van alle functionarissen in hun rol binnen de GGB (Grootschalige Geneeskundige Bijstand).
 - In 2020 wordt door het aanbieden van individuele leertrajecten de vakbekwaamheid van operationele functionarissen en teams bevorderd en geborgd.
3. *Organiseren van psychosociale hulpverlening na incidenten*
 - De GHOR voorziet, samen met GGD en netwerkpartners, in de psychosociale hulpverlening na incidenten.
 - In 2020 verkent de GHOR, in samenwerking met de GGD, de mogelijkheden om op dit thema de gemeenten en de lokale zorgnetwerken actief te betrekken
4. *Ondersteunen zorgpartners in hun crisisvoorbereiding, etc.*
 - Bij de evenementenadvisering richt de GHOR zich met name op de grotere evenementen.
 - In het kader van advisering gebouwde omgeving werkt de GHOR nauw samen met de afdeling Risicobeheersing.

- Voor de geneeskundige advisering kan de GHOR inhoudelijke expertise inwinnen bij ketenpartners zoals RAV en GGD.
- De GHOR stemt haar activiteiten in het kader van omgevingswet af met de andere VNOG afdelingen, GGD, overige netwerkpartners en omliggende GHOR-regio's.
- In 2020 wordt mede door de GHOR uitvoering gegeven aan een in 2019 vast te stellen visie: De VNOG in transitie naar de Omgevingswet

5. Invulling van het informatiegestuurd werken in de witte kolom

- De GHOR volgt de positionering en inrichting van de witte meldkamer(s) in de Landelijke Meldkamer (LMS) op de voet, vanwege de invloed daarvan op de aansturing, opschaling en informatievoorziening binnen de witte kolom.
- In 2020 wordt een vervolg gegeven aan het op incidentlocatie beschikbaar hebben van informatie uit de witte kolom.

6. Zelfredzaamheid en burgerparticipatie stimuleren

- In 2020 geeft de GHOR uitvoering aan het in 2019 vast te stellen beleidsplan (help uzelf en anderen) over zelfredzaamheid en burgerparticipatie.

Middelen: welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

05 Programma GHOR	Voorlopige JR 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Lasten							
GHOR algemeen	1.440.874	1.424.710	1.549.000	1.549.000	1.549.000	1.549.000	1.549.000
Resultaat Lasten	1.440.874	1.424.710	1.549.000	1.549.000	1.549.000	1.549.000	1.549.000
Baten							
Goederen overig	60.047	131.500	61.500	61.500	61.500	61.500	61.500
Resultaat Baten	60.047	131.500	61.500	61.500	61.500	61.500	61.500
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	2.829	-	-	-	-	-	-
Resultaat	1.383.656	1.293.210	1.487.500	1.487.500	1.487.500	1.487.500	1.487.500

Programma: 6. Meldkamer Oost-Nederland, kolom brandweer

Programmahouder: dhr. J.W. Wiggers

Budgethouder: dhr. N. Hoorweg, afdelingshoofd MON-kolom brandweer

Opgaven: welke opgaven voert de MON uit?

1. Voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crises
2. Bestrijden van incidenten, rampen en crises
5. Informatiegestuurd werken

Beleidsdoelen: wat willen we bereiken per opgave?

1. *RBS en TOOM*: Bijdrage aan de instandhouding van het regionaal brandmeldsysteem en terugdringing van het aantal nodeloze automatische alarmeringen.
2. *Ontvangen van meldingen*: Efficiënt uitvragen van de melder en zo snel mogelijk voorzien van een adequaat optreden van de brandweer.
2. *Begeleiden incidenten*: Alarmering van de juiste personen en eenheden; zorgen voor eerste informatievoorziening aan de eenheden; zorgen voor juiste opschaling in samenwerking met de veldeenheden, regie voeren over de verbindingen. Registratie (in aanvang) van de (multidisciplinaire) opschaling (GRIP).
2. *Oefenen*: Vergroting van de kennis en vaardigheden van de centralisten.
5. *Goede totstandkoming Landelijke Meldkamer*: Bijdrage leveren aan de totstandkoming van de nieuwe meldkamer in Oost Nederland.

De MON is dé betrouwbare verbinding tussen de hulpverlening en de bevolking in de veiligheidsregio's VNOG en IJsselland en werkt als fysiek meld-, regel- en coördinatiecentrum, waar alle meldingen van brandweer (politie en geneeskundige zorg) binnen komen. De MON coördineert de hulpverleningsdiensten en stuurt deze aan.

Activiteiten: wat gaan we daarvoor doen?

1. RBS en TOOM

- Bij een automatisch alarm verifieert de MON eerst (bij daarvoor van te voren bepaalde abonnees) de melding door middel van contrabellen.

2. Ontvangen en behandelen van meldingen

- De MON neemt alle (acute) hulpvragen van burgers aan (brandweezorg en grootschalige incidenten) en behandelt en coördineert de hulpvragen.
- Op basis van uitvraag classificeert de MON een hulpvraag effectief en zorgt voor een vakkundige, snelle en juiste alarmering van brandweereenheden

2. Begeleiden van incidenten

- De brandweereenheden worden door de centralist van de MON begeleid bij de inzet.
- In de eerste aanvang van een incident zorgt de centralist voor beeldvorming op basis van de beschikbare informatie.
- De MON oefent een faciliterende functie uit voor de hulpverleners op straat en voert de regie in de communicatielijnen.
- De MON heeft daarbij tevens een lifeline- en vraagbaakfunctie voor de hulpverleners, daarom is de MON altijd bereikbaar voor de eenheden en denkt mee en vooruit.
- De MON fungeert als knooppunt van informatiestromen.
- De centralist zorgt bij opschaling voor het alarmeren van grootschalig optreden, de hoofdstructuur en andere instanties.

2. Oefenen

- De MON oefent haart centralisten in hun vaardigheden als centralist.
- De MON oefent samen met de ketenpartners, waarbij de samenwerking tussen de meldkamer en het veld wordt beoefend.

- De MON voert nevenwerkzaamheden uit voor het openbaar brandmeldsysteem (o.a. acteert de MON op storingen en behandelt verzoeken tot testen van een installatie).

5. Goede totstandkoming Landelijke Meldkamer

- Een aantal van de centralisten van de MON heeft een extra taak als calamiteitencoördinator op de meldkamer. Bij grotere (GRIP) incidenten coördineren deze tussen de drie disciplines en zorgen voor het eerste meldkamerbeeld. Dit wordt aangeboden aan de sleutelfunctionarissen in de hoofdstructuur van crisisbeheersing en rampenbestrijding.
- Er wordt gewerkt aan de vormgeving en inrichting van de nieuw te vormen meldkamer in Oost-Nederland, onderdeel van de Landelijke Meldkamer Samenwerking. Als één van de partners neemt de MON deel aan dit proces en brengt arbeidscapaciteit in. In de nieuwe meldkamer worden de huidige vier meldkamers in de provincies Gelderland en Overijssel samengevoegd tot één. Deze wordt gevestigd in Apeldoorn.

Middelen: welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

06 Programma MON	Voorlopige JR 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Lasten							
MON algemeen	1.859.038	1.833.474	2.673.960	2.673.960	2.673.960	2.673.960	2.673.960
Resultaat Lasten	1.859.038	1.833.474	2.673.960	2.673.960	2.673.960	2.673.960	2.673.960
Baten							
Goederen overig	-	-	-	-	-	-	-
Inkomsten VR IJsselland	404.743	527.756	1.282.756	1.282.756	1.282.756	1.282.756	1.282.756
Resultaat Baten	404.743	527.756	1.282.756	1.282.756	1.282.756	1.282.756	1.282.756
Reserves							
Onttrekking	3.454	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat	1.450.841	1.305.718	1.391.204	1.391.204	1.391.204	1.391.204	1.391.204

Programma: 7. Bedrijfsvoering

Programmahouder: dhr. H.J. van Schaik
Budgethouder: dhr. P.B. Seinen, wnd. afdelingshoofd Bedrijfsvoering

Opgaven: welke opgaven voert Bedrijfsvoering uit?

- 5. Informatie gestuurd werken
- 7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering

De afdeling Bedrijfsvoering (BV) doet dit door: Ondersteuning van primaire en overige processen voor bestuur, directie, management en andere afdelingen. Dit betreft beleidsadvies, juridisch advies, advisering over interne en externe communicatie, financiën, inkoopadvisering, verzekeringen, HRM, secretariële en administratieve ondersteuning alsmede informatisering en telefonie.

De afdeling Bedrijfsvoering wil bijdragen aan een goede balans tussen dienstverlening, professionaliteit en een doelmatige inzet van middelen.

Beleidsdoelen: wat willen we bereiken per opgave?

- 5. *Informatie gestuurd werken*: Inhoud geven aan informatie gestuurd werken en facilitering hiervan door te zorgen voor een goede informatiepositie van alle stakeholders.
- 7. *Eenduidigheid beleid*: Samenhang, kwaliteit en integraliteit van advisering / producten / diensten.
- 7. *Financiële positie*: Een solide financiële positie en een rechtmatige en transparante financiële huishouding.
- 7. *Mensgericht werken*: Een organisatie waarin met passie, plezier en ambitie samengewerkt wordt. De medewerkers (beroeps en vrijwilligers) staan centraal en krijgen de ruimte zich te ontwikkelen, zodat zij duurzaam inzetbaar zijn.

Activiteiten: wat gaan we daarvoor doen?

- 5. *Informatie gestuurd werken*
 - BV richt proactief beheer VNOG Domein / (operationele) informatievoorziening in.
 - BV faciliteert innovaties, neemt veiligheidsmaatregelen en zorgt voor continuïteit.
 - BV adviseert over actuele thema's en voert het 'Informatiebeleidsplan 2018 – 2020' (IBP) uit, met als thema's: Operationele Informatievoorziening, Landelijke Meldkamer, Analyserende organisatie, Management informatie, Nieuwe communiceren, Dynamische geo-informatie, Gegevensbeheer, Informatieveiligheid / continuïteit (incl. uitwijk), Werkplek concept en Digitaal (samen) werken.
- 7. *Eenduidigheid beleid*
 - BV bereidt de bestuurlijke overleggen en het managementteamoverleg voor
 - BV draagt bij aan de integraliteit en kwaliteit van beleids- en bestuursvoorstellen.
 - BV draagt bij aan de beleidsondersteuning van de afdelingen Risicobeheersing, Incidentbestrijding en Brandweerondersteuning.
 - BV zorgt voor (juridische) advisering.
 - BV geeft advies over in- en externe communicatie, ondersteunt communicatieactiviteiten en ontwikkelt communicatiemiddelen.
 - BV coördineert en verzorgt de woordvoering namens de VNOG en voorziet 24 uur per dag in het perspiket voor woordvoering en communicatie bij incidenten, rampen en crises.
- 7. *Financiële positie*
 - BV zorgt voor de financiële-, contracten- en polis-administratie en adviseert over financiën, verzekeringen en inkoop en levert een bijdrage aan het risicomangement.
 - BV zorgt voor bestuurlijke informatievoorziening op deze gebieden die transparant en tijdig is.
 - BV optimaliseert het financiële systeem dat in 2019 is geïmplementeerd.

- BV levert secretariële en administratieve diensten voor de lijnorganisatie, in het bijzonder voor de afdeling Incidentbestrijding (vrijwilligers, roosterplanning) en Risico-beheersing (FirstWatch).

7. Mensgericht werken

- BV adviseert omtrent registratie, verslaglegging, rapportering en stuurinformatie.
- BV werkt aan vereenvoudiging en uniformering van processen rondom personeel.
- BV uniformeert en koppelt systemen om een kernregistratie van personele gegevens te realiseren die een spil is voor andere afnemende systemen.
- BV faciliteert de strategische personeelsplanning, mobiliteit en ontwikkeling van medewerkers met het oog op duurzame inzetbaarheid.
- BV zet in op scholing en persoonlijke ontwikkeling in relatie tot talentmanagement en mobiliteit.
- BV faciliteert programma's voor vrijwilligers, samen met afdeling Incidentbestrijding.
- BV faciliteert het Arbo beleid, mede op basis van de meest recente RI&E en de leidinggevende als casemanager.

Middelen: welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

07 Programma Bestuur en Bedrijfsvoering	Voorlopige JR 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Lasten							
Bedrijfsvoering algemeen	7.248.288	6.958.088	7.578.900	7.928.900	7.868.900	7.809.900	7.809.900
Bestuur- en beleidsondersteuning	49.231	135.522	62.000	82.000	62.000	82.000	62.000
Middelen	561.671	680.726	680.000	680.000	680.000	680.000	680.000
Informatisering	1.427.623	1.252.300	1.312.000	1.312.000	1.312.000	1.312.000	1.312.000
HRM	989.310	732.164	877.000	877.000	877.000	877.000	877.000
Bijdrage Instituut Fysieke Veiligheid	460.364	447.500	458.000	458.000	458.000	458.000	458.000
Resultaat Lasten	10.736.489	10.206.300	10.967.900	11.337.900	11.257.900	11.218.900	11.198.900
Baten							
Bedrijfsvoering algemeen	210.862	5.100	5.100	5.100	5.100	5.100	5.100
Bestuur- en beleidsondersteuning	-	-	-	-	-	-	-
Middelen	1.000	-	-	-	-	-	-
Informatisering	-	-	-	-	-	-	-
HRM	15.000	-	-	-	-	-	-
Bijdrage Instituut Fysieke Veiligheid	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat Baten	226.862	5.100	5.100	5.100	5.100	5.100	5.100
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	507.941	-	-	-	-	-	-
Resultaat	11.017.567	10.201.200	10.962.800	11.332.800	11.252.800	11.213.800	11.193.800

Programma: 8. Directie en Control

Programmahouder: dhr. J.W. Wiggers, waarnemend voorzitter
Budgethouder: dhr. D.G.L. Kransen, algemeen directeur

Opgaven: welke opgaven voert Directie/Control uit?

Directie en Control is betrokken bij alle opgaven van de VNOG en overal eindverantwoordelijk. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar opgave 7:

7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering voeren

Beleidsdoelen: wat willen we bereiken per opgave?

7. *Directie: een toekomstbestendige organisatie die veiligheid en zorg biedt voor de inwoners op basis van kwaliteit en efficiency conform de opdracht van het bestuur:*

Deze doelstelling is opgebouwd langs drie lijnen:

- a. Bedrijfsvoering op orde. Een solide financiële positie en beheersing van de VNOG met aandacht voor de ontwikkeling van medewerkers en versterking van de integraliteit, advisering en communicatie.
 - b. Posten centraal. Servicegerichte ondersteuning van de brandweerposten waarbij verwachtingen helder zijn, aanspreekpunten goed benaderbaar en werkprocessen helder afgestemd en beschreven.
 - c. Inregelen randvoorwaarden. Eenheid van leiding waarbij gestuurd wordt op basis van de opgaven van de organisatie met aandacht voor de medewerker (juiste persoon op de juiste plek) en heldere interne- en externe communicatie. Een goede informatiepositie voor de organisatie en het bestuur staat hierbij centraal.
7. *Control: informeren van het bestuur, de directeur en het management over de mate van besturing en beheersing in de organisatie*

In september 2019 vindt een bestuurlijke tweedaagse plaats waarin gesproken wordt over de opgave en (wettelijke) taken van de VNOG. De insteek is om een (basis)dienstverleningsniveau te bepalen voor de VNOG. Directie en control is verantwoordelijk voor het bereiken, behouden en monitoren van dit niveau binnen de daarvoor beschikbaar gestelde middelen.

Activiteiten: wat gaan we daarvoor doen?

7. Directie

- Herstel van vertrouwen en afstemmen van verwachtingen tussen de medewerkers, posten, het managementteam en het bestuur door:
 - zichtbaarheid van de directeur en het management;
 - het tijdige informeren over ontwikkelingen;
 - een transparant besluitvormingsproces;
 - het inrichten van heldere werkprocessen.
- Monitoring van de beheersing en (bij)sturing hierop:
 - Inhoudelijke beheersing door bewaking van het dienstverleningsniveau;
 - financiële beheersing door monitoring van de planning en control cyclus;
 - Personele beheersing door monitoring van het personeelsbestand.
 - NB: 2020 is een referentiejaar om te bepalen of de beheersing op orde is.
- Opbouw en behoud van sterke relaties met de multidisciplinaire partners van de Veiligheidsregio.

7. Control

- De controller bewaakt de mate van besturing en beheersing in de organisatie en adviseert directie en bestuur daarover gevraagd en ongevraagd, zonder daarbij onderdeel van de legitimatie van de besluitvorming te worden.
- Control richt zich op (ondersteunt, stimuleert) risicomanagement, informatiemanagement, procesmanagement, kwaliteitsmanagement, administratieve organisatie, interne controle, de planning & controlcyclus en de uitvoering van audits.

Middelen: welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

08 Programma Directie, Control en Staf	Voorlopige JR 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Lasten							
Directie Algemeen	636.795	317.389	338.850	338.850	338.850	338.850	338.850
Control	58.701	86.144	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000
Innovatie/ontwikkelbudget	-	320.000	320.000	320.000	320.000	320.000	320.000
Vnog-riisicogericht	647.399	500.000	-	-	-	-	-
Resultaat Lasten	1.342.895	1.223.533	741.850	741.850	741.850	741.850	741.850
Baten							
Uitgeleend personeel	13.871	-	-	-	-	-	-
Veilig huis	70.269	-	-	-	-	-	-
Resultaat Baten	84.141	-	-	-	-	-	-
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat	1.258.754	1.223.533	741.850	741.850	741.850	741.850	741.850

Programma: 9. Algemene dekkingsmiddelen & Onvoorzien

Programmahouder: dhr. H.J. van Schaik

Budgethouder: dhr. D.G.L. Kransen, algemeen directeur

Op het programma 9 Algemene dekkingsmiddelen staan de middelen die betrekking hebben op de gemeentelijke bijdragen en de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding vanuit het Rijk. Deze middelen worden ingezet om via de andere programma's de opgaven van de organisatie uit te voeren.

Middelen: welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

09 Algemene Dekkingsmiddelen	Voorlopige JR 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Lasten							
Onvoorziene uitgaven	-	138.689	229.832	119.832	159.332	139.332	159.332
Loon- en prijscompensatie	-	1.626.000	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000
Bovenschaligheid	-	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000
FLO / overgangsrecht	46.437	-	-	-	-	-	-
Treasury	426.650	548.000	644.500	618.500	596.400	593.400	593.400
Reservering loonkosten	-	300.406	47.900	47.900	47.900	47.900	47.900
Overig	269.667	550.170	54.324	54.324	54.324	54.324	54.324
Stelpost korting BDuR Meldkamer			-635.000	-635.000	-635.000	-635.000	-635.000
Resultaat Lasten	742.754	3.763.265	1.341.556	1.205.556	1.222.956	1.199.956	1.219.956
Baten							
Rijksbijdrage	7.961.572	7.879.815	7.267.000	7.267.000	7.267.000	7.267.000	7.267.000
Gemeentelijke bijdragen	39.441.146	40.291.142	40.291.142	40.391.142	40.991.142	41.006.142	41.006.142
Uitgeleend personeel	55.000	403.469	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000
Gemeentelijke bijdrage anders	165.220	-	-	-	-	-	-
FLO / overgangsrecht	30.767	-	-	-	-	-	-
Treasury	562.411	548.000	644.500	618.500	596.400	593.400	593.400
Overig	82.413	-	-	-	-	-	-
Stelpost salarissen c.a.			1.854.392	1.854.392	1.854.392	1.854.392	1.854.392
Resultaat Baten	48.298.529	49.122.426	50.112.034	50.186.034	50.763.934	50.775.934	50.775.934
Reserves							
Onttrekking	462.000	-	313.000	860.000	-	-	-
Toevoeging	273.270	-	-	-	-	-	-
Resultaat	-47.744.504	-45.359.161	-49.083.478	-49.840.478	-49.540.978	-49.575.978	-49.555.978

Programma: 10. Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht

Programmahouder: dhr. H.J. van Schaik
 Budgethouder: dhr. D. de Vries, afdelingshoofd Brandweerondersteuning

Het programma 10 betreft de drie kazernes in eigendom van de VNOG (Apeldoorn-Saba, Doetinchem en Harderwijk)¹ en de specifieke verrekeningen ten aanzien van de exploitatie van kazernes met Apeldoorn en Epe. Daarnaast is ook de afwikkeling van de financiële gevolgen van het FLO overgangsrecht met de gemeenten Apeldoorn en Doetinchem in dit programma opgenomen. Dit programma wordt één op één met alleen de desbetreffende gemeenten verrekend.

Beleidsdoelen: wat willen we bereiken?

1. *Kazernes*: Goed uitgeruste en onderhouden kazernes, zodat de uitruk kan plaatsvinden en er werkzaamheden kunnen worden verricht.
2. *Overgangsrecht*: Een juiste uitvoering van het FLO overgangsrecht.

Activiteiten: wat gaan we daarvoor doen?

1. *Kazernes*
 - De afdeling Brandweerondersteuning zorgt voor / coördineert het onderhoud en de facilitaire diensten. De afdeling Bedrijfsvoering zorgt voor verrekening van de kosten met de betreffende gemeenten.
2. *Overgangsrecht*
 - De VNOG zorgt voor een juiste uitvoering van het FLO / overgangsrecht en voor verrekening van de kosten met de betreffende gemeenten.

Middelen: welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

De kazernes en het overgangsrecht worden een op een met de betreffende gemeenten verrekend.

10 Programma Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht	Voorlopige JR 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Lasten							
Overgangsrecht Doetinchem	170.948	159.000	159.000	159.000	159.000	159.000	159.000
Overgangsrecht Apeldoorn	746.843	750.391	750.391	750.391	750.391	750.391	750.391
Doetinchem Kazerne	562.814	526.400	526.400	526.400	526.400	526.400	526.400
Apeldoorn Kazerne (excl SABA en Epe)	648.012	635.412	635.412	635.412	635.412	635.412	635.412
Heerde Kazerne	670.753	-	-	-	-	-	-
Harderwijk, Hierden Kazerne	636.205	590.700	590.700	590.700	590.700	590.700	590.700
SABA Kazerne	447.759	375.500	375.500	375.500	375.500	375.500	375.500
Epe, Oene, Vaassen Kazerne	60.761	51.300	56.000	56.000	56.000	56.000	56.000
Resultaat Lasten	3.944.095	3.088.703	3.093.403	3.093.403	3.093.403	3.093.403	3.093.403
Baten							
Overgangsrecht Doetinchem	170.948	159.000	159.000	159.000	159.000	159.000	159.000
Overgangsrecht Apeldoorn	746.843	750.391	750.391	750.391	750.391	750.391	750.391
Doetinchem Kazerne	562.814	526.400	526.400	526.400	526.400	526.400	526.400
Apeldoorn Kazerne (excl SABA en Epe)	648.012	635.412	635.412	635.412	635.412	635.412	635.412
Heerde Kazerne	670.753	-	-	-	-	-	-
Harderwijk, Hierden Kazerne	636.205	590.700	590.700	590.700	590.700	590.700	590.700
SABA Kazerne	447.759	375.500	375.500	375.500	375.500	375.500	375.500
Epe, Oene, Vaassen Kazerne	60.761	51.300	56.000	56.000	56.000	56.000	56.000
Resultaat Baten	3.944.095	3.088.703	3.093.403	3.093.403	3.093.403	3.093.403	3.093.403
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat	-	-	-	-	-	-	-

¹ De kazerne Heerde was ook in eigendom van de VNOG, maar is in 2018 weer aan de gemeente Heerde terug verkocht, waarna de gemeente Heerde weer zelf zorg draagt voor de exploitatie van de kazerne.

4. Paragrafen

4.1. Weerstandsvermogen en risicomanagement

Inleiding

In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de weerstandscapaciteit. Het berekenen van de weerstandscapaciteit is conform het VNOG beleid en het BBV. Hiervoor wordt een brondocument aangehouden waarin de meerjarige ontwikkelingen en daaraan gekoppelde risico's in beeld worden gebracht. Deze paragraaf is op basis daarvan gesplitst in 'risico's' en 'overige ontwikkelingen'.

Risico's

Bij risico's is het niet mogelijk om tijdig bij te sturen, waarvoor de Algemene Reserve als buffer dient.

Risico's begroting 2020

1. Arbeidshygiëne

Er wordt landelijk beleid ontwikkeld over arbeidshygiëne van brandweerlieden. Dit kan op den duur leiden tot structurele stijging op de begrotingsposten 'materiaal', 'uren vrijwilligers' en mogelijk 'huisvesting'.

Naar verwachting zal er een brancherichtlijn komen en moeten nieuwe taken en materialen worden ingevoerd. Hierbij is aanvullend opleiding, oefenen en onderhoud nodig. De ontwikkelingen brengen verplichtingen met zich mee die onvermijdelijk zullen zijn. Over de exacte invulling kunnen wellicht op onderdelen nog door de VNOG zelf richtlijnen en beleidskeuzes worden gemaakt.

Begin 2019 verschijnt de RI&E. Na de RI&E volgt een plan van aanpak dat over meerdere jaren loopt. Bedragen kunnen substantieel zijn. In het land worden bedragen tussen de € 800.000 en € 3,5 mln per veiligheidsregio genoemd.

2. Vijf personele regelingen ongevallen

Er is een nieuwe Ongevallenverzekering. Samen met zes andere veiligheidsregio's is deze Ongevallenverzekering aanbesteed. In de nieuwe Ongevallenverzekering zijn vijf typen risico's (die wel in de oude polis zaten) niet meer opgenomen. Uit het verleden bij de zeven veiligheidsregio's blijkt namelijk dat de kans dat een beroep wordt gedaan op deze vijf vergoedingen laag tot zeer laag is.

Het is de insteek dat het personeel wel dezelfde dekking blijft houden. Daarom zijn door het DB vijf personele regelingen vastgesteld die een directe vertaling zijn van de oude polisvoorwaarden. Via de regelingen behoudt het personeel gelijke rechten en voorwaarden. De veiligheidsregio's gaan voor deze vijf onderwerpen voortaan zelf het risico dragen. In een geval waarin een claim niet binnen regulier budget is op te vangen, zal een beroep worden gedaan op het weerstandsvermogen.

Omdat conform vastgesteld beleid de gemeenten voor 50% van het weerstandsvermogen van de VNOG garant staan, kan dit hen dan ook raken. Zoals aangegeven is de kans op dit risico zeer klein en daarom hoeft het weerstandsvermogen voor dit risico niet te worden opgehoogd. Volgens het vastgestelde weerstandsbeleid worden namelijk risico's met een kleine kans niet gekwantificeerd.

	Risico's (*€ 1.000)	
1.	Arbeidshygiëne	800
2.	Vijf personele regelingen ongevallen	pm

Overige ontwikkelingen

Op overige ontwikkelingen kan normaliter tijdig worden bijgestuurd.

	Overige ontwikkelingen
1.	Demografische ontwikkeling en kortere doorlooptijd vrijwilligers / arbeidsverhoudingen
2.	Arbeidstijdenwet
3.	Synchronisatie regelingen vrijwilligers
4.	Landelijke Meldkamersamenwerking, LMS
5.	Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem
6.	Voortraject en toepassing demarcatie huisvesting
7.	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren / Europese regelgeving
8.	Gevolgen Participatiewet
9.	Gevolgen evaluatie Wet veiligheidsregio's
10.	Gevolgen Omgevingswet
11.	Wegvallen IOV-subsidiegelden
12.	Aanbestedingsrisico

Toelichting

1. Demografische ontwikkeling en kortere doorlooptijd vrijwilligers / arbeidsverhoudingen

De maatschappelijke trends van demografische ontwikkelingen raken mogelijk ook de brandweer. Verder is te zien dat de jongeren die bij de brandweer komen, minder lang bij de brandweer blijven. De binding met de brandweer is minder sterk dan in het verleden. Dit betekent dat er vaker moet worden gekeurd, geworven, opgeleid en dat vaker nieuwe medewerkers van eigen persoonlijke beschermingsmiddelen moeten worden voorzien. Dit heeft effect op diverse begrotingsposten.

Ook de arbeidsverhoudingen zelf zijn aan het verschuiven, dit raakt de inrichting van de organisatie met vrijwilligers, het gaat daarbij om vraagstukken als:

- Meer mensen op piket
- Vrijwilligers worden steeds beroepsmatiger

De Wnra / Europese regelgeving speelt hierbij ook een rol (zie punt 7).

Op veel posten spelen vrijwilligers een rol bij taken rondom materieel & logistiek (momenteel is dat om te rekenen naar circa 6,4 fte). 'Minder vrijwilligers' kan er ook toe leiden dat deze taken op een andere wijze moeten worden opgevangen (bijv. door vast personeel), waar ook meerkosten uit zullen volgen. De exacte gevolgen van deze trend zijn nu nog niet te voorzien, maar dit onderwerp vraagt om een aandachtige monitoring, zodat tijdig maatregelen kunnen worden getroffen.

2. Arbeidstijdenwet

Bij de VNOG zijn medewerkers vaak op meerdere manieren verbonden aan de organisatie: als dagdienst-/kantoormedewerker, als (brandweer)vrijwilliger, als instructeur via een externe organisatie, etc. Individuen met meerdere rollen kunnen echter een zodanige hoeveelheid uren gaan maken, dat dit kan leiden tot overtredingen van de Arbeidstijdenwet. Dit kan leiden tot boetes.

3. Synchronisatie regelingen vrijwilligers

Nu alle vrijwilligers onder de VNOG vallen (één entiteit) worden de oude (aanvullende) lokale vergoedingen en uitbetalingen uit de voormalige clusters gesynchroniseerd. In 2017 en 2018 is gewerkt aan één regiobrede set, die in de loop van 2019 (al dan niet stapsgewijs) van kracht moet worden.

4. Landelijke Meldkamer Samenwerking, LMS

- De landelijke meldkamer wordt geleidelijk opgebouwd. In de opbouwfase zal de VNOG moeten bijdragen aan de projectkosten.
- De totale landelijke beheerskosten worden geschat op € 14 mln. Dit wordt gedekt door een voorgestelde uitname uit de BDUR. Deze uitname heeft voor de VNOG als gevolg dat er structureel € 635.000 op de BDUR wordt gekort. De huidige jaarlijkse beheerskosten voor de meldkamer bedragen circa € 550.000. Indien uitgegaan wordt

van gelijkblijvende kosten betekent dit per saldo een tekort voor de VNOG van € 85.000 per jaar. Het voorstel is om dit bedrag in te verdienen in de vorming van de meldkamer in Oost-Nederland. In het stadium waarin deze samenvoeging zich nu bevindt, zijn hierover nog geen harde uitspraken te doen.

- Er zijn nog diverse onzekerheden omtrent de LMS en zaken moeten nog uitgewerkt worden. Het is daardoor mogelijk dat het tekort voor de VNOG hoger zal liggen dan € 85.000.
- Het Ministerie heeft een eenmalige bijdrage gedaan voor de transitiekosten (frictiekosten) van € 15 mln. De veiligheidsregio's hebben onderling de verdeelsleutel hiervoor afgesproken. De VNOG heeft € 500.000 ontvangen. De financiële consequenties voor de transitiekosten zijn nog niet exact te benoemen. Deze zijn afhankelijk van het verloop van de samenvoeging van de vier meldkamers van de vijf oostelijke veiligheidsregio's en hun financiële afspraken.
- In 2020 gaan 4 medewerkers van beheer MON over naar de Politie (uitvoering samenvoegingsovereenkomst). Mogelijk ontstaan hierbij frictiekosten. De Politie biedt al het personeel een recht van overgang aan, maar er is een mogelijkheid om niet te willen overgaan. Op dit moment is niet te zeggen welke frictiekosten zullen volgen en wat de hoogte zal zijn. Dit zal blijken in de loop van 2019 als gesprekken hierover van start gaan.
- In 2022 gaat de nieuwe meldkamer van start. Mogelijk kunnen er vanaf 2020 vooruitlopend hierop al stappen worden gezet. Uitgaande van het scenario dat er minder centralisten achter de tafels komen dan er nu in de vier meldkamers actief zijn, ontstaan er frictiekosten.
- Daarnaast zal de meldkamer tot 2022 op sterkte moeten blijven en extra verloop kan plaatsvinden, wat weer extra kosten met zich meebrengt. Daarnaast is het ontstaan van nieuwe functies binnen de meldkamer aan de orde.
- Momenteel worden er vanuit de afdeling Bedrijfsvoering diensten geleverd richting de meldkamer (communicatie en financiële administratie), waarvoor de VNOG een bijdrage ontvangt vanuit de Meldkamer Oost Nederland. Afhankelijk van de keuzes en inrichting van de nieuwe meldkamer, kan deze inkomst vervallen (ontvangen bedragen: € 7.750 Communicatie, € 55.000 Financiële administratie, Totaal: € 62.750).

Bestuurlijk is het standpunt van de VNOG altijd geweest dat dezelfde kwaliteit moet blijven en dat er (op termijn) geen extra budget naar de meldkamer zal gaan. Het is de vraag of deze insteek stand kan houden.

5. Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem n.a.v. landelijke discussie

Diverse ontwikkelingen maken op termijn een andere inrichting van het Openbaar Brandmeld Systeem (OMS-stelsel) noodzakelijk, mede gezien de samenvoegingen van regionale meldkamers naar tien meldkamergebieden. Het toekomstvast herinrichten van het OMS dient fasegewijs binnen de kaders van wet- en regelgeving plaats te vinden middels een zorgvuldige transitie, ook richting de burgers die al jaren gebruik maken van de OMS dienstverlening. Veiligheid en continuïteit m.b.t. de uitvoering van de kerntaken dient steeds zo goed mogelijk gewaarborgd te worden waarbij ook gelet moet worden op het voorkomen van nodeloze alarmeringen en onnodig uitrukken van de brandweer. Vanwege de overdracht van OMS meldingen op termijn naar het landelijke meldkamer-diensten-centrum (MDC) zullen nadelige effecten in de begroting ontstaan.

6. Voortraject en toepassing demarcatie huisvesting

De VNOG maakt gebruik van gemeentelijke gebouwen en gebouwen in eigendom. De gebruiksrelaties en beheerstaken zijn nog niet altijd (en nog niet voor alle locaties) uitgewerkt/vastgelegd. Ook de eigendomsrelaties van bepaalde middelen in de kazernes (bijv. inventaris, installaties) zijn soms niet vastgelegd. Helderheid omtrent gebruik, beheer, (financiële) verantwoordelijkheden en wederzijdse verwachtingen wordt beoogd in het project 'Demarcatie'.

7. Wet normalisering rechtspositie ambtenaren / Europese regelgeving

De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) heeft tot doel om per 1 januari 2020 de ambtelijke status van overheidspersoneel te wijzigen. Vanaf deze datum valt het overheidspersoneel (uitgezonderd Politie- en Defensiepersoneel) onder het reguliere arbeidsrecht (Burgerlijk Wetboek wordt van toepassing) en vervalt de ambtelijke aanstelling (wordt vervangen door een arbeidsovereenkomst).

De Wnra kan een groot effect hebben op het stelsel van de brandweezorg en kan leiden tot het (gedeeltelijke of volledig) einde van de vrijwillige brandweer. Gevolg hiervan kan een kostenstijging zijn van 30% tot 50% (circa € 3,2 tot € 4 mln) voor de vrijwilligersvergoedingen vanwege verplichte pensioenopbouw, sociale zekerheidsrechten, etc. Binnen het Burgerlijk Wetboek (BW) is de huidige rechtspositie van de vrijwilligers namelijk niet mogelijk. Ook de brandweervrijwilligers vallen dan onder het reguliere arbeidsrecht en worden dan werknemers. Er worden mogelijkheden onderzocht om ook het vrijwillig brandweerpersoneel uit te zonderen van de Wnra. Maar zelfs al zou dit lukken, dan is het ook nog mogelijk dat op grond van Europese regelgeving de huidige rechtspositie van brandweervrijwilligers aangepast moet worden.

8. Gevolgen Participatiewet

De Participatiewet verplicht overheden om een bepaald aantal doelgroepmedewerkers in te zetten in het kader van de vergroting van hun participatie. De VNOG heeft dit beperkt uitgewerkt. De Participatiewet biedt kansen om gebruik te maken van Social Return (bijv. inzet van doelgroepmedewerkers voor niet-repressieve activiteiten). Er is een financieel risico. Als niet voldaan wordt aan de Participatiewet zijn boetes mogelijk tot € 5.000 per fte.

9. Gevolgen evaluatie Wet veiligheidsregio's

De evaluatie van de Wet veiligheidsregio's vindt plaats in 2019. Afhankelijk van de uitkomsten van deze evaluatie kunnen er aanpassingen op de wet worden doorgevoerd, die bijvoorbeeld vanaf 2020 effect kunnen hebben. Wat dit effect is en of er financiële gevolgen zijn, is nu nog ongewis. Er kunnen bijvoorbeeld nieuwe eisen aan de veiligheidsregio's worden gesteld omtrent opkomsttijden, opleiding, functies en piketten.

10. Gevolgen Omgevingswet

In 2021 treedt de Omgevingswet in werking. In 2029 moet de wet zijn geïmplementeerd. De wet heeft gevolgen voor de VNOG als adviseur van het bevoegd gezag op de domeinen veiligheid en gezondheid. De VNOG moet een omslag maken van het adviseren op niveau van vergunningen naar advisering op niveau van omgevingsvisie en omgevingsplan. Dit vraagt onder meer andere competenties en vaardigheden, die waar mogelijk ontwikkeld moeten worden. De Omgevingswet is opgenomen op de Strategische Agenda van de VNOG. Op 1 november 2018 heeft het AB de Omgevingsvisie van de VNOG behandeld, waarin de ontwikkelingen zijn opgenomen. In 2019 wordt de visie concreet uitgewerkt en voorgelegd aan het AB. Vervolgens kunnen de (financiële) consequenties worden meegenomen in de Kadernota 2021-2024.

11. Wegvallen IOV-subsidiegelden

De VNOG krijgt circa € 130.000 IOV-subsidiegelden voor de werkzaamheden (advies en toezicht) die worden uitgevoerd bij BRZO bedrijven. Veel werkzaamheden hebben betrekking op bedrijven buiten de VNOG (Oost 5). Deze subsidie wordt verstrekt door het Landelijk Expertisecentrum Brandweer BRZO en is bedoeld om de kwaliteit van de inspecteurs op hoog niveau te houden. Er zijn een aantal voorwaarschuwingen vanuit het land geweest dat de verwachting is dat deze gelden de komende jaren (mogelijk per 2020) worden afgebouwd tot 0. Met deze gelden zijn in eerste instantie twee formatieplaatsen bij afdeling Risicobeheersing bekostigd. Inmiddels is dit structureel in de formatie van RB opgenomen en komen de gelden terecht in de algemene dekkingsmiddelen.

12. Aanbestedingsrisico

De VNOG besteedt aan via aanbestedingsprocedures. Als diensten of producten als gevolg van aanbestedingsresultaten voordeliger kunnen worden ingekocht, leidt dit tot voordelen. Het kan echter ook voorkomen dat producten en diensten duurder worden als gevolg van een aanbestedingsuitkomst. Dit vormt een algemeen risico dat niet vooraf is in te calculeren. De VNOG is van plan om de financiële gevolgen van aanbestedingen door te vertalen in de hoogte van de door het AB verstrekte krediet en dit als krediet-aanpassing aan het AB voor te leggen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van maatregelen nog resterende risico's overblijven.

Benodigde weerstandscapaciteit

De nota Weerstandsvermogen van augustus 2015 definieert de benodigde weerstandscapaciteit als de vrij besteedbare reserves en het rekeningresultaat. De VNOG moet minimaal de helft van het benodigde weerstandscapaciteit opbouwen. De andere helft mag ten laste van de deelnemende gemeenten worden gebracht.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit het totaal van middelen dat beschikbaar is om de risico's financieel af te dekken. Onderstaand is de beschikbare weerstandscapaciteit berekend.

Berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit

Algemene Reserve	€
Totaal Algemene Reserve ultimo 2018	400.896
Bestemmingsreserve zonder verplichting	558.504
Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	959.400

Bij bovenstaande opstelling zijn we ervan uit gegaan dat het negatief resultaat over 2018 groot € 2.854.917 door de deelnemende gemeenten wordt aangevuld.

Berekening van de ratio weerstandsvermogen

Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	€
Beschikbare weerstandsvermogen deelnemende gemeenten	400.000
Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	959.400
Benodigde weerstandsvermogen	800.000
Ratio	1,7

Toelichting

In de door het AB vastgestelde nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland hanteert de VNOG als richtsnoer een ratio van minimaal 1. De VNOG moet (minimaal) 50% van de weerstandscapaciteit zelf opbouwen om aan de norm voor de ratio te voldoen.

In voorgaande tabel is derhalve het beschikbare weerstandsvermogen van de deelnemende gemeenten opgenomen voor 50% van het benodigde weerstandsvermogen. Hierdoor is er voor de VNOG een verplichting om minimaal € 400.000 aan vrij beschikbare reserve aan te houden.

Zoals uit vorenstaande tabellen blijkt bedraagt het beschikbare weerstandsvermogen van de VNOG € 959.400.

Financiële kengetallen VNOG

	Begroting 2020
Netto schuldquote	1,020
Solvabiliteitsratio	0,030
Structurele exploitatieruimte	0,002

Korte toelichting op de kengetallen*Netto schuldquote*

Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van schuldenlast (rente / aflossing) op de eigen middelen. De quote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal aan jaarlijkse baten.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de organisatie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (dus het eigen en het vreemde vermogen).

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten.

4.2. Onderhoud kapitaalgoederen

Het (brandweer)materieel en drie kazernes, namelijk Apeldoorn-Saba, Doetinchem en Harderwijk zijn in eigendom van de VNOG. De overige kazernes worden hetzij gehuurd hetzij om niet beschikbaar gesteld aan de VNOG.

Ter egalisatie van de groot onderhoudskosten van de overgenomen kazernes is binnen de VNOG voor elke kazerne een onderhoudsvoorziening gevormd die gevoed worden vanuit de betreffende gemeente. Het pand Saba in Apeldoorn betreft een appartementsrecht. Het opbouwen van een voorziening groot onderhoud pand Saba is een aangelegenheid van de Vereniging van Eigenaren en vindt plaats binnen de verantwoording van de VvE zelf.

Voor het brandweermaterieel wordt er regiobreed met één beheerssysteem gewerkt. Vanuit dit systeem worden de werkzaamheden gepland, ingevoerd en uitgevoerd. De planning van het onderhoud vindt plaats volgens regionaal en landelijk vastgestelde intervallen en protocollen. Voor het materieel zijn meerjarenonderhouds- en beheersplannen opgesteld op basis van vastgestelde afschrijvingstermijnen.

4.3. Financiering / Treasury

Inleiding

De paragraaf treasury is één van de voorgeschreven paragrafen als onderdeel van de begroting. Artikel 13 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de beleidsvoornemens en ontwikkelingen ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille worden beschreven.

Om te kunnen voldoen aan de eisen van de Wet Financiering decentrale overheden (wet fido) moet de Veiligheidsregio twee treasury-instrumenten hanteren. Dit zijn het treasurystatuut en de treasuryparagraaf. Het treasurystatuut is op 11 september 2013 door het Algemeen Bestuur vastgesteld en op 18 december 2014 aangepast aan gewijzigde wetgeving. In de treasuryparagraaf wordt aangegeven welke de gestelde doelen zijn.

Algemene ontwikkelingen

Het gemeentelijk brandweermaterieel en een aantal kazernes zijn na wijziging van de Wet op de Veiligheidsregio's eind 2013 in eigendom overgedragen aan de VNOG. De totale omvang van de vaste activa bedroeg eind 2018 circa € 47,9 miljoen. De financieringsbehoefte is grotendeels gedekt door langlopende leningen, kasgeldleningen en bankkredieten en voor een beperkt deel door de inzet van reserves. In de komende jaren zal de VNOG voor vervanging van het brandweermaterieel en de herfinanciering van aflossingen regelmatig nieuwe leningen gaan aantrekken.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden moeten schatkistbankieren. Schatkistbankieren houdt in dat financiële middelen die door de VNOG worden aangehouden op bankrekeningen boven een bepaald bedrag worden afgeroomd en via een rekening-courant verhouding ten gunste van de Nederlandse schatkist worden gebracht. Hierdoor hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld afnemen. Decentrale overheden krijgen op deposito's een rente vergoed die gelijk is aan de rentes die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. Momenteel liggen deze rentes rond de nul procent. Het gevolg van dit beleid is dat de VNOG nagenoeg geen rente opbrengsten uit rekening courant verhouding meer zal ontvangen. Voor 2020 zal het drempelbedrag voor de VNOG rond de € 424.000,-- bedragen.

Risicobeheer

Om de risico's van financiering zoveel mogelijk te beperken zijn er twee normen die gerapporteerd moet worden: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

Bij het behouden van liquiditeit en het financieren van activa wordt zoveel als mogelijk is gebruik gemaakt van kortlopende geldleningen. Dit heeft twee voordelen:

1. er kan snel worden ingespeeld op schommelingen in de financieringsbehoefte
2. het is een relatief goedkope financieringsvorm.

Tegenover deze voordelen staat echter het nadeel van de korte rentevastheid (renterisico). Om dat risico te beperken wordt in de wet fido aangegeven dat als uitgangspunt geldt dat langlopende investeringen langlopend gefinancierd moeten worden. Hiermee wordt voorkomen dat als gevolg van rente ontwikkelingen op de geldmarkt er problemen in de begroting zullen gaan ontstaan.

Daarnaast is er een kasgeldlimiet ingesteld. Daarmee worden de decentrale overheden gedwongen zich niet teveel te laten leiden door de voordelen van kortlopende financiering. De kasgeldlimiet bepaalt de maximale omvang van de externe korte geldpositie. Deze zogenaamde netto vlottende schuld mag op bepaalde peildata maximaal 8,2% bedragen van het totaal van de begroting van de VNOG.

De totale omvang van de programmabegroting van de VNOG bedraagt in 2020 circa € 56,5 miljoen. De kasgeldlimiet bedraagt daarmee afgerond € 4,6 miljoen. Door tijdig en in voldoende mate langlopende leningen af te sluiten, zal voorkomen worden dat de kasgeldlimiet te lang, dat wil zeggen meer dan twee achtereenvolgende kwartalen, wordt overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het rente risico op de vaste schuld. Deze norm bepaalt dat maximaal 20% van de netto opgenomen vaste schuld jaarlijks in aanmerking mag komen voor aflossing of renteherziening. De vaste schulden die de VNOG kent bestaat uit leningen ter financiering van de onroerende en roerende activa. Zij variëren in looptijd van 10 tot 40 jaar. De VNOG zal ter financiering van vervangingsinvesteringen voor materieel en apparatuur extra leningen gaan aantrekken. Bij de bepaling van de looptijd van de nieuw af te sluiten leningen en hun vaste aflossings- en renteherzieningsmomenten, zal met de renterisiconorm rekening worden gehouden.

Onderstaand is de informatie inzake het renterisico weergegeven zoals door de modelstaat B van de Uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden wordt vereist. Uit deze staat blijkt dat de VNOG ruim binnen de kaders van de renterisiconorm blijft.

Jaar	2020	2021	2022	2023
Berekening norm				
Begrotingstotaal	56.500.000	56.500.000	56.500.000	56.500.000
Percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	11.300.000	11.300.000	11.300.000	11.300.000
Renteherzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Aflossingen:				
BNG 40.107204	368500	368500	0	0
Lening Berkelland	1007354	1024681	1042305	1060233
BNG 40.109346	128874	130932	133022	135145
BNG 40.109345	69456	71056	72693	74367
BNG 40.109776	250000	250000	250000	250000
BNG 40.110312	166667	166667	166667	166667
BNG 40.110.517	250000	250000	250000	250000
BNG 40.110.644	500000	500000	500000	500000
BNG 40.110.766	500000	500000	500000	500000
BNG 40.111.179	300000	300000	300000	300000
BNG 40.111.678	600000	600000	600000	600000
BNG 40.111.883	400000	400000	400000	400000
BNG 40.112.457	400000	400000	400000	400000
Aan te trekken in 2019 € 7 miljoen	700000	700000	700000	700000
Aan te trekken in 2020 € 10 miljoen		1000000	1000000	1000000
Aan te trekken in 2021 € 7 miljoen			700000	700000
Aan te trekken in 2022 € 7 miljoen				700000
Aan te trekken in 2023 € 6 miljoen				
Renterisico	5640852	6661836	7014687	7736412
Ruimte onder rente risiconorm	5659148	4638164	4285313	3563588

Renteberekening begroting

Voor de kapitaalslasten VNOG wordt in 2020 voor de kazernes die in eigendom zijn van de VNOG een rentepercentage toegerekend dat gelijk is aan het percentage van de aangetrokken leningen. Voor alle overige investeringen is een rentepercentage van 0,8% gehanteerd.

Rentetoerekening begroting 2020 * € 1.000		
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€	552
De externe rentebaten	€	0
Saldo rentelasten en rentebaten	€	552
De rente, die toegerekend moet worden aan de overgenomen kazernes	€	-263
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€	289
Aan taakvelden toegerekende rente (0,8%)	€	-289
Renteresultaat op het taakveld Treasury	€	0

Boekwaarden van de activa die integraal zijn gefinancierd per 1 januari 2020 bedragen € 36.180.000. De aan de taakvelden toegerekende rente bedraagt 0,8% over € 36.180.000 is € 289.000.

Rente: Door de commissie BBV zijn bepalingen en richtlijnen gepubliceerd (notitie Rente 2017 – juli 2016) voor de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. De rentelasten worden allereerst op 1 plek begroot en vervolgens door middel van een voorgeschreven methodiek verdeeld over de programma's.

4.4. Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf Bedrijfsvoering is een voorgeschreven onderdeel en is bedoeld om de bedrijfsvoering toe te lichten. In de VNOG begroting is vanaf 2016 het separate programma '7. Bedrijfsvoering' opgenomen, zie hoofdstuk 3. In hoofdstuk 3 staan de beleidsdoelen en (reguliere) activiteiten van de afdeling Bedrijfsvoering. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt ingegaan op diverse overkoepelende onderdelen van de bedrijfsvoering en ontwikkelingen hierop.

Beleidsontwikkelingen

In 2019/2020 wordt gewerkt aan een drietal wettelijke planfiguren: Regionaal Beleidsplan, Regionaal Risicoprofiel en Regionaal Crisisplan. Op 1 januari 2021 moet het nieuwe vierjarige Regionaal Beleidsplan ingaan. Het vorige Beleidsplan stamt uit 2016. Aan het Beleidsplan gaat het Regionaal Risicoprofiel vooraf. Dit profiel beschrijft welke incidenten, rampen en crises zich in de regio kunnen voordoen en wat de impact daarvan is. Het Beleidsplan beschrijft vervolgens wat de VNOG kan doen om deze risico's te voorkomen dan wel te beperken. Tenslotte is er een Regionaal Crisisplan, waarin staat wie wat gaat doen in het geval van een incident, crisis of ramp. Het jaar 2020 wordt benut voor de vaststellingsprocedure, want bij wet hebben de raden de mogelijkheid om risico's in te brengen voor het Risicoprofiel (haalplicht voor VNOG) en om op het Beleidsplan een zienswijze in te dienen. Voor het Crisisplan hebben de raden geen specifieke rol.

In 2019/2020 wordt uitvoering gegeven aan de Bestuursopdracht van de directeur en het Plan van Aanpak uit 2019 dat is opgesteld naar aanleiding van het rapport uit 2018 van de gemeentelijke Commissie (Van der Jagt – Van Arkel). Het gaat hierbij onder andere om het (verder) inregelen van randvoorwaarden, versterken beheersing en beschouwen inrichting. Er komen nieuwe (aangescherpte) werkwijzen tot stand en die worden in 2020 toegepast, zie verder ook hoofdstuk 3 onder programma '8. Directie en Control'.

In 2020 wordt ook verder gewerkt aan de uitvoering van de (meerjarige) aanbevelingen uit diverse (financiële) rapporten, zoals het rapport van de Evaluatie Jaarrekening 2017 en het rapport van de gemeentelijke Commissie (Van der Jagt – Van Arkel).

Eén van de aanbevelingen betreft de invoering van een nacalculatiesystematiek voor de indexering. Deze nieuwe systematiek moet worden verankerd in de financiële verordening van de VNOG en kan op zijn vroegst per 2020 ingaan.

Een andere aanbeveling betreft een nieuwe beschouwing van de benodigde omvang van het buffervermogen. De gemeentelijke Commissie achtte de omvang van de algemene reserve te beperkt voor een organisatie met een omvang en omzet als de VNOG. Deze algemene reserve fungeert namelijk niet alleen als weerstandsvermogen (op basis van de berekening van het financiële restrisico), maar is ook een buffer om tegenvallers in de exploitatie op te vangen. Een voorbeeld hiervan is hogere uitrukvergoedingen als gevolg van een bovengemiddeld aantal (langdurige) uitrukken. De Commissie beval ook aan om nog eens kritisch te kijken naar de risico-inventarisatie en daarbij met name naar de financiële risico's, waarbij het benodigde weerstandsvermogen meegewogen dient te worden. De beschouwing vindt plaats in 2019/2020; de eventuele gevolgen van de beschouwing komen niet eerder dan per 2021 tot uiting.

Huisvestingsplan

Voor uiterlijk 31 december 2021 moet de VNOG het kantoor Europaweg 79 te Apeldoorn verlaten. De teams die op deze locatie gehuisvest zijn, waaronder ook teams van de afdeling Bedrijfsvoering (zoals Middelen (Financiën, Inkoop), HRM, DIV (archief), Communicatie en Informatie (ICT, servers), moeten dan geherhuisvest zijn, maar ook afdelingen zoals GHOR en Crisisbeheersing. Een integraal Huisvestingsplan wordt opgesteld en uitgevoerd in 2020/2021, opdat de verhuizing tijdig wordt afgerond.

Informatisering

In 2020 is het nieuwe E-HRM systeem één jaar van kracht; evaluatie kan dan plaatsvinden. Het personeelssysteem voor de vrijwilligers (VP) is nauw verbonden met het E-HRM systeem, dat de basis is dat VP voedt. Het nieuwe financiële pakket gaat van start per 2020, alsook het managementbeheersysteem van de afdeling Risicobeheersing. Dit zijn allemaal cruciale applicaties voor de bedrijfsvoering.

In 2019 en 2020 wordt uitvoering gegeven aan de aanbevelingen uit de archiefrapportage. De opvolging van een paar aanbevelingen is doorgeschoven naar op zijn vroegst 2021. De toekomstige ontwikkelingen voor het archief hangen nauw samen met het huisvestingsplan, zie hiervoor.

In het kader van de privacywetgeving (AVG) heeft de VNOG in maart 2018 een Baseline vastgesteld. Deze bestrijkt het hele veld van gegevens en de wijze waarop de VNOG hier mee omgaat. In 2019/2020 wordt hier verder uitvoering aan gegeven. Zo zal het opgestelde register vanwege de AVG steeds worden bijgehouden, worden de in 2019 gegeven bewustwordingssessies waar nodig opgevolgd en worden de daarvoor aangestelde functionarissen steeds betrokken op dit dossier.

In de Kadernota 2020-2023 zijn toekomstige ontwikkelingen vanuit het Informatiebeleidsplan geschetst, inclusief de daarbij horende middelen. Zie daarvoor deel II van deze programmabegroting.

Kapitaallasten

Het budget voor kapitaallasten berust op de volgende ramingsgrondslagen:

- Het MJIP (meerjarig investeringsprogramma) is compleet gemaakt, met dit voorbehoud dat nog een laatste controle moet gebeuren.
- De investeringen zijn onderscheiden naar vervanging (opgenomen in deze paragraaf) en uitbreiding.
- De verdeling van investeringen over de jaarschijven 2020 tot en met 2023 is bepalend voor het jaar waarvoor (in de begroting) de kredieten worden aangevraagd. Na het beschikbaar stellen van het krediet worden verplichtingen aangegaan (bijvoorbeeld door het starten van een aanbestedingsprocedure).
- Er is gerekend met toevoegingen en onttrekkingen aan de egalisereserve conform het vastgestelde beleid.
- De afschrijvingstermijnen zijn herzien (besluit DB van 29 november 2018). Er wordt lineair afgeschreven conform ons beleid. Over de restant boekwaarden van reeds aanwezige activa zijn de afschrijvingen vanaf 2019 berekend over de resterende looptijd conform de herziene afschrijvingstermijnen (vanaf activa met een boekwaarde > € 10.000).
- De omslagrente bedraagt 0,8% en wordt berekend over de boekwaarde aan het begin van het jaar plus de helft van de voorgenomen investeringen in het begrotingsjaar.
- De voorgenomen investeringen zijn geraamd inclusief prijsindex en BTW. Gerekend is met een stijging van 1,5% per jaar voor duurzame goederen (percentage voor 2020 uit de septembercirculaire gemeentefonds 2018).
- De kapitaallasten tenslotte, zijn geraamd na verwerking van bovenstaande punten, uitgaande van 100% van de bestaande boekwaarden en 85% van de voorgenomen investeringen.

Deze ramingsgrondslagen leiden tot het volgende beeld voor 2020 en de daarop volgende jaren:

Jaar	Boekwaarde begin jaar	Investerings (obv 85%)	Afschrijvingen	Boekwaarde einde jaar	Rente (0,8%)	Benodigd budget kapitaallasten kadernota	Opgenomen kapitaallasten MJB 2019 - 2022	Budgettaire effect
2020	40.130.471	12.534.683	5.395.153	47.270.002	371.183	5.766.336	5.453.717	-312.619
2021	47.270.002	1.398.526	6.030.925	42.637.603	383.754	6.414.680	5.453.717	-960.963
2022	42.637.603	5.942.139	5.788.817	42.790.925	364.869	6.153.687	5.453.717	-699.970
2023	42.790.925	7.611.580	5.795.761	44.606.743	372.774	6.168.535	5.453.717	-714.818

Jaar	Budgettaire effect	Stand reserve 1 januari	Dotatie/ onttrekking reserve	Stand reserve 31 december	Effect gemeente- lijke bijdrage
2019	213.670	959.888	213.670	1.173.557	0
2020	-312.619	1.173.557	-312.619	860.939	0
2021	-960.963	860.939	-960.963	0	-100.024
2022	-699.970	0	0	0	-699.970
2023	-714.818	0	0	0	-714.818

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 6 in de Kadernota 2020-2023.

Personeelskosten

De ramingsgrondslag voor de personeelsbegroting is de vastgestelde formatie, waarbij wordt gerekend met de laatste bekende gegevens over de CAO-gemeenten, werkgeverslasten e.d. en de laatste trede van de functionele schaal. De personeelsbegroting wordt per afdeling en per team in de financiële applicatie ingevoerd. Tevens wordt conform het BBV (besluit begroting en verantwoording) een onderscheid gemaakt naar overhead en andere functies.

Procesbeschrijvingen

In 2018 is het project Prio1! uitgevoerd. Prio1! was gericht op het verbeteren van de dienstverlening aan de posten. Het project is afgerond en de resultaten zijn aan de lijn overgedragen. In 2019 zullen verdere stappen worden gezet vanuit de Bestuursopdracht aan de directeur. In het kader van het project Prio1! zijn in 2018 procesbeschrijvingen opgesteld van elf cruciale processen voor de posten. Bij het opstellen van deze beschrijvingen zijn knelpunten in processen helder geworden en verbeterlagen ingezet. In de Bestuursopdracht is het beschouwen en waar nodig verbeteren van processen ook opgenomen. De werkwijze rondom de procesbeschrijvingen uit 2018 krijgt in 2019/2020 daarom een vervolg. Daarbij wordt ook aangesloten op het meer opgavegericht begroten.

Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E)

In 2018 is de Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) uitgevoerd. Het rapport hiervan, inclusief aanbevelingen en adviezen en het bijbehorende Plan van Aanpak zijn in 2019 behandeld. De uitvoering van de actiepunten uit het Plan van Aanpak loopt door in 2020. De afdelingshoofden en de teamleiders zijn hiermee aan de slag en zij worden daarbij ondersteund door de Arbo-coördinator en de Arbo preventiemedewerkers. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het programma AMS. Dit is een web-based managementsysteem waarbinnen de analyses en taken uit het Plan van aanpak gemonitord kunnen worden. Op die manier zijn binnen het AMS de RI&E en de voortgang van het Plan van aanpak op hoofdlijnen te volgen door alle medewerkers.

Op het gebied van de Arbeidsomstandigheden (waaronder ook arbeidshygiëne) spelen diverse (landelijke) ontwikkelingen. De Arbo-coördinator en -preventiemedewerkers volgen deze ontwikkelingen. In de Kadernota 2020-2023 zijn ze genoemd. Waar nodig vinden zij in de volgende Kadernota voor 2021 e.v. een plek.

Vennootschapsbelasting

Voor de aangifte vennootschapsbelasting is de benodigde informatie aangeleverd aan het adviesbureau dat de VNOG hierin ondersteunt. Jaarlijks voert dit bureau voor een aantal veiligheidsregio's een check uit. Verwachting is dat de aangifte voor 2020 nihil is.

Verzekeringen

De hoofden bedrijfsvoering van de veiligheidsregio's hebben eind 2017 besloten een onderzoek te laten doen naar de ongevallenverzekering. In februari 2019 is een concept van dit onderzoek verschenen.

Veiligheidsregio's zijn op grond van de CAR-UWO verplicht om voor vrijwilligers een ongevallenverzekering met de rubrieken overlijden, tijdelijke en blijvende arbeidsongeschiktheid na een dienstongeval en een verzekering voor medische kosten af te sluiten. Deze verplichting geldt niet voor overige rubrieken en voor beroeps / kantoorpersoneel. De ongevallenverzekering komt in hoofdlijnen overeen tussen de regio's; wel zijn er enkele verschillen. Een idee is deze verzekeringen te harmoniseren en te werken aan een landelijk eenduidige invulling van aanspraken en de bepalingen in de CAR-UWO. Uitgangspunt is om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de huidige aanspraken, die voor de meeste regio's gelijk zijn.

Voorts is nagedacht over het invulling geven aan deze aanspraken – en wel in het perspectief van risicomanagement. Al naar gelang de kans op een ongeval en de (financiële) impact worden dan keuzes gemaakt uit:

- Zelf dragen van het risico als veiligheidsregio
- Collectief / interregionaal dragen van het risico als veiligheidsregio's
- Verzekeren van het risico
- ... Steeds in combinatie met maatregelen ter vermindering van de kans c.q. ter vermijding van het risico.

Wanneer de uitkomsten van het onderzoek en de aanbevelingen gereed zijn, zullen hierover voorstellen worden gedaan.

4.5. Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de Veiligheidsregio een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Voor de VNOG is alleen de 'gemeenschappelijke regeling Meldkamer Oost Nederland (MON)' een verbonden partij. Twee leden van het algemeen bestuur VNOG nemen deel in het algemeen bestuur van de MON. De financiële bijdrage bestaat uit een voorschot dat tweemaal per jaar wordt voldaan. De financiële middelen die beschikbaar worden gesteld zijn niet verhaalbaar in het geval de MON haar financiële verplichtingen niet nakomt. De VNOG zorgt samen met de Veiligheidsregio IJsselland, de districten NOG en IJsselland binnen de politie-eenheid Oost en de vergunninghouders ambulancezorg in de regio's NOG en IJsselland voor de financiering van de MON. De MON heeft geen eigen vermogen.

Relatie met doelstelling

Volgens de Wet veiligheidsregio's is het bestuur van de Veiligheidsregio verantwoordelijk voor het instellen en in standhouden van een gemeenschappelijke meldkamer.

Beleidsvoornemens / ontwikkelingen

Het invoeren van de Landelijke Meldkamer Samenwerking met tien locaties in Nederland (waaronder Apeldoorn) zorgt voor een grote impact. In 2018 is het Programma van Eisen vastgesteld en zijn er stappen gezet richting de bouw van de meldkamer die in de komende periode zal gaan plaatsvinden. Er is een architect gekozen en een eerste impressietekening opgeleverd. Daarnaast is ook de samenwerking gezocht met de andere meldkamers om de samenvoeging in 2022 zo soepel mogelijk te laten verlopen. De in 2017 opgestarte werkgroepen (rood, wit, multi) voor de afstemming van de werkprocessen heeft ook in 2018 stappen gezet. In deze werkgroepen zijn ook medewerkers van de VNOG actief betrokken. Daarnaast is ook duidelijk geworden dat het beheer van de meldkamers vanaf 1 januari 2020 overgaat naar de LMS.

Het bestuurlijk belang

J.M. Vroomen, DB lid MON.

J.W. Wiggers, DB lid MON.

Het financieel belang

Bijdrage 2019: € 530.835,-

Bijdrage 2020: € 530.835,-

Omvang Eigen- Vreemd vermogen MON

Eigen vermogen: 1-1-2020: € 0,- 31-12-2020: € 0,-

Vreemd vermogen: 1-1-2020: € 777.350,- 31-12-2020: € 596.620,-

De omvang van het verwachte resultaat 2020 voor de MON bedraagt € 0,-.

Wel bestuurlijk belang, maar geen financieel belang

Het verdient de aanbeveling om in deze paragraaf ook die partijen te noemen waar de VNOG wel een bestuurlijk belang in heeft, maar geen financieel belang. Naar de letter zijn dit daardoor geen formele 'verbonden partijen'. Voor de VNOG gaat het om het IFV en de BOGO:

- Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) is **een bij wet opgericht zelfstandig bestuursorgaan (ZBO)**. Een ZBO is een bestuursorgaan van de centrale overheid dat bij de wet, krachtens de wet bij algemene maatregel van bestuur of krachtens de wet bij ministeriële regeling met openbaar gezag is bekleed, en dat niet hiërarchisch ondergeschikt is aan een minister. **De positie van het IFV is vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's**. De 25 voorzitters van de veiligheidsregio's vormen samen het algemeen bestuur van het IFV. Het bestuur is verantwoordelijk voor alle taken en werkzaamheden die het IFV uitvoert in het kader van de Wet veiligheidsregio's. Het bestuur stelt jaarlijks de begroting met bijbehorend jaarplan, de jaarrekening en het

jaarverslag vast en eens per vier jaar een meerjarenbeleidsplan. Hiermee bepaalt het bestuur de ambitie van het IFV. Ook is het bestuur verantwoordelijk voor concrete zaken als het certificeren van aanbieders van brandweeropleidingen. In de kaderwet ZBO's wordt geregeld dat het besluit tot vaststelling van de begroting de goedkeuring behoeft van de Minister. Eveneens wordt geregeld dat het besluit tot vaststelling van de jaarrekening de goedkeuring van de Minister behoeft. Indien gedurende het jaar aanmerkelijke verschillen ontstaan of dreigen te ontstaan tussen de werkelijke en de begrote baten en lasten dan wel inkomsten en uitgaven, doet een ZBO daarvan onverwijld mededeling aan de Minister.

- De stichting Brandweeropleidingen Gelderland Overijssel (BOGO) ontwikkelt en verzorgt brandweeropleidingen in opdracht van zes veiligheidsregio's. Het algemeen bestuur bestaat uit drie burgemeesters en de zes regionaal commandanten / directeurs van de aangesloten veiligheidsregio's. In principe is de stichting zelf aansprakelijk voor de schulden die worden gemaakt. De bijdrage aan de BOGO is direct gekoppeld aan het soort en aantal afgenomen opleidingen.

Bijlagen

Bijlage 1. Kerngegevens

Aantal inwoners (per 1 januari 2018, CBS)

-	Gemeente	Inwoners
1	Aalten	26.962
2	Apeldoorn	161.156
3	Berkelland	44.032
4	Bronckhorst	36.352
5	Brummen	20.771
6	Doetinchem	57.382
7	Elburg	23.107
8	Epe	32.863
9	Ermelo	26.793
10	Harderwijk	46.832
11	Hattem	12.154
12	Heerde	18.603
13	Lochem	33.574
14	Montferland	35.627
15	Nunspeet	27.114
16	Oldebroek	23.504
17	Oost Gelre	29.672
18	Oude IJsselstreek	39.520
19	Putten	24.313
20	Voorst	24.310
21	Winterswijk	28.987
22	Zutphen	47.537
	Totaal	821.165

Bijlage 2. Overzicht baten en lasten (meerjarenbegroting) - primitief (voor Kadernota)

Overzicht van baten en lasten					2020				2021			
					Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten
01 Programma Risicobeheersing						130.526	4.704.700	165.220		130.526	4.704.700	165.220
02 Programma Incidentbestrijding							11.948.507	14.640			11.948.507	14.640
03 Programma Brandweerondersteuning							18.170.691	1.307.288			18.468.691	1.217.288
04 Programma Crisisbeheersing							1.293.900	-			1.292.900	-
05 Programma GHOR							1.549.000	61.500			1.549.000	61.500
06 Programma MON							2.673.960	1.282.756			2.673.960	1.282.756
07 Programma Bestuur en Bedrijfsvoering							10.967.900	5.100			11.337.900	5.100
08 Programma Directie, Control en Staf					320.000		421.850	-	320.000		421.850	-
09 Algemene Dekkingsmiddelen							1.341.556	50.112.034			1.205.556	50.186.034
10 Programma Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht							3.093.403	3.093.403			3.093.403	3.093.403
Totaal Exploitatie					320.000	130.526	56.165.467	56.041.941	320.000	130.526	56.696.467	56.025.941
Onttrekking/Toevoeging reserves					-	313.000	-	-	-	860.000	-	-
Totaal Generaal					320.000	443.526	56.165.467	56.041.941	320.000	990.526	56.696.467	56.025.941

Overzicht van baten en lasten					2022				2023			
					Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten
01 Programma Risicobeheersing						130.526	4.662.700	165.220		130.526	4.662.700	165.220
02 Programma Incidentbestrijding							11.948.407	14.640			11.948.407	14.640
03 Programma Brandweerondersteuning							18.268.791	1.194.788			18.343.791	1.194.788
04 Programma Crisisbeheersing							1.292.900	-			1.291.900	-
05 Programma GHOR							1.549.000	61.500			1.549.000	61.500
06 Programma MON							2.673.960	1.282.756			2.673.960	1.282.756
07 Programma Bestuur en Bedrijfsvoering							11.257.900	5.100			11.218.900	5.100
08 Programma Directie, Control en Staf					320.000		421.850	-	320.000		421.850	-
09 Algemene Dekkingsmiddelen							1.222.956	50.763.934			1.199.956	50.775.934
10 Programma Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht							3.093.403	3.093.403			3.093.403	3.093.403
Totaal Exploitatie					320.000	130.526	56.391.867	56.581.341	320.000	130.526	56.403.867	56.593.341
Onttrekking/Toevoeging reserves					-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Generaal					320.000	130.526	56.391.867	56.581.341	320.000	130.526	56.403.867	56.593.341

Bijlage 3. Overzicht programma 10.

Het programma 10 wordt één op één met alleen de betrokken gemeenten verrekend. Het gaat hier om drie kazernes die in eigendom van de VNOG zijn (Apeldoorn-Saba, Doetinchem, Harderwijk). Daarnaast om de kazernes binnen de gemeente Epe. Als laatste punt gaat het om de afwikkeling van de financiële gevolgen van individuele afspraken met gemeenten, zoals het overgangsrecht met de gemeenten Apeldoorn en Doetinchem. Verschillen tussen de in rekening gebrachte voorschotten en de uiteindelijke kosten blijken bij de jaarrekening en worden dan met de desbetreffende gemeente verrekend.

Gemeente		Individueel per gemeente af te rekenen	
		overgangsrecht	kazernes
Apeldoorn		750.391	1.010.912
Doetinchem		159.000	526.400
Epe		-	56.000
Harderwijk		-	502.000
Totaal:		909.391	2.095.312

Bijlage 4. Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen	Voorlopige stand jaarrekening 2018	Geraamde stand begroting 2020 (1-1)	Geraamde stand begroting 2021 (1-1)	Geraamde stand begroting 2022 (1-1)	Geraamde stand begroting 2023 (1-1)	Geraamde stand begroting 2024 (1-1)
Voorlopig rekeningresultaat 2017	-	-	-	-	-	-
Algemene reserve	400.896	400.896	400.896	400.896	400.896	400.896
Totaal algemene reserves	400.896	400.896	400.896	400.896	400.896	400.896
Jeugdbrandweer Oost-Gelre	5.436	5.436	5.436	5.436	5.436	5.436
Bedrijfsvoeringreserve	553.068	553.068	553.068	553.068	553.068	553.068
Egalisatiereserve afschrijvingen	959.887	1.173.557	860.557	-	-	-
Totaal bestemmingsreserves	1.518.391	1.732.061	1.419.061	558.504	558.504	558.504
Totaal reserves	1.919.287	2.132.957	1.819.957	959.400	959.400	959.400
FLO Stedendriehoek	92.000	92.000	92.000	92.000	92.000	92.000
FLO VNOG	-	-	-	-	-	-
Voorziening kazerne Doetinchem	391.615	470.115	548.615	627.115	705.615	784.115
Voorziening kazerne Harderwijk	296.308	397.808	499.308	600.808	702.308	803.808
Totaal voorzieningen	779.923	959.923	1.139.923	1.319.923	1.499.923	1.679.923

Bijlage 5. Overzicht taakvelden

taakvelden	omschrijving	lasten	baten
0.1	bestuur	547.500	-
0.10	reserves	-	-313.000
0.4	overhead	13.122.403	-108.640
0.5	treasury	644.500	-644.500
0.8	overige baten en lasten	400.000	-
1.1	crisisbeheersing en brandweer	41.771.064	-55.419.327
		56.485.467	-56.485.467

Bijlage 6. Beleidsindicatoren

In de voorschriften van het BBV is een basisset van 39 beleidsindicatoren opgenomen. De beleidsindicatoren zijn niet genormeerd door het rijk. De volgende indicatoren moeten wij opnemen:

Indicator	begroting 2020	
Formatie: aantal FTE per 1.000 inwoners	0,42	
Bezetting: aantal FTE per 1.000 inwoners	0,38	bezetting 31-12-2018
Apparaatskosten: kosten per inwoner	€ 15,98	
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	0,00%	€ 0
Overhead: % van totale lasten	23,23%	

Bijlage 7. Gepronotiseerde meerjarenbalans

In het BBV is opgenomen dat voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar een geprognosticeerde begin- en eindbalans moet worden opgenomen in de begroting (artikel 22 en 23 – BBV):

ACTIVA	voorlopige jaarrekening					
	ultimo 2018	ultimo 2019	ultimo 2020	ultimo 2021	ultimo 2022	ultimo 2023
VASTE ACTIVA						
<i>Materiële vaste activa</i>						
Investerings met een economisch nut	47.895	50.032	60.722	55.683	55.422	56.816
Totaal materiële vaste activa	47.895	50.032	60.722	55.683	55.422	56.816
TOTAAL VASTE ACTIVA	47.895	50.032	60.722	55.683	55.422	56.816
VLOTTENDE ACTIVA						
<i>Uitzettingen < 1 jaar</i>						
Vorderingen op openbare lichamen	307					
Uitzetting in 's Rijks schatkist < 1 jaar	0					
Rekening courant verhouding met het Rijk	0					
Overige vorderingen	51					
Overige uitzettingen	0					
Totaal uitzettingen < 1 jaar	358	358	358	358	358	358
Liquide middelen	44	44	44	44	44	44
<i>Overlopende activa</i>						
Nog te ontvangen bedragen overheidslichamen	409					
Overige nog te ontvangen bedragen	213					
Vooruitbetaalde bedragen	1.791					
Totaal overlopende activa	2.413	2.413	2.413	2.413	2.413	2.413
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	2.815	2.815	2.815	2.815	2.815	2.815
TOTAAL ACTIVA	50.710	52.847	63.537	58.498	58.237	59.631
PASSIVA						
VASTE PASSIVA						
<i>Eigen vermogen</i>						
Nog te bestemmen resultaat	-2.855	0	0	0	0	0
Algemene reserve	401	401	401	401	401	401
Bestemmingsreserve	559	559	559	559	559	559
Egalisatiereserve afschrijvingen	960	1.174	861	0	0	0
Totaal eigen vermogen	-935	2.134	1.821	960	960	960
Voorzieningen	780	930	1.080	1.230	1.380	1.530
<i>Vaste schulden > 1 jaar</i>						
Onderhandse lening binnenlandse banken en overige financiële instellingen	36.686					
Onderhandse lening van openbare lichamen	6.203					
Totaal vaste schulden > 1 jaar	42.889	41.807	52.660	48.332	47.921	49.165
TOTAAL VASTE PASSIVA	42.734	44.871	55.561	50.522	50.261	51.655
VLOTTENDE PASSIVA						
<i>Netto vlottende schulden < 1 jaar</i>						
Kasgeldlening	0					
Banksaldi	823					
Overige schulden	1.577					
Netto vlottende schulden < 1 jaar	2.400	2.400	2.400	2.400	2.400	2.400
<i>Overlopende passiva</i>						
Vooruitontvangen bedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen	500					
Overige vooruitontvangen bedragen	90					
Overige overlopende passiva	4.986					
Totaal overlopende passiva	5.576	5.576	5.576	5.576	5.576	5.576
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	7.976	7.976	7.976	7.976	7.976	7.976
TOTAAL PASSIVA	50.710	52.847	63.537	58.498	58.237	59.631

Bijlage 8. Opgavegericht begroten: overzicht van de beleidsdoelen van de programma's gerelateerd aan de opgaven

Maatschappelijke opgave: "Minder incidenten, slachtoffers en schade"							
Opgaven:	1. Voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crises	2. Bestrijden van incidenten, rampen en crises	3. Herstel van ontwrichte situaties	4. Risicogericht werken	5. Informatiegestuurd werken	6. Zelforganiserend vermogen stimuleren	7. Doelmatige en mensgerichte bedrijfsvoering voeren
1 RB				Risicogericht adviseren, zodat ontvangers meer genegen zijn om daadwerkelijk maatregelen te treffen (risicobewuster, vanuit integraal risicobeleid en eigen verantwoordelijkheid.	Acteren daar waar de meeste veiligheidswinst te behalen valt, doordat bekend is waar risico's grootst zijn en meest beïnvloedbaar.	Vergroten van het risicobewustzijn en ondersteuning van het zelforganiserend vermogen van de samenleving (Burgerkracht), zodat burgers goed zijn voorbereid op incidenten, rampen en crises.	Doorontwikkeling in het kader van de Omgevingswet: Basis leggen voor integrale veiligheidsadviesing (gezondheid-, water-, milieu- en brandveiligheid) aan gemeenten met het doel gemeenten vroegtijdig te kunnen ondersteunen.
2 IB		Repressie: Levering van tijdige, effectieve en kwalitatieve brandweerzorg, die is afgestemd op de risico's in het gebied van de VNOG.			Operationele voorbereiding: Voorbereiding op incidenten die door de brandweer worden bestreden.		Repressie: Levering van tijdige, effectieve en kwalitatieve brandweerzorg, die is afgestemd op de risico's in het gebied van de VNOG.
2 IB		Paraatheid: Uitvoering van zo snel mogelijke, adequate en professionele brandweerzorg aan burgers, bedrijven en instellingen.					Paraatheid: Uitvoering van zo snel mogelijke, adequate en professionele brandweerzorg aan burgers, bedrijven en instellingen.
2 IB							Nazorg: Levering adequate nazorg aan de repressieve medewerkers.
3 BO	Voldoende materieel 24/7	Voldoende materieel 24/7		Voldoende materieel 24/7	Voldoende materieel 24/7	Voldoende materieel 24/7	Voldoende materieel 24/7
3 BO		Voldoende bevoegd personeel t.b.v. operationeel optreden.		Voldoende bevoegd personeel t.b.v. operationeel optreden.	Voldoende bevoegd personeel t.b.v. operationeel optreden.	Voldoende bevoegd personeel t.b.v. operationeel optreden.	Voldoende bevoegd personeel t.b.v. operationeel optreden.
3 BO	Vakbekwaam houden van brandweerlieden.	Vakbekwaam houden van brandweerlieden.		Vakbekwaam houden van brandweerlieden.	Vakbekwaam houden van brandweerlieden.	Vakbekwaam houden van brandweerlieden.	Vakbekwaam houden van brandweerlieden.
3 BO	Bevorderen lerend vermogen als voorwaarde om te leren.	Bevorderen lerend vermogen als voorwaarde om te leren.			Bevorderen lerend vermogen als voorwaarde om te leren.	Bevorderen lerend vermogen als voorwaarde om te leren.	Bevorderen lerend vermogen als voorwaarde om te leren.
3 BO	Huisvesting doelmatig, efficiënt en effectief voor medewerkerprocessen.	Huisvesting doelmatig, efficiënt en effectief voor medewerkerprocessen.		Huisvesting doelmatig, efficiënt en effectief voor medewerkerprocessen.	Huisvesting doelmatig, efficiënt en effectief voor medewerkerprocessen.	Huisvesting doelmatig, efficiënt en effectief voor medewerkerprocessen.	Huisvesting doelmatig, efficiënt en effectief voor medewerkerprocessen.
4 CB				Bij incidenten, etc. is de crisorganisatie flexibel, slagvaardig en outputgericht en acteert specifiek op de risico's uit het reg. risicoprofiel.	De crisorganisatie functioneert informatiegestuurd en vervult de coördinerende rol op de informatie uitwisseling tussen de partners.	Vergroting van de weerbaarheid en zelfredzaamheid van de inwoners, bedrijven / instellingen en partners.	
5 GHOR	Voorzien in (structurele) advisering over veiligheid en gezondheid.	Voorzien in een flexibele operationele organisatie (24/7).	Organiseren van psychosociale hulpverlening na incidenten.	Ondersteunen van zorgpartners in hun crisisvoorbereiding en plannen voor zorgcontinuïteit.	Inruil van informatie gestuurd werken in de witte kolom.	Zelfredzaamheid en burgerparticipatie stimuleren.	
6 MON	Bijdrage aan de instandhouding van het regionaal brandmeldsysteem en terugdringing van aantal noodeloze automatische alarmeringen.	Efficiënt uitvragen van de melder en zo snel mogelijk voorzien van een adequaat optreden van de brandweer.			Registratie (in aanvang) van de (multidisciplinaire) opschaling (GRIP).		
6 MON		Alarmering van juiste personen en eenheden; zorgen voor juiste opschaling en de informatievoorziening. Regie over de verbindingen.			Bijdrage leveren aan de totstandkoming van de nieuwe meldkamer in Oost Nederland.		
6 MON		Vergroting van de kennis en vaardigheden van de centralisten.					
7 BV					Inhoud geven aan informatie gestuurd werken en facilitering hiervan door te zorgen voor een goede informatiepositie van alle stakeholders.		Eenduidigheid beleid: Samenhang, kwaliteit en integraliteit van advisering / producten / diensten.
7 BV							Financiële positie: Een solide financiële positie en een rechtmatige en transparante financiële huishouding.
7 BV							Een organisatie waarin met passie, plezier en ambitie samengewerkt wordt. De medewerkers (beroeps en vrijwilligers) staan centraal en krijgen de ruimte zich te ontwikkelen, zodat zij duurzaam inzetbaar zijn.
8 DC&S							Toekomstbestendige organisatie die veiligheid en zorg biedt op basis van kwaliteit en efficiency conform opdracht bestuur, langs drie lijnen: Bedrijfsvoering op orde / Posten centraal / Intregelen randvoorwaarden
8 DC&S							Informeren bestuur, directie en management over de mate van besturing en beheersing.

Deel II: Effect Kadernota 2020-2023

5. Samenvatting Kadernota 2020-2023

Op 28 maart 2019 heeft het AB de Kadernota 2020-2023 vastgesteld. Het effect van deze Kadernota is dat:

- de uitgangspunten voor de begroting 2020, zoals beschreven in de Kadernota, worden toegepast. De begrotingsuitgangspunten luiden als volgt:

- Voor de loonkosten wordt uitgegaan van de formatie 3.0. per 1-1-2019 en de daarbij horende functieschalen op de hoogste anciënniteit.
- Voor de kapitaallasten wordt uitgegaan van het geactualiseerde MeerJaren InvesteringsProgramma (MJIP) en naar de vernieuwde ramingsgrondslagen die zijn opgenomen in de toelichting op de investeringen en kapitaallasten in bijlage 6 van de Kadernota.
- Voor de producten RBS en dienstverlening wordt uitgegaan van kostendeekkende tarieven.
- Voor de loon- en prijscompensatie baseert de VNOG zich als altijd op de verwachte percentages van het jaar uit de septembercirculaire van het gemeentefonds. Dit wordt uitsluitend vooraf gedaan en niet achteraf verrekend met de feitelijke percentages.
- De prijscompensatie is gebaseerd op het percentage "prijs overheidsconsumptie, netto materieel" uit de septembercirculaire 2018 van het gemeentefonds en bedraagt 1,5%.
- De looncompensatie is gebaseerd op de "loonvoet sector overheid" uit de bovengenoemde circulaire en bedraagt 3,5%.
- Het bedrag aan loon- en prijscompensatie is gebaseerd op de geraamde uitgaven in de begroting 2019 plus de voorgestelde wijzigingen van de begroting 2019 t/m juni 2019, te weten de reparatie op de personeelskosten, op het vrijwilligersbudget en op de exploitatiekosten (onvermijdelijke kosten), als ook de beleidskeuzes 2019 met een structureel karakter.
- In totaal bedraagt voor 2020 de geraamde loon – en prijsontwikkeling € 1.387.000.
- De indexering komt niet volledig ten laste van de gemeenten. Conform de verhouding tussen het aandeel van de rijksbijdrage en de gemeentelijke bijdrage in de totale VNOG inkomsten, komt 86% van de indexering ten laste van de gemeenten en 14% ten laste van de rijksuitkering (BDuR).
- De looncompensatie voor de vrijwilligersvergoedingen komt wel volledig ten laste van de gemeenten.
- De indexering voor 2020 ziet er als volgt uit:

	Begroting 2019	Looncompensatie 3,5%	Prijscompensatie 1,5%	Totaal	Verdeling:		
					BDuR (14%)	Gemeenten (86%)	Totaal
Loonsom	25.941	883	n.v.t.	883	123	760	883
Vergoeding vrijwilligers	7.690	270	n.v.t.	270	n.v.t.	270 (100%)	270
Goederen en diensten	15.616	n.v.t.	234	234	33	201	234
Kapitaallasten	5.454	n.v.t.	Niet 2020	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	54.701	1.153	234	1.387	156	1.231	1.387

Bedragen *1.000

- De totale indexering ten laste van de gemeenten bedraagt € 1.231.000.
- De indexatie van het BDuR gedeelte wordt gedekt uit de verwachte verhoging van de BDuR uitkering.
- De berekening van het rentepercentage voor de begroting 2020 wordt conform de voorschriften die hiervoor vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording gelden bepaald. De omslagrente bedraagt 0,8%.
- Voor de berekening van de kapitaallasten voor de drie overgenomen kazernes wordt uitgegaan van de percentages van de voor de financiering afgesloten geldleningen.

- diverse budgetten in de begroting worden gerepareerd;
- een besparing en financieel-technische correcties worden doorgevoerd.

Het effect van de Kadernota op de totale gemeentelijke bijdrage is als volgt:

	Onderwerp		Beschrijving
	Reparatie personeelsbudget		
PERS001	Reparatie autonome ontwikkelingen, etc.	1.854.000	Afdekking cao/KB-verhoging, stijging werkgeverslasten, formatie, etc.
IB006	Loonsom beroeps: IB	93.000	Betreft Officier IB IJsselstreek +0.3 Postcommandant / reparatie
		1.947.000	
	Reparatie vrijwilligersbudget		
IB001	Vrijw.budget: reparatie	880.000	Reparaties op het vrijwilligersbudget: foutieve korting, correcties te krap geraamde onderdelen, etc.
		880.000	
	Reparatie exploitatie/onvermijdelijke kosten		
IB007	Reddingsbrigade	10.000	Instandhouding Nationale Reddingsvloot is door Rijk aan regio's overgedragen, zonder budgetoverdracht.
BO001	Keuringsdagen PPMO (vakb. blijven)	90.000	Aantal benodigde keuringsdagen is hoger door stijging aantal medewerkers en vergrijzing; verder lichte toename tarieven.
BO002	Onderhoud voertuigen	240.000	Onderhoudsbudget in 2016 te veel gekort; bevestigd door rapport United Quality, Evaluatie jaarrekening 2017
BO009	Huurcontract Europaweg door langer blijven	195.000	Ingeboekte korting op huurbudget kan nog niet worden behaald, omdat VNOG de Europaweg pas verlaat als nieuwe meldkamer klaar is.
GH001	Vervallen inkomsten medisch manager	61.500	Detachering van een medewerker aan het Witte Kruis is gestopt, de inkomst moet worden afgeraamd. Technisch niet goed verwerkt in verleden.
BV001	Maandverloning vrijwilligers	20.000	In 2017 mede op verzoek OR overgestapt van kwartaal- naar maandverloning. Per maand betalen is duurder. Alternatief: weer terug naar kwartaalverloning.
BV004	Tweede loopbaanbeleid brandweer	80.000	Landelijk verplicht beleid voor medewerkers met een bezwarende repressieve functie (posten Saba en Vosselmanstraat).
BV007	Uitvoering Informatiebeleidsplan	300.000	Informatiebeleidsplan is vastgesteld. Extra middelen nodig voor licenties, connectiviteit, netwerk over alle kazernes, telecom.
BV011	Verplichte bijdrage aan IFV	43.500	IFV heeft besloten dat de regio's meer moeten gaan betalen; zienswijze van VNOG met verzoek dit niet te doen, heeft IFV niet overgenomen.
BV012	Verzekeringen - onontkoombare premiestijging	151.000	Wagenpark- en ongevalverzekering is aanbesteed met zeven andere regio's. Premie is gestegen (landelijke ontwikkeling). Oude premie was erg laag.
AD003	Projectkosten landelijke meldkamer	25.000	Directeuren van vijf oostelijke regio's hebben besloten om samen projectgroep voor transitie te bekostigen. Kosten lopen t/m 2022.
	Onvermijdelijke kosten per 2020		
GH004	Vervangen operationele GHOR kleding OVD 2020	21.000	Landelijk kledingpakket ingevoerd. Oude kledingpakket bestaat niet meer. Incidentele kosten 2020.
BV013	Actief aanbieden vaccinatie	79.000	Vaccinatie wordt niet aan alle posten actief aangeboden. Wettelijk verplicht. Inhaalslag incidenteel 64.000 in 2020. Structurele kosten 35.000 per jaar.
AD002	Landelijke meldkamer: verlaging BDUR	635.000	BDUR 2020 wordt verlaagd door Rijk vanwege invoering landelijke meldkamer.
MN003	Landelijke meldkamer: besparing	-550.000	Besparing door komst landelijke meldkamer.
		1.401.000	
BO014	Services besparingen	-20.000	Door verdere digitalisering is afname in kosten voor drukwerk, kopie en kantoorbenodigdheden. Besparing raakt de service aan posten/burgers niet.
TC001	Technische correcties	-33.000	Per saldo effect van verwerking technische correcties voormalige clusterbegrotingen.
	Subtotaal	4.175.000	
	Gewenste reparaties en keuzes 2020		
IB005	Vrijw. budget: dagbez. Doetinchem/Zutphen	100.000	Om dagbezetting te garanderen (VNOG-personeel en vrijwilligers). Extra kosten inroosteren vrijwilligers. Keuzes maken in 2019 t.b.v. beleid 2020.
BO005	Correctie exploitatie dienstkleiding	110.000	Op basis van het vastgestelde kledingreglement / landelijk beleid zijn er onvoldoende middelen. Alternatief: kledingreglement aanpassen.
BO006	Materialen vakbekwaam blijven /worden	60.000	Jaarlijks onderhoud aan gekochte materialen. Alternatief is gebruiken van middelen op operationele voertuigen; die zijn dan vaker buiten dienst.
BV008	Communicatie, o.a. werving vrijwilligers	15.000	Bedrag nodig voor werving en interne/externe communicatie. Er is geen wervingsbudget. Bij niet honoreren geen wervingsactiviteiten mogelijk.
CB004	Budget bevolkingszorg	10.000	Verschuiving budget van gemeenten naar regio op verzoek CSO. Totaal bedrag hoger maar nu alleen een deel overhevelen naar begroting VNOG en mogelijke aanvullende kosten anders dekken eventueel via aparte facturen aan gemeenten.
BO015	Chaufeurstrainingen	60.000	Structurele dekking voor trainingen voor chauffeurs ontbreekt. Ongetrainde chauffeurs vormen risico. Alternatief: snijden elders in oefenprogr.
BO016	Zagen onder spanning	35.000	Training om zagen te specialiseren, zagen kan nl. gevaarlijk zijn. Het is niet wettelijk verplicht om hier een specialisme van te maken.
BO017	Vakbekw. blijven Opera. Functionarissen / GHOR	57.000	Trainingsweken Operationale Functionarissen zijn weg bezuinigd. Geen wettelijke eis, maar VNOG scoort vergeleken met andere regio's ondermaats, voldoet niet aan branchestandaarden. Voor de GHOR betreft het meer maatwerk op de functionaris, passend bij laatste onderwijskundige inzichten.
		447.000	
KAP001	Reparatie kapitaallasten	n.v.t. 2020	Voor 2020 geen reparatie nodig op kapitaallastenbudget. Verwachte reparatie 2021: 100.000, 2022: 700.000, 2023: 715.000. Zie bijlage in Kadernota.
BO/GH	Kapitaallast vanwege nieuwe kredieten 2020	n.v.t. 2020	Nieuwe kredieten 2020, kapitaallast per 2021 Vervanging bluspakken (73.920), ademlucht (54.308), applicaties/systemen GHOR voertuigen (7.740). Besluitvorming in 2019.
	Totaal Kadernota 2020-2023	4.622.000	
INDX001	Loon-/prijsindex 2020 t.l.v. de gemeenten	1.231.000	Reguliere index, gebaseerd op percentages Gemeentefonds.
	Totaal 2020	5.853.000	

In de Kadernota worden de diverse onderwerpen uitgebreid toegelicht. De Kadernota heeft effect op alle programma's van de VNOG; knelpunten worden gerepareerd.

In bijlage 9 staat het effect van de vastgestelde Kadernota op de bijdrage 2020 e.v. per gemeente.

6. Eerste wijziging begroting 2020

Programmabegroting 2020

Omschrijving voorstel: Kadernota 2020-2023

Begrotingswijziging 2020-1

Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 14 maart 2019,

besluit:

De programmabegroting 2020 als volgt te wijzigen

	Bedrag van verhoging	Bedrag van verlaging	Nieuwe raming
Uitgaven			
Programma Incidentbestrijding	1.076.301		13.024.808
Programma Brandweerondersteuning	638.531		18.809.222
Programma Crisisbeheersing	10.000		1.303.900
Programma GHOR	78.000		1.627.000
Programma Bestuur en Bedrijfsvoering	688.500		11.656.400
Programma Directie, Control en Staf	25.000		766.850
Algemene Dekkingsmiddelen	1.411.556		2.753.112
Totaal	3.927.888		
Inkomsten			
Programma Risicobeheersing		165.220	130.526
Programma GHOR		61.500	0
Algemene Dekkingsmiddelen	4.154.608		54.579.642
Totaal	4.154.608	226.720	

Toelichting:

Verwerking Kadernota 2020-2023

De secretaris

De waarnemend voorzitter

drs. D.G.L. Kransen

drs. J.W. Wiggers

Apeldoorn, 27 juni 2019

Bijlagen

Bijlage 9. Gemeentelijke bijdragen 2020 (na Kadernota)

Bijdragen 2019				40.291.143					
Effect Kadernota				4.622.000					
Loon- en prijscompensatie 2020				1.231.000					
Bijdragen 2020				46.144.143					
Gemeente	percentage voor 2019	Bijdragen gemeenten 2019	Begrotingswijziging 2019	percentage voor 2020	Effect Kadernota 2020	Indexering 2020	Bijdragen gemeenten 2020	percentage voor 2021	Bijdragen gemeenten 2021
Aalten	3,27	1.316.669	147.035	3,27	150.982	40.212	1.507.338	3,27	1.506.737
Apeldoorn	21,63	8.714.626	973.181	21,24	981.486	261.404	9.798.751	20,84	9.616.921
Berkelland	5,36	2.159.549	241.162	5,55	256.506	68.317	2.560.852	5,74	2.648.442
Bronckhorst	4,90	1.972.692	220.295	4,89	226.036	60.201	2.256.654	4,88	2.254.047
Brummen	2,40	966.601	107.942	2,42	111.698	29.749	1.115.143	2,43	1.123.268
Doetinchem	6,83	2.753.306	307.468	6,71	310.097	82.590	3.095.879	6,58	3.038.487
Elburg	2,62	1.056.171	117.945	2,64	121.893	32.464	1.216.925	2,65	1.224.252
Epe	3,70	1.489.635	166.351	3,86	178.208	47.463	1.779.155	4,01	1.852.279
Ermelo	3,34	1.345.626	150.269	3,41	157.428	41.928	1.571.693	3,47	1.602.285
Harderwijk	5,23	2.106.077	235.190	5,06	234.075	62.342	2.336.909	4,90	2.261.795
Hattem	1,29	518.380	57.889	1,26	58.385	15.550	582.895	1,24	572.105
Heerde	2,09	842.015	94.030	2,07	95.493	25.433	953.366	2,04	942.400
Lochem	4,29	1.730.226	193.218	4,42	204.244	54.397	2.039.089	4,54	2.096.605
Montferland	4,12	1.660.326	185.412	4,17	192.844	51.361	1.925.277	4,22	1.949.036
Nunspeet	3,46	1.395.588	155.848	3,36	155.089	41.306	1.548.348	3,25	1.498.373
Oldebroek	2,67	1.074.930	120.040	2,69	124.243	33.090	1.240.394	2,71	1.249.706
Oost Gelre	3,54	1.425.506	159.189	3,60	166.410	44.321	1.661.367	3,66	1.690.149
Oude IJsselstreek	4,47	1.800.034	201.014	4,44	205.305	54.680	2.049.680	4,42	2.037.839
Putten	2,70	1.089.088	121.621	2,70	124.979	33.286	1.247.736	2,70	1.248.175
Voorst	2,86	1.151.642	128.606	2,90	133.990	35.686	1.337.700	2,94	1.356.462
Winterswijk	3,33	1.342.839	149.958	3,50	161.693	43.065	1.614.279	3,66	1.690.648
Zutphen	5,91	2.379.617	265.737	5,86	270.916	72.154	2.704.715	5,82	2.684.132
Totaal:	100	40.291.143	4.499.400	100	4.622.000	1.231.000	46.144.143	100	46.144.143

Bijlage 10. Overzicht baten en lasten (inclusief Kadernota)

Overzicht van baten en lasten	2020				2021				2022				2023			
	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten
01 Programma Risicobeheersing	-	130.526	4.704.700	165.220	-	130.526	4.704.700	165.220	-	130.526	4.662.700	165.220	-	130.526	4.662.700	165.220
02 Programma Incidentbestrijding	-	-	11.948.507	14.640	-	-	11.948.507	14.640	-	-	11.948.407	14.640	-	-	11.948.407	14.640
Formatie incidentbestrijding			93.000				93.000				93.000				93.000	
Reparatie vrijwilligersbudget			880.000				880.000				880.000				880.000	
Reddingsbrigade			10.000				10.000				10.000				10.000	
Dagbezetting Doetinchem en Zutphen			100.000				100.000				100.000				100.000	
03 Programma Brandweerondersteuning	-	-	18.170.691	1.307.288	-	-	18.468.691	1.217.288	-	-	18.268.791	1.194.788	-	-	18.343.791	1.194.788
Keuringsdagen PPMO			90.000				90.000				90.000				90.000	
Onderhoud voertuigen			240.000				240.000				240.000				240.000	
Huurcontract Europaweg	195.000				195.000											
Appl.systemen GHOR-voertuigen (kapitaallasten)							7.740				7.680				7.620	
Besparingen services			-20.000				-20.000				-20.000				-20.000	
Dienstkleding			110.000				110.000				110.000				110.000	
Materialen vakbekwaam blijven en worden			60.000				60.000				60.000				60.000	
Chauffeurstrainingen			60.000				60.000				60.000				60.000	
Zagen onder spanning			35.000				35.000				35.000				35.000	
Vervanging bluspakken (kapitaallasten)							73.920				73.360				72.800	
Vervanging ademlucht (kapitaallasten)							54.108				53.707				53.306	
04 Programma Crisisbeheersing	-	-	1.293.900	-	-	-	1.292.900	-	-	-	1.292.900	-	-	-	1.291.900	-
Budget bevolkingszorg			10.000				10.000				10.000				10.000	
05 Programma GHOR	-	-	1.549.000	61.500	-	-	1.549.000	61.500	-	-	1.549.000	61.500	-	-	1.549.000	61.500
Vervallen inkomsten medisch manager				-61.500				-61.500				-61.500				-61.500
Vakbekwaam blijven operationeel functionarissen GHOR			57.000				57.000				57.000				57.000	
Vervanging operationele GHOR-kleding Ovd	21.000															
06 Programma MON	-	-	2.673.960	1.282.756	-	-	2.673.960	1.282.756	-	-	2.673.960	1.282.756	-	-	2.673.960	1.282.756
07 Programma Bestuur en Bedrijfsvoering	-	-	10.967.900	5.100	-	-	11.337.900	5.100	-	-	11.257.900	5.100	-	-	11.218.900	5.100
Maandverloning vrijwilligers			20.000				20.000				20.000				20.000	
Tweede loopbaanbeleid brandweer			80.000				80.000				80.000				80.000	
Uitvoering informatiebeleidsplan			300.000				300.000				300.000				300.000	
Verplichte uitgave aan Instituut Fysieke Veiligheid			43.500				43.500				43.500				43.500	
Premiestijging verzekeringen			151.000				151.000				151.000				151.000	
Actief aanbieden vaccinatie	79.000						15.000				15.000				15.000	
Communicatie, werving vrijwilligers			15.000				15.000				15.000				15.000	
08 Programma Directie, Control en Staf	320.000	-	421.850	-	320.000	-	421.850	-	320.000	-	421.850	-	320.000	-	421.850	-
Projectkosten - landelijke meldkamer	25.000				25.000				25.000							
09 Algemene Dekkingsmiddelen	-	-	1.341.556	50.112.034	-	-	1.205.556	50.186.034	-	-	1.222.956	50.763.934	-	-	1.199.956	50.775.934
Reparatie personeelsbudget				-1.854.392				-1.854.392				-1.854.392				-1.854.392
Saldo verlaaging BDuR en wegvallen kosten Meldkamer			85.000				85.000				85.000				85.000	
Technische correcties			-198.328	-165.220			-198.328	-165.220			-198.328	-165.220			-198.328	-165.220
Loon-en prijsindex 2020			1.387.000				1.387.000				1.387.000				1.387.000	
Verhoging gemeentelijke bijdragen				5.853.000				5.903.768				5.707.747				5.681.726
Verhoging BDuR ivm loon-en prijscompensatie 2020				156.000				156.000				156.000				156.000
Afrondingsverschillen			-284				-284				-284				-284	
10 Programma Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht	-	-	3.093.403	3.093.403	-	-	3.093.403	3.093.403	-	-	3.093.403	3.093.403	-	-	3.093.403	3.093.403
Totaal Exploitatie	640.000	130.526	59.773.355	59.969.829	540.000	130.526	60.455.123	60.004.597	345.000	130.526	60.149.502	60.363.976	320.000	130.526	60.160.481	60.349.955
Onttrekking/Toevoeging reserves	-	313.000	-	-	-	860.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Generaal	640.000	443.526	59.773.355	59.969.829	540.000	990.526	60.455.123	60.004.597	345.000	130.526	60.149.502	60.363.976	320.000	130.526	60.160.481	60.349.955

VNOG

T: 0545-250 250
E: info@gemeenteberkelland.nl
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Zaaknummer : 244217
Onderwerp : zienswijze kadernota 2020-2023 en begrotingswijziging 2019
Verzonden :

Geacht dagelijks bestuur,

Wij hebben kennis genomen van de kadernota 2020-2023 en de begrotingswijziging 2019. Op 11 april jl. heeft u ons uw begrotingswijziging 2019 en de kadernota 2020-2023 toegezonden. Op 21 mei hebben we de begroting en de kadernota 2020-2023 behandeld.

Wij willen graag onze zienswijze op de begroting 2019 kenbaar maken. Wij willen graag zien dat u allereerst duidelijkheid maakt welke wettelijke taken de VNOG precies uitvoert voor de gemeente. Nadat dit duidelijk is geworden kan pas gekeken worden welke taken er anders uitgevoerd gaan worden. Voor de gemeente Berkelland is (ooit) afgesproken dat alle brandweertaken naar de VNOG zijn gegaan. Toch is er nog regelmatig discussie over verantwoordelijkheden.

Hiernaast moet er gekeken worden naar de afschrijftermijn van al het materiaal in de hele VNOG. Door de afschrijftermijn te verlengen kan er een zeer redelijk bezuiniging worden toegepast zonder dat de veiligheid in het geding is.

Hiernaast rekent u op een besparing doordat de meldkamer en de VNOG naar nabij gelegen locatie gaat aan de Europaweg. Wij willen er voor pleiten dit gebouw en de installatie sober uit te voeren en zo binnen de begroting te blijven.

Wij hebben waardering voor het vele werk dat de VNOG verzet is maar er is nog veel onduidelijk voor de vrijwilligers en de beroepsbrandweer. Wij begrijpen dat er de komende maanden nog wijzigingen kunnen gaan optreden, vanwege nadere uitwerking en verdere beleidskeuzes. Door de nieuwe opbouw en de te verwachten nog komende wijzigingen kunnen wij echter lastig zaken met eerdere jaren vergelijken, noch precies doorzien wat de gevolgen, naast de financiële gevolgen, voor ons zullen zijn.

Heeft u nog vragen?

Neem dan contact op met mevrouw A.M. Holl, telefoonnummer 0545-250 250.

Met vriendelijke groet,

de griffier	de burgemeester,
J.A. Bannink	drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:
- Archief